МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Мултанівська Т. В.
Воінова Т. С.

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ

Практикум

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016

УДК 657.6(075)
ББК 65.053я7
М-90

Рецензенти: д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри статистики, обліку й аудиту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна *В. М. Соболєв*; д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Українського державного університету залізничного транспорту *Н. В. Чебанова*.

Рекомендовано до видання рішенням вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.
Протокол № 9 від 25.04.2016 р.

Мултанівська Т. В.

М-90 Організація і методика аудиту : практикум / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воінова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 284 с.

ISBN 978-966-676-634-5

Розглянуто теоретичні, організаційні засади та методику аудиту відповідно до положень Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2014 р.) і здобутків практики аудиту. Наведено основні теоретичні положення, запитання для самоперевірки, тести, практичні завдання (у тому числі з прикладами розв'язання) за кожною темою навчальної дисципліни, спрямовані на формування у студентів професійних компетентностей згідно з Національною рамкою кваліфікацій.

Рекомендовано для студентів, викладачів, аспірантів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей, слухачів інститутів післядипломної освіти.

УДК 657.6(075)
ББК 65.053я7

© Мултанівська Т. В., Воінова Т. С., 2016
© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2016

ISBN 978-966-676-634-5

Вступ

У суспільстві завжди важливу роль відігравав зовнішній фінансовий контроль через забезпечення більш високого рівня прозорості, чесності та надійності. Одною з сучасних форм такого контролю є аудит, впровадження якого спрямоване на підвищення рівня довіри користувачів до тверджень управлінського персоналу стосовно фінансового стану та результатів діяльності, які подаються у фінансовій звітності суб'єктів господарювання. Функціонування аудиторського контролю також дозволяє суттєво скоротити витрати бюджету на утримання органів контролю. Виконання важливої соціальної місії вимагає від фахівців-практиків аудиторської справи високого професіоналізму, здатності швидко реагувати на зміни потреб та очікувань економічних суб'єктів і суспільства в цілому. У зв'язку з цим здійснення базової підготовки майбутніх вітчизняних фахівців, які спроможні будуть вирішувати складні творчі завдання сучасного аудиту та швидко реагувати на виклики сьогодення, гідно представляти аудиторську спільноту на міжнародному рівні, є актуальним.

Навчальна дисципліна "Організація і методика аудиту" продовжує навчальний цикл вузівської підготовки фахівців з аудиту, розпочатий у ході вивчення дисципліни "Аудит". Майбутні магістри мають можливість не тільки поглибити ці знання, але й перейти від опанування окремими процедурами аудиту до їх комплексного застосування, як того вимагає Національна рамка кваліфікацій. Пропонований практикум підготовлений виходячи з потреби розв'язання завдання щодо досягнення магістрами рівня компетентності, достатнього для входження в професійне середовище аудиторів. **Метою практикуму** є сприяння оволодінню базовими компетентностями щодо організації та методики проведення аудиту та надання аудиторських послуг, організації роботи аудиторської фірми та праці аудиторів як основи подальшої адаптації майбутніх магістрів до професійного аудиторського середовища. Відповідно до мети практикум спрямований на вирішення таких **завдань**: набуття практичних навичок з організації, планування та виконання аудиторських процедур; опанування навичками використання законодавчих і нормативно-інструктивних актів Аудиторської палати України, Міністерства фінансів України, міжнародних стандартів аудиту, Кодексу професійної етики аудиторів; оформлення робочих і підсумкових документів аудитора. Варто зазначити, що підготовці даного практикума передували

розроблені авторами навчальний посібник і практикум з навчальної дисципліни "Аудит", де розглянуті та роз'яснені основні положення теорії аудиту та надані практичні загальні приклади застосування основних його процедур. У даному практикумі авторами пропонуються реальні практичні завдання за алгоритмом проведення аудиторської перевірки аудиторською фірмою.

У процесі підготовки практикуму узагальнений більш ніж двадцятирічний досвід роботи аудиторів щодо вирішення широкого кола складних питань з організації та проведенні аудиту та наданні інших аудиторських послуг. Викладення матеріалу здійснене з урахуванням вимог Законів України "Про аудиторську діяльність", "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2014 р.), Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 "Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг", Податкового кодексу України, Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 і Міжнародних стандартів фінансової звітності за станом на 15.04.2016 р.

У практикумі послідовно наведені за кожною темою: основні питання; ключові слова та терміни; перелік компетентностей, якими студенти повинні оволодіти; контрольні запитання для самопідготовки і навчальні завдання, які орієнтують на самостійну роботу після вивчення матеріалу. Крім того пропонуються завдання для інтерактивного навчання, зокрема, ділова гра з елементами тренінгу та ситуативно-рольова гра, які, крім формування професійних компетентностей, сприяють розвитку таких особистісних якостей студентів, як уважність, належна ретельність і професійних скептицизм, що є складовою фундаментальних принципів професійної етики аудитора. Практикум містить також перелік найважливіших професійних питань і відповіді на них, які дозволять користувачам отримати цілісне уявлення про організацію та методику аудиту в сучасних умовах і перевірити загальний рівень засвоєння дисципліни.

Розділ 1
Теоретичні засади організації та методика аудиту активів

Тема 1. Предмет, метод і об'єкти організації та методики аудиту

Метою даної теми є розгляд теоретичних засад організації та методики аудиту, а також формування у студентів здатності ідентифікувати предмет та об'єкти аудиту на підприємстві відповідно до потреб користувачів.

Питання до опрацювання

1.1. Теоретичні засади організації та методики аудиту.
1.2. Предмет та об'єкти аудиту.

Таблиця 1.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Визначати поняття предмету, об'єкта та методу організації та методики аудиту	Сутність аудиту, класифікація об'єктів і методів аудиту. Поняття методики аудиту	Знання сутності аудиту в ринкових умовах, його значення, завдання та тенденції розвитку аудиторської діяльності; міжнародного досвіду організації та методики аудиту; предмету, об'єктів і методу аудиту	Ідентифікувати предмети й об'єкти аудиту на підприємстві	Ефективно формувати комунікаційну стратегію організації аудиту	Відповідальність за доцільну ідентифікацію предметів та об'єктів аудиту на підприємстві

Ключові терміни: організація аудиту, метод аудиту, методика аудиту, предмет аудиту, об'єкт аудиту, об'єкт організації аудиту.

Рекомендована література: [1 – 3; 5; 6; 8; 11; 13; 19 – 21; 23; 25; 26; 32; 36; 38; 39; 48; 53; 55; 64; 72].

Аудит відповідно до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [64, с. 76] здійснюється з метою підвищення ступеня довіри визначених користувачів до фінансової звітності. Для досягнення цієї мети аудит має бути раціонально організований. **Організація аудиту** – це встановлена в аудиторській фірмі та координована її керівництвом сукупність заходів щодо створення та постійного вдосконалення умов для досягнення аудиторською групою із завдання мети аудиту відповідно до узгоджених з клієнтом положень договору, фундаментальних принципів професійної етики та вимог МСА. *Елементами організації аудиту є:* розроблення та впровадження технологічних регламентів виконання завдань з аудиту; посадові інструкції; налагодження системи постійного вдосконалення професійних знань аудиторів; створення організаційного клімату, що спрямовує зусилля працівників на досягнення мети аудиту; визначення політик і процедур контролю якості аудиту.

Аудит має проводитись зі застосуванням найбільш прийнятних в конкретній ситуації методів і за науковообґрунтованою методикою. **Метод аудиту** – сукупність прийомів і способів, за допомогою яких здійснюється оцінювання об'єктів аудиту, що підлягають дослідженню. У практиці аудиту використовують загальнонаукові, спеціальні, запозичені з інших наук, спеціальні методи та методичні прийоми господарського контролю, власні специфічні прийоми аудиту. **Методика аудиту** – порядок і послідовність застосування відповідних методичних прийомів і способів аудиту (за термінологією МСА – аудиторських процедур) для обробки економічної інформації щодо фінансової звітності з метою формування професійного судження стосовно її достовірності та доведення цього судження до відома користувачів через звіт незалежного аудитора. Методика аудиту розробляється кожною аудиторською фірмою з урахуванням рекомендацій МСА, наявних наукових розробок, узагальненого власного практичного досвіду, накопиченого під час проведення аудиту, й закріплюється у внутрішньофірмових стандартах аудиту. У методиці

розкриваються об'єкти аудиту, джерела отримання інформації та процедури отримання аудиторських доказів.

Предметом аудиту є показники фінансової звітності з точки зору їх відповідності певним критеріям [26, с. 18]. Під **об'єктами аудиту** розуміють окремі або взаємопов'язані економічні, організаційні, правові, інформаційні та інші аспекти функціонування системи, що вивчається та стан якої може бути оцінений кількісно або якісно [5; 37; 48]. У поняття об'єктів аудиту включають: окремі господарські засоби та економічні процеси; засоби підприємства; джерела утворення засобів підприємства.

Запитання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте сучасні тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні.
2. Дайте визначення поняття "організація аудиту".
3. Назвіть складові організації аудиту.
4. Дайте загальну характеристику окремих складових організації аудиту.
5. Наведіть визначення поняття "метод аудиту".
6. Наведіть визначення поняття "методика аудиту".
7. Наведіть класифікацію методів аудиту.
8. Дайте розгорнуту характеристику документальних прийомів і способів аудиту.
9. Назвіть складові методики аудиту.
10. Дайте загальну характеристику окремих складових методики аудиту.
11. Дайте визначення поняття "предмет аудиту".
12. Дайте визначення поняття "об'єкт аудиту".
13. Наведіть класифікацію об'єктів аудиту.
14. Які основні важелі впливу на тенденції розвитку методів, способів і прийомів аудиту?

Тести

1. Методи проведення аудиторської перевірки визначає:

а) аудиторська фірма самостійно на підставі чинного законодавства, стандартів аудиту й умов договору із замовником;

б) виключно клієнт аудиторської фірми з обов'язкового аудиту;

в) аудитор спільно з уповноваженим представником клієнта;

г) законодавство.

2. Чинник, що впливає на збільшення обсягу аудиторської вибірки для детального тестування, – це:

а) стратифікація генеральної сукупності;

б) підвищення аудитором оцінки суттєвого викривлення;

в) збільшення допустимого викривлення;

г) усі перелічені чинники.

3. Чинник, що впливає на зменшення обсягу аудиторської вибірки для тестів заходів контролю, – це:

а) збільшення очікуваної норми відхилення в генеральній сукупності, що тестується;

б) збільшення рівня, до якого оцінка ризиків аудитором враховує відповідні заходи контролю;

в) збільшення допустимої норми відхилення;

г) правильна відповідь відсутня.

4. Методика проведення зовнішньої аудиторської перевірки розробляється та затверджується:

а) Рахунковою палатою України;

б) Аудиторською палатою України;

в) кожною аудиторською фірмою;

г) ВГПО "Спілка аудиторів України".

5. Пошук фінансової та нефінансової інформації від обізнаних осіб як у суб'єкта господарювання, фінансова звітність якого перевіряється, так і за його межами – це:

а) нагляд;

б) запит;

в) зовнішнє підтвердження;

г) спостереження.

6. Процес вивчення аудитором законності, доцільності та достовірності господарських операцій – це:

а) аналіз викривлень, виявлених в обліку;

б) обґрунтування аудитором гіпотез;

в) оцінювання ефективності здійснення господарських операцій;

г) отримання аудиторських доказів.

7. Основні положення методики проведення аудиту включають:

а) нормативне забезпечення аудиту;

б) предметну область перевірки;

в) порядок перевірки основних розділів обліку;

г) немає правильної відповіді.

8. За характером оцінки стану об'єктів аудиту розрізняють:

а) прості та складні об'єкти;

б) об'єкти, яким можна надати оцінку: тільки кількісно, лише якісно, за кількісною й якісною оцінкою;

в) лише в минулому часі;

г) немає правильної відповіді.

9. Об'єктами аудиту фінансової звітності є:

а) господарські процеси;

б) технологія виробництва;

в) кадровий потенціал суб'єкта господарювання;

г) немає правильної відповіді.

10. Об'єктами зовнішнього аудиту є:

а) стан обліку та звітності, ефективність використання ресурсів, рівень внутрішнього контролю;

б) стан обліку та звітності, стан внутрішнього контролю;

в) стан обліку та звітності, стан внутрішнього контролю, всі господарські операції;

г) господарські операції, використання ресурсів, стан обліку та звітності.

Практичні завдання

Завдання 1

Під час здійснення перевірки достовірності та повноти твердження управлінського персоналу щодо дебіторської заборгованості підприємства аудитором прийняте рішення про застосування вибіркового способу дослідження.

Необхідно. На основі професійного судження аудитора визначити загальну кількість елементів, які мають бути відібрані для перевірки по суті. Здійснити стратифікацію відібраних елементів сукупності за грошовою вартістю на основі професійного судження аудитора, визначити метод перевірки та кількість елементів, які мають бути відібрані для подальшого дослідження в кожній страті. Визначити відхилення за кожною стратою. Визначити загальне викривлення за генеральною сукупністю.

Сформулювати висновок аудитора стосовно ступеня суттєвості викривлення в генеральній сукупності й окремих стратах, скоригувати на основі здійсненого оцінювання кількість елементів, які мають бути відібрані для перевірки.

Вихідні дані

1. Обсяг дебіторської заборгованості згідно з фінансовою звітністю підприємства складає 207 295 грн.

2. Аудиторською перевіркою встановлено наявність 40 дебіторів.

3. У процесі предаудиту встановлено, що система внутрішнього контролю є достатньою.

Методичні рекомендації до виконання завдання

Відповідно до МСА 500 "Аудиторські докази" у процесі розроблення тестів внутрішнього контролю та детальних тестів аудитор повинен визначити засоби вибору елементів для тестування, які є досить ефективними для досягнення мети аудиторської процедури. Доступними для аудитора методами вибору елементів для тестування є: вибір усіх елементів (100 % дослідження), вибір окремих елементів (зокрема, основних елементів або елементів з великою вартістю; всіх елементів, що перевищують певну суму; елементів для отримання інформації), аудиторська вибірка. Доречність застосування будь-якого методу або поєднання їх залежить від конкретних обставин та є предметом професійного судження аудитора.

Виконання завдання

1. Оскільки систему внутрішнього контролю підприємства на етапі передаудиту визнано достатньою, а метою виконання процедури відбору є забезпечення репрезентативності вибраних елементів, то на основі професійного судження аудитора кількість відібраних елементів складає 15 із 40 дебіторів.

2. Необхідно здійснити стратифікацію елементів сукупності за грошовою вартістю на основі професійного судження аудитора, визначити метод перевірки та кількість елементів, відібраних для дослідження (табл. 1.2).

3. Аудитор направляє відібраним дебіторам запити стосовно підтвердження суми дебіторської заборгованості перед підприємством, що перевіряється (тобто застосовує метод взаємної звірки). На основі отриманих письмових підтверджень дебіторів аудитор здійснює їх порівняння з обліковими даними підприємства (табл. 1.3).

Таблиця 1.2

Стратифікація елементів сукупності

№ страти	Критерії поділу (за грошовою вартістю)	Загальна кількість дебіторів, од.	Загальна сума дебіторської заборгованості за даними обліку, грн	Метод перевірки	Кількість відібраних дебіторів, од.
1	> 10000	3	88 955	суцільний	3
2	5000–10000	10	71 235	аудиторська вибірка	6
	< 5000	27	47 105	аудиторська вибірка	6
Усього	–	40	207 295	–	15

Таблиця 1.3

Оцінка результатів перевірки

№ страти	Кількість відібраних дебіторів, од.	Сума дебіторської заборгованості, грн		Сума викривлення, грн (гр. 3 – гр. 4)
		за даними обліку	за даними перевірки	
1	2	3	4	5
1	3	88 955	91 695	- 2 740
2	6	43 995	43 024	+ 971
3	6	13 105	10 947	+ 2 158
Усього	15	146 055	145 666	+ 389

4. Слід поширити викривлення за відібраними дебіторами на кожну страту та визначити загальну суму викривлення за генеральною сукупністю (метод "точкової оцінки") за формулою:

$$ВС_i = СВв_i : \sum СДв_i \times \sum СД_i, \quad (1.1)$$

де ВС*i* – викривлення за *i*-ю стратою;

СВв*i* – сума викривлення за відібраними елементами *i*-ї страти;

СДв*i* – сума дебіторської заборгованості за відібраними елементами *i*-ї страти за даними обліку підприємства;

СД*i* – сума дебіторської заборгованості за всіма елементами страти за даними обліку підприємства.

Результати розрахунків оформити у вигляді табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Визначення суми викривлення за генеральною сукупністю

№ страти	Частка викривлення	Загальна сума дебіторської заборгованості за даними обліку, грн	Сума викривлення у генеральній сукупності, грн (гр. 2 х гр. 3)
1	2	3	4
1	-2740/88955 = - 0,031	88 955	- 2740
2	971/43995 = 0,022	71 235	+ 1572
3	2158/13105 = 0,164	47 105	+ 7757
Всього	–	207 295	+ 6589

Висновок. За професійним судженням аудитора загальне викривлення за генеральною сукупністю є несуттєвим. Однак необхідно збільшити обсяг вибірки та провести додаткову перевірку за третьою стратою, оскільки відсоток викривлення тут складає 16,4. Обсяг вибірки за третьою стратою за професійним судженням аудитора має скласти не менше 12 елементів.

Завдання 2

У ході здійснення перевірки достовірності та повноти твердження управлінського персоналу щодо дебіторської заборгованості підприємства аудитором прийнято рішення про застосування вибіркового способу дослідження.

Необхідно. На основі професійного судження аудитора визначити загальну кількість елементів, які мають бути відібрані для перевірки по суті. Здійснити стратифікацію відібраних елементів сукупності за грошовою вартістю на основі професійного судження аудитора, визначити метод перевірки та кількість елементів, які мають бути відібрані для подальшого дослідження в кожній страті. Визначити відхилення за кожною стратою. Визначити загальне викривлення за генеральною сукупністю. Сформулювати висновок аудитора стосовно ступеня суттєвості викривлення в генеральній сукупності й окремих стратах, скоригувати на основі здійсненого оцінювання кількості елементів, які мають бути відібрані для перевірки.

Вихідні дані

1. Обсяг дебіторської заборгованості згідно з фінансовою звітністю підприємства складає 29 837 021 грн.

2. Аудиторською перевіркою встановлено наявність 41 дебітора.

3. У процесі передаудиту встановлено, що система внутрішнього контролю є недостатньо ефективною.

4. Суми дебіторської заборгованості в розрізі окремих дебіторів за даними обліку підприємства, що перевіряється, та підтвердженнями дебіторів наведені в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Суми дебіторської заборгованості

Склад дебіторів	Сума дебіторської заборгованості, грн	
	за даними обліку підприємства, що перевіряється	за підтверджен-нями дебіторів
1	2	3
Товариство з обмеженою відповідальністю "ВЕНТІС"	193 151	193 253
Приватне акціонерне товариство "БАКАЛІЯ"	555 046	555 146
Товариство з обмеженою відповідальністю "Сіріус"	181 968	181 968
Товариство з обмеженою відповідальністю "КОМПАНІЯ ГЕРМЕС"	8 402 161	8 402 161
Приватне підприємство "Торговий Дім "Струмок"	175 315	187 315
Товариство з обмеженою відповідальністю Східно-Українська Компанія "Золотий Клен"	170 797	170 797
Товариство з обмеженою відповідальністю "ІКБ"	126 428	126 618
Спільне підприємство "Київ-Захід" у формі Товариства з обмеженою відповідальністю	129 492	129 492
Козодуб Ю. М.	433 617	433 817
Мале підприємство у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю "Фірма "Констанс"	1 154 186	1 296 236
Приватне підприємство "ЛОГІСТІК ГРУП"	163 299	175 299
Ляшенко Д. І.	665 729	681 729

Закінчення табл. 1.5

1	2	3
Товариство з обмеженою відповідальністю "Спайс"	142 169	143 169
Ніколаєв Г. В.	5 626 581	5 972 231
Приватне підприємство "Парфуми"	268 771	268 771
Товариство з обмеженою відповідальністю "АРОМА"	407 343	200 503
Пшеничний В. А.	226 686	228 676
Ремізов Мурад Огли	117 986	115 985
Товариство з обмеженою відповідальністю "Сучасні технології"	437 469	437 469
Товариство з обмеженою відповідальністю "Стандарт"	191 942	191 942
Товариство з обмеженою відповідальністю "Київська чайна компанія"	526 498	526 498
Товариство з обмеженою відповідальністю "Південна Логістична Компанія"	435096	435 096
Товариство з обмеженою відповідальністю "ФАСТФУД"	2 127 145	2 127 145
ТОВ "Мрія. РУ"	1 170 325	1 000 325
ТОВ "Авалонт"	370 875	370 875
ТОВ ФІТОРІЯ	139 797	139 797
ПрАТ "СтартВест"	199 825	199 825
ПАТ "Аксіома"	960 119	820 119
Донецьксталь	246 230	236 230
Завод будівельних теплоізоляторів	243 984	243 984
Красноармійський динасовий завод	298 576	298 576
ТОВ "Кристал"	251245	252 345
ТОВ НДІ Профілактичної медицини	198 562	198 562
ФОП Овчаренко І. А.	279 587	279 587
Товариство з обмеженою відповідальністю "Ініос"	135 733	136 677
СПДФО Борисов І. Л.	874 737	972 737
СПДФО Коваленко Д. Н.	644 111	624 111
Товариство з обмеженою відповідальністю "Гринвіч"	735 334	733 334
СПДФО Гріза Д. Д.	532 142	532 142
ПП "Евросмал"	749 390	749 390
ТОВ "Будівельно-інвестиційна група "Мега Сіті"	618 190	681 190
Усього	29 837 021	30 940 625

Завдання 3

У ході здійснення перевірки достовірності та повноти твердження управлінського персоналу підприємства аудитором прийнято рішення про застосування вибіркового способу дослідження. Обсяг аудиторської вибірки – 70 документів.

Необхідно. На основі таблиці випадкових чисел відібрати 70 документів із наявних 800. Номери документів, що мають бути включені до аудиторської вибірки, відібрати із 5-го стовпця таблиці випадкових чисел (стовпець 4, стартове число у першому рядку, перші три цифри).

Вихідні дані

1. Порядкові номери документів від 1 до 800.

2. Таблиця випадкових чисел (табл. А.1 додатка А).

Виконання завдання

1. Спочатку необхідно навести перші 15 відібраних випадкових чисел зі стовпця 5:

16766	14658	50513
29755	84299	80781
91541	75710	40441
06025	65537	36026
12558	00972	59095

2. До вибірки ввійдуть документи з номерами: 167, 297, 60, 125, 146, 757, 655, 9, 505, 404, 360, 590 тощо.

Завдання 4

Для здійснення перевірки достовірності та повноти твердження управлінського персоналу щодо податкового кредиту, який не був підтверджений податковими накладними постачальників, аудитор застосував вибірковий спосіб дослідження.

Необхідно. Визначити обсяг аудиторської вибірки та здійснити відбір елементів вибірки на основі таблиці випадкових чисел (відібрати число із 5-го стовпця: стовпець 5, стартове число у першому рядку, останні три цифри). Для розв'язання завдання використати методичні рекомендації до завдання 1 і приклад виконання завдання 3.

Вихідні дані

1. Обсяг непідтвердженого податкового кредиту за даними підприємства складає 768 555,53 грн.

2. Аудиторською перевіркою встановлена наявність 261 контрагента, які не надали податкові накладні.

3. Перелік контрагентів, які не надали податкові накладні, за даними обліку підприємства, що перевіряється, наведений в табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Перелік контрагентів, які не надали податкові накладні, за даними обліку підприємства, що перевіряється

№ п/п	Контрагенти	Податковий кредит непідтверджений, грн
1	2	3
1	Міська клінічна лікарня № 1	39,77
2	А-МЕГА КП	692,40
3	Автомашлитво	0,12
4	Автотехцентр-3000	219,60
5	Агрінол	882,77
6	Адамант	126,15
7	Аконіт-ДС	1 625,91
8	Альфа-ПРО	10 818,00
9	Апюпро	10 785,83
10	Анастас	438,25
11	Аргон-люкс	240,00
12	Асал-метал	4 201,04
13	Аст	140,40
14	Астрая	16,67
15	Астрея-Реклама	100,07
16	АТА Абразив	497,04
17	Аттомо-ТД	500,20
18	Базис М	1 515,67
19	Баркат Трейд	194,33
20	Батекс	432,00
21	Бердичівський машинобудівний завод	156,10
22	Бібус Україна	115,00
23	Білар	452,09
24	Брейн-Полтава	64,80
25	Будівельник-2008	5 600,82
26	Булатов В.В.	1 413,44
27	Валтекс	1 094,48
28	Валтекс-маркетинг Плюс	22,40
29	Варітек ТОВ	1 613,05
30	Ватра-Техносвітло	14 283,33

Продовження табл. 1.6

1	2	3
31	Ваш час	4,17
32	Вектор	1 166,67
33	Велтон Телеком	508,78
34	Видавництво "Форт"	52,62
35	Віаком	5,36
36	ВІВАТ ПП	91,50
37	Вікрос	1 795,33
38	ВІОЛА МЕДТЕХНІКА	401,66
39	Воля-кабель	80,48
40	Ворскла	161,04
41	Гайнетіна Т.А.	2,58
42	Галаган В.Д.	1 392,00
43	Галпідшипник	380,16
44	Геннліх Україна	160,00
45	Госпрозрахункове відділення профдезінфекції № 2	128,25
46	ГПЛ	582,16
47	ГСН ТОВ	32,72
48	Гусаків П. П.	130,40
49	Даві	616,03
50	Данкір	566,67
51	Де люкс	416,66
52	Делівері	169,35
53	Державне підприємство "Південна залізниця"	2 443,31
54	Державне підприємство "Східний експертно-техніч-ний центр Держгіпромнагляд"	338,03
55	Державний автотранспортний науково-дослідний і проектний інститут	1573
56	Деркач М. М.	0,30
57	Держзовнішінформ	160,00
58	Джакада С. В.	11 700,00
59	Директ	118,20
60	Дієса	34,30
61	Довжоцький спиртовий завод	10,10
62	Донтехгума і компанія	775,80
63	ДП "Аргентум"	91,55
64	ДХЛ Інтернешнл Україна	207,20
64	Екотек	495,00
66	Екотекс-Україна	151,25
67	Експерт-М	8,33
68	Експосервіс трейд	0,74

Продовження табл. 1.6

1	2	3
69	Еларм	121,25
70	ЕЛДІ	228,00
71	Електрокомплект ПП	1 099,50
72	Елемент Шість	32,00
73	Елікс	5 837,00
74	Епіцентр	222,74
75	Ест ТО В	12,00
76	ЄвроЕкспрес	10,67
77	ЄвроЕкспрес Пошта	107,34
78	Євромережа	5,50
79	Завгородня І. М.	766,67
80	Завод алмазного інструменту	308,00
81	Завод ім. Малишева	24 421,05
82	Завод Продмаш	4 609,28
83	Запоріжпромекологія ТОВ НВП	1 417,65
84	Запорізький абразивний комбінат	6 363,99
85	ПрАТ "Завод залізобетонних виробів № 7"	500,00
86	ЗБЮ "Полтава"	2 329,66
87	Зірка М. І.	2,13
88	Імідж-М	986,66
89	Імпекс сталь	128,37
90	Індустріально-метизна спілка	1 359,52
91	Інноваційні інструментальні рішення	3 026,67
92	Інпром	350,00
93	Інтелект-Сервіс	256,00
94	Інтер-ГТВ	2 052,57
95	Інтер-пром	48,33
96	Інтер-спецпром	2 961,67
97	Інтерлінк	250,00
98	Інтерсталь сервіс	206,67
99	Кабельелектро	3 765,66
100	Камаз-Торг	17,00
101	Камоцці-Пневматик	131,52
102	Карлайн ТОВ	238,63
103	Касаінвест	3,84
104	Катеринич С. П.	7,65
105	Каучук	222,00
106	Кедр	17 337,70
107	Кішінець К. О.	1 481,12
108	Кольорметпрокат	6 521,29

Продовження табл. 1.6

1	2	3
109	Компані Плазма	46 494,29
110	Комплекс Плюс	1 100,00
111	Комунальне автотранспортне підприємство 1724	216,72
112	Контакт	17 463,46
113	Концес	313,33
114	Копі центр	311,37
115	Коректор	850,29
116	Константинівський металургійний завод	197,44
117	Крайт	50,22
118	Кремвторсировина	8,80
119	Кривошея	2 012,07
120	Круп	1 615,00
121	Куліничі	162,57
122	КФ Пр АТ "Бліц-Інформ" – Видавництво "Бліц-Інформ"	199,85
123	ЛЕО-МОДУС	4 201,81
124	Лтава Телерадіокомпанія	281,40
125	Лучко Ю. М.	66,73
126	Макаренко Р. В.	30,67
127	Малишев З. А.	30,80
128	МД Груп Кременчук	44,22
129	Метал-Ресурс (Дніпропетровськ)	23 847,40
130	Металл лайт групп	31 494,29
131	Метапласт	209,41
132	Метизпромкомплект	1 300,00
133	Мікротех	420,00
134	Мінімаксі	738,76
135	Міськсвітло	1 143,38
136	МТС Україна	1 711,27
137	Надія	126 432,43
138	Наша фарба	93,60
139	НІСА-2010	652,50
140	Нова Пошта	14,59
141	Новий Вік	931,00
142	Облагропроменерго	77,67
143	ОЛДІ	1 659,94
144	Ольга	8 370,24
145	ОМК-Холдинг	23,96
146	Онега	1,33
147	Охорона	91,67
148	Пакс	82,40

Продовження табл. 1.6

1	2	3
149	Палітра	470,29
150	Піраміда	69,00
151	ПластиКом	5 914,54
152	Полігон	465,20
153	Полтава-Авто	1 427,45
154	Полтава-Автотехцентр	250,00
155	Полтавагаз	41 246,78
156	Полтаваліфт	517,63
157	Полтаваобленерго	941,69
158	Полтаваобленерго Кобиляцька філія	656,69
159	Полтаваспецкомплект	190,00
160	Полтаватеплоенерго	8 498,90
161	Полтавська міська санітарно-епідеміологічна станція	453,50
162	Полтавська торгово-промислова палата	53,70
163	Полтавська філія "Полтаваобленерго"	77 115,05
164	Полтавське хлібоприймальне підприємство	233,32
165	Полтавський газовий завод	145,00
166	Полтавський регіональний науково-технічний центр стандартизації, метрології та сертифікації	1 241,19
167	Полтавські телекомунікаційні системи	96,00
168	Полтавхім	1 657,87
169	Полтавщина	379,50
170	Полякова О. В.	29,83
171	Приват-Текс	536,68
172	Промелектроніка	39,16
173	Промислова група ДФМ	369,02
174	Промпостачальник-2010	165,00
175	Промресурси	1072,62
176	Промтехсервіс-Полтава	5820,00
177	Реагент-Плюс	10174,98
178	Реаллакс	130,00
179	Ремгідротех	2558,94
180	Самекс	130,50
181	Сан Моторе	480,22
182	Сансара-авто	36,80
183	САТ	276,45
184	Селеон	31 395,13
185	Сервіс-Інвест	58,16
186	Сервіс-Сталь	284,99
187	Сервісопторг	890,00

Продовження табл. 1.6

1	2	3
188	Синтек-М	7 300,71
189	Синтол	308,33
190	Сіганевич В. А.	976,99
191	Сіганевич О. Б.	752,00
192	Сігма-Кабель	127,71
193	Сігма-Сервіс	580,07
194	Сільср	666,00
195	Сімферопольський завод авторулів	285,61
196	Соллі Плюс Полтава	800,32
197	Солтан В. А.	198,00
198	Сонар	232,00
199	Союз-Литво	68,00
200	Спак-Н	51,60
201	Спец-Комплект-Сервіс	151,83
202	Спецсплав	2 500,01
203	Сталекс-Метиз	1 133,61
204	Стальканат-Сілур	18 941,34
205	Станкоресурс	450,00
206	Стар Лайн	157,23
207	Таврійська ливарна компанія "Талко"	3 402,75
208	Такт	1 798,80
209	Талко	2 313,05
210	Тандем ЛТД	899,99
211	ТД ПСМ-Профіль	1 648,08
212	Телефон	88,59
213	ТЕРА-ЮСТ	1 074,92
214	Тетра	29,43
215	Тех-електро	1 392,88
216	Техкомфортопт	23,00
217	Техмаш-2008	1 412,10
218	Технокомплекс	2 304,73
219	Технологічна комплектація та будівництво	30 189,93
220	Технополіс-1 Полтавська філія	206,34
221	Техноцентр-Кузов	4 628,25
222	Техпостач	4,01
223	Техпостач Харків	1 076,46
224	ТК-3000	366,42
225	ТК-3000 ТОВ	1 990,50
226	Томахін В. В.	30,67
227	Торговий дім Юрпак ТОВ	175,20

Закінчення табл. 1.6

1	2	3
228	Тормет	833,30
229	Трактор-Центр	92,10
230	ТриМоб	2,13
231	Тубес Інтернешнл ТОВ	140,71
232	Українське торгівельно-промислове об'єднання	1 501,77
233	Український сертифікаційний центр	75,00
234	Українські радіосистеми	11,43
235	Укрпошта	400,85
236	Укрспецзапчастина	0,06
237	Укрспецпрокат	1 406,80
238	УкрСтальМаш	769,18
239	Укртекстіль	30,89
240	Укртелеком Харківська філія ЦТЦ № 2	421,94
241	Укрфаворіт	583,50
242	Уніпак	1116,00
243	УПКЕ	91,67
244	УПЕК Трейдинг	60,38
245	Фахівець-П	1 012,44
246	Фесто	228,02
247	Філія "Копилянська ДЕД" ДП "Полтавський облавтодор"	2 231,82
248	Філія ТОВ "Компанія Агро-Спілка"	247,01
249	Філія Утел	40,09
250	ФІРМА СІАТ-ЛТД	3 750,00
251	Харелектромет	910,80
252	Харківська філія приватного акціонерного товариства "Київстар"	936,11
253	Хімпром	30,00
254	Хімтрейд	83,34
255	Черкаситрансгаз	152,39
256	Шаблій К. І. СПД	0,06
257	Югавтокомплект	13 046,49
258	Югамет	0,06
259	Юліс	570,45
260	Юнсон	0,56
261	Ямал-М	641,33
	Усього	**768 555,53**

4. У процесі передаудиту встановлено, що система внутрішнього контролю підприємства є ефективною.

5. Таблиця випадкових чисел (табл. А.1 додатка А).

Тема 2. Організація діяльності та контроль якості роботи аудиторської фірми та праці аудиторів

Метою даної теми є висвітлення ролі регуляторних органів у сфері аудиту, розгляд специфіки організації діяльності аудиторських фірм в Україні та особливостей організації роботи з персоналом аудиторської фірми, а також формування у студентів здатності визначати процедури контролю якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів.

Питання до опрацювання

2.1. Організація аудиторської діяльності.
2.2. Організація роботи з персоналом аудиторської фірми.
2.3. Організація контролю якості роботи аудиторів.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Визначати процедури контролю якості роботи аудиторської фірми та праці аудиторів	Поняття якості аудиту; поняття контролю якості; класифікація видів контролю якості аудиту	Знання правових та організаційних основ аудиту в Україні, міжнародного досвіду організації та методики аудиту стосовно контролю якості аудиту	Організовувати аудиторську фірму, складати її установчі документи, реєструвати її для здобуття права надання аудиторських послуг. Організовувати здійснення процедур внутрішнього контролю якості аудиту	Презентувати результати перевірки стану внутрішнього контролю якості	Відповідальність за коректність оцінки результатів контролю якості аудиту

Ключові терміни: аудиторська діяльність, організація аудиторської діяльності, Реєстр аудиторських фірм і аудиторів, персонал аудиторської

фірми, внутрішньофірмові стандарти аудиту, міжнародні стандарти аудиту, контроль якості аудиту.

Рекомендована література: [1 – 3; 6; 8; 9; 11; 13; 15; 20; 21; 23; 25 – 28; 30; 32; 42; 47; 55; 56; 64; 69; 70; 72; 74 – 76; 78 – 80; 84; 85].

Українське законодавство трактує аудиторську діяльність як підприємницьку, яка включає організаційне та методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) і надання інших аудиторських послуг [55; 72]. Перелік аудиторських послуг визначений: у загальному вигляді – Законом України "Про аудиторську діяльність в Україні" [72], у розширеному та систематизованому вигляді – рішенням Аудиторської палати України [79]. Ефективне здійснення аудиторської діяльності досягається належною її організацією. **Організація аудиторської діяльності** – це комплекс заходів на макро- та макрорівнях, спрямованих на забезпечення раціонально впорядкованого функціонування системи надання аудиторських послуг і підвищення надійності інформації щодо ступеня економічної стабільності суспільно значущих суб'єктів господарювання. Питаннями організації аудиторської діяльності опікуються регуляторні органи, професійні об'єднання аудиторів та аудиторські фірми.

Організаційні заходи на рівні аудиторської фірми охоплюють вибір організаційно-правової форми й оптимальної організаційної структури, розмежування функціональних повноважень між підрозділами та співробітниками, формування штатного розкладу, визначення форм і систем оплати праці, визначення кваліфікаційних вимог до різних категорій персоналу, впровадження та застосування процедур наймання персоналу, налагодження інформаційних зв'язків як в середині фірми, так і з зовнішнім середовищем, організацію робочого місця для кожного фахівця, безпосередню організацію аудиторського процесу.

Важливою складовою організації аудиторської діяльності є заходи з впровадження та підтримання системи контролю якості, спроможної забезпечити достатній рівень контролю для всіх завдань, перш за все – для завдань із обов'язкового аудиту. Елементами такої системи в кожній аудиторській фірмі є політики та процедури стосовно відповідальності керівництва за якість на фірмі, відповідних етичних вимог, ухвалення та

продовження стосунків з клієнтами і конкретних завдань, людських ресурсів, виконання завдання, моніторингу, які фіксуються у формі положення чи внутрішнього стандарту та затверджуються керівником аудиторської фірми [64, с. 45; 78].

Зовнішній контроль якості аудиторських послуг здійснює Аудиторська палата України (АПУ). Організаційна структура запровадженої АПУ системи забезпечення якості аудиторських послуг включає такі рівні: АПУ; Комісія АПУ з контролю якості та професійної етики; Комітет з контролю якості аудиторських послуг; Уповноважені контролери; Уповноважені з контролю якості організації; Дисциплінарна комісія [76]. Функціонування системи забезпечується шляхом здійснення АПУ комплексу таких заходів, як: затвердження та підтримання в актуальному стані професійних стандартів і положень з національної практики завдань; проведення конференцій, підготовка та видання навчальної та науково-методичної літератури з питань аудиторської діяльності, обмін досвідом; організація та проведення постійного удосконалення професійних знань практикуючих аудиторів; розроблення та затвердження порядку подання та форми річної звітності суб'єктів аудиторської діяльності; створення та організація роботи комісій АПУ за всіма напрямами забезпечення якості аудиторських послуг; розгляд і затвердження Положення про здійснення зовнішніх перевірок аудиторів та аудиторських фірм, Положення про моніторинг з питань практики аудиторської діяльності, результатів зовнішніх перевірок аудиторів та аудиторських фірм, застосування до них стягнень; оприлюднення інформації про функціонування системи забезпечення якості аудиторських послуг в Україні [76].

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає сутність аудиторської діяльності?
2. Наведіть визначення поняття "організація аудиторської діяльності".
3. Охарактеризуйте рівні організації аудиторської діяльності.
4. Перелічте функції Аудиторської палати України.
5. Перелічте функції ВГПО "Спілка аудиторів України".
6. Основні вимоги Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку щодо організації аудиту фінансової звітності.
7. Організація аудиторської діяльності регуляторними органами.

8. Охарактеризуйте порядок створення та реєстрації аудиторської фірми.

9. Порядок формування штатного розкладу аудиторської фірми.

10. Вимоги до складання посадових інструкцій персоналу аудиторської фірми.

11. Завдання й обов'язки аудитора в аудиторській фірмі.

12. Кваліфікаційні вимоги до посади аудитора.

13. Організація підвищення кваліфікації аудиторів.

14. Порядок розроблення внутрішньофірмових стандартів аудиту.

15. Організація системи внутрішнього контролю якості в аудиторській фірмі: політики та процедури.

16. Організація зовнішнього контролю якості аудиту.

17. Яка аудиторська послуга визнається якісною?

18. Наведіть визначення поняття "огляд контролю якості завдання".

19. Наведіть визначення поняття "перевірка контролю якості виконання завдання".

20. Кваліфікаційні вимоги до осіб, які перевіряють контроль якості виконання завдання.

21. Мета проведення моніторингу відповідності політики та процедур контролю якості аудиторських послуг.

Тести

1. Сертифікацію аудиторів в Україні здійснює:

а) Міністерство фінансів України;

б) Аудиторська палата України;

в) ВГПО "Спілка аудиторів України";

г) Рахункова палата України.

2. Початком діяльності аудиторської фірми є:

а) дата реєстрації в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб;

б) дата включення до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів;

в) дата, зазначена в статуті аудиторської фірми;

г) дата реєстрації в Пенсійному фонді України.

3. Підставою для виключення аудиторської фірми з Реєстру аудиторських фірм та аудиторів є:

а) закінчення терміну чинності сертифіката аудитора – керівника аудиторської фірми;

б) подання скарги клієнтом до АПУ;

в) зазначення у звіті про надані послуги за минулий рік (форма № 1 – аудит) недостовірної інформації;

г) наявність податкової заборгованості.

4. Портфель замовлень на аудиторські послуги формується аудиторською фірмою на основі:

а) рішення Аудиторської палати України;

б) договорів і статутних документів;

в) договорів, а також замовлень, що надходять від підприємств і підприємців;

г) домовленостей з іншими аудиторськими фірмами (аудиторами) відносно розподілу ринку аудиторських послуг.

5. До програмного модулю постійного удосконалення професійних знань аудиторів належить:

а) програма за темою програмного модуля;

б) ситуаційні завдання з практики аудиту;

в) робочі програми, методичні розробки, посібники, рекомендації з вивчення окремих тем тощо;

г) комплект тестів.

6. Середовище контролю якості аудиторських послуг, що створюється в аудиторській фірмі не включає:

а) формалізовану організаційну структуру фірми;

б) внутрішньофірмові професійні стандарти;

в) стратегію розвитку фірми;

г) посадові інструкції.

7. Для забезпечення ефективності процедур наймання персоналу аудиторська фірма має:

а) визначити якості, якими мають володіти кандидати;

б) розробити процедури підвищення кваліфікації кандидатів;

в) систематично проводити моніторинг ринку праці;

г) отримати документи, що підтверджують кваліфікацію кандидатів.

8. До процедур з наймання персоналу аудиторська фірма може включити такі заходи:

а) проведення професійних тренінгів для практикуючих аудиторів;

б) планування потреб у персоналі всіх рівнів;

в) визначення способів встановлення контакту з потенційними працівниками;

г) залучення до участі в діяльності професійних організацій аудиторів.

9. Під час проведення зовнішньої перевірки системи контролю якості аудиторських послуг контролер має право:

а) відмовитися від здійснення перевірки, якщо керівництво суб'єкта аудиторської діяльності перешкоджає її проведенню;

б) направляти з відома суб'єкта аудиторської діяльності, щодо якого здійснюється перевірка, запити до співвиконавців (субпідрядників) аудиторських послуг з питань, що стосуються предмета перевірки:

в) скласти власне обґрунтоване неупереджене судження за результатами перевірки;

г) документувати всі виявлені невідповідності системи контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності.

10. Зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг суб'єкта аудиторської діяльності здійснюються:

а) лише у разі надходження до АПУ скарги від клієнта щодо неналежного виконання аудитором своїх обов'язків;

б) на періодичній основі не рідше одного разу на п'ять років;

в) за власною ініціативою суб'єкта аудиторської діяльності для подовження дії свідоцтва про включення до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів;

г) тільки за наслідками результатів моніторингу, який здійснюється комісіями АПУ.

Практичні завдання

Завдання 1

Розробити робочий проект аудиторської фірми щодо виконання завдань з узгоджених процедур відповідно до вимог МССП 4400 "Завдання з виконання узгоджених процедур стосовно фінансової інформації".

Завдання 2

Розробити внутрішньофірмовий стандарт аудиту як складову організаційно-методичного забезпечення аудиторської фірми ПП "Право-Аудит" з урахуванням положень МСКЯ 1 "Контроль якості для фірм, що виконують аудити й огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості та супутні послуги" за варіантом, який обирається згідно з порядковим номером студента в електронному журналі (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Варіанти завдань щодо розробки внутрішньофірмових стандартів

Варіант	Назва внутрішньофірмового стандарту аудиту
1	Умови домовленості про аудит
2	Документація з аудиту
3	Планування аудиту
4	Суттєвість в аудиті
5	Аудиторські докази
6	Аудиторська вибірка
7	Пов'язані сторони
8	Подальші події
9	Безперервність
10	Формування думки та надання звіту щодо фінансової звітності
11	Модифікації думки у звіті незалежного аудитора
12	Пояснювальні параграфи та параграфи з інших питань у звіті незалежного аудитора

Методичні рекомендації до виконання завдання

Для виконання завдання з розроблення внутрішньофірмового стандарту необхідно перш за все детально й уважно ознайомитися з аналогічним стандартом у "Міжнародних стандартах контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг", прийнятих в Україні в якості національних.

Під час розробки внутрішньофірмового стандарту слід враховувати плановані обсяги робіт і кількість працівників у фірмі (тобто стандарт повинен бути стислим, змістовним, без пропусків основних положень МСА). Стандарт повинен бути складений за пропонованою структурою: вступ, мета, визначення, вимоги (приклад внутрішньофірмового стандарту аудиту "Аналітичні процедури" наведений в додатку Б).

У складеному стандарті необхідно зберегти основні вимоги, які висуваються до МСА. У ньому не повинно бути перехресного посилання. Усі положення, запропоновані в даних посиланнях, повинні знайти відображення в основному тексті. Необхідно звернути увагу на примітки та посилання (звернення до інших стандартів, розділів, параграфів): вони також повинні знайти місце в складеному вами внутрішньофірмовому стандарті.

Завдання 3

Скласти схему організаційної структури та повноважень Аудиторської палати України й її підрозділів на основі опрацювання положень Закону України "Про аудиторську діяльність" і нормативно-правових актів Аудиторської палати України.

Завдання 4

Скласти штатний розклад для аудиторських фірм ТОВ "ПРИВАТ АУДИТ", ПП "Право-Аудит" і ПрАТ "Аудит Плюс".

Вихідні дані

1. Відомості щодо загальної кількості працівників, кількості сертифікованих аудиторів та окладу директора аудиторських фірм ТОВ "ПРИВАТ АУДИТ", ПП "Право-Аудит" і ПрАТ "Аудит Плюс" наведені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Вихідні дані для складання штатного розкладу аудиторської фірми

ТОВ "ПРИВАТ АУДИТ"	ПП "Право-Аудит"	ПрАТ "Аудит Плюс"
Кількість працівників – 18 осіб	Кількість працівників – 8 осіб	Кількість працівників – 23 особи
Кількість сертифікованих аудиторів – 5 осіб	Кількість сертифікованих аудиторів – 3 особи	Кількість сертифікованих аудиторів – 9 осіб
Оклад директора – 6 000 грн	Оклад директора – 4 000 грн	Оклад директора – 8 000 грн

Завдання 5

Скласти посадові інструкції для наведених категорій штатних працівників аудиторської фірми:

провідного аудитора;

партнера;

аудитора;

помічника аудитора;

асистента аудитора;

бухгалтера.

Завдання 6

Аудиторська фірма "Право-Аудит" планує розширити обсяги діяльності й оголошує конкурс на заміщення вакантних посад провідного аудитора, аудитора, помічника аудитора, асистента аудитора.

Необхідно. Скласти оголошення щодо участі претендентів у конкурсі.

Завдання 7

Аудиторська палата України оголошує набір слухачів на обов'язкове щорічне підвищення кваліфікації аудиторів з 05.04.2015 р. до 09.04.2015 р.

Необхідно. Скласти програму постійного удосконалення професійних знань аудиторів "Методичні основи та практика аудиту фінансової звітності. Застосування аудиторського судження та документування аудиту" (за прикладом, наведеним у табл. В. 1 додатка В).

Оформити документи аудитора на участь у щорічному підвищенні кваліфікації аудиторів.

Завдання 8

У результаті проведення внутрішнього моніторингу систем контролю якості аудиту аудиторських фірм ТОВ "ПРИВАТ АУДИТ", ПП "Право-Аудит" і ПрАТ "Аудит Плюс" встановлена наявність в них груп документів, наведених в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Групи документів, наявні у системі контролю якості в аудиторських фірмах

ТОВ "Приват Аудит"	ПП "Право-Аудит"	ПрАТ "Аудит Плюс"
1	2	3
Документи з дотримання етичних вимог. Документи, які підтверджують відповідність політики та процедур щодо людських ресурсів.	Документи з організації контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності. Документи з дотримання етичних вимог. Документи, які підтверджують	Документи з організації контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності. Документи з дотримання етичних вимог. Документи, які підтверджують

Закінчення табл. 2.4

1	2	3
Документи щодо відповідності політики, застосовуваних процедур прийняття завдання та продовження співпраці з клієнтом	відповідність політики та процедур щодо людських ресурсів. Документи щодо відповідності політики, застосовуваних процедур прийняття завдання та продовження співпраці з клієнтом. Документи щодо політики та процедур виконання завдань з аудиту фінансової звітності	відповідність політики та процедур щодо людських ресурсів. Документи щодо відповідності політики, застосовуваних процедур прийняття завдання та продовження співпраці з клієнтом. Документи щодо політики та процедур виконання завдань з аудиту фінансової звітності. Документи з моніторингу відповідності політики та процедур контролю якості

Необхідно. Сформулювати висновки керівників аудиторських фірм щодо ступеня забезпеченості постійної придатності, адекватності та результативності системи контролю якості аудиту в кожній зі зазначених аудиторських фірм, використовуючи Перелік питань програми перевірки системи контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності [69] (табл. Д1 додатка Д). Розробити відповідні заходи щодо актуалізації систем контролю якості аудиту для кожної аудиторської фірми.

Завдання 9

У результаті проведення внутрішнього моніторингу систем контролю якості аудиту аудиторських фірм ТОВ "ПРИВАТ АУДИТ", ПП "Право-Аудит" і ПрАТ "Аудит Плюс" встановлена наявність в них документів щодо політики та процедур виконання завдань з аудиту фінансової звітності, наведених в табл. 2.5.

Необхідно. Сформулювати висновки керівників аудиторських фірм щодо ступеня документального забезпечення політики та процедур виконання завдання з аудиту фінансової звітності в кожній із зазначених аудиторських фірм, використовуючи Перелік питань програми перевірки системи контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності [69] (див. табл. Д1 додатка Д). Розробити відповідні заходи щодо актуалізації систем контролю якості аудиту для кожної аудиторської фірми.

Таблиця 2.5

Документи щодо політики та процедур виконання завдань з аудиту фінансової звітності, наявні в аудиторських фірмах

ТОВ "Приват Аудит"	ПП "Право-Аудит"	ПрАТ "Аудит Плюс"
1	2	3
Політика та процедури фірми щодо визначення характеру, строків та обсягу аудиторських процедур по суті (тести деталей, аналітичні процедури по суті) та тести заходів контролю у відповідь на оцінені ризики у ході виконання завдань з аудиту	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо документування виконання завдання відповідно до професійних стандартів, застосовних законодавчих і нормативних вимог	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо документування виконання завдання відповідно до професійних стандартів, застосовних законодавчих і нормативних вимог
Документи, які регламентують використання концепції суттєвості під час планування та проведення аудиту, формулювання висновку у звіті	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо вивчення системи внутрішнього контролю клієнта й оцінки аудиторського ризику	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо вивчення системи внутрішнього контролю клієнта й оцінки аудиторського ризику
Документи, які регламентують стандартизовані вимоги до оформлення робочої документації аудитора	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо розроблення загальної стратегії аудиту, плану аудиту	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо розроблення загальної стратегії аудиту, плану аудиту
–	Політика та процедури фірми щодо визначення характеру, строків та обсягу аудиторських процедур по суті (тести деталей, аналітичні процедури по суті) та тести заходів контролю у відповідь на оцінені ризики в ході виконання завдань з аудиту	Політика та процедури фірми щодо визначення характеру, строків та обсягу аудиторських процедур по суті (тести деталей, аналітичні процедури по суті) та тести заходів контролю у відповідь на оцінені ризики в ході виконання завдань з аудиту
–	Документи, які регламентують використання концепції суттєвості під час планування та проведення аудиту, формулювання висновку у звіті	Документи, які регламентують використання концепції суттєвості під час планування та проведення аудиту, формулювання висновку у звіті

Продовження табл. 2.5

1	2	3
–	Документи, які обґрунтовують використання аудиторської вибірки під час виконання завдань з аудиту	Документи, які обґрунтовують використання аудиторської вибірки під час виконання завдань з аудиту
–	Документи з викладеною політикою та процедурами відносно формування аудиторської групи з перевірки, наглядових функцій керівного персоналу фірми у ході виконання завдань з аудиту, перевірки контролю якості виконання завдання з аудиту	Документи з викладеною політикою та процедурами відносно формування аудиторської групи з перевірки, наглядових функцій керівного персоналу фірми у ході виконання завдань з аудиту, перевірки контролю якості виконання завдання з аудиту
–	Документи, з викладеною політикою та процедурами щодо використання процедур зовнішнього підтвердження для отримання аудиторських доказів під час виконання завдань з аудиту	Документи з викладеною політикою та процедурами відносно першого завдання з аудиту
–	Документальне оформлення процедур для виявлення й оцінювання подальших подій під час аудиту фінансової звітності; оцінки здатності суб'єкта господарювання безперервно продовжувати свою діяльність; визначення єдиних вимог до розгляду помилок і шахрайства під час аудиту фінансової звітності; процедур на етапі завершення аудиту	Документальне оформлення процедур щодо обговорення значущих питань з тими, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінським персоналом
–	Документи з викладеною політикою та процедурами відносно першого завдання з аудиту	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо вимог до формату та змісту аудиторського звіту
–	Документи з викладеною політикою та процедурами консультування та вирішення складних і спірних питань, що виникають в процесі виконання завдання з аудиту	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо забезпечення конфіденційності, зберігання, цілісноті, зрозумілості та відтворюваності документації зі завдання

Закінчення табл. 2.5

1	2	3
–	Документальне оформлення процедур щодо обговорення значущих питань із тими, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінським персоналом	Документи, які регламентують стандартизовані вимоги до оформлення робочої документації аудитора
–	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо вимог до формату та змісту аудиторського звіту	–
–	Документи з викладеною політикою та процедурами щодо забезпечення конфіденційності, зберігання, цілісності, зрозумілості та відтворюваності документації з завдання	–
–	Наявність посібників, програмних інструментів, форм стандартизованої документації (шаблонів тестів, анкет, запитів, контрольних листів та ін.) щодо галузі та предмету завдання	–
–	Документи, які регламентують стандартизовані вимоги до оформлення робочої документації аудитора	–

Завдання 10

Ситуативно-рольова гра "Теоретико-методичне забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості"

Ситуативно-рольова гра потребує використання знань і навичок, отриманих під час вивчення таких дисциплін: "Аудит", "Організація та методика аудиту". Тривалість гри – 45 хв.

Мета гри:

перевірка ступеня засвоєння студентами основ теоретико-методичного забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості;

сформувати вміння колективного обговорення інформації та прийняття рішень в умовах обмеженості часу;

виховувати толерантне ставлення до думок інших і вміння слухати та чути оточуючих.

Цільові завдання гри:

сформувати фахову компетентність щодо формулювання питань та оцінювання відповідей стосовно теоретико-методичного забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості.

Учасники:

керівник малої групи з виконання завдання щодо теоретико-методичного забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості: організує роботу групи; здійснює розподіл повноважень у процесі формулювання запитань, підготовки й оцінювання відповідей; презентує аналіз відповідей та результати їх оцінювання;

учасник I (формулювання теоретичного запитання, відповідь на аналогічне запитання іншої групи та первинне оцінювання відповіді на нього);

учасник II (формулювання запитання щодо методичного забезпечення, відповідь на аналогічне запитання іншої групи та первинне оцінювання відповіді на нього);

учасник III (формулювання проблемного запитання, відповідь на аналогічне запитання іншої групи та первинне оцінювання відповіді на нього).

Завдання гри:

сформулювати одне теоретичне запитання щодо забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості;

сформулювати одне запитання щодо методичного забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості;

сформулювати одне проблемне запитання щодо теоретико-методичного забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості;

надати відповіді на запитання, сформульовані іншою групою;

здійснити оцінювання відповідей на запитання, наданих іншою групою;

скорегувати власну відповідь з урахуванням зауважень;

надати остаточну оцінку скоригованих відповідей;

презентувати результати виконання завдання.

Технічне забезпечення: макет листа оцінювання знань у ситуативно-рольовій грі за темою "Теоретико-методичне забезпечення внут-

рішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості" (табл. Е1 додатка Е), комп'ютери, екран, проектор.

Хід гри

Студенти академічної групи об'єднуються у п'ять малих груп. Кожна група обирає керівника, який здійснює розподіл повноважень між членами групи та координує виконання завдання. Студенти відповідно до здійсненого розподілу повноважень виконують визначені функції.

Сутність гри полягає в тому, що кожна мала група послідовно виступає в ролі "викладача" (у ході спільного формулювання трьох запитань – теоретичного, практичного та проблемного), "студента" (у процесі формулювання відповідей на поставлені іншою малою групою питання) та "наставника" (у ході оцінювання відповідей та надання необхідних коментарів). Таким чином, лист оцінювання тричі потрапляє до кожної з п'яти малих груп та один раз – у протилежному напрямку для коригування відповідей згідно з коментарями з боку іншої групи. Робота в групах відбувається шляхом активного обговорення як формулювання питань, так і пошуків відповідей, а особливо – проблеми оцінювання. У випадку проблемних ситуацій студенти звертаються до викладача, який за необхідності надає кваліфіковані роз'яснення й організує залучення до обговорення таких питань студентів з інших малих груп, які пропонують власний варіант вирішення, що відповідає характеру інтерактивного заняття. Час на проходження кожного етапу завдання регламентований: 5 хв. – формулювання питань,10 хв. – відповіді, 5 хв. – перевірка, 3 хв. – корегування відповідей, 2 хв. – корегування оцінки, по 3 хв. – усні коментарі "наставників" з презентацією, 5 хв. – загальні коментарі викладача. Дотримання регламенту контролюється викладачем.

Результат гри: поглиблення знань і вмінь щодо самостійного застосування основ теоретико-методичного забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості через належну ретельність і професійний скептицизм, які є складовою фундаментальних принципів професійної етики аудитора.

Тема 3. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності й її інформаційного забезпечення

Метою даної теми є надання загальної характеристики організаційних засад процесу аудиторської перевірки фінансової звітності, висвітлення досвіду формування інформаційного забезпечення аудиторської перевірки.

Питання до опрацювання

3.1. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності.

3.2. Інформаційне забезпечення процесу аудиторської перевірки фінансової звітності.

Таблиця 3.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комуніка-ція	Автономність, відповідальність
Здійснювати організацію процесу аудиторської перевірки фінансової звітності	Поняття стадій, етапів і процедур аудиторського процесу фінансової звітності. Поняття інформаційного забезпечення аудиторського процесу	Знання особливостей організації аудиту на окремих етапах	Планувати роботу аудиторської фірми; розробляти загальну стратегію та план аудиту, програму аудиту, посадові інструкції працівників аудиторської фірми	Презентувати результати організації окремих етапів аудиту	Самостійно приймати рішення та відповідати за коректність організації окремих етапів аудиту

Ключові терміни: організація аудиторського процесу, організація інформаційного забезпечення аудиту, класифікація інформаційного забезпечення аудиторської перевірки.

Рекомендована література: [1 – 3; 5; 6; 8; 10;13; 21; 23; 25 – 28; 34; 35; 41 – 43; 45; 63; 64; 72; 77].

Аудиторський процес за своєю змістовністю – комплекс процедур, виконуваних аудитором у певній послідовності стосовно певного клієнта. Його специфіка полягає в пошуку, отриманні, обробці аудитором аудиторських доказів, використанні їх для формулювання висновків, на яких ґрунтується аудиторська думка. Крім того, в аудиторському процесі створюється нова інформація – аудиторське судження про достовірність фінансової звітності. У формі аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора) висловлена аудитором думка доводиться до користувачів.

Початком аудиторського процесу є усне або письмове звернення потенційного клієнта до аудитора. У випадку виявлення аудитором зацікавленості в прийнятті завдання звернення оформлюється листом-пропозицією. Саме з цього часу аудитор розпочинає активне застосування дій стосовно виконання конкретного завдання.

Організація аудиторського процесу – це сукупність дій, спрямованих на систематизацію складових частин аудиторського процесу, починаючи від отримання аудитором листа-пропозиції від потенційного клієнта та закінчуючи подальшою співпрацею з клієнтом після надання аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора) [28, с. 252]. У цілому аудиторський процес включає такі стадії: документування та прийняття завдання; планування аудиту; аудиторське дослідження; узагальнення, оформлення й оцінювання результатів аудиту; оформлення остаточного аудиторського файла; подальша співпраця з клієнтом після надання аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора). У разі первинного й узгодженого (повторюваного) аудиту організація аудиторського процесу набуває певних особливостей.

Аудиторський процес пронизаний інформаційними потоками. Залежно від місця виникнення та напрямку руху виокремлюються вхідні (рух інформації до аудитора) та вихідні (рух інформації від аудитора) інформаційні потоки в аудиторському процесі. У свою чергу, в кожному з них можна виділити зовнішні (рух інформації, яка надходить чи виходить від/до зовнішніх стосовно аудитора учасників аудиторського процесу, а також регуляторних органів) і внутрішні (у тому числі: горизонтальні – рух інформації між членами групи з виконання завдання з надання впевненості; вертикальні – між керівником групи з виконання завдання та

керівництвом аудиторської фірми, між керівником групи з виконання завдання та членами групи з виконання завдання) інформаційні потоки. Досягнення кінцевої мети аудиторського процесу можливе лише за умови підготовки та надання його учасниками один одному якісної інформації й її раціонального та своєчасного використання [27, с. 33]. Належно систематизована сукупність інформації, що формується та використовується аудитором на різних стадіях аудиторського процесу для досягнення поставленої мети, є інформаційним забезпеченням аудиту.

Запитання для самоперевірки

1. Поняття організації аудиторського процесу.
2. Дайте загальну характеристику стадій, етапів і процедур аудиту.
3. Який порядок здійснення відбору клієнтів аудиторськими фірмами?
4. Охарактеризуйте організацію взаємовідносин між учасниками аудиторського процесу.
5. Дайте характеристику організації аудиту на початковій стадії перевірки.
6. Дайте характеристику організації аудиту по суті.
7. Дайте характеристику організації аудиту на завершальній стадії.
8. Як трактується в літературі поняття "інформаційне забезпечення аудиторської перевірки"?
9. Наведіть класифікацію інформаційного забезпечення аудиторської перевірки.

Тести

1. Які з наведених питань доцільно враховувати аудиторові під час розроблення плану аудиту:

а) знання бізнесу клієнта;

б) ризик і суттєвість;

в) характер, час і обсяг процедур;

г) усі відповіді правильні?

2. Процедури перевірки по суті виконують з метою:

а) оцінювання ефективності застосованих клієнтом заходів контролю;

б) отримання аудиторських доказів щодо суттєвого викривлення показників фінансової звітності;

в) перевірки законності здійснених господарських операцій;

г) перевірки правильності арифметичних розрахунків.

3. До процедур по суті не належить:

а) зовнішнє підтвердження;

б) усне опитування;

в) перевірка коригувань, зроблених під час складання фінансової звітності;

г) аналітичні процедури.

4. Характер та обсяг аудиторських процедур для отримання аудиторських доказів щодо залишків на початок періоду залежить від:

а) професійного судження аудитора стосовно таких залишків;

б) того, чи була модифікована думка попереднім аудитором;

в) компетентності та належної ретельності аудитора;

г) значущості залишків для фінансової звітності поточного періоду.

5. Письмові запевнення, надані управлінським персоналом аудитору:

а) не є аудиторськими доказами;

б) забезпечують достатні та прийнятні аудиторські докази з будь-якого питання, про яке йдеться;

в) не впливають на характер та обсяг інших аудиторських процедур;

г) звільняють аудитора від відповідальності за висновки з питання, про яке йдеться.

6. Дата письмових запевнень:

а) має збігатись із датою аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора);

б) має бути максимально наближена до дати аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора), але не після неї;

в) має бути відразу після дати аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора);

г) має бути відразу після дати листа-зобов'язання (договору).

7. Показники річної фінансової звітності повинні підтверджуватися:

а) довідками про залишки, складеними на підставі облікових регістрів;

б) матеріально-відповідальними особами;

в) письмовими запевненнями управлінського персоналу, що надаються аудитору;

г) результатами інвентаризації активів і зобов'язань.

8. Фінансова звітність економічного суб'єкта, що надається аудитору для проведення обов'язкового аудиту, має бути:

а) підписана керівником і головним бухгалтером, завізована власником, органом статистики та органом державної фіскальної служби;

б) підписана керівником і головним бухгалтером, затверджена загальними зборами акціонерів;

в) підписана керівником і головним бухгалтером, завізована ревізійною комісією, затверджена загальними зборами акціонерів;

г) підписана керівником і головним бухгалтером, завізована органом статистики й органом державної фіскальної служби.

9. У договорі про проведення обов'язкового аудиту розмір винагороди:

а) має враховувати необхідний час, професійну кваліфікацію аудитора та суму прибутку аудиторської фірми;

б) має враховувати необхідний для якісного виконання час, належні навички, знання, професійну кваліфікацію та ступінь відповідальності аудитора, а також відшкодування вартості відряджень персоналу суб'єкта аудиторської діяльності, компенсації вартості роботи експертів;

в) має бути закріплений у формі умовного гонорару;

г) визначається як сума добутків цін кожної категорії персоналу суб'єкта аудиторської діяльності, який буде задіяний під час виконання завдання з обов'язкового аудиту, та часу, необхідного для якісного виконання завдання.

10. Рівень розміру винагороди за договором на проведення обов'язкового аудиту:

а) може викликати загрози дотриманню фундаментальних принципів етики, якщо він не відповідає обсягу та характеру завдання;

б) у будь-якому разі не створює загрозу власного інтересу щодо професійної компетентності та належної ретельності аудитора;

в) створює загрозу власного інтересу (такому фундаментальному принципу етики як об'єктивність) у разі закріплення його у формі умовного гонорару;

г) встановлений більш низьким, ніж призначений іншим аудитором, є неетичним.

Практичні завдання

Завдання 1

Надати визначення поняття "аудиторський процес" за різними літературними джерелами (не менше десяти вітчизняних і зарубіжних

авторів). Визначити основні сутнісні ознаки аудиторського процесу й обґрунтувати та запропонувати власне визначення даного поняття.

Завдання 2

Визначити перелік процедур, методів і робочих документів для кожної стадії й етапу аудиторського процесу стосовно:

1) необоротних активів (у тому числі нематеріальних активів, основних засобів, довгострокових фінансових інвестицій);

2) оборотних активів (у тому числі запасів, дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи; грошей та їх еквівалентів);

3) зареєстрованого капіталу;

4) поточних зобов'язань і забезпечення (у тому числі короткострокових кредитів банку, кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги; кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці; кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування).

Результати оформити за зразком (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Процедури, методи та робочі документи для кожної стадії й етапу аудиторського процесу _____

(заповнити самостійно)

Стадія аудиту	Етап аудиту	Процедура аудиту	Методи аудиту	Робочі документи аудитора

Приклад виконання завдання 2 наведений в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Процедури, методи та робочі документи для кожної стадії й етапу аудиторського процесу в ході аудиту запасів

Стадії	Етапи	Процедури аудиту	Методи аудиту	Робочі документи аудитора
1	2	3	4	5
I Перед-аудит	1. Ознайомлення з бізнесом клієнта в частині запасів	Вивчення галузевих особливостей підприємства	Аналіз, запит, порівняння, узагальнення	Анкета нового клієнта. Запит про бізнес клієнта. Анкета проблемних питань. Тест на етапі прийняття завдання "Чесність клієнта"
		Вивчення організаційної структури підприємства.	Спостереження, конкретизація	Організаційна структура підприємства
		Оцінювання потенційного клієнта в частині взаємовідносин з контрагентами	Запит до клієнта згідно з МСА 200, МСА 240	Запит про можливість укладання договору. Запит про шахрайство. Анкета-запит із загальних питань
		Тестування класифікації запасів підприємства	Аналіз, порівняння, тестування	Відповідь на тест щодо класифікації запасів
	2. Складання договору (листа-зобов'язання) в частині аудиту запасів	Повідомлення управлінському персоналу про можливі стосунки з працівниками (спеціалістами) в ході аудиту	Опитування	Лист-повідомлення про можливість співпрацювання з працівниками (спеціалістами) клієнта
		Запит до управлінського персоналу про дозвіл щодо звернень до попереднього аудитора, до третіх осіб	Запит	Лист-повідомлення про дозвіл щодо звернень до попереднього аудитора, до третіх осіб
		Запит про результати інвентаризації запасів	Запит	Матеріали інвентаризаційної комісії. Договір (лист-зобов'язання).

Закінчення табл. 3.3

1	2	3	4	5
		Складання договору (листа-зобов'язання)	–	Прийняття рішення про початок роботи з новим клієнтом або продовження стосунків з існуючим
II Планування аудиту	1. Визначення аудиторських ризиків у частині запасів	Анкетування у запиті до клієнта про шахрайство в частині запасів. Вивчення конкурентоспроможності. Вивчення нових облікових законодавчих або нормативних вимог. Розрахунок аудиторського ризику у частині запасів	Заповнити самостійно	Заповнити самостійно
	2. Визначення рівня суттєвості в частині запасів	Розрахунок загального рівня суттєвості. Розрахунок рівня суттєвості за запасами. Розрахунок граничного рівня помилки за запасами	Заповнити самостійно	Заповнити самостійно
	3. Розрахунок аудиторської вибірки у частині запасів	Розрахунок вибірки під час аудиту запасів. Розрахунок кроку вибірки	Заповнити самостійно	Заповнити самостійно
	4. Визначення загальної стратегії та розроблення плану в частині аудиту запасів	Розроблення положень загальної стратегії проведення аудиту. Розроблення положень плану проведення аудиту в частині запасів	Заповнити самостійно	Заповнити самостійно
	5. Розроблення програми аудиту запасів	Вивчення організації бухгалтерського обліку запасів. Вивчення методів і процедур облікової політики стосовно запасів. Розроблення програми аудиту запасів. Розроблення графіка аудиту запасів	Заповнити самостійно	Заповнити самостійно

Завдання 3

Сформувати портфель аудиторських заказів ПП "Право-Аудит" на І квартал 2015 р. і скласти графік виконання аудиту за кожним заказом за формою, наведеною в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Графік проведення аудиту

ПП "Право-Аудит"	Клієнт:	Період, що перевіряється:	Підготував:	Дата:	Індекс РД:РД
	Об'єкт перевірки: планування аудиту		Перевірив:	Дата:	Аркушів:
	Процедура аудиту: Складання графіка проведення аудиту				

ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ

№ п/п	Об'єкт аудиту	Виконавець П. І. Б.	Потижневий графік виконання						Відмітка про завершення аудиту	Примітки
			1	2	3	4	5	6		
1										
2										
3										
4										
5										
6										
…										
26	Формування остаточного файла		Після завершення аудиту протягом 60 днів						+	

Вихідні дані

Аудиторська фірма ПП "Право-Аудит" за станом на 15.01.2015 р. отримала листи-пропозиції щодо надання аудиторських послуг від:

ПАТ "Тернопіль" щодо проведення аудиту історичної фінансової звітності за 2014 р. – термін виконання до 10.03.2015 р.;

ПрАТ "Крокус-Сіті" щодо проведення аудиту розрахунків з підзвітними особами за 2013–2014 р.– термін виконання до 18.02.2015 р.;

Страхової компанії "Сіріус-М" щодо проведення аудиту історичної фінансової звітності за 2014 р. – термін виконання до 05.03.2015 р.;

ПАТ "Полтавський механічний завод" щодо проведення аудиту історичної фінансової звітності за 2014 р. – термін виконання до 15.03.2015 р.;

СП "СТС" щодо проведення аудиту дебіторської заборгованості за 2013–2014 р. – термін виконання до 17.03.2015 р.;

ТОВ "ОАЗІС" щодо підтвердження збільшення зареєстрованого капіталу – термін виконання до 15.02.2015 р.

ПАТ "Тернопіль" є постійним клієнтом Аудиторської фірми ПП "Право-Аудит" протягом трьох років.

ПрАТ "Крокус-Сіті" понад десяти років знаходиться на ринку роздрібної торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами, є значним постачальником розважальних послуг, партнером великих надійних банків. Це високоприбуткове підприємство та великий платник податків. Попереднім аудитором ПрАТ "Крокус-Сіті" була аудиторська фірма "Аудит-Консульт". ПрАТ "Крокус-Сіті" за даними аудиторської фірми "Аудит-Консульт" є емітентом цінних паперів і надійним бізнес-партнером.

Страхова компанія "Сіріус-М" знаходиться в страховому бізнесі протягом останніх п'яти років. За даними оприлюдненої фінансової звітності компанія доброякісно виконує свої зобов'язання перед кредиторами, має позитивні фінансові показники за останні два роки та надійну систему внутрішнього контролю.

ПАТ "Полтавський механічний завод" є постійним клієнтом Аудиторської фірми ПП "Право-Аудит" протягом двох років.

СП "СТС" є підприємством з іноземним капіталом, відоме як виробник металопрокату. Попереднім аудитором у звіті незалежного аудитора за 2013 р. висловлено негативну думку.

ТОВ "ОАЗІС" створена у 1998 р., здійснює виробництво парфумерної продукції. Засновниками ТОВ є громадяни України та ПрАТ "ФІТОРІЯ".

ПП "Право-Аудит" працює на ринку аудиторських послуг з 1995 р. У 2012 р. пройшла зовнішній контроль якості. Включена до Реєстру аудиторських фірм, які мають право здійснювати обов'язковий аудит. В аудиторській фірмі працює 18 співробітників, у тому числі 5 сертифікованих аудиторів.

Завдання 4

На основі інформації, самостійно зібраної студентом під час практики, з питань, наведених в табл. 3.5, скласти:

запит про надання інформації у зв'язку з проведенням аудиту фінансової звітності за звітний рік;

запит про чесність клієнта до управлінського персоналу у зв'язку з проведенням аудиту фінансової звітності за звітний рік;

анкету-запит стосовно чесності клієнта з метою прийняття та продовження стосунків з ним (табл. 3.6);

запит про бізнес клієнта та лист-відповідь клієнта на запит про бізнес згідно з вимогами, наведеними в табл. 3.7;

анкету нового клієнта (табл. 3.8).

Таблиця 3.5

Питання, що підлягають аудиторському дослідженню

Етапи	Показники
1	2
I	1. Наявність засновницьких документів і реальність даних засновницьких документів. 2. Наявність матеріалів інвентаризації майна, дебіторської та кредиторської заборгованості, грошових коштів. 3. Звіти попереднього аудитора, акти перевірок державною фіскальною службою. 4. Амортизаційна політика підприємства. 5. Наказ про облікову політику. 6. Матеріали про організацію внутрішнього контролю на підприємстві. 7. Наявність рахунків у банках. 8. Основні показники діяльності: доходи; витрати; чистий прибуток (збиток); наявність необоротних активів; наявність оборотних активів, у т. ч. запасів, дебіторської заборгованості; розмір власного капіталу, у т. ч. нерозподілений прибуток (збиток); довгострокові зобов'язання, у т. ч. кредити банку; поточні зобов'язання, у т. ч. кредити банку; кредиторська заборгованість; середньоспискова чисельність працюючих; фонд оплати праці; пов'язані сторони; організаційна структура; виробничі зв'язки; фінансові зв'язки; юридичні зобов'язання
II	1. Формування та зміни зареєстрованого капіталу. 2. Наявність і використання кредитних ресурсів. 3. Використання грошових коштів

Закінчення табл. 3.5

1	2
	4. Основні засоби та нематеріальні активи. 5. Основні ТМЗ. 6. Зношування основних засобів, нематеріальних активів і МШП. 7. Капітальні інвестиції та витрати на ремонт. 8. Розрахунки: з оплати праці; з підзвітними особами; з постачальниками та підрядниками; з іншими дебіторами та кредиторами; з бюджетом; за єдиним соціальним внеском
III	1. Консультаційні послуги та рекомендації з усунення виявлених недоліків щодо організації та методології бухгалтерського обліку, використання поточного та перспективного аналізу для прогнозування подальшого функціонування підприємства

Таблиця 3.6

Анкета-запит стосовно чесності клієнта з метою прийняття та продовження стосунків з ним

№ п/п	Змістовність проблемних питань	Відповіді (примітки)
1	2	3
1	Відомості щодо ідентифікації та ділової репутації головних власників (назва власників та їх ділова репутація)	
2	Відомості про директора (П. І. Б., загальний стаж роботи, наказ про призначення на посаду)	
3	Відомості про головного бухгалтера (П. І. Б., загальний стаж роботи, наказ про призначення на посаду)	
4	Хто є засновниками підприємства	
5	Відомості про вище керівництво (раду директорів, наглядову раду тощо – назва)	
6	Галузь діяльності підприємства	
7	Термін роботи на ринку	
8	Ставлення основних власників, провідного управлінського персоналу до таких питань, як впровадження нових стандартів обліку та функціонування внутрішнього контролю (визнання їх необхідності)	
9	Практика встановлення мінімальної заробітної плати працівникам (категорії працівників)	
10	Ознаки неприйнятного обмеження обсягу роботи (операції, до яких обмежується доступ аудиторів під час аудиту)	

Закінчення табл. 3.6

1	2	3
11	Чи можлива участь підприємства у відмиванні грошей чи іншій кримінальній діяльності	
12	Причини пропонування завдання нашій фірмі та відмова від попередньої фірми	
13	Середньосписочна чисельність працюючих, осіб	
14	Фонд оплати праці за рік	
15	Думка щодо розміру гонорара аудиторської фірми за виконання аудиту	
16	Ділова репутація пов'язаних сторін (кожної з них)	
17	Інші проблемні питання	

Таблиця 3.7

ІНСТРУКЦІЯ
зі складання відповіді на запит аудитора стосовно загальної інформації про специфіку діяльності товариства в 2015 р.

Питання запиту	Інструкція щодо надання відповіді
1	2
Галузеві особливості підприємства	Характер виробничої діяльності (наприклад, виробництво, оптова торгівля, фінансові послуги, імпорт/експорт). Охарактеризувати галузь, в якій працює товариство: насиченість ринку продукцією (послугами), аналогічною тій, яку випускає (надає) товариство; сезонність діяльності; цінова конкуренція; рівень зарплати у галузі; нестача чи надлишок працівників визначеної професії; зниження чи розширення основної діяльності. У разі, якщо товариство займається зовнішньоекономічною діяльністю: зниження чи збільшення митних зборів; зміни в оподатковуванні; залежність від іноземних ринків збуту; коливання курсів валют; активи, зобов'язання й операції в іноземній валюті – за типами валюти, хеджування

Закінчення табл. 3.7

1	2
Організаційна структура товариства	Місцезнаходження виробничих приміщень, складів, офісів; наявність дочірніх і залежних підприємств, філій; операції купівлі-продажу між філіями та головним підприємством, обмін основними засобами, позики та фінансова допомога, оформлення взаємної заборгованості; кількість працюючих; кваліфікація, досвід і укомплектованість основного персоналу; політика наймання та просування службовців; плинність кадрів
Виробничі зв'язки	Залежність від постачальників; важливі постачальники товарів, робіт, послуг (наприклад: довгострокові контракти, стабільність поставок, імпорт, способи поставок, наприклад, поставки на умовах "точно в строк"); товарно-матеріальні запаси (наприклад, місцезнаходження, кількість); тривалість виробничого циклу; фактори собівартості
Фінансові зв'язки	Рівень прибутку; характеристика потоків грошових коштів; основні банківські операції; гарантії щодо зобов'язань третіх осіб; вкладення в статутні капітали інших підприємств; структура заборгованості, включаючи умови й обмеження
Юридичні зобов'язання	Законодавство та нормативні акти, що значно впливають на діяльність товариства; судові розгляди, акти державної податкової інспекції, позабюджетних фондів

Таблиця 3.8

Анкета нового клієнта

ПП "Право-Аудит"	Клієнт:	Період, що перевіряється:	Підготував:	Дата:	Індекс РД: РД 0102
	Об'єкт перевірки: бізнес клієнта		Перевірив:	Дата:	Аркушів
	Процедура аудиту: Анкета нового клієнта				

АНКЕТА НОВОГО КЛІЄНТА		
№ п/п	Запитання	Відповідь
1	2	3
1	Повна назва підприємства	
2	Ідентифікаційний код підприємства	

Закінчення табл. 3.8

1	2	3
3	Юридична адреса	
4	Банківські реквізити	
5	Телефон	
7	Керівник	
8	Головний бухгалтер	
9	Дата реєстрації	
10	Орган реєстрації	
11	Форма власності	
12	Організаційно-правова форма підприємства	
13	Дата початку функціонування	
14	Чисельність працівників	
15	Види діяльності	
16	Система оподаткування (перелічити сплачувані податки)	
17	Вид діяльності зі зазначенням відповідних кодів	
18	Підрозділи, які здійснюють ведення бухгалтерського обліку (кількість, найменування, чисельність працівників)	
19	Форма бухгалтерського обліку, ступінь його автоматизації, регістри обліку	

Завдання 5

На основі даних завдання 4 визначити кількість виконавців, необхідних для виконання завдання з надання впевненості, терміни виконання, методи виконання аудиторських процедур.

Завдання 6

На основі даних завдання 3 підготувати договір (лист-зобов'язання) з ПАТ "Тернопіль" за формою, затвердженою рішенням АПУ "Про Положення з національної практики аудиту 1 "Особливості узгодження умов завдання з обов'язкового аудиту й укладання договору про проведення обов'язкового аудиту з врахуванням вимог національного законодавства" від 31.10.2013 р. № 281/8 (табл. Ж1 додатка Ж, додаток 3).

Тема 4. Аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства.

Питання для опрацювання

4.1. Аудит установчих документів підприємства.
4.2. Аудит облікової політики підприємства.
4.3. Аудит власного капіталу підприємства.

Таблиця 4.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідаль-ність
Проводити аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу	Поняття установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства	Знання специфіки аудиторської перевірки установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства	Організовувати нормативно-правове, інформаційне, технічне та інше забезпечення праці аудиторів; складати робочі документи зі здійснення перевірки установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо здійснення перевірки установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства

Ключові терміни: аудит установчих документів, аудит облікової політики, аудит власного капіталу підприємства.

Рекомендована література: [19; 21; 25; 26; 34 – 37; 39 – 41; 43; 46 – 48; 50 – 52; 55; 57; 63; 64; 67; 68; 71 – 73].

Аудит установчих документів проводиться з метою обґрунтування аудитором висновків стосовно дотримання економічним суб'єктом юридичних підстав функціонування відповідно до норм чинного законодавства. Для цього аудитор ретельно вивчає рішення стосовно створення суб'єкта господарювання, положення засновницького договору та статуту, протоколи річних зборів засновників і прийняті рішення, аналізує зміни в засновницьких документах, з'ясовує своєчасність і повноту внесення часток до статутного капіталу, адекватність застосованих методів їх оцінювання, кількість випущених акцій та їх номінальну вартість, структуру розподілу акцій, відображення в обліку операцій щодо формування статутного капіталу та розрахунків з учасниками, показники фінансової звітності щодо статутного капіталу, наявність ліцензій та інших дозвільних документів на право займатися певними видами діяльності, договорів на банківське обслуговування тощо.

Дослідження питань аудиту установчих документів тісно пов'язане з питаннями аудиту власного капіталу. Проведення **аудиту власного капіталу** здійснюється з метою формування висновків аудитора відносно достовірності відображення в обліку інформації щодо операцій, пов'язаних із формуванням і рухом власного капіталу протягом звітного року, обчисленням нерозподіленого прибутку (збитків).

Основним джерелом аудиторських доказів у ході вивчення будь-якого питання є інформація, яка міститься в облікових записах, оскільки саме на їх підставі складається фінансова звітність. Відповідно, достовірність фінансової звітності (а відтак – і задоволення потреб користувачів щодо повноти, правдивості та неупередженості інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів суб'єкта господарської діяльності) залежить від надійності системи бухгалтерського обліку. Невід'ємною складовою цієї системи є облікова політика, тобто сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються для складання та подання фінансової звітності [72]. Тому одним із першочергових завдань, яке вирішує аудитор під час проведення аудиту фінансової звітності, є з'ясування відповідності затвердженої облікової політики нормам чинного законодавства, основним принципам бухгалтерського

обліку та фінансової звітності, ступеня дотримання затверджених положень облікової політики в обліковому процесі, доцільності обраної облікової політики в конкретних умовах господарювання, належного розкриття та подання змін облікової політики в фінансовій звітності.

Запитання для самоперевірки

1. Яка мета аудиту установчих документів?
2. Завдання аудиту установчих документів.
3. Охарактеризуйте нормативно-правове забезпечення аудиту установчих документів.
4. Які джерела інформації використовують в аудиті установчих документів підприємства?
5. Охарактеризуйте основні процедури аудиту установчих документів.
6. Назвіть основні відмінності формування статутного капіталу підприємств різних форм власності.
7. Яка мета аудиту облікової політики?
8. Як проводиться аудит формування облікової політики?
9. Яка мета та завдання аудиту власного капіталу підприємства?
10. Дайте визначення власного капіталу підприємства.
11. Охарактеризуйте нормативно-правове забезпечення та джерела інформації аудиту власного капіталу підприємства.
12. Як складати програму аудиту установчих документів та власного капіталу підприємства?
13. Порядок складання робочих документів щодо аудиту власного капіталу.
14. Які типові порушення виявляють в ході аудиту власного капіталу підприємства?

Тести

1. Метою проведення аудиту статутних документів підприємства є:

а) перевірка дотримання нормативно-правових актів для підтвердження законності діяльності суб'єкта господарювання протягом періоду його функціонування;

б) вивчення та підтвердження правил ведення бухгалтерського обліку;

в) перевірка й оцінювання рівня організації бухгалтерського обліку.

2. На момент реєстрації акціонерного товариства статутний капітал має бути сплачений учасниками в розмірі не менше, ніж:

а) 30 %;

б) 50 %;

в) 70 %;

г) 100 %.

3. Діяльність суб'єкта господарювання вважається незаконною, якщо:

а) внески в статутний фонд не зроблені протягом місяця з моменту реєстрації підприємства;

б) внески в статутний фонд не зроблені протягом календарного року з моменту реєстрації підприємства;

в) внески в статутний фонд не зроблені протягом шести місяців з моменту реєстрації підприємства.

4. Під час аудиту статутних документів суб'єкта підприємницької діяльності аудитор здійснює формальну перевірку наявності:

а) установчого договору, статуту підприємства, свідоцтва про державну реєстрацію, свідоцтво про взяття суб'єкта на облік в органах Державної фіскальної служби, в Пенсіонному фонді;

б) установчого договору, статуту підприємства, свідоцтва про державну реєстрацію;

в) установчого договору, статуту підприємства, свідоцтва про взяття суб'єкта на облік в органах державної фіскальної служби.

5. На першому етапі аудиту статутних документів необхідно:

а) перевірити, що сторінки уставного договору прошнуровані, пронумеровані, скріплені печаткою нотаріуса та печаткою державного органу реєстрації;

б) перевірити, що сторінки уставного договору пронумеровані;

в) перевірити, що сторінки уставного договору пронумеровані, скріплені печаткою державного органу реєстрації.

6. Чи буде вважатися аудитором облікова політика підприємства зміненою за наявності факту зміни методу нарахування резерву сумнівних і безнадійних боргів:

а) так;

б) ні;

в) дане питання не є об'єктом вивчення аудитора?

7. На етапі аудиту облікової політики підприємства аудитор вивчає:

а) статут та засновницькі документи, наказ про облікову політику;

б) наказ про облікову політику, спосіб оцінювання запасів і затрат, метод реалізації продукції, товарів, послуг, облік і нарахування зносу, метод обліку витрат на виробництво;

в) наказ про облікову політику на підприємстві.

8. Аудиторські процедури в ході аудиту статутних документів передбачають:

а) перевірку наявності філіалів і залежних підприємств;

б) аналітичний огляд;

в) опитування;

г) оцінювання своєчасності та правильності відображення в статутних документах усіх змін.

9. У процесі аудиту статутного капіталу акціонерного товариства потрібно мати на увазі, що:

а) всі акції повинні бути розміщені між засновниками;

б) номінальна вартість привілейованих акцій не повинна перевищувати 25 % статутного капіталу;

в) номінальна вартість привілейованих акцій не повинна перевищувати 49 % статутного капіталу.

10. Аудитор повинен перевірити, чи всі принципові питання знайшли відображення в обліковій політиці:

а) так;

б) ні;

в) на свій розсуд;

г) тільки в окремих випадках.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту установчих документів підприємства.

Завдання 2

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту облікової політики підприємства.

Завдання 3

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту власного капіталу підприємства.

Завдання 4

Скласти програму аудиту установчих документів, облікової політики та власного капіталу публічного акціонерного товариства.

Завдання 5

1. Перевірити відповідність формування зареєстрованого капіталу публічного акціонерного товариства вимогам законодавства. З'ясувати, чи поданий ним до НКЦПФР Звіт про наслідки підписки на акції та чи проводились установчі збори з питань формування та змін зареєстрованого капіталу. Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю зареєстрованого капіталу" (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

РД "Тест внутрішнього контролю зареєстрованого капіталу"

<table>
<tr><td rowspan="3">Назва аудиторської фірми</td><td>Клієнт: ПАТ "…"</td><td>Період, що перевіряється:</td><td>Підготував:</td><td>Дата:</td><td>Індекс РД: РД 2401/1</td></tr>
<tr><td colspan="2">Об'єкт перевірки: зареєстрований капітал</td><td>Перевірив:</td><td>Дата:</td><td>Аркушів:2</td></tr>
<tr><td colspan="5">Процедура аудиту: тестування внутрішнього контролю зареєстрованого капіталу</td></tr>
<tr><td colspan="6">1</td></tr>
<tr><td colspan="6">Мета контролю – з'ясувати, чи:
1) формування зареєстрованого капіталу відповідає законодавчим вимогам;
2) звіт про наслідки підписки до НКЦПФР наданий;
3) установчі збори з питань формування та змін зареєстрованого капіталу проводяться</td></tr>
<tr><td colspan="6">Виконання процедури: опитування керівництва підприємства про організацію внутрішнього контролю зареєстрованого капіталу</td></tr>
</table>

Закінчення табл. 4.2

1					
ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗАРЕЄСТРОВАНОГО КАПІТАЛУ					
№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1	Якщо формування зареєстрованого капіталу є обов'язковим, чи оговорюються строки внесення (часткового внесення) вкладів умовою державної реєстрації юридичної особи, умовою надання ліцензії				
2	Чи зазначене в установчих документах визначення часток засновників підприємства, тобто фактичне визначення власника/власників юридичної особи?				
3	Чи був сплачений мінімальний розмір зареєстрованого капіталу на момент звернення за дозволом на діяльність торговця цінними паперами?				
4	Чи існує на підприємстві механізм виключення за рішенням зборів учасників того учасника, який систематично не виконує своїх обов'язків?				
5	Чи проводились установчі збори зі затвердження статуту товариства (наявність протоколу)?				
6	Яким чином розміщувалися акції серед засновників?				
7	Чи забезпечені права власності Товариства відповідними документами на випущені акції?				
8	Чи відбулась реєстрація та публікація інформації про випуск акцій?				
9	Чи надавався звіт про наслідки підписки до НКЦПФР?				
10	Чи перевіряється аудиторською фірмою фінансовий стан засновників – юридичних осіб щодо їх спроможності сплатити за акції ПАТ?				
11	Чи дотримувалися на даному підприємстві обмеження на види вкладів засновників?				
12	Чи були зміни в зареєстрованому капіталі в даний період, їх адекватність реєстрації в статутних документах?				
Висновок:					

2. Дати оцінку свідченням про економічні дії та події з за реєстрованим капіталом для встановлення ступеня відповідності цих тверджень нормам бухгалтерського обліку. Результати оформити у вигляді РД "Анкета аудиту зареєстрованого капіталу" (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

РД "Анкета аудиту зареєстрованого капіталу"

Назва аудиторської фірми	Клієнт: ПАТ "…"	Період, що перевіряється:	Підготував:	Дата:	Індекс РД: РД 2401/2
	Об'єкт перевірки: зареєстрований капітал		Перевірив:	Дата:	Аркушів:
	Процедура аудиту: анкетування аудиту зареєстрованого капіталу				

Мета аудиту зареєстрованого капіталу: збирання й оцінювання свідчень про економічні дії та події з зареєстрованим капіталом щодо встановлення ступеня відповідності цих тверджень нормам бухгалтерського обліку

Виконання процедури: анкетування відповідальних осіб про дії та події щодо зареєстрованого капіталу

АНКЕТА АУДИТУ ЗАРЕЄСТРОВАНОГО КАПІТАЛУ

№ п/п	Питання	Відповідь	Примітки
1	Організаційно-правова форма		
2	Зареєстрований капітал: сума, дата формування		
3	Дата реєстрації зареєстрованого капіталу		
4	Склад замовників (фізичні, юридичні особи, нерезиденти)		
5	Кількість акцій		
6	Номінальна вартість акцій		
7	Зареєстрований капітал сформований: грошовими коштами (у сумі); майном (у сумі)		
8	Дата внесення змін до зареєстрованого капіталу		
9	Фактичні зміни в капіталі (збільшення, зменшення, за рахунок чого)		
10	Зміни внесені: номер рішення; зареєстровані в протоколах (дата, номер)		
11	Зміни в переліку засновників		
12	Зміни до статуту внесені (дата внесення змін)		

Висновок:

3. Перевірити наявність кількості акцій та частки в зареєстрованому капіталі на момент аудиту відображених в бухгалтерському обліку публічного акціонерного товариства. Результати оформити у вигляді РД "Структура зареєстрованого капіталу" (табл. 4.4).

Таблиця 4.4

РД "Структура зареєстрованого капіталу"

<table>
<tr><td rowspan="3">Назва аудиторської фірми</td><td>Клієнт:</td><td>Період, що перевіряється:</td><td>Підготував:</td><td>Дата:</td><td>Індекс РД: РД 2409</td></tr>
<tr><td colspan="2">Об'єкт перевірки: зареєстрований капітал</td><td>Перевірив:</td><td>Дата:</td><td>Аркушів:</td></tr>
<tr><td colspan="5">Процедура аудиту: формування думки стосовно структури зареєстрованого капіталу</td></tr>
<tr><td colspan="6">Мета перевірки: підтвердити наявність кількості акцій та частки в зареєстрованому капіталі на момент аудиту відображених в бухгалтерському обліку підприємства</td></tr>
<tr><td colspan="6">Виконання процедури: збирання інформації з підтвердження належності акцій в обліку підприємства</td></tr>
<tr><td colspan="6">СТРУКТУРА ЗАРЕЄСТРОВАНОГО КАПІТАЛУ</td></tr>
<tr><td>№ п/п</td><td colspan="2">Акціонер</td><td>Кількість акцій</td><td>Частка в зареєстрованому капіталі, %</td><td>Сума, грн</td></tr>
<tr><td>1</td><td colspan="2">Фізичні особи (кількість осіб)</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>2</td><td colspan="2">Юридичні особи-власники</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>3</td><td colspan="2">Юридичні особи – номінальні утримувачі</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">Разом:</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6">Висновок:</td></tr>
</table>

Вихідні дані

Відомості щодо Статуту та фінансової звітності публічного акціонерного товариства (ПАТ) отримати на сайті smida.gov.ua [83].

Методичні рекомендації щодо виконання завдання

1. Для складання РД "Тест внутрішнього контролю за реєстрованого капіталу" потрібно ретельно опрацювати Статут та установчі документи обраного ПАТ, протоколи загальних зборів акціонерів та дані НКЦПФР, зокрема аудиторські висновки (звіти незалежного аудитора).

За відсутності даних в тесті робиться відповідна позначка "Інформація відсутня".

2. Для складання РД "Анкета аудиту зареєстрованого капіталу" необхідно скористатися Статутом ПАТ, даними ПАТ "Національний депозитарій України" (НДУ, http: // www.csd.ua), ПрАТ "Всеукраїнський депозитарій цінних паперів", протоколами загальних зборів акціонерів.

3. Для складання РД "Структура зареєстрованого капіталу" потрібно опрацювати дані Статуту й установчих документів обраного ПАТ, протоколи загальних зборів акціонерів.

4. Кожний складений документ повинен включати висновок, в якому стисло формулюється досягнена мета виконаної процедури згідно з вимогами МСА.

Завдання 6

1. Виконати аудиторську процедуру запиту для визначення правильності організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Результати оформити у вигляді РД "Анкета-запит стосовно облікової політики підприємства" (табл. 4.5).

Таблиця 4.5

РД "Анкета-запит стосовно облікової політики підприємства"

ПП "Право-Аудит" РД 0709

Підприємство: ПАТ "Коваль"

Період перевірки: з 01.01.14 до 31.12.14 рр.

Термін перевірки: 03 01.2015 – 31.03.2015 рр.

АНКЕТА-ЗАПИТ ПРО ОБЛІКОВУ ПОЛІТИКУ ПІДПРИЄМСТВА

У відповідь на Ваш запит повідомляємо наступну інформацію стосовно нашого підприємства:

№ п/п	Елемент, що перевіряється	Пункт наказу про облікову політику	Інформація з питання
1			
2			
3			

2. Дати оцінку стану відображення в обліковій політиці положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку згідно з прийнятною концептуальною основою. Визначити мету виконання процедур і перелік виконаних процедур. Результати оформити у вигляді РД "Анкета вивчення облікової політики" (табл. 4.6).

Таблиця 4.6

РД "Анкета вивчення облікової політики"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється:	Підготував:	Дата:	Індекс РД:
	Об'єкт перевірки: облікова політика		Перевірив:	Дата:	Аркушів:
	Процедура аудиту: вивчення облікової політики клієнта				
Мета: (заповнити самостійно)					
Виконання процедури: (заповнити самостійно)					
АНКЕТА ВИВЧЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ					

№ п/п	Елемент, що перевіряється	Пункт наказу про облікову політику	Застосування (так; ні)	Змістовність пункту наказу
1	2	3	4	5
1	Наявність наказу про облікову політику			
2	Застосований метод оцінювання вибуття запасів:			
	ідентифікованої собівартості			
	середньозваженої собівартості			
	собівартості перших за часом надходження (ФІФО)			
	нормативних витрат			
	ціни продажу			
3	Визначення одиниці запасів:			
	найменування			
	однорідна група			
	інше (навести)			
4	Метод визначення суми резерву сумнівних боргів:			
	за класифікацією дебіторської заборгованості			

Закінчення табл. 4.6

1	2	3	4	5
	за платоспроможністю окремих дебіторів			
5	Метод амортизації основних засобів:			
	прямолінійний			
	зменшення залишкової вартості			
	прискореного зменшення залишкової вартості			
	кумулятивний			
	виробничий			
6	Вартісна межа між ОЗ і МНМА			
7	Метод нарахування амортизації МНМА:			
	прямолінійного списання			
	виробничий			
	згідно з податковим законодавством			
	50 % – 50 %			
	100 %			
8	Метод амортизації та строк корисного використання НМА:			
	прямолінійний			
	зменшення залишкової вартості			
	прискореного зменшення залишкової вартості			
	кумулятивний			
	виробничий			
9	Метод оцінювання незавершеного виробництва:			
	за нормативними витратами			
	інше (навести)			
10	Наявність і порядок формування резервів для забезпечення майбутніх витрат і платежів (навести)			
11	Метод відображення фінансових інвестицій:			
	за методом участі у капіталі			
	за справедливою вартістю			
	за собівартістю			
12	Наявність змін облікової політики у періоді, що перевіряється, та правильність їх відображення у звітності			

Вихідні дані

1. Лист-звернення ПП "Право-Аудит" до управлінського персоналу ПАТ "Коваль" щодо облікової політики (рис. 4.1).

Шановний Миколо Івановичу!

У звязку з прийняттям нашою фірмою завдання з надання впевненості стосовно фінансової звітності ПАТ «Коваль» за 2014 р. і необхідністю виконання вимог МСА 315 стосовно досягнення розуміння субєкта господарювання та його середовища та, зокрема, п. 11в, який встановлює, що «…аудитор повинен оцінити, чи є облікова політика субєкта господарювання прийнятною для його діяльності та чи відповідає вона застосовній концептуальній основі фінансової звітності й обліковим політикам, які застосовуються у відповідній галузі», просимо Вас надати відповідь на такі питання: наявність наказу про облікову політику; форма бухгалтерського обліку; застосований метод оцінювання вибуття запасів; визначення одиниці запасів; метод розподілу ТЗВ; метод визначення суми резерву сумнівних боргів; метод амортизації основних засобів; вартісна межа проміж ОЗ і МНМА; метод нарахування амортизації МНМА; спосіб віднесення витрат на капітальний ремонт; метод амортизації НМА; порядок визначення первинної вартості фінансових інвестицій; метод оцінювання ступеня завершеності операцій з надання послуг; класифікація дебіторської заборгованості; наявність і порядок формування резервів для забезпечення майбутніх витрат і платежів; наявність змін облікової політики у періоді, що перевіряється, та правильність їх відображення у звітності; податковий облік; визначена межа суттєвості; тривалість операційного циклу; перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції; порядок розподілу загальновиробничих витрат; перелік і склад інших витрат виробничої діяльності; порядок здійснення резервування коштів на оплату витрат майбутніх періодів; порядок зміни облікових оцінок; форми та системи оплати праці; оплата витрат на службові відрядження та господарські потреби.

Дякуємо за розуміння та співпрацю.

З повагою, директор аудиторської фірми ПП «Право-Аудит»

Рис. 4.1. **Лист-звернення ПП "Право-Аудит" до управлінського персоналу ПАТ "Коваль" щодо облікової політики**

2. Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль" (додаток И).

Методичні рекомендації щодо виконання завдання

1. Для виконання завдання необхідно керуватись вимогами:

п. 5 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні";

Податковим кодексом України;

Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку;

Міжнародними стандартами фінансової звітності;

НП(С)БО 1;

П(С)БО;

п. 11в і пп. Д35 МСА 315 "Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища";

п.13а, п. 13б МСА 700 "Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності".

2. У ході складання РД "Анкета-запит стосовно облікової політики підприємства":

а) для визначення переліку питань, які варто з'ясувати для оцінювання правильності організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, необхідно використати інформацію, подану у листі-зверненні до управлінського персоналу;

б) від імені управлінського персоналу надати відповіді на поставлені запитання, користуючись даними Статуту та наказу про облікову політику ПАТ "Коваль". Послідовність запитань має відповідати послідовності, прийнятій у наказі про облікову політику.

3. У процесі складання РД "Анкета вивчення облікової політики" студент діє від імені ПП "Право-Аудит". В анкеті насамперед необхідно визначити мету її складання та виконання процедури. Особливу увагу слід приділити заповненню приміток, де мають докладно розкриватись положення облікової політики підприємства.

Завдання 7

1. Скласти перелік чинних положень застосовної концептуальної основи фінансової звітності. Результати подати за формою, наведеною в табл. 4.7.

2. Здійснити співставлення положень наказу про облікову політику ПАТ "Коваль" (див. додаток И) з вимогами чинних положень застосовної концептуальної основи фінансової звітності (табл. 4.7). Результати оформити робочим документом, макет якого наведений в табл. 4.8.

3. Скласти лист-повідомлення управлінському персоналу ПАТ "Коваль" стосовно відповідності облікової політики вимогам нормативних документів.

Таблиця 4.7

Перелік чинних положень застосовної концептуальної основи фінансової звітності

№ п/п	Назва документа	№ і дата затвердження	Стислий зміст
1	2	3	4
1	НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"	№ 73 від 07.02.2013 р.	Склад та елементи фінансової звітності. Форма та склад статей фінансової звітності. Принципи підготовки фінансової звітності. Розкриття інформації у фінансовій звітності
2	П(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах"	№ 137 від 28.05.99 р.	Виправлення помилок і зміни в облікових оцінках. Зміни в обліковій політиці. Події після дати балансу (перелік подій після дати балансу). Вимоги до розкриття інформації у примітках до фінансових звітів
3	…		
4	…		
5	…		
6	…		

Таблиця 4.8

РД "Результати дослідження відповідності облікової політики ПАТ "Коваль" вимогам нормативних документів"

№ п/п	Елемент облікової політики, що досліджується	За даними наказу про облікову політику		Назва та пункт нормативного документа, що регламентує питання	Відхилення від вимог нормативного документа
		пункт наказу	зміст		
1	2	3	4	5	6
Висновок:					

Методичні рекомендації щодо виконання завдання

1. Для виконання завдання необхідно перш за все проаналізувати основні положення концептуальної основи фінансової звітності: НП(С)БО 1, усі чинні П(С)БО. Крім того, потрібно дослідити положення Податкового кодексу України, що стосуються облікової політики підприємства.

2. У ході складання РД "Результати дослідження відповідності облікової політики ПАТ "Коваль" вимогам нормативних документів" необхідно використати дані гр. 2 і гр. 5 табл. 4.6 і конкретизовані дані табл. 4.7. У гр. 6 табл. 4.8 робиться відмітка у разі виявлення розбіжностей між даними облікової політики підприємства та вимогами відповідних нормативних документів. Складовою табл. 4.8 є висновок незалежного аудитора, що має містити узагальнення виявлених невідповідностей та загальну оцінку стану облікової політики ПАТ "Коваль".

3. Лист-повідомлення управлінському персоналу ПАТ "Коваль" стосовно відповідності облікової політики вимогам нормативних документів необхідно скласти відповідно до п. 16а і Д17 МСА 260 "Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями", а також практики ділового спілкування.

Тема 5. Аудиторська перевірка необоротних активів та інвестицій

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту необоротних активів та інвестицій.

Питання до опрацювання

5.1. Аудит необоротних активів.
5.2. Аудит інвестицій.

Таблиця 5.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Проводити аудит необоротних активів та інвестицій	Визначення поняття "необоротні активи" та "інвестиції". Класифікація необоротних активів згідно з прийнятною концептуальною основою	Знання специфіки аудиторської перевірки необоротних активів та інвестицій підприємства	Організовувати нормативно-правове, інформаційне, технічне та інше забезпечення праці аудиторів; складати робочі документи щодо здійснення перевірки необоротних активів та інвестицій	Ефективно формувати комунікаційну стратегію щодо здійснення перевірки необоротних активів та інвестицій підприємства	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки необоротних активів та інвестицій підприємства

Ключові терміни: аудит необоротних активів, аудит інвестицій.

Рекомендована література: [19; 21; 25; 26; 34 – 37; 39 – 42; 46; 48; 50; 55; 57; 63; 64; 67; 68; 71 – 73].

Аудит необоротних активів здійснюється з метою встановлення дотримання підприємством вимог концептуальної основи фінансової звітності, а також інших нормативних документів і підтвердження в аудиторському висновку інформації про необоротні активи та їх структуру й зміни, що сталися протягом звітного періоду. Під час цього процесу аудитор вирішує завдання щодо правильності документального оформлення та своєчасного відображення в обліку операцій з необоротними активами, їх надходження, внутрішнього переміщення та вибуття; перевірки правильності розрахунку, своєчасного відображення зносу (нарахування амортизації), контролю за витратами на капітальний ремонт основних засобів; перевірки правильності відображення в обліку фінансових результатів від вибуття (в тому числі ліквідації) основних засобів, контролю за збереженням основних засобів і нематеріальних активів. Значну увагу аудитор приділяє питанням дотримання положень облікової політики підприємства в частині необоротних активів; аналізу результатів останньої інвентаризації; тестуванню керівництва підприємства щодо наявності постійно діючої комісії зі списання необоротних активів; переліку матеріально-відповідальних осіб; наявності договорів про повну матеріальну відповідальність; перевірки правильності ведення інвентарних карток основних засобів; вивчення даних синтетичного й аналітичного обліку та показників бухгалтерського балансу; проведення тестування на наявність інвестиційної нерухомості; порядка ведення аналітичного обліку орендованих основних засобів; перевірки нарахування амортизації.

Під час здійснення аудиту інвестицій аудитор перевіряє відповідність наявних фінансових інвестицій даним звітності, наявність права власності на цінні папери, відповідність класифікації фінансових інвестицій вимогам прийнятної концептуальної основи, правильність визначення фінансового результату за фінансовими інвестиціями, правильність оцінювання інвестицій на дату балансу та документального оформлення операцій з фінансовими інвестиціями, правильність оцінювання поточних і довгострокових фінансових інвестицій.

Запитання для самоперевірки

1. Яка мета та завдання аудиту необоротних активів та інвестицій підприємства?

2. Які нормативно-правові акти регламентують здійснення аудиту необоротних активів підприємства?

3. Назвіть джерела інформації для аудиту необоротних активів підприємства.

4. Як складається програма аудиту необоротних активів та інвестицій?

5. Які процедури використовує аудитор під час вивчення та оцінювання системи внутрішнього контролю необоротних активів та інвестицій підприємства?

6. Як виконати перевірку правильності оформлення первинних документів з обліку основних засобів?

7. Як перевірити правильність віднесення до об'єктів основних засобів?

8. Як перевірити правильність і своєчасність визначення сервісної вартості основних засобів?

9. Як здійснюється перевірка правильності нарахування амортизації основних засобів.

10. Які нормативно-правові акти регламентують здійснення аудиту інвестицій підприємства?

11. Як здійснити перевірку правильності визначення фінансового результату за фінансовими інвестиціями?

Тести

1. Аудитор перевіряє методи нарахування амортизації та терміни використання нематеріальних активів:

а) так, обов'язково;

б) ні;

в) на свій розсуд.

2. Яким методом потрібно амортизувати нематеріальні активи:

а) податковим;

б) прямолінійним;

в) кумулятивним;

г) свій варіант?

3. Під час перевірки правильності переоцінки основних засобів аудитор використовує методи:

а) тестування на відповідність, порівняння;

б) суцільне дослідження, експертиза;

в) вибіркове дослідження, документальні методи.

4. Після виявлення нестачі основних засобів їх облік до моменту остаточного відшкодування вартості здійснюється на забалансовому субрахунку:

а) 071;

б) 041;

в) 072;

г) 025.

5. Нематеріальні активи повинні відповідати таким вимогам для прийняття на облік:

а) мати товарну форму, мати законодавче підтвердження;

б) мати товарну форму, мати законодавче підтвердження, ціну та вартість, приносити прибуток;

в) приносити прибуток і мати реальну ціну.

6. Протягом якого терміну повинен зберігатися інвентарний номер на об'єкті основних засобів :

а) три роки;

б) до наступної інвентаризації;

в) весь термін використання;

г) п'ять років?

7. Коли припиняється нарахування амортизації об'єктів основних коштів:

а) на період його реконструкції;

б) на період його модернізації;

в) на період його добудування, дообладнування, консервації;

г) усі відповіді правильні?

8. Фінансові результати від вибуття основних коштів визначають як:

а) дохід від реалізації;

б) різниця між доходом від продажу об'єкта й їх остаточною вартістю;

в) сума доходу від продажу об'єкта та залишкової вартості.

9. Виявлена нестача основних засобів повинна бути віднесена на:

а) винну особу;

б) витрати звітного періоду;

в) матеріально відповідальну особу;

г) збитки звітного періоду.

10. У ході перевірки операцій з орендованими основними засобами аудитор повинен перевірити наявність:

а) договорів оренди;

б) правильність і обґрунтованість ставок орендної плати;

в) порядок проведення ремонту орендованих основних засобів;

г) порядок повернення основних засобів орендодавцеві.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту необоротних активів.

Завдання 2

Скласти програму аудиту необоротних активів ПАТ "Коваль".

Завдання 3

Рольова гра "Аудит правильності нарахування амортизації основних засобів ПАТ "Коваль"

Рольова гра потребує використання знань і навичок, отриманих у процесі вивчення таких дисциплін: "Бухгалтерських облік", "Аудит", "Організація та методика аудиту". Тривалість гри – 35 хв.

Мета гри:

ознайомити студентів із основами практичного застосування аудиторських процедур перевірки масивів облікової інформації щодо нарахування амортизації основних засобів;

сприяти розвитку логічного мислення; уміння контролювати ситуацію, що склалася, критично оцінювати отриману інформацію;

сформувати вміння щодо колективного обговорення інформації та прийняття рішень в умовах обмеженості часу;

виховувати толерантне ставлення до думок інших і вміння слухати та чути оточуючих.

Цільові завдання гри:

сформувати фахову компетентність щодо виконання процедур аудиту нарахування амортизації основних засобів.

Учасники:

керівник робочої групи з виконання завдання з надання впевненості щодо історичної фінансової інформації: організує роботу групи, здійснює розподіл повноважень, формулює остаточне судження за результатами перевірки, презентує результати аудиту;

аудитор I (член робочої групи);

аудитор II (член робочої групи);

аудитор III (член робочої групи);

аудитор, на якого покладені функції внутрішнього моніторингу якості аудиту.

Завдання гри:

здійснити перевірку правильності групування об'єктів основних засобів за прийнятими класифікаційними ознаками;

визначити рівень суттєвості для статті "Основні засоби";

визначити обсяг аудиторської вибірки та крок вибірки;

здійснити порівняння облікових даних підприємства та результатів, отриманих робочою групою, щодо нарахування амортизації основних засобів;

сформулювати професійне судження щодо правильності відображення в обліку підприємства суми амортизації основних засобів;

презентувати результати аудиту нарахування амортизації основних засобів.

Вихідні дані

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" (додаток К);

форма № 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ "Коваль" (додаток Л);

довідка про склад основних засобів ПАТ "Коваль" (табл. 5.2);

склад основних засобів ПАТ "Коваль" (табл. 5.3);

макети робочих документів для оформлення результатів розрахунків (табл. 5.4, 5.5, 5.6).

Таблиця 5.2

Довідка про склад основних засобів ПАТ "Коваль" за станом на 31 грудня 2014 року

Кількість елементів	Назва рахунку	Первісна вартість, грн	Знос, грн	Балансова (залишкова) вартість, грн
144	103 Будинки та споруди	113 339 038,34	83 165 256,41	30 173 781,93
914	104 Машини та обладнання	92 322 102,91	83 495 850,13	8 826 252,78
56	105 Транспортні засоби	9 474 018,89	9 053 295,94	420 722,95
665	106 Інструменти, прилади та інвентар	3 125 145,61	2 805 871,20	319 274,41
1138	112 МНМА	381 401,62	381 401,62	0,00
237	115 Інвентарна тара	91 281,99	91 281,99	0,00
3154	Всього	218 732 989,36	178 992 957,29	39 740 032,07

Таблиця 5.3

Витяг з даних аналітичного обліку основних засобів ПАТ "Коваль" за станом на 31 грудня 2014 року

№ п/п	Назва	Інвентарний номер	Первісна вартість, грн	Знос, грн	Балансова (залишкова) вартість, грн	Дата вводу до експлуатації
1	2	3	4	5	6	7
103. Будинки та споруди						75 років експлуатації
1	Автомийка	12121110362	152 407,77	82 690,73	69 717,04	29.04.08
2	Адміністративний корпус	11010510036	13 170,00	4 802,72	8 367,28	01.12.80
3	Артсвердловина № 6а	12110110057	33 160,00	11 662,70	21 497,30	31.12.05
4	Галерея пішохідна	12121111127	1 709 117,90	1 068 101,76	641 016,14	20.12.82
5	Гаражі Тр Ц	12121110156	298 018,10	197 536,85	100 481,25	29.12.76
6	Градирня	12121110171	487 953,21	306 098,01	181 855,20	27.12.77
7	Дизельна (Д)	11010510030	3 820,00	1 363,50	2 456,50	01.12.80
8	Дороги та майданчики	12010310335	1 412 792,10	895 003,40	517 788,70	30.12.94
9	Душова-пральня (Э)	11010510032	12 790,00	4 537,28	8 252,72	01.12.80
10	Залізнична колія	12020110302	54 414,00	15 406,43	39 007,57	27.05.92
11	Заводоуправління	12121110014	5 105 189,90	4 326 835,39	778 354,51	01.10.68
12	Будівля гуртожитку	11010410025	589 070,00	183 901,51	405 168,49	31.01.64
13	Нафтомаслоловильня	12121110197	83 919,00	34 414,46	49 504,54	29.12.80
14	Гуртожиток	11010510037	33 720,00	10 019,32	23 700,68	01.12.80
15	Огорожа	12121110081	161 488,60	135 035,49	26 453,11	01.08.64
16	Освітлювальні мережі напругою до 1 кв.	13020810103	53 815,50	48 909,19	4 906,31	01.10.64
17	Майданчик для обслуговування платформ	12020602035	531,00	472,74	58,26	30.07.75

Продовження табл. 5.3

1	2	3	4	5	6	7
18	Майданчик для обслуговування напіввагонів	12020602036	847,00	803,17	43,83	30.07.75
19	Майданчик для обслуговування напіввагонів	12020625245	909,00	865,17	43,83	31.08.87
Усього за рахунком 103			**10 207 133,08**	**7 328 459,82**	**2 878 673,26**	
104. Машини й обладнання						60 років експлуатації
1	Автомат для наплавки під флюсом	31030905880	7 188,00	5 845,39	1 342,61	30.12.74
2	Автомобільний кран КрАЗ-250	21030303760	418 083,59	405 988,23	12 095,36	28.03.89
3	Автомобільний кран КрАЗ-250	21030303978	170 425,79	158 810,59	11 615,20	14.10.93
4	Автонавантажувач	21030903923	145 513,75	139 482,70	6 031,05	26.12.91
5	Агрегат електронасосний	31030806164	10 300,53	8 599,64	1 700,89	01.04.99
6	Агрегат електронасосний	31030907543	6 961,00	5 979,26	981,74	30.09.90
7	Агрегат електронасосний	31030907544	6 562,00	5 696,71	865,29	30.09.90
8	Алмазно-заточний верстат	31020300921	3 614,00	2 611,08	1 002,92	01.01.65
9	Барабан дробометний конвейерний	31030901941	139 545,16	130 746,47	8 798,69	26.12.91
10	Бігуни	31030901920	6 084,00	5 876,51	207,49	01.03.71
11	Вальці ковочні	31021001224	117 556,14	112 189,15	5 366,99	28.03.86
12	Вальці ковочні	31021001223	186 766,49	180 652,12	6 114,37	19.12.84
13	Вальці ковочні	31021001226	66 874,80	56 671,77	10 203,03	31.07.92
14	Вальці ковочні	31021001220	15 122,00	14 914,51	207,49	20.12.82
15	Вальці ковочні	31021001227	84 816,01	74 576,89	10 239,12	30.11.92
16	Вентилятор витяжний компресорного відділення	31080507557	1 072,40	663,65	408,75	01.12.80
17	Верстат слюсарний	31030803619	5 860,50	4 666,19	1 194,31	31.01.86

Продовження табл. 5.3

1	2	3	4	5	6	7
18	Верстат слюсарний	31030803618	5 860,50	4 666,19	1 194,31	31.01.86
19	Вертикально-консольно-фрезерний верстат	31020400447	44 656,00	29 985,27	14 670,73	01.10.70
20	Вертикально-консольно-фрезерний верстат	31020400485	260 739,89	245 662,49	15 077,40	27.10.93
21	Вертикально-консольно-фрезерний верстат	31020400484	36 989,00	20 690,74	16 298,26	27.10.93
22	Вертикально-консольно-фрезерний верстат	31020400432	70 501,58	56 161,03	14 340,55	01.12.65
23	Вертикально-сверлильний верстат	31020400778	5 219,00	3 265,39	1 953,61	20.12.78
24	Вертикально-сверлильний верстат	31020400769	6 576,00	4 593,41	1 982,59	29.05.74
25	Вертикально-сверлильний верстат	31020400751	6 173,00	4 190,41	1 982,59	01.08.70
26	Вертикально-сверлильний верстат	31020400703	4 085,00	2 777,78	1 307,22	01.02.63
27	Вибролоток	31030803951	4 011,00	2 862,41	1 148,59	28.12.92
28	Вибростіл	31030803913	14 692,29	13 663,06	1 029,23	01.11.91
29	Вибростіл	31030803898	17 002,60	15 949,76	1 052,84	25.05.91
30	Токарно-винторізний верстат з ЧПУ	31020700093	766 637,20	744 185,29	22 451,91	30.11.85
31	Токарно-винторізний верстат з ЧПУ	31020700095	594 296,90	571 915,24	22 381,66	29.10.86
32	Токарно-карусельний верстат	31020300201	81 333,00	58 657,02	22 675,98	01.08.65
33	Токарно-револьверний верстат	31020300114	7 966,00	4 418,33	3 547,67	30.04.94
34	Кузнечно-індукційний обігрівач	31030905101	365 262,00	355 847,85	9 414,15	30.04.86
35	Кузнечно-індукційний обігрівач	31030905308	46 715,50	37 196,06	9 519,44	01.11.65
36	Кузнечно-індукційний обігрівач	31030905309	46 715,50	37 196,06	9 519,44	01.11.65
37	Кузнечно-індукційний обігрівач	31030905310	167 414,73	122 490,19	44 924,54	29.03.90

Продовження табл. 5.3

1	2	3	4	5	6	7
38	Точильно-шліфувальний верстат	31020300925	1 498,00	1 125,89	372,11	01.05.65
39	Точильно-шліфувальний верстат	31020300970	1 596,00	1 223,89	372,11	28.04.75
40	Транспортер пластинчастий	31030901629	1 180,60	888,45	292,15	31.12.04
41	Транспортер пластинчастий	31030803636	2 087,75	1 805,00	282,75	29.08.86
42	Транспортер пластинчастий	31030803943	1 650,00	1 477,03	172,97	28.12.92
43	Шкаф управління	31090906316	3 040,80	2 880,52	160,28	30.05.78
44	Шкаф управління	31090906317	3 040,80	2 880,52	160,28	30.05.78
Усього за рахунком 104			**3 959 286,80**	**3 662 626,14**	**296 660,66**	
105. Транспортні засоби						20 років експлуатації
1	Автобус KARSAN J9 OP 2201	21040102594	88 330,00	75 956,00	12 374,00	28.07.06
2	Автобус ЛАЗ699	21040302155	21 822,00	19 484,94	2 337,06	01.05.70
3	Автобус ПАЗ-3205	21040302550	154 990,40	148 849,22	6 141,18	21.06.93
4	Автобус УАЗ-452В	21040102219	11 936,00	10 897,31	1 038,69	24.06.74
5	Автомашина бортова КАМАЗ-53212	21020302421	232 879,90	223 336,78	9 543,12	30.09.88
6	Автомашина бортова КрАЗ-250	21020402552	223 033,70	214 872,20	8 161,50	28.12.93
7	Автомашина ЖУК А06	21050602450	149 000,20	147 095,77	1 904,43	30.08.89
8	Автомашина ЛуАЗ	21020102563	43 664,00	41 507,20	2 156,80	12.08.96
9	Автомашина з гідропідйомником	21030902206	34 112,00	31 515,28	2 596,72	28.03.73
10	Автомашина самоскид ГАЗ-САЗ	21030202464	73 245,50	70 779,77	2 465,73	04.05.90
11	Автомашина самоскид ЗИЛ-ММЗ-4502	21030202428	75 941,80	73 761,92	2 179,88	31.10.88
12	Автомашина самоскид КрАЗ-256Б	21030202435	281 997,20	276 375,22	5 621,98	28.04.89
13	Автомашина самоскид КрАЗ-6510	21030202527	252 949,70	244 570,51	8 379,19	10.12.92
14	Цистерна-автоцементовоз	21051902300	180 050,10	177 475,54	2 574,56	19.12.83

Продовження табл. 5.3

1	2	3	4	5	6	7
15	Екскаватор ЮМЗ6КС	31040303709	24 984,00	21 165,91	3 818,09	30.03.88
16	Електрокара	21110903959	68 336,50	66 921,45	1 415,05	15.03.93
Усього за рахунком 105			**1 917 273,00**	**1 844 565,02**	**72 707,98**	
106. Інструменти, прилади й інвентар						50 років експлуатації
1	120 XT у комплекті з джерелом живлення 1500	22022905010	106 293,20	103 743,20	2 550,00	29.10.04
2	TV-приймач "Prology"	23019905027	1 190,00	1 023,04	166,96	15.12.06
3	Автоклав (стерилізатор) паровий	31100907203	1 587,00	1 248,35	338,65	31.08.82
4	Автоматизована система контролю роботи КІНов	24010105840	11 640,00	10 979,91	660,09	30.05.08
5	Автоматизована система обліку електроенергії "АСКУЭ"	24010105389	143 060,00	119 757,25	23 302,75	30.05.08
6	Акустична система	23019905028	2 540,17	2 252,04	288,13	27.11.02
7	Апарат ампліпульс	31100205433	1 606,00	1 465,00	141,00	01.11.71
8	Апарат контрольно-касовий електронний "Еліта"	24020106543	3 434,46	3 136,74	297,72	01.03.02
9	Апарат Луч-2	31100205417	920,00	871,01	48,99	01.10.71
10	Апарат Луч-58	31100205416	897,00	826,17	70,83	01.10.71
11	Бак	31030907700	2 815,00	2 366,86	448,14	25.12.89
12	Бак під воду	31030926899	422,48	371,55	50,93	30.12.93
13	Банер завода	22010600400	465,16	414,38	50,78	01.12.03
14	Барна стойка	22010700158	2 340,00	2 098,83	241,17	31.12.04
15	Барна стойка	22010700203	1 627,96	1 463,04	164,92	30.09.03
16	Бензиновий Тример-кущоріз BT8942D	31010502601	1 818,00	1 212,00	606,00	31.05.11

Продовження табл. 5.3

1	2	3	4	5	6	7
17	Бензиновий Триммер-кущоріз BT8952D	31010501396	2 120,00	1 324,95	795,05	29.09.11
18	Ємність для мастила	31030906243	807,00	676,56	130,44	29.04.76
19	Ємність для мастила	31030906242	807,00	676,56	130,44	29.04.76
20	Загартувальний бак	31030905342	2 045,00	1 596,86	448,14	01.12.64
21	Слюсарні верстати	22022901983	2 110,50	1 615,91	494,59	30.06.73
22	Слюсарні верстати	22022911978	2 091,25	1 596,61	494,64	31.10.72
23	Слюсарні верстати	22022911979	2 091,25	1 596,61	494,64	31.10.72
24	Слюсарні верстати	22022911980	2 091,25	1 596,61	494,64	31.10.72
25	Товщиномір	31110906522	581,00	563,09	17,91	30.06.83
26	Товщиномір магнітний	31110906399	922,00	898,45	23,55	28.02.90
27	Кольоровий телевізор	23019909392	300,00	300,00	0,00	30.06.05
28	Чайник VITEK VT-1169	11200000866	257,50	257,50	0,00	17.07.12
29	Чайник VITEK VT-1169	11200000874	230,83	230,83	0,00	11.09.12
30	Чайник-спир. SCARLETT SC-	90000000221	75,70	75,70	0,00	30.06.06
31	Чайник електричний TEFAL	11200000804	299,25	299,25	0,00	31.10.10
32	Годинник індикаторний	00000005077	17,00	17,00	0,00	31.12.05
33	Годинник настінний Kronos	11200000403	69,50	69,50	0,00	17.08.07
34	Штангель ф250	00000000144	210,00	210,00	0,00	31.12.04
35	Штангельциркуль 2000	00000000271	1 419,00	1 419,00	0,00	31.12.04
36	Штангельциркуль 500	00000000278	330,00	330,00	0,00	31.12.04
37	Штангельциркуль 500	00000000277	330,00	330,00	0,00	31.12.04
38	Штангельциркуль 500	00000000276	330,00	330,00	0,00	31.12.04
Усього за рахунком 112			**302 191,46**	**269 240,36**	**32951,10**	

Закінчення табл. 5.3

1	2	3	4	5	6	7
115. Інвентарна тара						
1	Контейнер секційний саморозвантажувальний	99999925188	252,00	252,00	0,00	26.02.87
2	Контейнери овочеві великі	99999926824	31,83	31,83	0,00	25.11.93
3	Контейнери овочеві великі	99999926822	31,83	31,83	0,00	25.11.93
4	Контейнери овочеві малі	99999927074	36,80	36,80	0,00	30.12.93
5	Контейнери овочеві малі	99999926722	22,76	22,76	0,00	25.11.93
6	Тара	99999924545	282,67	282,67	0,00	31.05.88
7	Тара	99999924546	282,67	282,67	0,00	31.05.88
8	Тара	99999924547	282,67	282,67	0,00	31.05.88
9	Тара грейферного типу	99999999132	356,33	356,33	0,00	30.11.83
10	Тара грейферного типу	99999999131	356,33	356,33	0,00	30.11.83
11	Тара грейферного типу	99999999130	356,33	356,33	0,00	30.11.83
12	Тара грейферного типу	99999999129	356,33	356,33	0,00	30.11.83
13	Тара грейферного типу	99999999048	354,36	354,36	0,00	30.12.82
14	Тара грейферного типу	99999999049	354,36	354,36	0,00	30.12.82
15	Тара грейферного типу	99999999050	354,36	354,36	0,00	30.12.82
16	Тара грейферного типу	99999999051	354,36	354,36	0,00	30.12.82
17	Тара грейферного типа	99999999052	354,36	354,36	0,00	30.12.82
Усього за рахунком 115			**4 420,35**	**4 420,35**	**0,00**	
УСЬОГО:			**14 473 031,69**	**13 109 311,69**	**3 280 993,00**	

Таблиця 5.4

РД "Розрахунок вибірки для перевірки основних засобів"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється:	Підготував:	Дата:	Індекс РД: РД 0501/1
	Об'єкт перевірки: основні засоби		Перевірив:	Дата:	Аркушів:
	Процедура аудиту: розрахунок вибірки для перевірки основних засобів				

Мета виконання процедури: На підставі аудиторських процедур перевірки та програми аудиту розрахувати вибірку для перевірки основних засобів

Виконання процедури:

1. Загальній обсяг сукупності, яка підлягає аудиту, складає – 41 877 тис. грн. Рівень суттєвості – 352,3 тис. грн, номера документів з 1-го по 3154-й.

2. Система внутрішнього контролю ефективна, у бухгалтерському обліку за даними попередніх перевірок немає істотних викривлень.

3. Розрахунок елементів вібірки різними методами

РОЗРАХУНОК ВИБІРКИ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

1

1. Із застосуванням коефіцієнту перевірки до генеральної сукупності

Необхідно побудувати вибірку за формулою:

ЕВ = (ГС х К) : РС,

де ЕВ – елементи вибірки;
ГС – генеральна сукупність;
К – коефіцієнт перевірки;
РС – рівень суттєвості.

Значення коефіцієнта перевірки береться з табл. 1.

Таблиця 1

Значення коефіцієнта перевірки, який використовується для визначення елементів вибірки залежно від стану системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю об'єкту аудиту

Значення коефіцієнта перевірки	Стан системи бухгалтерського обліку	Оцінка системи внутрішнього контролю
0,7	Якщо не виявлені помилки на рахунках бухгалтерського обліку	СВК відповідає необхідним вимогам
2	Якщо виявлені помилки на рахунках бухгалтерського обліку	СВК відповідає необхідним вимогам
3	Якщо виявлені потенційні помилки на рахунках бухгалтерського обліку	Немає довіри до СВК об'єкта аудиту

ЕВ = (ГСхК):РС = А

Закінчення табл. 5.4

1
2. За методом випадкового відбору Кількість елементів вибірки розраховується за формулою: ЕВ = (ЗК – ЗП) х ВЧ + ЗП, де ЗК – значення кінцеве; ЗП – значення початкове; ВЧ – випадкове число, яке взяте з таблиці випадкових чисел випадковим чином (табл. М.1 додатка М). Кількість елементів вибірки методом випадкового відбору дорівнює: (3154 – 1) х ВЧ + 1 = Б. **3. Отже, на думку аудиторів, кількість елементів вібірки повинна дорівнювати** (А + Б) : 2 = Н елементів. **4. Крок вибірки: ЗК : Н**

Таблиця 5.5

РД "Розрахунок рівня суттєвості"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 04.01.15	Індекс РД: РД 0401
	Об'єкт перевірки: суттєвість		Перевірив:.	Дата: 04.01.15	Аркушів: 2
	Процедура аудиту: розрахунок рівня суттєвості				
1					
Мета виконання процедури: На підставі стратегії аудиту розрахувати та встановити прийнятний рівень суттєвості з метою виявлення суттєвих (з кількісної точки зору) викривлень.					
Виконання процедури: 1. Розрахунок загального рівня суттєвості фінансової звітності. 2. Розрахунок рівня суттєвості за суттєвими статтями фінансової звітності.					

1

РОЗРАХУНОК РІВНЯ СУТТЄВОСТІ

1. Розрахунок загального рівня суттєвості

Базові показники, що використовуються для розрахунку рівня суттєвості

Показники	Значення базового показника фінансової звітності, тис. грн	Частка, %	Значення, яке застосовується для розрахунку рівня суттєвості, тис. грн
Чистий прибуток		2,00	
Виручка від реалізації товарів, робіт, послуг		5,00	
Валюта баланса		2,00	
Власний капітал		10,00	
Операційні витрати		2,00	

Попередній показник рівня суттєвості (РС) визначається як середньоарифметичне значення показників, що використовуються для даного розрахунку:

РС=( ) : 5 = тис. грн.

У подальшому розрахунку загального рівня суттєвості не враховують крайні значення (найменше й найбільше) рівнів суттєвості базових показників.

За показниками, що залишилися, розраховується нове середньоарифметичне значення показників.

РС = () : 3 = … тис. грн.

Для зручності роботи отримане нове середньоарифметичне значення рівня суттєвості необхідно округлити таким чином, щоб після округлення його значення не відхилялися від середнього значення більше, ніж на 20 %.

Таким чином загальний рівень суттєвості складає … тис. грн або, після округлення, складає … тис. грн.

За судженням аудитора, виходячи з досвіду роботи, є доцільним установити межу вагомості статті фінансової звітності у розмірі 5 %. Статті, питома вага яких менше 5 %, не підлягають аудиту, на них розповсюджуються загальні висновки за вагомими статтями.

Необхідно розрахувати рівень суттєвості за кожною вагомою статтею фінансової звітності для висловлення думки аудитора в аудиторському висновку про достовірність і повноту фінансових звітів.

2. Розрахунок рівня суттєвості за вагомими статтями фінансової звітності

(заповнити самостійно)

Таблиця 5.6

Порівняльна таблиця щодо розрахунку амортизації основних засобів прямолінійним методом

№ п/п	Назва об'єктів основних засобів	Розрахунок річної суми амортизації			Строк експлуатації об'єкта, роки	Сума зносу з початку експлуатації об'єкта, грн	Балансова вартість об'єкта (гр.3 – гр.7), грн	За даними аудиту		Розбіжність	
		Амортизована вартість, грн	Очікуваний строк корисної експлуатації, роки	Річна сума амортизації (гр.3 : гр.4), грн				Сума зносу з початку експлуатації об'єкта, (гр.5 х гр.6) грн	Балансова вартість об'єкта (гр.3 – гр.8), грн	Сума зносу з початку експлуатації об'єкта, (гр. 9 – гр.7), грн	Балансова вартість об'єкта (гр.10 – гр.8), грн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			75								

Технічне забезпечення: комп'ютери, екран, проектор, роздавальний матеріал.

Хід гри

Студенти академічної групи об'єднуються у чотири малі групи, кожна з яких є робочою групою з виконання завдання з надання впевненості стосовно визначеного підприємства. Кожна група обирає керівника й аудитора, на якого покладаються функції внутрішнього моніторингу якості аудиту.

Керівник групи здійснює розподіл повноважень між членами групи та координує виконання завдання. Студенти відповідно до здійсненого розподілу повноважень виконують визначені функції аудиторів.

Аудитор, на якого покладені функції внутрішнього моніторингу якості аудиту, перевіряє оформлені робочі документи на відповідність вимогам МСА. За виконанням завдань керівник групи узагальнює отримані результати та формує професійне судження аудитора, оформляє його та готує презентацію.

Робоча група, яка першою виконала завдання (в межах відведеного часу), презентує його й отримує додатковий бонусний бал. Інші групи передають результати викладачу. Викладач підсумовує результати й оцінює їх.

Результат гри: надання обґрунтованої впевненості щодо достовірності відображення в обліку та фінансовій звітності інформації щодо амортизації основних засобів.

Завдання 4

1. Скласти тест внутрішнього контролю фінансових інвестицій ПАТ "Коваль". Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю фінансових інвестицій" (табл. 5.7).

2. Скласти тест з оцінювання стану обліку фінансових інвестицій ПАТ "Коваль". Результати оформити у вигляді РД "Тест оцінювання стану обліку операцій з фінансовими інвестиціями" (табл. 5.8).

3. Перевірити відповідність залишків у регістрах синтетичного й аналітичного обліку фінансових інвестицій ПАТ "Коваль" (рах. 143 "Довгострокові фінансові інвестиції", рах. 352 "Інші поточні фінансові інвестиції"). Результати оформити у вигляді РД "Перевірка відповідності залишків у регістрах синтетичного й аналітичного обліку поточних та довгострокових фінансових інвестицій" (табл. 5.9).

Таблиця 5.7

РД "Тест внутрішнього контролю фінансових інвестицій"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.14 р. до 31.12.14 р.	Підготував:	Дата: 23.01.15	Індекс РД: РД 2302
	Об'єкт перевірки: фінансові інвестиції		Перевірив:	Дата: 23.01.15	Аркушів: 1
	Процедура: тестування фінансових інвестицій				

Мета контролю – з'ясувати, чи:

1) операції з фінансовими інвестиціями належним чином відображуються в обліковій документації;

2) операції з фінансовими інвестиціями реєструються вчасно та точно у рахунку, сумі та періоді;

3) цінні папери й інші інвестиції належним чином класифіковані й оцінені

Виконання процедури: опитування головного бухгалтера, вивчення бухгалтерської інформації за операціями з фінансовими інвестиціями.

ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	немає	
1	2	3	4	5	6
1	Чи призначені відповідальні особи за облік фінансових інвестицій (П. І. Б., посада, відділ)				
2	Види фінансових інвестицій, наявних на підприємстві: поточні; довгострокові				
3	Види поточних фінансових інвестицій, наявні на підприємстві: еквіваленти грошових коштів; інші поточні фінансові інвестиції (навести)				
4	Види довгострокових фінансових інвестицій, наявних на підприємстві: інвестиції зв'язаним сторонам згідно з методом участі в капіталі; інвестиції в асоційовані підприємства (назва підприємства, частка інвестора у капіталі);				

Продовження табл. 5.7

1	2	3	4	5	6
	інвестиції у спільні підприємства (назва підприємства); інвестиції в дочірні підприємства (назва підприємства); інші інвестиції пов'язаним сторонам (назва підприємства) інвестиції непов'язаним сторонам (назва підприємства)				
5	Чи є в наказі про облікову політику регламентація методу участі в капіталі: є, наказ № _____; немає				
6	За якою вартістю оцінюються придбані фінансові інвестиції (потрібне позначити): ціна придбання; комісійні винагороди; мито; податки; збори; обов'язкові платежі; інші витрати, пов'язані з придбанням				
7	За якою вартістю оцінюються інвестиції, придбані в обмін на цінні папери власної емісії: за справедливою вартістю; таких інвестицій немає на підприємстві				
8	За якою вартістю оцінюються фінансові інвестиції, отримані в обмін на інші активи: за справедливою вартістю; таких інвестицій немає на підприємстві				
9	Чи було на підприємстві збільшення (зменшення) балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу (необхідне позначити): збільшення балансової вартості; зменшення балансової вартості; не було; У складі чого відображене: інших фінансових доходів; інших фінансових витрат; свій варіант				

Закінчення табл. 5.7

1	2	3	4	5	6
10	Як відображені фінансові інвестиції, які підприємство утримує до їхнього погашення: за собівартістю; за амортизованою собівартістю; свій варіант				
11	Чи амортизується дисконт (чи премія): так (яким методом)_____; немає				
12	За яким методом ураховуються інвестиції в асоційовані підприємства, спільну діяльність зі створенням юридичної особи (які утримуються підприємством до їх погашення)				
13	У складі яких доходів у "Звіті про фінансові результати" відображуються суми дивідендів, відсотків, роялті, ренти, отриманих з фінансових інвестицій				
14	У якому періоді визнається дохід від здійснення фінансових інвестицій у відсотках				
15	У якому періоді визнається дохід від дивідендів				
Висновок:					

Таблиця 5.8

РД "Тест оцінювання стану обліку операцій з фінансовими інвестиціями"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 23.01.15	Індекс РД: РД 2303
	Об'єкт перевірки: фінансові інвестиції		Перевірив:	Дата: 23.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: тестування стану обліку фінансових інвестицій				
1					
Мета контролю – з'ясувати, чи: 1) операції з фінансовими інвестиціями належним чином відображуються в обліковій документації; 2) операції з фінансовими інвестиціями реєструються вчасно та точно;					

1					
3) цінні папери й інші інвестиції належним чином класифіковані й оцінені					
Виконання процедури: опитування головного бухгалтера, працівників бухгалтерії, членів Наглядової ради, ревізійної комісії, вивчення бухгалтерської інформації					
ТЕСТ ОЦІНКИ СТАНУ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ФІНАНСОВИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ					
№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
2	Обов'язки з ведення обліку фінансових інвестицій відділені від обов'язків з ведення Головної книги				
3	З персоналом, що має доступ до цінних паперів, підписані договори про матеріальну відповідальність				
4	Співробітників, в обов'язки яких входить робота з інвестиціями, зобов'язують брати відпустку та призначають інших працівників виконувати ці обов'язки у відсутність перших				
5	Доступ до комп'ютеризованих записів щодо інвестицій обмежений особами, які мають необхідний доступ у рамках службових обов'язків				
6	Аналітичні реєстри ведуться та погоджуються з брокерськими документами				
7	Відповідальна особа перевіряє проведені звірки аналітичних регістрів з синтетичними та з Головною книгою				
8	Цінні папери періодично підраховуються або підтверджуються та звіряються з аналітичними регістрами				
9	Купівля та продаж інвестицій затверджується завчасно власником, Правлінням або іншими представниками відповідного рівня керівництва				
10	Чи укладені договори з депозитарієм				
11	Чи ведеться книга обліку цінних паперів				
Висновок:					

Таблиця 5.9

РД "Перевірка відповідності залишків у регістрах синтетичного й аналітичного обліку поточних і довгострокових фінансових інвестицій"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 24.01.15	Індекс РД: РД 2304
	Об'єкт перевірки: фінансові інвестиції		Перевірив:	Дата: 24.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: перевірка відповідності залишків у синтетичних і аналітичних регістрах обліку довгострокових та поточних фінансових інвестицій				

Мета перевірки: перевірка ідентичності показників довгострокових і поточних фінансових інвестицій у фінансовій звітності та залишків довгострокових і поточних фінансових інвестицій на рахунках у журналах ордерах та Головній книзі.

Виконання процедури: порівняння показників довгострокових і поточних фінансових інвестицій у фінансовій звітності (форма № 1 "Баланс") з залишками на рахунках обліку довгострокових і поточних фінансових інвестицій у Головній книзі

ПЕРЕВІРКА ВІДПОВІДНОСТІ ЗАЛИШКІВ У РЕГІСТРАХ СИНТЕТИЧНОГО Й АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ І ДОВГОСТРОКОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

143 "Довгострокові фінансові інвестиції"

№ п/п	Показники	Дата				
		01.01	31.03	30.06	30.09	31.12
1	2	3	4	5	6	7
1	Залишок у журналі-ордері					
2	Залишок у Головній книзі					
3	Залишок у фінансовій звітності (Баланс, ряд.1030)					

352 "Інші поточні фінансові інвестиції"

№ п/п	Показники	Дата				
		01.01	31.03	30.06	30.09	31.12
1	Залишок у журналі-ордері					
2	Залишок у Головній книзі					

Закінчення табл. 5.9

1	2	3	4	5	6	7
3	Залишок у фінансовій звітності (Баланс, ряд.1160)					
Висновок:						

4. З'ясувати форми фінансового інвестування ПАТ "Коваль" в капітали інших підприємств. Результати оформити у вигляді РД "Перевірка форм здійснення фінансового інвестування" (табл. 5.10)

Таблиця 5.10

РД "Перевірка форм здійснення фінансового інвестування"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 25.01.15	Індекс РД: РД 2306
	Об'єкт перевірки: фінансові інвестиції		Перевірив:	Дата: 25.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: перевірка форм здійснення фінансового інвестування				
Мета контролю: підтвердити форми фінансового інвестування в капітали інших підприємств					
Виконання процедури: тестування договорів на придбання фінансових інвестицій та бухгалтерської документації з обліку фінансових інвестицій суцільним методом					

ПЕРЕВІРКА ФОРМ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ

№ п/п	Об'єкт інвестування	Дата інвестування	Сума Інвестування, грн	У тому числі за формами фінансового інвестування, грн		
				Внески до статутних капіталів спільних підприємств	Внески в доходні види грошових інструментів (прості акції)	Інші види інвестування
1	2	3	4	5	6	7
	Інші довгострокові фінансові інвестиції					
1	ПАТ "Автодор"					-
2	ТОВ "МАЗ Лізинг"					

Закінчення табл. 5.10

1	2	3	4	5	6	7
3	ТОВ "МАЗ Рієлти"					
	Усього					
	Інші поточні фінансові інвестиції					
1	ХК "АВТОТРЕЙД"					
2	ТОВ "Хімпром"					
3	ТОВ "Хімреактив"					
4	ТОВ "Газбуд"					
	Усього					
Разом						
Висновок:						

5. Здійснити перевірку правильності відображення вартості фінансових інвестицій у бухгалтерському обліку суцільним методом. Результати оформити у вигляді РД "Розрахунок фінансових інвестицій за справедливою вартістю" (табл. 5.11).

Таблиця 5.11

РД "Розрахунок фінансових інвестицій за справедливою вартістю"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 25.01.15	Індекс РД: РД 2308
	Об'єкт перевірки: фінансові інвестиції		Перевірив:	Дата: 25.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: розрахунок фінансових інвестицій за справедливою вартістю				
1					
Мета контролю: визначити справедливу вартість різних форм фінансового інвестування в капітали інших підприємств					
Виконання процедури: опитування управлінського персоналу, тестування договорів та інших документів стосовно фінансових інвестицій, перевірка правильності відображення вартості фінансових інвестицій у бухгалтерській документації суцільним методом					

Закінчення табл. 5.11

1						
РОЗРАХУНОК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА СПРАВЕДЛИВОЮ ВАРТІСТЮ						
Об'єкт інвестицій	Форма інвестування	Дата придбання інвестицій	Собівартість інвестиції (вартість придбання), грн	Справедлива вартість інвестиції, грн	Результат (гр.5. – гр.4), грн	
					доходи	витрати
1	2	3	4	5	6	7
Інші довгострокові фінансові інвестиції						
ПАТ "Автодор"	Прості акції	05.04.09		х*	-	-
ТОВ "МАЗ Лизинг"	Внески до статуту	02.10.08		х*	-	-
ТОВ "МАЗ Рієлти"	Прості акції	12.02.10		х*	-	-
Усього	х	х		х	-	-
Інші поточні фінансові інвестиції						
ХК "АВТОТРЕЙД"	Векселі, що підлягають реалізації	05.10.08		х*	-	-
ТОВ "Хімпром"		26.02.09		х*	-	-
ТОВ "Хімреактив"		29.06.10		х*	-	-
ТОВ "Газбуд"		30.09.10		х*	-	-
Усього	х	х		х	-	-
Висновок:						

6. Скласти зведений РД "Перелік викривлень, виявлених під час аудиту фінансових інвестицій".

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" на 31.12.2014 р. (див. додаток К).

2. Ведення обліку фінансових інвестицій покладене на головного бухгалтера.

3. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надана інформація щодо наявності простих векселів за станом на 31.12.2014 р. (табл. 5.12).

Таблиця 5.12

Векселі, що підлягають реалізації й обліковуються на балансі ПАТ "Коваль" за станом на 31.12.2014 р.

№ п/п	Тип векселя	Найменування векселедавця	№ векселя	Дата видачі	Дата погашення	Балансова вартість векселя, грн
1	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685584	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	10 000 000,00
2	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685585	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	10 000 000,00
3	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685586	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	10 000 000,00
4	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685515	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	10 000 000,00
5	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685516	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	10 000 000,00
6	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685517	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	10 000 000,00
7	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685518	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	10 000 000,00
8	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685519	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	10 000 000,00
9	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685520	27.09.08	не раніше 01.10.2018 р.	11 000 000,00
10	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685731	26.12.08	не раніше 26.12.2019 р.	30 000 000,00
11	Простий	ХК "Автотрейд"	АА0685732	26.12.08	не раніше 26.12.2019 р.	15 000 200,00
12	Простий	ТОВ "Хімпром"	АА3813965	19.12.08	не раніше 01.03.2016 р.	30 000 400,00
13	Простий	ТОВ "Хімреактив"	АА0453150	22.05.07	не раніше 01.01.2016 р.	37 480 300,00
14	Простий	ТОВ "Газбуд"	АА2165967	21.04.08	не раніше 21.04.2018 р.	14 000 000,00
15	Простий	ТОВ "Хімпром"	АА1090986	28.09.07	не раніше 01.01.2018 р.	33 300 000,00
Усього						250 780 900,00

Головний бухгалтер

4. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надана інформація щодо наявності акцій та внесків до статутного капіталу інших підприємств за станом на 31.12.2014 р. (рис. 5.1).

Довідка щодо наявності акцій та внесків до статутного капіталу інших підприємств ПАТ "Коваль" за станом на 31.12.2014 р.

На Ваш запит щодо наявності у власності ПАТ «Коваль» цінних паперів (простих акцій) та внесків до статутного капіталу інших підприємств повідомляємо:

В обліку ПАТ "Коваль" наявні:

прості акції ПАТ "Автодор" на суму 499 598,25 грн (дата інвестування – 05.04.2009 р.);

прості акції ТОВ "МАЗ Рієлті" на суму 5 850,00 грн (дата інвестування – 12.02.2010 р.);

внески до статутного капіталу ТОВ "МАЗ Лізинг" на суму 90 909,09 грн (дата інвестування – 02.10.2008 р.).

Головний бухгалтер

Рис. 5.1. **Відповідь головного бухгалтера ПАТ "Коваль" на запит аудитора**

5. Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль" (див. завдання 6 теми 4).

6. Виконання обов'язків щодо ініціації, оцінювання та затвердження операцій з цінними паперами покладене на економіста фінансового відділу ПАТ "Коваль".

7. Виконання обов'язків щодо ведення бухгалтерського обліку фінансових інвестицій покладене на заступника головного бухгалтера.

8. У ході перевірки аудитором встановлено:

наявність двох договорів про матеріальну відповідальність осіб, які мають доступ до цінних паперів;

наказами генерального директора на час відпустки економіста фінансового відділу та заступника головного бухгалтера, відповідальних за роботу з цінними паперами, призначались інші особи (тимчасові договори про матеріальну відповідальність наявні);

спеціальні паролі доступу до комп'ютеризованих записів щодо фінансових інвестицій надані головному бухгалтеру, заступнику головного бухгалтера й економісту фінансового відділу, відповідального за операції з цінними паперами;

згідно зі статутом ПАТ "Коваль" здійснення операцій з купівлі та продажу фінансових інвестицій санкціонує Наглядова рада;

наявність договорів з ПАТ "Національний депозитарій України", ПрАТ "Всеукраїнський депозитарій цінних паперів";

наявність книги обліку цінних паперів.

9. Витяг з оборотно-сальдової відомості ПАТ "Коваль" за 2014 р. (табл. 5.13).

Таблиця 5.13

Витяг з оборотно-сальдової відомості ПАТ "Коваль" за 2014 р.

Рахунки		Сальдо на початок періоду, грн		Обороти за період, грн		Сальдо на кінець періоду, грн	
код	назва	дебет	кредит	дебет	кредит	дебет	кредит
14	Довгострокові фінансові інвестиції	596 357,34				596 357,34	
143	Інвестиції непов'язаним сторонам	596 357,34				596 357,34	
1431	Інвестиції непов'язаним сторонам (акції)	596 357,34				596 357,34	
35	Поточні фінансові інвестиції	250 780 900,00				250 780 900,00	
352	Інші поточні фінансові інвестиції	250 780 900,00				250 780 900,00	
3520	Інші поточні фінансові інвестиції (векселі)	250 780 900,00				250 780 900,00	

10. Об'єкти інвестування Товариства не є учасниками фондового ринку.

Методичні рекомендації щодо виконання завдання

1. Для складання РД "Тест внутрішнього контролю за реєстрованого капіталу" потрібно ретельно опрацювати Статут та установчі документи обраного ПАТ, протоколи загальних зборів акціонерів та дані НКЦПФР, зокрема аудиторські висновки (звіти незалежного аудитора). За відсутності даних в тесті робиться відповідна позначка "Інформація відсутня".

2. Для складання РД "Тест оцінки стану обліку фінансових інвестицій" необхідно використати п. 6–8 вихідних даних, дані Статуту ПАТ "Коваль".

3. Для перевірки відповідності залишків у регістрах синтетичного та аналітичного обліку поточних і довгострокових фінансових інвестицій необхідно використати п. 9 вихідних даних.

4. Для підтвердження форм здійснення фінансового інвестування необхідно використати інформацію, наведену на рис. 5.1 та в табл. 5.12.

5. Для здійснення перевірки правильності відображення вартості фінансових інвестицій у бухгалтерському обліку необхідно врахувати, що згідно з додатком 1 до П(С)БО 19 "Об'єднання підприємств" справедлива вартість фінансових інвестицій (цінних паперів) визначається на рівні поточної ринкової вартості на фондовому ринку. За відсутності такої оцінки застосовується експертна оцінка. Оцінка фінансової інвестиції за справедливою вартістю полягає в тому, що вона дорівнює сумі, за якою може бути проведена реалізація інвестиції на активному ринку. Сума збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу повинна відображатися у складі інших доходів або інших витрат відповідно. Фінансові інвестиції, справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо, відображаються на дату балансу за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції. Крім того для формулювання висновків, необхідно використати п. 10 вихідних даних.

6. Кожний складений документ повинен включати висновок, в якому стисло формулюється досягнена мета виконаної процедури згідно з вимогами МСА.

7. РД "Перелік викривлень, виявлених під час аудиту фінансових інвестицій" складається в довільній формі. При цьому він має містити визначення мети процедури, а також розкриття змісту виконаної процедури.

Тема 6. Контроль аудитором грошових коштів і дебіторської заборгованості

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості.

Питання до опрацювання

6.1. Аудит розрахункових операцій та грошових коштів підприємства.

6.2. Аудит дебіторської заборгованості.

Таблиця 6.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Проводити аудит грошових коштів, розрахункових операцій та дебіторської заборгованості	Поняття грошових коштів, розрахункових операцій та дебіторської заборгованості; класифікація дебіторської заборгованості	Знання специфіки аудиторської перевірки грошових коштів, розрахункових операцій та дебіторської заборгованості	Організовувати нормативно-правове, інформаційне, технічне й інше забезпечення праці аудиторів; складати робочі документи щодо здійснення перевірки грошових коштів, розрахункових операцій та дебіторської заборгованості	Ефективно формувати комунікаційну стратегію здійснення перевірки грошових коштів, розрахункових операцій та дебіторської заборгованості	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки грошових коштів, розрахункових операцій та дебіторської заборгованості

Ключові терміни: аудит розрахункових операцій, аудит грошових коштів, аудит дебіторської заборгованості.

Рекомендована література: [19; 21; 25; 26; 34 – 37; 39; 40; 43; 46; 48; 50; 55; 57; 63; 64; 67; 68; 71 – 73].

Мета **аудиту грошових коштів** полягає в формулюванні аудитором на основі отриманих достатніх і прийнятних аудиторських доказів висновку щодо законності, достовірності та доцільності операцій з грошовими коштами, а також відповідності їх обліку вимогам концептуальної основи фінансової звітності. **Предметом перевірки є**: ведення обліку грошових коштів відповідно до нормативних документів; залишки за рахунками грошових коштів, їх реальна наявність; правильне відображення та подання у звітності у повному обсязі та з використанням облікової політики. **Основні завдання**: дотримання правил ведення бухгалтерського обліку; законність і доцільність записів у регістрах аналітичного та синтетичного обліку; перевірка дотримання графіка документообігу. Особливу увагу в сучасних умовах аудитор приділяє дослідженню грошових потоків клієнта (у тому числі в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності) та правильності й повноті їх від ображення в формі № 3 "Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)". Він отримує аудиторські докази відносно відповідності показників за видами надходжень і витрачання коштів у формі № 3 даним облікових регістрів.

Мета **аудиту дебіторської заборгованості** полягає у формуванні аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності дебіторської заборгованості. Для її досягнення аудитор отримує аудиторські докази відносно реальності наявної дебіторської заборгованості, відповідності обраної облікової політики в частині дебіторської заборгованості концептуальній основі фінансової звітності та правильності її застосування. Значний вплив на фінансовий стан підприємства, а відтак – і на дотримання принципу безперервності, справляє наявність простроченої дебіторської заборгованості. Тому **завданнями аудитора є**: з'ясування, чи не є дебіторська заборгованість, відображена в балансі, простроченою; виявлення дебіторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності, та перевірка правильності її списання та дотримання встановленого порядку її подальшого обліку. Крім того аудитор перевіряє правильність нарахування та використання резерву сумнівних боргів.

Запитання для самоперевірки

1. Яка мета та завдання аудиту розрахункових операцій та грошових коштів підприємства?

2. Які нормативно-правові акти регламентують здійснення аудиту розрахункових операцій та грошових коштів підприємства?

3. Охарактеризуйте джерела інформації для аудиту розрахункових операцій та грошових коштів підприємства.

4. Порядок складання та змістовність програми аудиту розрахункових операцій та грошових коштів підприємства.

5. Назвіть основні методи вивчення й оцінювання системи внутрішнього контролю розрахункових операцій та грошових коштів підприємства.

6. Назвіть мету та завдання аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

7. Які види дебіторської заборгованості ви знаєте?

8. Порядок складання та змістовність програми аудиту дебіторської заборгованості підприємства.

9. Які особливості аудиту великих дебіторів?

10. Які вам відомі найтиповіші помилки та факти шахрайства щодо дебіторської заборгованості?

Тести

1. За якою вартістю поточна дебіторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги) включається до валюти балансу:

а) за первісною;

б) за залишковою;

в) за чистою реалізаційною;

г) свій варіант?

2. Створення резерву сумнівних боргів відбувається виходячи з:

а) аналізу фінансового стану підприємства;

б) платоспроможності одного з дебіторів;

в) платоспроможності окремих дебіторів.

3. Інвентаризація розрахунків з дебіторами проводиться:

а) один раз на півріччя;

б) два рази на місяць;

в) один раз на рік;

г) один раз на місяць.

4. Початком перевірки підзвітних сум є:

а) визначення залишку коштів на поточному рахунку;

б) визначення залишку коштів у касі;

в) визначення залишку коштів на поточному рахунку, а також у касі підприємства.

5. Перед аудитором під час перевірки розрахунків з підзвітними особами стоять завдання:

а) визначення правильності надання та розкриття;

б) з'ясування достовірності оцінки;

в) встановлення реальності існування зобов'язань підзвітних осіб;

г) визначення законності та повноти відображення в обліку.

6. Яким доказам аудитор надасть перевагу під час аудиторського підтвердження залишків на поточному рахунку підприємства:

а) усним повідомленням керівництва;

б) документам бухгалтерського обліку підприємства;

в) випискам банку;

г) результатам власної зустрічної перевірки документів?

7. Джерелом аудиторських доказів для перевірки повноти та правильності ведення касових операцій є:

а) журнал-ордер № 2 і відомість форми № 2;

б) прибуткові та видаткові касові ордери;

в) журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових документів;

г) касова книга.

8. У разі видачі іноземної валюти під звіт особі на відрядження сума у видатковому касовому ордері повинна бути зазначена:

а) тільки в іноземній валюті;

б) тільки в гривнях;

в) в іноземній валюті та в гривнях;

г) у перерахунку на євро.

9. Виправлення в банківських документах :

а) допускаються;

б) не допускаються;

в) допускаються тільки з застереженнями;

г) допускаються за рішенням керівництва підприємства.

10. Експортна валютна виручка спочатку повинна бути зарахована на:

а) спеціальний транзитний валютний рахунок;

б) транзитний валютний рахунок;

в) поточний валютний рахунок;

г) спеціальний рахунок.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту грошових коштів.

Завдання 2

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту дебіторської заборгованості.

Завдання 3

Скласти програму аудиту грошових коштів і дебіторської заборгованості ПАТ "Коваль".

Завдання 4

Скласти тест внутрішнього контролю касових операцій ПАТ "Коваль". Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю касових операцій" (табл. 6.2). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Таблиця 6.2

РД "Тест внутрішнього контролю касових операцій"

<table>
<tr><td rowspan="3">ПП Право-Аудит"</td><td>Клієнт: ПАТ "Коваль"</td><td>Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.</td><td>Підготував:</td><td>Дата: 25.01.15</td><td>Індекс РД: РД 2308</td></tr>
<tr><td colspan="2">Об'єкт перевірки: касові операції</td><td>Перевірив:</td><td>Дата: 25.01.15</td><td>Аркушів: 1</td></tr>
<tr><td colspan="5">Процедура аудиту: вивчення внутрішнього контролю касових операцій</td></tr>
<tr><td colspan="6">Мета контролю: (сформулювати самостійно)</td></tr>
<tr><td colspan="6">Виконання процедури: (сформулювати самостійно)</td></tr>
<tr><td colspan="6">ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">№ п/п</td><td rowspan="2">Змістовність запитання</td><td colspan="3">Варіанти відповіді</td><td rowspan="2">Примітки</td></tr>
<tr><td>так</td><td>ні</td><td>інформація відсутня</td></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td></tr>
<tr><td colspan="6">І. Каса в національній валюті</td></tr>
<tr><td>1</td><td>Наявність договору з касиром про повну матеріальну відповідальність</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Продовження табл. 6.2

1	2	3	4	5	6
2	Наявність сейфа для збереження грошей і їх еквівалентів				
3	Чи зберігаються в сейфі чекові книжки на отримання готівки				
4	Касова книга пронумерована, прошнурована й опечатана у встановленому порядку				
5	Наявність суцільної реєстрації прибуткових і видаткових ордерів				
6	Наявність пропусків у нумерації прибуткових і видаткових ордерів				
7	Раптові перевірки каси проводяться регулярно й оформлюються відповідним актом				
8	Ліміт каси встановлений банком				
9	Дотримання касиром ліміту залишку каси контролюється головним бухгалтером (бухгалтером)				
10	Цільове використання коштів, отриманих у банку, контролюється головним бухгалтером (бухгалтером)				
11	Повнота здачі депонованих сум у банк контролюється головним бухгалтером (бухгалтером)				
12	Продаж послуг (продукції) за готівку здійснюється з застосуванням: РРО; КОРО: прибуткових ордерів (у касі підприємства)				
13	Здача готівкового виторгу здійснюється: у касу банку (самоносом); інкасаційною службою; підприємству зв'язку				
14	Платіжні відомості та касові ордери формуються: автоматизовано; касиром вручну				
15	Касові звіти в національній валюті формуються: автоматизовано; касиром вручну				

Закінчення табл. 6.2

1	2	3	4	5	6
16	Регістри з обліку касових операцій у національній валюті формуються: автоматизовано; касиром вручну				
17	Доступ до комп'ютеризованого обліку операцій з руху коштів мають тільки особи, яким необхідний такий доступ у рамках службових обов'язків				
18	Наявність дозволу на розміщення об'єкта торгівлі (побутових послуг)				
	II. Каса в іноземній валюті				
1	Наявність окремих касових книг для обліку готівки у різних валютах				
2	Касові ордери та звіти касира в іноземній валюті формуються: автоматизовано; касиром вручну				
3	Регістри з обліку касових операцій в іноземній валюті формуються: автоматизовано; касиром вручну				
4	Облік касових операцій в іноземній валюті ведеться в двох валютах: валюті розрахунків і національній валюті				
5	Валюта, отримана в банку, видається повністю				
6	Своєчасність і повнота повернення валюти в касу контролюється головним бухгалтером (бухгалтером)				
7	Перерахунок готівки в іноземній валюті для відображення в національній валюті здійснюється за курсом НБУ на дату здійснення операції				

Вихідні дані

1. Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль" на 2014 р. (додаток И).

2. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надано інформацію щодо організації здійснення касових операцій в національній та іноземній валютах (рис. 6.1).

Довідка щодо організації здійснення касових операцій в національній та іноземній валютах ПАТ «Коваль» за станом на 31.12.2014 р.

На Ваш запит щодо організації здійснення касових операцій в національній та іноземній валютах ПАТ "Коваль" повідомляємо:

1. З касиром ПАТ "Коваль" укладно договір про повну матеріальну відповідальність.

2. Каса підприємства забезпечена трьома сейфами для збереження грошових коштів та їх еквівалентів.

3. У сейфах зберігаються чекові книжки на отримання готівки.

4. Прибуткові та видаткові касові ордери своєчасно реєструються в касовій книзі.

5. Згідно з наказом генерального директора регулярно проводяться перевірки каси. Результати перевірки оформлюються актами.

6. Ліміт каси встановлений банком – 2 500 грн і контролюється головним бухгалтером.

7. Виплата заробітної плати здійснюється через систему пластикових карток 15 і 30 числа кожного місяця.

8. Цільове використання грошових коштів контролюється головним бухгалтером.

9. Продаж послуг (продукції) за готівку не практикується.

10. Здача готівкового виторгу до банку не практикується.

11. Платіжні відомості та касові ордери формуються автомати-зовано.

12. Доступ до комп'ютерного обліку касових операцій має лише касир за допомогою паролю.

13. Для обліку касових операцій в іноземній валюті в програмі "Бухгалтерія 1-С" є окрема касова книга.

14. Облік касових операцій в іноземній валюті ведеться в двох валютах: валюті розрахунків і національній валюті автоматизовано.

15. Валюта, отримана з банку, повністю видається за касовими ордерами.

Головний бухгалтер

Рис. 6.1. **Відповідь головного бухгалтера на запит аудитора щодо організації здійснення касових операцій**

3. Аудитором вибірково перевірені чекові книжки на отримання готівки та здійснене зіставлення інформації у чеках із даними прибуткових ордерів на дату перевірки. Перевіркою розбіжностей не виявлено.

4. Аудитором вибірково перевірений стан реєстрації видаткових і прибуткових касових ордерів у касовій книзі. Встановлено, що касова книга пронумерована, прошнурована, опечатана в установленому порядку. Перевірені касові ордери своєчасно зареєстровані у касовій книзі. Реєстрація касових ордерів здійснюється за допомогою програми "Бухгалтерія 1-С" (версія 7.7).

5. Аудитором встановлено, що перевірки каси здійснюються один раз на півріччя, що підтверджується актами. В актах виявлена відсутність підписів директора з виробництва, технічного директора та директора з економіки та фінансів.

6. Аудитором встановлено, що в касовій книзі на кінець дня 20.04.2014 р. наявний залишок 3 700 грн, 12.08.2014 р. – 4 600 грн, 14.11.2014 р. – 2 800 грн.

7. Аудитором встановлено, що 10.02.2014 р. в банку отримано 7 500 грн на: господарські витрати – 1 800 грн, відрядження – 3 200 грн, на виплату матеріальної допомоги – 2 500 грн. Згідно з видатковим касовим ордером від 10.02.2014 р. на господарські витрати видано 2 100 грн. Згідно з авансовим звітом від 12.02.2014 р. витрати на господарські потреби склали 2 000 грн. Залишок 100 грн обліковується за матеріально-відповідальною особою. На відрядження витрачено 2 900 грн, на матеріальну допомогу – 2 500 грн.

8. Аудитором встановлено, що 15.05.2014 р. з банку отримано на відрядження 2 500 євро. Згідно з касовим ордером від 15.05. 2014 р. видано під звіт на відрядження 2 000 євро. За касовим ордером від 16.05. 2014 р. згідно з наказом генерального директора на господарські потреби (придбання дефіцитного інструмента) видано 500 євро.

Завдання 5

Скласти тест внутрішнього контролю безготівкових операцій ПАТ "Коваль". Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю безготівкових операцій" (табл. 6.3). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Таблиця 6.3

РД "Тест внутрішнього контролю безготівкових операцій"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 02.02.15	Індекс РД: РД 2308
	Об'єкт перевірки: безготівкові операції		Перевірив:	Дата: 02.02.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: вивчення внутрішнього контролю безготівкових операцій				

Мета контролю: (сформулювати самостійно)

Виконання процедури: (сформулювати самостійно)

ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ БЕЗГОТІВКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
	І. Поточний рахунок у національній валюті				
1	Доручення на перерахування грошей з рахунка в національній валюті подаються: на паперових носіях; в електронному вигляді за допомогою системи "Банк-клієнт"				
2	Право підпису на банківських документах (електронного підпису): має винятково керівник; делеговане іншим посадовим особам				
3	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень				
4	Наявність пропусків у нумерації платіжних доручень				
5	Регістри з обліку операцій на поточному рахунку в національній валюті формуються: автоматизовано; бухгалтером вручну				
6	Банківські виписки з додатками групуються та підшиваються в хронологічному порядку				
7	Доступ до комп'ютеризованого обліку операцій з руху коштів мають тільки особи, яким необхідний такий доступ у рамках службових обов'язків				

Закінчення табл. 6.3

1	2	3	4	5	6
II. Поточний рахунок в іноземній валюті					
1	Право підпису на банківських документах в іноземній валюті: має винятково керівник; делеговане іншим посадовим особам				
2	Наявність окремих синтетичних регістрів для обліку руху коштів у різних валютах				
3	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень на перерахування коштів в інвалюті				
4	Наявність пропусків у нумерації платіжних доручень на перерахування коштів в інвалюті				
5	Регістри з обліку операцій на поточному рахунку в іноземній валюті формуються: автоматизовано; касиром вручну				
6	Банківські виписки з додатками групуються та підшиваються в хронологічному порядку				
7	Облік руху коштів в іноземній валюті ведеться в двох валютах: валюті розрахунків і національній валюті				
8	Перерахунок залишку коштів в іноземній валюті для відображення в національній валюті здійснюється за курсом НБУ на дату звіту				
9	У звітному періоді надходив виторг в іноземній валюті				
10	У звітному періоді здійснювалися операції з продажу іноземної валюти				
11	Наявність замовлень на продаж іноземної валюти				
12	Наявність замовлень на купівлю іноземної валюти				
13	Наявність рахунків, відкритих в іноземних банках				
14	Наявність дозволу НБУ на відкриття рахунків в іноземних банках				
15	Наявність кредитів в іноземній валюті				

Вихідні дані

1. Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль" на 2014 р. (див. додаток И).

2. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надана інформація щодо організації здійснення безготівкових операцій в національній та іноземній валютах (рис. 6.2).

Довідка щодо організації здійснення безготівкових операцій в національній та іноземній валютах ПАТ "Коваль" за станом на 31.12.2014 р.

На Ваш запит щодо організації здійснення безготівкових операцій в національній та іноземній валютах ПАТ "Коваль" повідомляємо:

1. Основним банком, що обслуговує ПАТ "Коваль" є філія ПАТ "Банк Кредит" м. В. Бурлук.
2. Безготівкові операції здійснюються за допомогою системи "Клієнт-Банк" за електронним підписом генерального директора й електронною печаткою.
3. Безготівкові операції проводяться на підставі програми "Бухгалтерія 1-С".
4. Банківськи виписки з додатками групуються в хронологічному порядку.
5. Доступ до компютерного обліку операцій з руху коштів мають бухгалтери з паролем доступу.
6. Продаж і купівля іноземної валюти здійснюється у встановленому законом порядку в банку обслуговування.
7. Рахунків в іноземних банках підприємство не має.
8. На обліку підприємства за станом на 31.12.2014 р. наявний короткостроковий кредит банку в іноземіній валюті 19 710 695 грн.

Головний бухгалтер

Рис. 6.2. **Відповідь головного бухгалтера на запит аудитора щодо організації здійснення безготівкових операцій**

Завдання 6

У складі групи аудиторів ви проводите аудиторську перевірку публічного акціонерного товариства (надалі – Товариство) станом на 31 грудня 2015 року. Керівник аудиторської групи доручив вам провести перевірку правильності відображення в фінансовій звітності дебіторської заборгованості.

Згідно з обліковою політикою Товариства створення резерву сумнівних боргів не передбачене. Проте, як вам стало відомо під час перевірки, значна частина дебіторської заборгованості є безнадійною. Тому ви запропонували керівництву Товариства здійснити нарахування суми резерву сумнівних боргів за звітний період, виходячи з питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати (визначення коефіцієнту сумнівності).

Вихідні дані

1. Для визначення коефіцієнта сумнівності Товариству пропонується використовувати показники за попередні три роки. З метою розрахунку суми резерву сумнівних боргів ви проаналізували суму дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, що визнана безнадійною, та суми чистого доходу від реалізації товарів, робіт, послуг на умовах наступної оплати за чотири роки. Результати аналізу наведені в табл. 6.4.

Таблиця 6.4

Аналіз сум дебіторської заборгованості та чистого доходу Товариства 2011 – 2014 (тис. грн)

Роки	Чистий дохід від реалізації товарів на умовах наступної оплати	Сума дебіторської заборгованості за товари, що визнана безнадійною
2011	2700,0	25,0
2012	9200,0	35,0
2013	15000,0	65,0
2014	28000,0	85,0

2. У 2015 р. чистий дохід від реалізації товарів на умовах наступної оплати склав 38 000 тис. грн, а сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, що визнана безнадійною, становила 95 тис. грн.

Необхідно:

1. З посиланням на відповідний П(С)БО:

назвати методи визначення величини резерву сумнівних боргів;

описати, яка інформація про дебіторську заборгованість підлягає розкриттю у примітках до фінансової звітності.

2. Розрахувати залишок резерву сумнівних боргів на 31 грудня 2014 року та на 31 грудня 2015 року, прийнявши до уваги таку інформацію:

залишок резерву сумнівних боргів на початок 2014 року дорівнював нулю;

сума дебіторської заборгованості, що визнана безнадійною в поточному році, зменшує суму нарахованого резерву сумнівних боргів в цьому році.

3. Указати, які статті фінансової звітності підлягатимуть коригуванню в разі прийняття рішення керівництвом Товариства про нарахування резерву сумнівних боргів за 2015 рік.

4. З посиланням на відповідні МСА пояснити, як слід модифікувати аудиторський висновок (звіт незалежного аудитора) у разі, коли:

вплив викривлень початкових залишків за статтею "Дебіторська заборгованість" не буде врахований і розкритий належним чином в фінансовій звітності Товариства станом на 31 грудня 2015 року;

облікова політика поточного періоду стосовно нарахування резерву сумнівних боргів не застосовувалася постійно щодо залишків на початок періоду та зміна облікової політики не була належним чином урахована та розкрита;

фінансові звіти за попередній період не переглядалися, аудиторський висновок повторно не надавався, але відповідні числові дані були належно відкориговані та здійснене відповідне розкриття інформації у фінансових звітах за поточний період.

Тема 7. Аудит запасів і незавершеного виробництва

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту запасів і незавершеного виробництва.

Питання до опрацювання

7.1. Аудит запасів.

Таблиця 7.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Проводити аудит запасів	Поняття, класифікація та методи оцінювання запасів	Знання специфіки аудиторської перевірки запасів	Організовувати нормативно-правове, інформаційне, технічне й інше забезпечення праці аудиторів; складати робочі документи до здійснення перевірки запасів підприємства	Ефективно формувати комунікаційну стратегію здійснення перевірки запасів	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки запасів

Ключові терміни: аудит запасів, аудит незавершеного виробництва.

Рекомендована література: [16; 19; 21; 25; 26; 34 – 37; 39; 41; 43; 46; 48; 55; 57; 63; 64; 67; 72; 73].

Аудит запасів і незавершеного виробництва здійснюється з метою формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності руху та результатів здійснення операцій із запасами та незавершеним виробництвом.

Аудитор здійснює перевірку наявності та порядку зберігання запасів, встановлює правильність визнання активів запасами згідно з концептуальною основою фінансової звітності, правильності та своєчасності відображення в обліку операцій з руху запасів, додержання підприємством встановлених норм списання запасів, відповідності показників аналітичного та синтетичного обліку запасів, правильності відображення в обліку запасів, здійснення їх переоцінки й уцінки, додержання підприємством вимог до проведення інвентаризації запасів, відповідності оцінки запасів під час відпуску у виробництво чи іншому вибутті прийнятій обліковій політиці. Аудит запасів зазвичай супроводжується ознайомленням з місцями зберігання та перевірки організації складського господарства та стану складського обліку. Після огляду складського господарства аудитор встановлює вибірку для проведення інвентаризації.

Важливим джерелом інформації є інвентаризація також у ході дослідження незавершеного виробництва. Разом з тим через значну трудо-місткість її проведення часто мають місце порушення встановленого порядку. Тому аудитору необхідно провести відповідне тестування дотримання процедур проведення інвентаризації та ретельно проаналізувати її результати. Крім того аудитор перевіряє дотримання визначеного обліковою політикою методу оцінювання незавершеного виробництва та правильність його відображення в бухгалтерському обліку.

Запитання для самоперевірки

1. Яка мета та завдання аудиту запасів і незавершеного виробництва?
2. Назвіть джерела інформації для аудиту запасів та незавершеного виробництва.
3. Дайте визначення запасів.
4. Охарактеризуйте класифікацію запасів.
5. Як оцінюють запаси в бухгалтерському обліку?
6. Що розуміють під чистою вартістю запасів?
7. Назвіть складові первісної вартості запасів.
8. Порядок складання та змістовність програми аудиту запасів.
9. Як проводиться перевірка правильності застосування методів оцінки запасів у разі вибуття?
10. Які документи має перевірити аудитор щодо визначення повноти оприбуткування запасів.

Тести

1. На першому етапі аудиту організації обліку запасів на підприємстві аудитор перевіряє:

а) правильність указаної у звіті суми запасів і відповідність її даним Головної книги й облікових регістрів;

б) правильність ведення синтетичного обліку;

в) законність здійснення господарських операцій суб'єкта господарювання.

2. Собівартість запасів визначається за формулою:

а) С = купівельна вартість – витрати на доставку;

б) С = витрати на зберігання – купівельна вартість;

в) С = витрати на доставку + витрати на зберігання;

г) С = купівельна вартість + витрати на зберігання, доставку, переробку;

д) С = купівельна вартість – витрати на зберігання, доставку, переробку.

3. Основними джерелами інформації для аудиту виробничих запасів є:

а) товарно-транспортні накладні, вимоги, накладні, лімітно-заборні карти, супровідні та розрахунково-платіжні документи постачальників, доручення;

б) митні декларації, документи, які обґрунтовують купівельну ціну та первісну вартість запасів;

в) акти приймання матеріалів, матеріали інвентаризацій, картки складського обліку, головні книги;

г) усі відповіді правильні.

4. Дайте правильне визначення запасам, якими повинен керуватися аудитор під час аудиту запасів:

а) це оборотні активи, розташовані у другому розділі активу балансу;

б) це оборотні активи, розташовані у третьому розділі активу балансу;

в) це оборотні активи, розташовані у першому розділі активу балансу.

5. Що з зазначеного не є об'єктом аудиту запасів:

а) елементи облікової політики;

б) контрольні заміри сировини;

в) інформація про порушення, виявлена раніше;

г) операції з обліку запасів;

д) записи у первинних документах?

6. На якому етапі аудиту запасів здійснюється перевірка товарно-транспортних накладних:

а) інвентаризація;

б) перевірка документації з вибуття запасів;

в) перевірка наявності дозвільних документів на підприємстві;

г) перевірка правильності відображення інформації в регістрах синтетичного обліку;

д) перевірка правильності оприбуткування запасів?

7. Якою проводкою відображується списання виявлених під час інвентаризації відсутніх паливно-мастильних матеріалів, віднесених на рахунок винних осіб:

а) Дт 949 Кт 205;

б) Дт 949 Кт 203;

в) Дт 947 Кт 203;

г) Дт 374 Кт 205;

д) Дт 374 Кт 203?

8. Який з первинних документів не є джерелом для аудиту запасів:

а) накладна – вимога;

б) рахунок-фактура;

в) бухгалтерська довідка;

г) журнал обліку договорів;

д) лімітно-забірна картка?

9. Для синтетичного обліку товарів і тари призначений рахунок:

а) 23;

б) 27;

в) 28;

г) 29;

д) 22.

10. У процесі аудиту запасів аудитор використовує дані, які є у відділі кадрів, для:

а) встановлення документальної кількості працівників і порівняння його з фактичним;

б) перевірки дотримання на підприємстві законодавчо встановлюного порядку приймання на роботу та звільнення матеріально-відповідальних осіб;

в) ознайомлення зі штатним розкладом завідувачів складами, експедиторів тощо;

г) перевірки дотримання законодавчо встановлених норм з надання працівникам щорічних відпусток.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту запасів і незавершеного виробництва.

Завдання 2

Скласти програму аудиту запасів і незавершеного виробництва ПАТ "Коваль".

Завдання 3

Скласти тест внутрішнього контролю запасів ПАТ "Коваль". Визначити мету застосування процедури тестування внутрішнього контролю та перелік процедур. Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю запасів" (табл. 7.2). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Таблиця 7.2

Тест внутрішнього контролю запасів ПАТ "Коваль"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 08.01.15	Індекс РД: РД 2102
	Об'єкт перевірки: запаси		Перевірив:	Дата: 08.01.15	Аркушів: 2
	Процедура аудиту: тестування внутрішнього контролю запасів				
Мета контролю – з'ясувати, чи: (заповнити самостійно)					
Виконання процедури: (заповнити самостійно)					
ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗАПАСІВ					

№ п/п	Змістовність запитань	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1	Чи відповідає зберігання запасів вимогам щодо належного зберігання: охорона, страхування (технологічні умови, необхідні пристосування, запобігання псуванню), тощо				

Продовження табл. 7.2

1	2	3	4	5	6
2	Чи закріплені запаси, що знаходяться на складі та в експлуатації, за особами, відповідальними за їх зберігання та використання				
3	Наявність договорів про повну матеріальну відповідальність з працівниками, які безпосередньо зв'язані зі зберіганням, обробкою, продажем (відпуском), перевезенням або застосуванням у процесі виробництва переданих йому запасів, якщо вони обіймають посади, передбачені спеціальним переліком				
4	Чи ведеться облік у розрізі підзвітних осіб				
5	Працівників, безпосередньо зв'язаних зі збереженням і відпуском запасів, зобов'язують брати відпустку, призначають на час відпустки інших осіб, здійснюють передачі, інвентаризації				
6	Доступ до комп'ютеризованих записів щодо запасів є тільки у осіб, для яких це пов'язане з посадовими обов'язками				
7	Чи використовуються попередньо пронумеровані документи; чи їх видача реєструється в журналі (книгах), пронумерованих, прошнурованих, скріплених печаткою				
8	Періодичність проведення інвентаризації: один раз на рік; більше				
9	Чи відображується в обліку результат інвентаризації				
10	Невикористані частини інвентаризаційних описів прокреслюються лінією (Z)				
11	Чи виявлені у звітному періоді факти крадіжки та псування запасів і на яку суму				
12	Чи списувались за нормами природний збиток запасів та їх сума				
13	Чи ліквідувались у звітному періоді запаси та їх сума				
14	Чи оприбутковували зайві матеріальні цінності, що виявлені в результаті інвентаризації та на яку суму				
15	Чи списувались неліквідні та залежалі ТМЦ та на яку суму				

Закінчення табл. 7.2

1	2	3	4	5	6
16	Чи проводяться на підприємстві незаплановані (раптові) інвентаризації окремих видів запасів, груп, в окремих місцях зберігання та в підзвіті				
17	Чи проводиться звірка даних регістрів бухгалтерського обліку запасів з даними Головної книги				
18	Чи здійснюється звірка за відпуском запасів на підставі лімітно-забірних карт з документами на витрачання				
19	Чи проводиться контроль за фактами списань від псування та знищення запасів				
20	Чи здійснюється контроль за своєчасністю пред'явлення претензій за якістю та кількістю отриманих запасів				
21	Чи проводиться контроль за списанням запасів від браку у виробництві				
22	Чи проводиться контроль за несвоєчасно зданими невикористаними довіреностями				
23	Чи проводиться контроль за точністю підрахунку у первинних документах				
24	Чи перевіряються третьою особою ціни, підрахунки в інвентаризаційних описах				
25	Реєстри бухгалтерського обліку ведуться особами, обов'язки яких не залежать від обов'язків щодо вибуття руху та зберігання запасів				
26	Посадові особи періодично виявляють зіпсовані, морально застарілі й інші запаси				
27	Запаси в наявності, право власності на які належить іншим, виключаються з підрахунків				

Вихідні дані

1. Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль" на 2014 р. (див. додаток И).

2. Аудитором у ході ознайомлення з системою зберігання запасів встановлено: на ПАТ "Коваль" створена власна система охорони підприємства, у тому числі налагоджена належна охорона складських приміщень, де зберігаються запаси. Пропускна система відповідає встановленим вимогам.

3. Аудитору надані для ознайомлення договори страхування виробничих запасів, укладені із ПрАТ "Страхова компанія БРОКБІЗНЕС".

4. Складські приміщення обладнані спеціальним приладами та відповідають встановленим вимогам.

5. Згідно з наказами по підприємству визначений спеціальний перелік посад, пов'язаних із матеріальною відповідальністю за збереження та рух запасів, призначені матеріально-відповідальні за зберігання запасів на складах і в експлуатації особи.

6. Аудитору надані для ознайомлення договори про повну матеріальну відповідальність осіб, включених до спеціального переліку.

7. Наказом по підприємству затверджений перелік осіб, які мають право отримувати матеріальні цінності під звіт. Бухгалтерський облік запасів ведеться в розрізі підзвітних осіб.

8. Аудитором вибірково перевірена наявність наказів про надання щорічних відпусток матеріально-відповідальним особам і призначення осіб, на яких тимчасово покладається виконання відповідних обов'язків. Встановлено, що під час кожного передання обов'язків проводиться інвентаризація. Порушень зазначених вимог не виявлено.

9. Відповідно до застосованої програми "Бухгалтерія 1-С" (версія 7.7) доступ до комп'ютерних записів щодо операцій з запасами є тільки у визначеного кола осіб.

10. Аудитором встановлено, що паперовий варіант реєстрації первинних документів щодо руху запасів не ведеться.

11. Аудитором переглянуті інвентаризаційні відомості, складені за результатами річної інвентаризації запасів. Відомості оформлені відповідно до встановлених вимог. За даними інвентаризації неоприбуткованих матеріальних цінностей не виявлено. На обліку підприємства за станом на 01.10.2014 р. наявні неліквідні запаси, які підлягали утилізації (табл. 7.3). Згідно з наказом по підприємству та за даними бухгалтерського обліку списані на збитки неліквідні запаси на суму 137 160,85 грн.

12. Інформації щодо фактів крадіжок, псування, природного збитку та ліквідації запасів не виявлено.

13. Згідно з наказами по підприємству протягом 2014 р. здійснювались позапланові (раптові) інвентаризації окремих видів запасів в місцях зберігання та в підзвіті. Результати проведення інвентаризацій оформлені належним чином.

14. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надана інформація щодо організації здійснення звірки облікових записів щодо запасів (рис. 7.1).

Таблиця 7.3

Перелік неліквідів ПАТ "Коваль"за станом на 01.10.2014 р., які підлягають утилізації

№ п/п	Назва	№ картки	Одиниця вимірювання	Кількість, шт.	Вага 1 шт., кг	Загальна вага, кг	Облікова ціна складу, грн	**Сума за обліковою ціною, грн**
1	Кришка водяного люку	–	шт.	12	55	660	92,55	1 110,60
2	Фланці Б 718 (Т306)	–	шт.	1 110	1,5	1665	11,25	12 487,50
3	Фланці Б 721 (Т 302)	–	шт.	527	4,65	2 450,55	128,8	67 877,60
	Усього інша продукція					**4 775,55**		**81 475,70**
4	Н98	–	шт.	157	0,68	107	9,2	1 444,40
5	Н102	–	шт.	2 166	1,47	3 184	13,83	29 955,78
6	К516	–	шт.	57	37,53	2 139	301,17	17 166,69
7	К435	–	шт.	139	4,67	649	39,13	5 439,07
8	В29	–	шт.	38	4,68	178	1,32	50,16
9	В19	–	шт.	64	7,00	448	2,3	147,20
10	В18	–	шт.	7	14,29	100	4,67	32,69
	Усього НЗВ					***6 805***		***54 235,99***
11	Букса чавунна	801028	шт.	1	1650	**1 650**	1 449,16	**1 449,16**
	УСЬОГО					**13 230,55**		**137 160,85**

Довідка щодо організації здійснення звірок облікових записів щодо запасів у 2014 р.

На Ваш запит щодо організації здійснення контролю облікових записів щодо запасів ПАТ "Коваль" повідомляємо:

1. Щоквартально бухгалтером з обліку запасів здійснюється зіставлення даних регістрів бухгалтерського обліку запасів з відповідними даними головної книги. Результати зіставлення оформлюються довідками та передаються головному бухгалтеру (в системі "Бухгалтерія 1-С").

2. Щоквартально бухгалтером з обліку запасів здійснюється зіставлення даних лімітно-заборних карт з даними видаткових ордерів на відпуск запасів у виробництво.

3. Виявлені факти псування запасів юридичним відділом своєчасно оформлюються складанням претензійних листів до постачальників.

4. Факти браку у виробництві своєчасно документуються та відображуються в обліку.

5. У зв'язку з необов'язковістю ведення книги обліку довіреностей та автоматизацією обліку документів на відпуск і отримання запасів по підприємству виданий наказ щодо здійснення відповідних операцій тільки за наявності довіреності, про що робиться відмітка у первинних документах.

6. Первинні документи щодо руху запасів складаються автоматично в програмі "Бухгалтерія 1-С".

7. Регістри бухгалтерського обліку в програмі "Бухгалтерія 1-С" ведуться бухгалтерами групи обліку запасів згідно зі штатним розкладом і посадовими інструкціями.

8. Рішення щодо визнання запасів зіпсованими та морально застарілими приймає комісія у складі: генеральний директор (голова), директор з виробництва, технічний директор, головний бухгалтер.

9. На підприємстві ведеться окремий облік запасів на відповідальному зберіганні.

Головний бухгалтер

Рис. 7.1. **Інформація головного бухгалтера ПАТ "Коваль" щодо організації здійснення звірки облікових записів із запасів**

15. Аудитором здійснений вибірковий огляд видаткових ордерів на відпуск запасів у виробництво. Виявлена повна відсутність прізвищ отри-

мувачів у видаткових ордерах (указані лише імена отримувачів) і часткова відсутність підписів отримувачів.

16. Аудитором під час перевірки своєчасності пред'явлення претензій постачальникам щодо отриманих запасів встановлено, що юридичний відділ спільно з бухгалтерією недостатньо працюють з постачальниками з питань псування запасів. Крім того, мають місце недоліки в роботі з покупцями в частині розрахунків за готову продукцію.

17. У ході перевірки первинних документів за операціями з руху запасів аудитором встановлена наявність відміток про довіреності, але самі довіреності наявні не у всіх пакетах документів.

18. Аудитором вибірково перевірена достовірність даних в інвентаризаційних описах з урахуванням даних про рух запасів за станом на 08.01.2015 р. шляхом огляду та перерахування запасів в окремих місцях зберігання. Установлено, що мали місце факти неповного відображення в інвентаризаційних відомостях пересортування окремих номенклатур металу.

Завдання 4

Скласти тест з питань бухгалтерського обліку виробничих запасів ПАТ "Коваль". Визначити мету застосування процедури тестування бухгалтерського обліку та перелік процедур. Результати оформити у вигляді РД "Тест з питань бухгалтерського обліку виробничих запасів" (табл. 7.4). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Вихідні дані

1. Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль" на 2014 р. (див. додаток И).

2. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надана інформація щодо організації бухгалтерського обліку виробничих запасів (рис. 7.2).

3. Аудитором проведена вибіркова перевірка дотримання графіка документообігу за здійсненням операцій з виробничими запасами. Установлено, що мають місце випадки несвоєчасного подання в бухгалтерію повного пакета документів з придбання виробничих запасів (зокрема, несвоєчасне подання податкової накладної. У ході розгляду цієї ситуації студентам необхідно визначити її вплив на взаємовідносини в системі постачальник – покупець, покупець – Державна фіскальна служба.

Таблиця 7.4

Тест з питань бухгалтерського обліку виробничих запасів

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р	Підготував:	Дата: 08.01.15	Індекс РД: РД 2103
	Об'єкт перевірки: запаси		Перевірив: .	Дата: 08.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: тест з питань бухгалтерського обліку виробничих запасів				
Мета тестування: (заповнити самостійно)					
Виконання процедури: (заповнити самостійно)					

Тести з питань бухгалтерського обліку виробничих запасів

№ п/п	Змістовність запитання	Відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	Чи відповідає класифікація й оцінка виробничих запасів вимогам П(С)БО 9				
2	Чи відповідає відображення інформації про наявність і рух виробничих запасів вимогам Інструкції про застосування плану рахунків				
3	Чи обліковується вартість окремих видів виробничих запасів на відповідних субрахунках рахунку 20 "Виробничі запаси"				
4	Документальне оформлення руху запасів відповідає нормативним вимогам: графік документообігу включає терміни передання первинних документів до бухгалтерії; в первинних документах заповнені всі основні реквізити				
5	Аналітичний облік ведеться в розрізі: найменувань; однорідних груп				
6	Чи присвоєні номенклатурні номери				
7	Чи виводяться залишки на кожне перше число місяця				
8	Чи порівнюються дані аналітичного та синтетичного обліку виробничих запасів				
9	Застосування облікових регістрів: рекомендовані регістри; застосування ЕОМ (назва програми, відомості і т. д.)				

Довідка щодо організації бухгалтерського обліку виробничих запасів ПАТ "Коваль" у 2014 р.

На Ваш запит щодо організації здійснення бухгалтерського обліку виробничих запасів ПАТ "Коваль" повідомляємо:

1. Бухгалтерський облік виробничих запасів ведеться згідно з наказом про облікову політику, робочого плану рахунків, графіку документообігу та програми "Бухгалтерія 1-С".

Головний бухгалтер

Рис. 7.2. **Відповідь головного бухгалтера ПАТ "Коваль" щодо організації бухгалтерського обліку виробничих запасів**

Завдання 5.

На основі визначеної раніше аудиторської вибірки здійснити перевірку правильності включення окремих видів витрат до первісної вартості запасів ПАТ "Коваль". Результати перевірки подати у формі РД "Перевірка витрат, включених до первісної вартості запасів" (табл. 7.5).

Вихідні дані

1. Аудитором сформована аудиторська вибірка у кількості 33-х номенклатур різних груп запасів (табл. 7.6).

2. Аудитором попередньо здійснено перевірку правильності визначення сум ввізного мита шляхом порівняння сум наведених в інвойсах і в регістрах бухгалтерського обліку, створених в системі "Бухгалтерія 1-С".

3. ПАТ "Коваль" є платником податку на додану вартість. Контрагенти підприємства також є платниками податку на додану вартість, що підтверджується наданими копіями про включення в Єдиний реєстр платників ПДВ. Сум ПДВ, що не відшкодовуються ПАТ "Коваль", не виявлено.

4. Аудитором перевірена правильність визначення сум ТЗВ, які підлягають включенню до первісної вартості запасів. Перевірка розрахунку ТЗВ показала правильність визначення сум ТЗВ.

Таблиця 7.5

РД "Перевірка витрат, включених до первісної вартості запасів"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 10.01.15	Індекс РД: РД 2107
	Об'єкт перевірки: запаси		Перевірив:	Дата: 10.01.15	Аркушів: 2
	Процедура аудиту: перевірка витрат, включених до первісної вартості запасів				

Мета контролю: підтвердити витрати, що включені до первісної вартості запасів

Виконання процедури: документальне підтвердження витрат, включених до первісної вартості запасів вибірковим методом

ПЕРЕВІРКА ВИТРАТ, ВКЛЮЧЕНИХ ДО ПЕРВІСНОЇ ВАРТОСТІ ЗАПАСІВ

№ п/п	Назви запасів	Накладна		Суми, що підлягають сплаті постачальникам, грн					Разом за даними підприємства, грн	За даними перевірки, грн	
		дата	номер	вартість послуг, пов'язаних із їх придбанням	ввізне мито	суми непрямих податків, що не відшкодовуються підприємству	ТЗВ	інші витрати, пов'язані з придбанням запасів		разом	відхилення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1					-						
2					-						
3					-						
4					-						
5					-						
6					-						
7					-						

Висновки:

Таблиця 7.6

Вихідні дані для перевірки правильності включення витрат до первісної вартості запасів
ПАТ "Коваль"

№ п/п	Назви запасів	Накладна		Суми, що підлягають сплаті постачальникам, грн					Разом, грн
		дата	номер	вартість послуг, пов'язаних із їх придбанням	ввізне мито	суми непрямих податків, що не відшкодовуються підприємству	ТЗВ	інші витрати, пов'язані з придбанням запасів	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Сталь 40 х ф 85	05.01.14	РН-016732	63 221,95	-	-	-	-	63 221,95
2	Круг 105 ст.45	12.01.14	12188	221 143,00	-	-	-	-	221 143,00
3	Дошка	26.01.14	49	2 000,00	300,45	-	76,00	-	2 000,00
4	Сталь 38хс Ф56	18.02.14	21	246 173,98	-	-	-	-	246 173,98
5	Круг ф 105 ст 20	10.02.14	РН-0000006	266 661,06	-	-	-	-	266 661,06
6	Круг ф 60 ст 45	24.02.14	РН-0000012	135 916,34	-	-	-	-	135 916,34
7	Круг 42 ст.40Х	12.02.14	12187	20 051,21	-	-	-	-	20 051,21
8	Круг ф 85 ст 40Х	05.03.14	РН-016732	63 221,95	2 300,52	-	1 900,37	3 012,56	63 221,95
9	Ящик дерев'яний	10.03.14	РН-0000034	9 280,00	-	-	-	-	9 280,00
10	Емальпровід ПЕТ-155 0,45	05.03.14	844/з-2	2 431,57	-	-	-	-	2 431,57
11	Реле РТИ-1307 електротеплове	19.04.14	РН-02/0119	125,00	37,40	-	18,9	-	125,00
12	Круг 26 ст. 3	04.04.14	11908	13 788,00	-	-	-	-	13 788,00
13	Електроди ЦЛ-11 д.5	05.04.14	889	416,80	-	-	-	-	416,80

Закінчення табл. 7.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
14	Круг 105 ст.45	04.05.14	11907	116 445,94	-	-	-	-	116 445,94
15	Круг 105 ст.45	04.05.14	9639	159 200,71	-	-	-	-	159 200,71
16	Круг 65 ст.35	04.05.14	9640	8 381,02	-	-	-	-	8 381,02
17	Круг 42 ст.20	04.05.14	9636	61 200,00	-	-	-	-	61 200,00
18	Круг 100 ст.20	12.06.14	9638	17 310,47	-	-	-	-	17 310,47
19	Електроди МР-3 д.4	12.06.14	691	179,50	-	-	-	-	179,50
20	Цемент М-400 (50кг)	05.07.14	РН-0000142	1 440,00	-	-	-	-	1 440,00
21	Підшипник 6-80202	05.07.14	Б00003284	67,68	20,20	-	15,00	12,70	67,68
22	Круг ф105 ст.20	19.08.14	РН-0000007	28 8801,92	-	-	-	-	288 801,92
23	Круг абразивний 14А ПП 600х80х305	21.08.14	2/2-7994	10 538,11	-	-	-	-	10 538,11
24	Рукавички трикотажні	28.08.14	РН-0000596	295,20	-	-	-	-	295,20
25	Круг ф 48 ст.09Г2С	16.09.14	РН-0000012	30 043,50	-	-	-	-	30 043,50
26	Круг 120 ст.20	22.09.14	9943	30 866,87	1100,98	-	800,50	1040,22	30 866,87
27	Круг 150 ст.4х5 МФС	12.10.14	9940	3 422,80	-	-	-	-	3422,8
28	Круг 42 ст.20	12.10.14	9936	72 072,00	-	-	-	-	72 072,00
29	Дошка	12.10.14	130	3 600,00	375,64	-	90,60	240,70	3 600,00
30	Круг 90 ст.15ХГН2ТА	15.11.14	72121	122 162,40	-	-	-	-	122 162,40
31	Гліцерол	16.11.14	РН-0000010	5 300,00	-	-	-	-	5 300,00
32	Пила М51 4150х27х0,9 мм	19.12.14	РН-0000669	535,20	-	-	-	-	535,20
33	Мило господарське	24.12.14	РН-02/0356	1 118,40	-	-	-	-	1 118,40

Розділ 2
Теоретичні засади організації та методика аудиту пасивів
Тема 8. Аудиторський контроль праці й її оплати

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту розрахунків з оплати праці.

Питання до опрацювання

8.1. Аудит розрахунків з оплати праці.

Таблиця 8.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Проводити аудит праці й її оплати	Визначення понять "оплата праці","система оплати праці". Загальна характеристика систем оплати праці	Знання специфіки аудиторської перевірки праці й її оплати	Організовувати нормативно-правове, інформаційне, технічне й інше забезпечення праці аудиторів; складати робочі документи зі здійснення перевірки праці й її оплати	Ефективно формувати комунікаційну стратегію здійснення перевірки праці й її оплати	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки праці й її оплати

Ключові терміни: аудит розрахунків з оплати праці, аудит розрахунків з єдиного соціального внеску, аудит розрахунків з податку на доходи фізичних осіб.

Рекомендована література: [19; 21; 25; 26; 34 – 37; 39; 41; 43; 46; 48; 55; 57; 58; 63; 64; 71 – 73].

Метою **аудиту праці й її оплати** є формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності розрахунків з оплати праці.

До основних питань перевірки дотримання суб'єктом господарювання трудового законодавства належать: дотримання положень Кодексу законів про працю; стан внутрішнього контролю трудових відносин; облік виробітку та нарахування заробітної плати; розрахунок вирахувань із заробітної платні, у тому числі податку на доходи фізичних осіб та єдиного соціального внеску; аналітичний облік за особовими рахунками працівників; зведені розрахунки зі заробітної плати, розрахунків з бюджетом і зі страхування. Джерелами аудиторських доказів є накази, контракти та трудові угоди.

Аудитор також здійснює оцінювання стану організації системи розрахунків з персоналом; вивчає порядок ведення синтетичного й аналітичного обліку операцій з оплати праці; з'ясовує повноту облікових операцій; дотримання податкового законодавства.

Аудиторське оцінювання стану організації системи розрахунків з оплати праці включає: вивчення категорій персоналу та порядку обліку особового складу; з'ясування форм і систем оплати праці, систем її стимулювання; вивчення системи нормування праці на підприємстві та порядку ведення обліку робочого часу. Для цього аудитор ознайомлюється зі змістом колективних угод, положень про оплату праці, положень про преміювання працівників.

Аудит розрахунків з персоналом з оплати праці включає тестування первинних документів, які свідчать про виплату доходів працівникам. Вибірково аудитор перевіряє правильність нарахування та проведення вирахувань із заробітної плати.

Запитання для самоперевірки

1. Яка мета та завдання аудиту розрахунків з оплати праці?
2. Охарактеризуйте нормативно-правове забезпечення аудиту розрахунків з оплати праці.
3. Назвіть джерела інформації для аудиту розрахунків з оплати праці.
4. Порядок складання та зміст програми аудиту розрахунків з оплати праці.
5. Які процедури застосовуються в аудиті розрахунків з оплати праці?

6. Охарактеризуйте основні форми та системи оплати праці.

7. Порядок перевірки правильності нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб і єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

8. Які питання включаються до тесту внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці?

9. Які найтиповіші помилки та факти шахрайства щодо розрахунків з оплати праці вам відомі?

10. Порядок складання робочих документів щодо аудиту розрахунків з оплати праці.

Тести

1. У розрахунку середнього заробітку для оплати лікарняного листка не враховують:

а) щомісячні премії;

б) видані під звіт суми;

в) квартальні премії;

г) одноразові премії за досягнення особливо важливих показників.

2. Положення про преміювання на малому підприємстві затверджується:

а) керівником;

б) керівником і головним бухгалтером;

в) за рішенням зборів співробітників;

г) керівником і профспілковим комітетом.

3. Повна матеріальна відповідальність, якщо шкода заподіяна не під час виконання трудових обов'язків, а за виконання не передбачених договором робіт:

а) не настає;

б) настає обмежена матеріальна відповідальність;

в) настає тільки для керівника;

г) немає правильної відповіді.

4. Підставою для нарахування заробітної плати не є:

а) особова картка працівника;

б) лімітно-заборна картка;

в) договір підряду;

г) табель обліку робочого часу.

5. Під час перевірки аудитор звертає увагу на встановленння працівникам розміру оплати праці, який не може бути менше:

а) мінімального розміру оплати праці;

б) прожиткового мінімуму, визначеного законодавством України;

в) прожиткового мінімуму для конкретної категорії населення;

г) половини розміру прожиткового мінімуму

6. Час простоювання з причин, що не залежать від роботодавця та працівника, якщо працівник у письмовій формі попередив роботодавця про початок простоювання, оплачується в розмірі:

а) не менше 1/3 тарифної ставки (окладу);

б) не менше 2/3 тарифної ставки (окладу);

в) у звичайному розмірі;

г) не менше 1/2 тарифної ставки (окладу).

7. Аудитор перевіряє, скільки разів проводилася оплата проїзду до місця знаходження вищого навчального закладу для студентів заочної форми навчання на підприємстві і в якому розмірі:

а) два рази на рік, у розмірі 100 % вартості квитків;

б) один раз на рік у розмірі 50 % вартості квитків;

в) два рази на рік у розмірі 50 % вартості квитків;

г) чотири рази на рік у розмірі 100 % вартості квитків.

8. Зміст трудового договору, що укладається з працівником підприємства, в частині умов розірвання договору може містити:

а) будь-які підстави, про які домовились сторони, в тому числі не передбачені Трудовим кодексом України;

б) тільки підстави, передбачені Трудовим кодексом України;

в) трудовий договір не може містити підстави для звільнення працівника;

г) перелік підстав для звільнення визначається директором підприємства.

9. Перерахування заробітної плати на картковий рахунок працівника здійснюється за рахунок:

а) працівника;

б) за погодженням сторін;

в) роботодавця;

г) за рахунок банку.

10. Надання пільг з податку на доходи физичних осіб за доходами, отримуваними не за місцем основної роботи:

а) не проводиться;

б) проводиться на підставі заяви працівника;

в) здійснюється зі сукупного доходу за основним і неосновним місцем роботи;

г) проводиться за розпорядженням керівництва підприємства.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту розрахунків з оплати праці.

Завдання 2

Скласти програму аудиту розрахунків з оплати праці ПАТ "Коваль".

Завдання 3

Скласти тест внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці ПАТ "Коваль". Визначити мету застосування процедури тестування внутрішнього контролю та перелік процедур. Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці" (табл. 8.2). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Таблиця 8.2

РД "Тест внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці"

<table>
<tr><td rowspan="3">ПП "Право–Аудит"</td><td>Клієнт: ПАТ "Коваль"</td><td>Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.</td><td>Підготував:</td><td>Дата: 21.01.2015</td><td>Індекс РД: РД 2601/1</td></tr>
<tr><td colspan="2">Об'єкт перевірки: розрахунки з оплати праці</td><td>Перевірив:</td><td>Дата: 21.01.2015</td><td>Аркушів: 2</td></tr>
<tr><td colspan="5">Процедура аудиту: Тестування внутрішнього контролю</td></tr>
<tr><td colspan="6">Мета контролю: (заповнити самостійно)</td></tr>
<tr><td colspan="6">Виконання процедури: (заповнити самостійно)</td></tr>
<tr><td colspan="6">ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">№ п/п</td><td rowspan="2">Змістовність запитання</td><td colspan="3">Варіанти відповіді</td><td rowspan="2">Примітки</td></tr>
<tr><td>так</td><td>ні</td><td>інформація відсутня</td></tr>
<tr><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td></tr>
<tr><td>1</td><td>Особи, які нараховують заробітну плату, не виконують обов'язки з обліку кадрів та обліку праці</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>2</td><td>Доступ до комп'ютеризованого обліку заробітної плати мають тільки особи, яким необхідний такий доступ у межах службових обов'язків</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

Закінчення табл. 8.2

1	2	3	4	5	6
3	На підприємстві застосовуються системи оплати праці: погодинна; погодинно-преміальна; відрядна; відрядно-преміальна				
4	Колективний договір укладений				
5	Положення про оплату праці затверджене				
6	Штатний розклад затверджений наказом				
7	Розцінки (за відрядною системою оплати праці) затверджені наказом				
8	Табелі обліку робочого часу ведуться щомісячно				
9	Відрядна оплата нараховується на підставі нарядів				
10	Графік відпусток затверджений				
11	Накази про приймання, звільнення, надання відпусток виконуються: кадровою службою; секретарем; керівником				
12	Нарахування зарплати й утримання з неї здійснюються автоматизовано				
13	Розрахунок єдиного соціального внеску здійснюється автоматизовано				
14	Комісія з призначення допомоги за соціальним страхуванням створена				
15	Протоколи комісії з призначення допомоги за соціальним страхуванням ведуться				
16	Виплати за договорами цивільно-правового характеру здійснюються				
17	Заробітна плата натурою виплачувалася				
18.	Матеріальна допомога виплачувалася				
19	Утримання за виконавчими листами здійснювалися				
20	Надання позик здійснювалося				
21	Депонована зарплата здавалася в банк				

Вихідні дані

1. Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль" на 2014 р. (див. додаток И).

2. Витяг зі Статуту ПАТ "Коваль" (рис. 8.1).

12. ТРУДОВИЙ КОЛЕКТИВ ТОВАРИСТВА

12.1. Трудові відносини працівників Товариства регулюються законодавством про працю.

12.2. Трудовий колектив Товариства складають усі громадяни, які своєю працею беруть участь в його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з Товариством.

12.3. Товариство на основі чинного законодавства самостійно визначає порядок наймання та звільнення працівників, встановлює форми та системи оплати праці, розмір заробітної плати, а також інших видів винагороди працівників; розпорядок робочого дня, змінність роботи; встановлює порядок надання вихідних днів і відпусток, а також тривалість щорічних оплачуваних відпусток і додаткових відпусток.

12.4. Перелік посад, на яких застосовується контрактна форма, затверджується Наглядовою радою згідно з чинним законодавством.

12.5. Генеральний директор укладає від імені Товариства індивідуальні трудові договори (контракти) з працівниками, а також угоди, зміст яких визначається у відповідних випадках чинним трудовим або цивільним законодавством України.

12.6. Внутрішніми положеннями Товариство може встановлювати додаткові (крім передбачених чинним законодавством) трудові та соціально-побутові пільги для працівників або окремих їх категорій.

12.7. Товариство здійснює необхідні заходи для поліпшення соціально-економічних умов життя працівників, створює безпечні умови праці для своїх працівників, постійно проводить заходи щодо поліпшення умов та охорони праці.

12.8. Члени трудового колективу товариства мають право об'єднуватись в профспілкові організації, які діють на основі Конституції України і власного Статуту. Взаємовідносини профспілкового комітету з органами управління товариства будуються на основі Положення про права профспілкового комітету та чинного законодавства України.

12.9. Посадові особи Товариства й інші особи, які перебувають з Товариством у трудових або цивільно-правових відносинах, не мають права вимагати від акціонера – працівника Товариства надання відомостей про те, як він голосував чи який має намір голосувати на Загальних зборах, вимагати відчуження акціонером – працівником Товариства своїх акцій або вимагати передання довіреності на участь у Загальних зборах. У разі здійснення таких порушень прав акціонера посадова особа Товариства притягається до адміністративної та майнової відповідальності, звільняється із займаної посади, трудовий (цивільно-правовий) договір з нею розривається відповідно до закону.

Рис. 8.1. Витяг **із Статуту ПАТ "Коваль"**

3. Витяг із колективного договору ПАТ "Коваль" (рис. 8.2).

РОЗДІЛ V

НОРМУВАННЯ І ОПЛАТА ПРАЦІ

Адміністрація зобов'язується:

1. Установити мінімальну заробітну плату в розмірі, визначеному законодавством України. Розмір оплати праці може бути нижчим встановленої мінімальної заробітної плати в разі невиконання норм праці, виготовленні бракованої продукції, простоювань, прогулів та з інших причин, які мали місце з вини працівника.

2. Заробітну плату працівникам нараховувати відповідно до встановлених на підприємстві єдиних тарифних ставок і окладів згідно з прийнятими формами оплати праці: для відрядників – відрядно-преміальна; для погодинників – погодинно-преміальна згідно з Положеннями, погодженними з профспілковим комітетом.

4. Час простоювання не з вини працівника оплачувати з розрахунку не нижче двох третин тарифної ставки (окладу) встановленого працівникові розряду (окладу). У період простоювання працівник повинен знаходитися на робочому місці. Час простоювання з вини працівника не оплачується.

5. Норми оплати праці (за надурочну роботу, в святкові, неробочі та вихідні дні; у нічний час; за час простоювання не з вини працівника; у випадку виготовлення продукції, що виявилась бракованою не з вини працівника і т.п.) і гарантії для працівників (оплата щорічних відпусток; за час виконання державних обов'язків; працівникам, які направлені на медичне обстеження; переведеним за станом здоров' я на полегшену, нижчеоплачувану роботу; для вагітних жінок, переведених на полегшену працю; за різних форм виробничого навчання, перекваліфікації або навчання іншій професії; донорам; за час службових відряжень і т.п.) встановлюються Кодексом законів про працю України й іншими законодавчими актами України. Робота понад норму годин, але відповідно до графіка, не є надурочную, цей переробіток компенсується наданням додадкових днів відпочинку.

8. Норми виробітку для інвалідів і вагітних жінок знижуються на 20 %.

10. Виплачувати заробітну плату двічі на місяць:

за першу половину (аванс) – 600 грн – 22 числа;

за другу половину (кінцевий розрахунок) – 7 числа.

У разі, коли день виплати заробітної плати збігається з вихідним, святковим або неробочим днем, зарабітна плата виплачується напередодні.

11. Установлювати, за необхідності, доплати та надбавки до тарифних ставок і посадових окладів, отриманих зі джерел економії фонду оплати праці. Працівникам, які не виробили місячну норму робочого часу, доплати та надбавки нараховувати за фактично відпрацьований час.

13. Оплату праці учнів у випадку індивідуального навчання професіям робітників з відрядною системою оплати праці проводити: за перший місяць навчання в розмірі 75 %, другий – 60 %, третій – 40 %, за четвертий і всі наступні місяці до закінчення терміну навчання, передбаченого програмою, – 20 % у розмірі законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати.

Крім того, за виготовлену учнями якісну продукцію нараховувати заробітну плату за чинними на підприємстві нормами і розцінками.

14. Оплату праці учнів у випадку індивідуального навчання професіям робітників з погодинною оплатою праці проводити в розмірі законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати.

Рис. 8.2. **Витяг із колективного договору ПАТ "Коваль"**

4. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надана інформація щодо організації внутрішнього контролю операцій з оплати праці (рис. 8.3).

Довідка щодо організації внутрішнього контролю операцій з оплати праці ПАТ "Коваль" у 2014 р.

На Ваш запит щодо організації внутрішнього контролю операцій з оплати праці ПАТ "Коваль" повідомляємо:

1. На підприємстві створені та працюють відділ кадрів, відділ праці та заробітної плати згідно з колективним договором та організаційною структурою підприємства.

2. Доступ до комп'ютерного обліку розрахунків з оплати праці мають тільки уповноважені співробітники, яким наданий пароль доступу до "Бухгалтерія 1-С".

3. Штатний розклад затверджений наказом по підприємству від 03.01.2014 р.

4. Розцінки (за відрядно-преміальною системою оплати праці) затверджені наказом від 03.01.2014 р.

5. Облік робочого часу ведеться щомісячно в табелях.

6. Відрядна оплата нараховується на підставі нарядів, погоджених начальником відділу праці та заробітної плати.

7. Графік відпусток затверджений наказом від 18.12.2013 р.

8. Середня кількість працівників за 2014 р.: штатні – 482, сумісники – 2, за цивільно-правовими договорами – 8. Всього – 492 працівника.

9. Заробітна плата виплачується тільки грошовими коштами.

Головний бухгалтер

Рис. 8.3. **Відповідь головного бухгалтера ПАТ "Коваль" щодо організації внутрішнього контролю операцій з оплати праці**

Завдання 4

Здійснити вибіркову аудиторську перевірку правильності нарахування оплати щорічних відпусток ПАТ "Коваль" у 2014 р. Сформувати РД "Перевірка суми оплати відпусток". Сформулювати мету перевірки та визначити перелік процедур (табл. 8.3). Обґрунтувати та сформулювати висновок.

Вихідні дані

1. Аудитором відібрано 10 особових рахунків працівників різних категорій за грудень 2014 р.

2. Терміни відпусток згідно з графіком і наказами, а також суми оплати відпусток за даними підприємства наведені в табл. 8.4.

Таблиця 8.3

РД "Перевірка суми оплати відпусток"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 21.01.2015	Індекс РД: РД 2601/1
	Об'єкт перевірки: розрахунки з оплати праці		Перевірив:	Дата: 21.01.2015	Аркушів: 2
	Процедура аудиту: тестування внутрішнього контролю				
Мета контролю: (заповнити самостійно)					
Виконання процедури: (заповнити самостійно)					

ПЕРЕВІРКА СУМИ ОПЛАТИ ВІДПУСТОК

П. І. Б. працівника	Посада	Термін відпустки	Сума оплати відпустки за даними підприємства, грн	Сума оплати відпустки за даними аудитора, грн	Відхилення, грн. (+; -)
Висновок:					

Таблиця 8.4

Терміни та сума оплати відпусток відібраних працівників за даними підприємства

П. І. Б. працівника	Посада	Кількість днів від-пустки, дні	Термін відпустки	Сума оплати відпустки за даними підприємства, грн
1	2	3	4	5
1. Лебедєв Ю. Б.	токар-розточник	24	10.12 – 31.12.2014 р.	2 395,58
2. Бушуєв А. А.	коваль-штам-пувальник	31	01.12 – 31.12.2014 р.	1 601,77

Закінчення табл. 8.4

1	2	3	4	5
3. Сардак Ю. Ю.	автослюсар	24	03.12. – 26.12.2014 р.	1 571,52
4. Дорган В. І.	вантажник	24	03.12. – 26.12.2014 р.	1 142,16
5. Руденко С. В.	механік	26	03.12. – 28.12.2014 р.	2 969,98
6. Марченко Н. В.	водій	24	03.12. – 26.12.2014 р.	1 591,68
7. Бабаєва Л. С.	лаборант-металограф	10	03.12. – 12.12.2014 р.	483,30
8. Корнієнко Г. О.	черговий гуртожитку	24	07.12. – 30.12.2014 р.	1 275,60
9. Чернов А. Є.	електромонтер	3	07.12. – 09.12.2014 р.	231,45
10. Чумак Я. І.	прибиральниця	8	03.12. – 10.12.2014 р.	346,16

3. Аудитору надана бухгалтерська інформація з "Бухгалтерія 1-С" щодо сум нарахованих доходів, використаних для розрахунку сум оплати відпусток відібраним для перевірки працівникам (табл. 8.5).

Завдання 5

Здійснити вибіркову аудиторську перевірку правильності нарахування допомоги з тимчасової втрати працездатності за рахунок підприємства ПАТ "Коваль" у 2014 р. Сформувати РД "Вибіркова перевірка розрахунку нарахування допомоги з тимчасової втрати працездатності за рахунок підприємства". Сформулювати мету перевірки та визначити перелік процедур (табл. 8.6). Обґрунтувати та сформулювати висновок.

Вихідні дані

1. Аудитором відібрано два особових рахунка працівників різних категорій за грудень 2014 р.

2. Терміни та причини непрацездатності згідно з листком непрацездатності, страховий стаж, а також суми нарахування допомоги з тимчасової втрати працездатності за даними ПАТ "Коваль" наведені в табл. 8.7.

3. Аудитору надана бухгалтерська інформація з "Бухгалтерія 1-С" щодо сум нарахованих доходів, використаних для розрахунку сум оплати непрацездатності відібраним для перевірки працівникам (табл. 8.8).

Таблиця 8.5

Вихідні дані для розрахунку сум оплати відпусток

Місяць / П. І. Б.	Сума нарахованих доходів працівникам, грн									
	Лебедєв Ю. Б.	Бушуєв А. А.	Сардак Ю. Ю.	Дорган В. І.	Руденко С. В.	Марченко Н. В.	Бабаєва Л. С.	Корнієнко Г. О.	Чернов А. Є.	Чумак Я. І.
Грудень 2013 р.	4 574,96	2 308,33	1 312,50	1 239,91	28 39,77	2 021,42	1 267,03	1 863,82	2 360,58	1 165,52
Січень 2014 р.	2 310,02	1 152,79	1 162,26	1 603,90	2 651,57	2 456,70	990,08	2 082,38	21 57,60	923,44
Лютий 2014 р.	2 811,13	1 209,62	1 117,02	1 363,40	2 975,00	1 792,34	1 281,28	1 418,33	1 689,93	1 097,91
Березень 2014 р.	3 725,47	928,81	1 890,53	1 323,63	4 558,45	1 763,04	1 271,29	1 452,21	3 054,95	1 298,06
Квітень 2014 р.	2 308,20	1 397,13	1 733,49	1 318,56	3 243,40	1 934,21	1 416,21	1 686,72	2 531,53	1 046,52
Травень 2014 р.	2 628,08	1 579,47	2 172,05	1 278,77	3 591,76	2 086,40	1 347,60	1 692,24	1 912,15	1 315,22
Червень 2014 р.	2 891,01	2 068,08	2 621,78	1 429,41	2 573,01	1 936,45	1 398,14	1 555,52	2 643,91	1 173,05
Липень 2014 р.	3 157,54	2 053,51	2 273,58	1 587,00	4 166,61	1 969,24	1 772,76	1 345,83	1 202,31	1 903,50
Серпень 2014 р.	3 588,78	2 066,38	2 377,43	1 708,73	3 754,51	1 744,47	1 613,43	1 449,75	2 081,44	1 312,46
Вересень 2014 р.	3 911,02	1 668,30	2 308,84	1 123,22	3 581,25	2 048,42	1 348,95	1 690,65	2 539,16	1 245,45
Жовтень 2014 р.	3 226,70	1 097,84	2 484,37	1 705,34	3 425,54	2 032,56	1 692,55	1 251,47	2 226,25	1 416,15
Листопад 2014 р.	3 524,72	815,57	1 791,76	1 213,69	3 290,57	1 758,58	1 739,38	1 634,18	1 987,29	1 462,18
Грудень 2014 р.	3 612,01	1 101,24	2 398,01	1 422,23	3 584,16	2 051,13	1 712,22	1 522,14	2 439,21	1 456,03

Таблиця 8.6

РД "Вибіркова перевірка розрахунку нарахування допомоги з тимчасової втрати працездатності за рахунок підприємства"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 21.01.2015 р.	Індекс РД: РД 2601/1
	Об'єкт перевірки: розрахунки з оплати праці		Перевірив:	Дата: 21.01.2015 р.	Аркушів: 2
	Процедура аудиту: перевірка розрахунку нарахування допомоги з тимчасової втрати працездатності за рахунок підприємства				
Мета контролю: (заповнити самостійно)					
Виконання процедури: (заповнити самостійно)					

ВИБІРКОВА ПЕРЕВІРКА РОЗРАХУНКУ НАРАХУВАННЯ ДОПОМОГИ З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ЗА РАХУНОК ПІДПРИЄМСТВА

П. І. Б. працівника	Причина втрати працездатності/ первинний (повторний)	Терміни непрацездатності згідно з листком непрацездатності	Загальна кількість днів/годин непрацездатності, що підлягають оплаті	Страховий стаж/ відсоток оплати	Сума нарахування за даними підприємства за рахунок, грн		Сума нарахування за даними аудитора, грн	Відхилення, грн
					підприємства	соціального страхування	за рахунок підприємства	
Висновок:								

Таблиця 8.7

Терміни та причини непрацездатності згідно з листком непрацездатності, страховий стаж, а також суми нарахування допомоги з тимчасової втрати працездатності за даними ПАТ "Коваль"

П. І. Б. працівника	Причина втрати працездатності/ первинний (повторний)	Терміни непрацездатності згідно з листком непрацездатності	Вихідні та святкові дні в період непрацездатності	Загальна кількість днів/ годин непрацездатності, що підлягають оплаті	Страховий стаж, років	Відсоток оплати	Нараховано за рахунок, грн	
							підприємства	соціального страхування
1. Диденко Любов Ярославівна	Догляд/ первинний	03.12 – 10.12. 2014 р.	07, 08, 09	5/39	19	100	–	451,23
2. Окунєв Володимир Вікторович	Загальне/ первинний	05.12 – 10.12. 2014 р.	07, 08, 09	2/14 1/7	12	100	142,66	71,33

Таблиця 8.8

Вихідні дані для розрахунку сум оплати непрацездатності

Місяць, рік	Диденко Любов Ярославівна		Окунєв Володимир Вікторович	
	відпрацьовано, годин	сума нарахованих доходів, грн	відпрацьовано, годин	сума нарахованих доходів, грн
Червень 2014 р.	137	1 924,90	148	1 375,91
Липень 2014 р.	152	1 750,63	188	1 544,27
Серпень 2014 р.	115	1 365,67	131	1 354,53
Вересень 2014 р.	167	1 659,28	150	1 764,82
Жовтень 2014 р.	115	1 236,03	132	1 498,73
Листопад 2014 р.	120	1 389,81	114	1 253,90

Тема 9. Аудит довгострокових і короткострокових зобов'язань

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту довгострокових і короткострокових зобов'язань.

Питання до опрацювання

9.1. Аудит довгострокових зобов'язань.
9.2. Аудит короткострокових зобов'язань

Таблиця 9.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Проводити аудит довгострокових і короткострокових зобов'язань	Поняття "зобов'язання". Види зобов'язань підприємствай організація їх обліку	Знання специфіки аудиторської перевірки довгострокових і короткострокових зобов'язань підприємства	Вибирати оптимальні методи здійснення аудиторських процедур і організовувати їх виконання під час здійснення перевірки довгострокових і короткострокових зобов'язань підприємства	Ефективно формувати комунікаційну стратегію здійснення перевірки довгострокових і короткострокових зобов'язань підприємства	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки довгострокових і короткострокових зобов'язань підприємства

Ключові терміни: аудит довгострокових зобов'язань, аудит короткострокових зобов'язань.

Рекомендована література: [19; 21; 25; 26; 34 – 37; 39; 43; 46; 56; 57; 64; 71 – 73].

Метою аудиту довгострокових і короткострокових зобов'язань є формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення їх в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. **Об'єктами** аудиту є операції суб'єкта господарювання, пов'язані з отриманням, використанням і поверненням банківських позик.

Завдання аудиту довгострокових і короткострокових зобов'язань – установити: реальну наявність пакета необхідних документів, що підтверджують отримання кредитів; дотримання встановлених вимог до оформлення договору застави для отримання кредиту; реальність даного виду кредиторської заборгованості; використання отриманих кредитів за цільовим призначенням; правильність нарахування відсотків та їх внесення на рахунки обліку витрат; наявність та причини виникнення простроченої заборгованості за позиками банку; правильність відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з поверненням кредитів. Аудиторська перевірка кредитів банку передбачає аналіз умов надання кредитів, джерел їх покриття, а також перевірку законності та доцільності здійснення господарських операцій, проведених за рахунок кредитів банку.

У процесі аудиту необхідно отримати підтвердження від банківських установ за всіма кредитами, наданими клієнту (надаються копії кредитних договорів та додатки до них; указуються терміни погашення кредитів, розмір ставок за кредитами, мета кредиту, умови його отримання та погашення, зміни ставок протягом звітного періоду; повідомляються відомості про склад і розмір майна, що виконує роль застави; джерела погашення кредиту, інші умови кредитування та відносини підприємства з банком). Крім того здійснюється аналіз стану обліку розрахунків у національній та іноземній валютах за довгостроковими кредитами банків, а також за простроченими позиками. Також перевіряються зміни щодо сальдо за розрахунками за кредитами банків і встановлюється достовірність інших даних, що відображують потоки грошових коштів, враховуючи умови повернення кредитів.

Запитання для самоперевірки

1. Яка мета та завдання аудиту довгострокових і короткострокових зобов'язань?

2. Наведіть визначення поняття "зобов'язання" відповідно до нормативних документів.

3. Види довгострокових зобов'язань.

4. Види короткострокових зобов'язань.

5. Порядок складання та зміст програми аудиту довгострокових і короткострокових зобов'язань.

6. Нормативно-правове забезпечення аудиту довгострокових зобов'язань.

7. Які джерела інформації використовують у процесі аудиту довгострокових зобов'язань?

8. Які питання включають до тесту внутрішнього контролю довгострокових зобов'язань?

9. Як проводиться перевірка правильності відображення в обліку операцій з отримання та погашення довгострокових кредитів?

10. Нормативно-правове забезпечення аудиту короткострокових зобов'язань.

11. Як проводиться перевірка наявності договорів з постачальниками?

12. Особливості перевірки великих кредиторів.

Тести

1. На якому рахунку ведеться синтетичний облік короткострокових позик підприємства:

а) 50;

б) 501;

в) 60;

г) 602?

2. Який з документів не належить до тих, які перевіряє аудитор під час аудиту довгострокових кредитів:

а) журнал реєстрації господарських операцій;

б) заява на переказ готівки;

в) заява про видачу кредиту;

г) регістри синтетичного обліку?

3. Підприємство отримало товарно-матеріальні цінності, що не відповідають якості, визначеній в договорі. Підприємство виставило постачальнику претензію, зробивши бухгалтерську проводку:

а) дебет рах. 374, кредит рах. 631;

б) дебет рах. 631, кредит рах. 374;

в) дебет рах. 371, кредит рах. 374;

г) дебет рах. 374, кредит рах. 371.

4. За авансом, перерахованим постачальнику, в обліку відображений податковий кредит з ПДВ проводкою:

а) дебет рах. 371 кредит рах. 311, дебет рах. 641 кредит рах. 644;

б) дебет рах. 371 кредит рах. 311, дебет рах. 644 кредит рах. 641;

в) дебет рах. 311 кредит рах. 371, дебет рах. 641 кредит рах. 644;

г) дебет рах. 681 кредит рах. 311, дебет рах. 641 кредит рах. 644.

5. Операція видачі векселя постачальнику в рахунок погашення заборгованості за отримані товарно-матеріальні цінності відображена в обліку проводкою:

а) дебет рах. 621 кредит рах. 631;

б) дебет рах. 631 кредит рах. 621;

в) дебет рах. 621 кредит рах. 311;

г) дебет рах. 311 кредит рах. 621.

6. Частину заборгованості за довгостроковим кредитом банку, що підлягає погашенню в поточному звітному періоді, переведено до складу поточних зобов'язань і відображено в обліку проводкою:

а) дебет рах. 601, кредит рах. 501;

б) дебет рах. 611, кредит рах. 501;

в) дебет рах. 501, кредит рах. 601;

г) дебет рах. 501, кредит рах.611

7. Нараховані відсотки за довгостроковим кредитом банку:

а) дебет рах. 684, кредит рах. 501;

б) дебет рах. 501, кредит рах. 684;

в) дебет Д 951, кредит 684;

г) дебет рах. 951, кредит рах. 501.

8. Отримані підприємством аванси від покупців відображуються у складі:

а) поточних зобов'язань;

б) довгострокових зобов'язань;

в) поточних або довгострокових зобов'язань, за рішенням головного бухгалтера;

г) за письмовим наказом директора.

9. Джерелами аудиту заборгованості постачальникам виступають:

а) договори на поставку товарів, робіт, послуг;

б) взаємні акти звірки розрахунків;

в) платіжні документи; договори на поставку товарів, (робіт, послуг); взаємні акти звірки розрахунків, облікові регістри та Головна книга;

г) облікові регістри та Головна книга.

10. На підставі оцінки системи внутрішнього контролю аудитор визначає обсяг процедур, необхідних для проведення перевірки:

а) підтвердження оборотів і сальдо за рахунками, де обліковуються розрахунки з постачальниками та підрядниками;

б) перевірка повноти відображення в обліку закупівель, зроблених у звітному періоді;

в) перевірка документального підтвердження закупівель;

г) усі відповіді правильні.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту кредитів і позик.

Завдання 2

Скласти програму аудиту кредитів і позик ПАТ "Коваль".

Завдання 3

Скласти тест внутрішнього контролю кредитів і позик ПАТ "Коваль". Визначити мету застосування процедури тестування внутрішнього контролю та перелік процедур. Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю кредитів і позик" (табл. 9.2). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Вихідні дані

1. Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль" на 2014 р. (див. додаток И).

2. Витяг із Статуту ПАТ "Коваль" (рис. 9.1).

3. Облік операцій з кредитами та позиками ПАТ "Коваль" здійснює в системі "Бухгалтерія 1-С".

Завдання 4

На підставі вивчення кредитних договорів і бухгалтерської інформації ПАТ "Коваль" здійснити класифікацію отриманих кредитів і позик за терміном користування. Сформулювати мету перевірки та визначити перелік процедур. Результати подати в РД "Перевірка класифікації отриманих кредитів і позик" (табл. 9.3). Обґрунтувати та сформулювати висновок.

Таблиця 9.2

РД "Тест внутрішнього контролю кредитів і позик"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 28.01.15	Індекс РД: РД 2522
	Об'єкт перевірки: кредити та позики		Перевірив:	Дата: 28.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: вивчення внутрішнього контролю кредитів та позик				

Мета контролю: (заповнити самостійно)

Виконання процедури: (заповнити самостійно)

ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ КРЕДИТІВ І ПОЗИК

№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	Доручення на перерахування грошей з кредитних рахунків подаються: на паперових носіях; в електронному вигляді за допомогою системи "Клієнт – Банк"				
2	Право підпису на документах за кредитними рахунками (електронного підпису): має винятково керівник; довірене іншим посадовим особам				
3	Наявність суцільної реєстрації платіжних доручень на перерахування кредитних коштів				
4	Наявність пропусків у нумерації платіжних доручень на перерахування кредитних коштів				
5	Реєстри з обліку операцій на кредитних рахунках формуються: Автоматизовано; бухгалтером вручну				
6	Банківські виписки за кредитними рахунками групуються та підшиваються в хронологічному порядку				
7	Наявність окремих синтетичних регістрів для обліку руху кредитних коштів у різних валютах				
8	Облік руху кредитних коштів в іноземній валютні ведеться в двох валютах: валюті розрахунків і в національній валюті				
9	Перерахунок залишку кредитів в іноземній валюті для відображення в національній валютні здійснюється за курсом НБУ на дату звіту				

8.3.12. До компетенції Наглядової ради належить:

8.3.12.18. Прийняття рішення про вчинення значного правочину у випадках, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом значного правочину, перевищує 25 % вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства.

8.3.12.38. Надання попередньої письмової згоди на укладання Товариством договорів (угод) на суму, яка одноразово або частинами протягом місяця з одним контрагентом перевищує 500 000,00 (п'ятсот тисяч) грн.

8.4.11. Генеральний директор:

8.4.11.1. Здійснює оперативне управління Товариством, організовує його виробничо-господарську, соціальну й іншу діяльність.

8.4.11.2. Укладає договори, угоди, контракти, вчиняє інші правочини в межах своїх повноважень і від імені Товариства, видає довіреності, відкриває в банках поточні рахунки в національній та іноземній валюті й інші рахунки.

8.4.11.4. Приймає рішення про укладання угод (договорів, контрактів) на суму, яка одноразово або частинами протягом місяця з одним контрагентом не перевищує 500 000,00 (п'ятсот тисяч) грн.

8. 4.11.5. Визначає доцільність укладання угод (договорів, контрактів) на суму, яка одноразово або частинами протягом місяця з одним контрагентом перевищує 500 000,00 (п'ятсот тисяч) грн, та передає їх Наглядовій раді для отримання попередньої письмової згоди

8.4.11.8. Визначає доцільність отримання Товариством кредитів, укладання договорів позики, угод, за якими Товариство виступає поручителем, гарантом за інших осіб, а також угод застави та передає їх на розгляд Наглядової ради для отримання попередньої письмової згоди на їх укладання.

Рис. 9.1. **Витяг зі Статуту ПАТ "Коваль"**

Таблиця 9.3

РД "Перевірка класифікації отриманих кредитів і позик"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 28.01.15	Індекс РД: РД 2523
	Об'єкт перевірки: кредити та позики		Перевірив:	Дата: 28.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: класифікація кредитів і позик за строками погашення				
Мета перевірки: (заповнити самостійно)					
Виконання процедури: (заповнити самостійно)					

Закінчення табл. 9.3

ПЕРЕВІРКА КЛАСИФІКАЦІЇ ОТРИМАНИХ КРЕДИТІВ І ПОЗИК						
№ п/п	Договір (банк-кредитор, номер, дата)	Сума кредиту (грн)	Дати отримання та погашення згідно з договором	Вид кредиту за терміном користування		Бухгалтерський рахунок
				за даними підприємства	за даними аудитора	
1						
2						

ПЕРЕЛІК ПРОСТРОЧЕНИХ КРЕДИТІВ І ПОЗИК					
№ п/п	Договір (банк-кредитор, номер, дата)	Сума кредиту (грн)	Термін погашення згідно з договором	Період прострочки	Примітки (пролонгація, на яких умовах)
1					
Висновок:					

Вихідні дані

1. ПАТ "Коваль" надано аудитору чотири кредитних договори, які рахуються на обліку:

договір № 1060м-01-06 від 21.03.2006 р. – відновлювальна кредитна лінія з 21.03.2006 р. до 22.03. 2016 р. в філії ПАТ "Банк Кредит" м. В. Бурлук на суму 10 000 000 грн/$ 1 250 000;

договір № 1060м-01-07 від 21.03.2006 р. – довгостроковий кредит в філії ПАТ "Банк Кредит" м. В. Бурлук на суму 1 500 000 грн. Термін погашення – 06.02.2015 р.;

договір № 1290м-09 від 26.02.2009 р. – довгостроковий кредит в філії ПАТ "Банк Кредит" м. В. Бурлук на суму 255 000 000 грн. Термін погашення – 22.06.2015 р.;

договір GEOCOMPLEXL LC від 30.01.2006 р. – довгостроковий кредит в ПАТ "Центр-Банк" на суму 1 214 133,67 грн/$ 240 000. Термін погашення – 31.01.2010 р.

Завдання 5

На основі вивчення кредитних договорів (див. вихідні дані до завдання 4) та аналізу бухгалтерської інформації здійснити перевірку цільового використання кредитів банків ПАТ "Коваль". Сформулювати мету перевірки та визначити перелік процедур. Результати оформити у вигляді РД "Перевірка цільового використання кредитів" (табл. 9.4). Сформулювати висновки.

Таблиця 9.4

РД "Перевірка цільового використання кредитів"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 28.01.15	Індекс РД: РД 2524
	Об'єкт перевірки: кредити та позики		Перевірив:	Дата: 28.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: перевірка цільового використання кредитів				

Мета перевірки: (заповнити самостійно)

Виконання процедури: (заповнити самостійно)

ПЕРЕВІРКА ЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ КРЕДИТІВ

№ п/п	Договір	Сума, грн	Цільове призначення згідно з договором	Фактичне використання		
				назва та дата платіжного документа	призначення	сума, грн
1						
2						
Разом						
Висновок:						

Вихідні дані

1. Відновлювальна кредитна лінія згідно з договором № 1060м-01-06 від 21.03.2006 р. відкрита для придбання нового обладнання.

2. Довгостроковий кредит згідно з договором № 1060м-01-07 від 21.03.2006 р. призначений для придбання матеріалів для виробництва.

3. Довгостроковий кредит згідно з договором № 1290м-09 від 26.02.2009 р. призначений для придбання матеріалів для виробництва

4. Аудитором вивчені бухгалтерські документи стосовно цільового використання отриманих кредитів. Так, платіжним дорученням № 1736 від 09.07.2014 р. за договором № 1060м-01-06 перераховані кошти за виробниче обладнання (згідно зі специфікацією) в сумі 8 200 000,00 грн. Платіжним дорученням № 376 від 21.03.2006 р. перераховані кошти постачальнику за матеріали для виробництва (згідно з поданою номенклатурою) в сумі 1 500 000 грн. Платіжним дорученням № 376 від 26.02.2009 р. перераховані кошти постачальнику за матеріали для виробництва (згідно з поданою номенклатурою) в сумі 255 000 000,00 грн.

Тема 10. Аудит витрат і собівартості продукції

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту витрат і собівартості продукції.

Питання до опрацювання

10.1. Мета і завдання аудиту витрат і собівартості продукції.

10.2. Нормативно-правове забезпечення, джерела інформації та процедури аудиту витрат і собівартості продукції.

10.3. Алгоритм аудиту витрат і собівартості продукції.

Таблиця 10.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Проводити аудит витрат і собівартості продукції	Визначення понять "витрати" та "собівартість продукції підприємства"; методи списання витрат	Знання специфіки аудиторської перевірки витрат і собівартості продукції підприємства	Об'єктивно оцінювати інформацію, отриману в процесі аналізу аудиторських доказів і фактів; готувати висновки та рекомендації; подавати звіти за результатами проведення аудиту витрат і собівартості продукції підприємства	Ефективно формувати комунікаційну стратегію здійснення перевірки витрат і собівартості продукції підприємства	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки витрат і собівартості продукції підприємства

Ключові терміни: аудиту витрат і собівартості продукції, методи списання витрат.

Рекомендована література: [19; 21; 25; 26; 35 – 37; 39; 43; 46; 48; 55; 57; 63; 64; 67; 71 – 73].

Метою аудиту витрат і собівартості продукції є формування аудиторського судження відносно достовірності відображення їх в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Для досягнення мети аудитор насамперед здійснює класифікацію використовуваних первинних документів за напрямами витрат, проводить тестування дотримання вимог щодо правильності їх оформлення й дає оцінку ступеня ризику в зв'язку із виявленими фактами порушень у складанні первинних документів. **Основним завданням** аудитора є суцільна перевірка правильності групування витрат за статтями калькулювання. Класифікація витрат на виробництво продукції здійснюється за: відношенням до технологічного процесу (основні та накладні); способом включення в собівартість продукції (прямі та непрямі); складом (одноелементні та комплексні); обсягом виробництва (умовно-змінні й умовно-постійні); періодичністю виникнення (поточні й одноразові); економічними елементами (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, єдиний соціальний внесок, амортизація, інші операційні витрати).

Перевіряється правильність: визначення втрат від браку та від простоїв; визначення незавершеного виробництва; розподілу непрямих витрат; застосування методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції; виділення об'єктів калькулювання; обліку витрат на виробництво продукції за статтями калькуляції; ведення синтетичного й аналітичного обліку витрат на виробництво; розмежування витрат за звітними періодами; застосування методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції; складання бухгалтерських проводок з обліку витрат на виробництво; відповідність записів аналітичного й синтетичного обліку за балансовими рахунками 23 "Виробництво", 25 "Напівфабрикати", 24 "Брак у виробництві", записам у Головній книзі й балансі.

Запитання для самоперевірки

1. Поняття витрат підприємства.
2. Як класифікуються витрати у Звіті про фінансові результати?
3. Що є метою аудиту витрат і собівартості продукції?
4. Які завдання аудиту витрат і собівартості продукції?
5. Які нормативно-правові акти використовує аудитор під час аудиту витрат і собівартості продукції?
6. Джерела інформації аудиту витрат і собівартості продукції.
7. Процедури аудиту витрат і собівартості продукції.

8. Порядок складання та змістовність програми аудиту витрат і собівартості продукції.

9. Як провести тестування системи внутрішнього контролю витрат і собівартості продукції?

10. Послідовність проведення перевірки витрат.

11. Послідовність проведення перевірки собівартості продукції.

Тести

1. Значенню статті "Адміністративні витрати" (ф. № 2) відповідає:

а) кредитовий оборот за рах. 93;

б) кредитовий оборот за рах. 92;

в) дебетовий оборот за рах. 94;

г) кредитовий оборот за рах. 90.

2. До прямих належать витрати, які:

а) здійснюються регулярно;

б) є постійними;

в) безпосередньо відносяться на окремі види виробів;

г) обчислюються за встановленими нормами.

3. Основним об'єктом калькулювання на виробничому підприємстві є:

а) внутрішні транспортні послуги;

б) ремонтні роботи;

в) продукція, що виготовляється для продажу на ринку;

г) інструмент власного виробництва;

4. Метод калькулювання собівартості, застосовуваний на підприємствах, які випускають продукцію обмеженої номенклатури, де відсутнє незавершене виробництво, називають:

а) попроцесним;

б) попередільним;

в) позаказним;

г) попродажним.

5. Собівартість продукції підприємства – це:

а) усі види виплат підприємства постачальникам ресурсів, які були використані у господарському процесі підприємства;

б) грошовий вираз витрат виробництва та реалізації продукції;

в) грошові платежі постачальникам за отримані ресурсні можливості;

г) податкові платежі.

6. Калькулювання собівартості продукції – це:

а) обчислення загальної суми витрат підприємства;

б) процес обчислення собівартості одиниці продукції;

в) розподіл накладних витрат за видами продукції;

г) розподіл витрат підприємства за видами його діяльності.

7. Як оцінюється супутня (побічна) продукція:

а) за ціною її можливого використання;

б) за ціною її можливої реалізації;

в) за плановою собівартістю аналогічного основного продукту в інших виробництвах;

г) усі відповіді правильні?

8. Які витрати не включають до звіту про фінансові результати:

а) платежі за договорами комісії;

б) вартість сировини й основних матеріалів;

в) витрати на оплату праці;

г) відрахування на соціальні заходи?

9. До прямих витрат відносять:

а) витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи;

б) відсотки за кредит;

в) суми нарахованої амортизації за основними засобами, використовуваними для виробництва товарів, робіт, послуг.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту витрат і собівартості продукції.

Завдання 2

Навести балансові рахунки, на яких облікуються витрати підприємства. Скласти програму аудиту доходів ПАТ "Коваль".

Вихідні дані

1. Витяг з оборотно-сальдової відомості ПАТ "Коваль" за 2014 р. (табл. 10.2).

.

Таблиця 10.2

Витяг з оборотно-сальдової відомості ПАТ "Коваль" за 2014 р.

Рахунок		Сальдо на початок періоду, грн		Оборот за період, грн		Сальдо на кінець періоду, грн	
код	назва	дебет	кредит	дебет	кредит	дебет	кредит
1	2	3	4	5	6	7	8
23	Виробництво	1 911 190,85	–	85 347 250,12	85 513 847,10	1 744 593,87	–
90	Собівартість	–	–	67 775 548,34	67 775 548,34	–	–
901	Собівартість реалізованих робіт, послуг	–	–	65 875 946,91	65 875 946,91	–	–
902	Собівартість реалізованих товарів	–	–	1 897 416,67	1 897 416,67	–	–
903	Собівартість реалізованих робіт і послуг	–	–	2 184,75	2 184,75	–	–
91	Загальновиробничі витрати	–	–	18 211 728,52	18 211 728,52	–	–
92	Адміністративні витрати	–	–	7 800 987,46	7 800 987,46	–	–
93	Витрати на збут	–	–	1 106 810,24	1 106 810,24	–	–
94	Інші витрати операційної діяльності	–	–	9 496 921,24	9 496 921,24	–	–
942	Собівартість реалізованої іноземної валюти	–	–	2 706 187,82	2 706 187,82	–	–
943	Собівартість реалізованих виробничих запасів	–	–	4 024302,75	4 024302,75	–	–
944	Сумнівні та безнадійні борги	–	–	8 689,79	8 689,79	–	–

Закінчення табл. 10.2

1	2	3	4	5	6	7	8
945	Втрати від операційної курсової різниці	–	–	79 799,83	79 799,83	–	–
949	Інші витрати операційної діяльності	–	–	2 677 941,05	2 677 941,05	–	–
9490	Інші витрати операційної діяльності (медпункт)	–	–	175 639,24	175 639,24	–	–
9491	Інші витрати операційної діяльності (ДОТ)	–	–	246 329,74	246 329,74	–	–
9493	Інші витрати операційної діяльності (гуртожиток)	–	–	339 029,35	339 029,35	–	–
9495	Інші витрати операційної діяльності (інші)	–	–	1 916 942,72	1 916 942,72	–	–
95	Фінансові витрати	–	–	24 757 262,98	24 757 262,98	–	–
951	Відсотки за кредитом	–	–	24 757 262,98	24 757 262,98	–	–
97	Інші витрати	–	–	990 191,92	990 191,92	–	–
972	Собівартість реалізованих необоротних активів	–	–	190 055,10	190 055,10	–	–
974	Втрати від неопераційних курсових різниць	–	–	0,18	0,18	–	–
976	Списання необоротних активів	–	–	766 393,77	766 393,77	–	–
977	Інші витрати звичайної діяльності	–	–	33 742,87	33 742,87	–	–

Завдання 3

Скласти тест внутрішнього контролю витрат і собівартості продукції (робіт, послуг) ПАТ "Коваль". Визначити мету застосування процедури тестування внутрішнього контролю витрат і собівартості продукції (робіт, послуг) і перелік процедур. Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю витрат і собівартості продукції (робіт, послуг)" (табл. 10.3). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Таблиця 10.3

Тест внутрішнього контролю витрат та собівартості продукції (робіт, послуг) ПАТ "Коваль"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 30.01.15	Індекс РД: РД 2802
	Об'єкт перевірки: витрати		Перевірив:	Дата: 30.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: тестування внутрішнього контролю витрат та собівартості продукції (робіт, послуг)				
Мета контролю: (заповнити самостійно)					
Виконання процедури: (заповнити самостійно)					

ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВИТРАТ І СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ)

№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1	Чи санкціонуються витрати відповідною особою				
2	Чи контролюється наявність необхідних документів, які підтверджують витрати (акти, накладні тощо)				
3.	Яка встановлена періодичність віднесення витрат на формування фінансових результатів: щомісячно; щоквартально; раз на рік				
4	Чи ведеться аналітичний облік адміністративних витрат за статтями				

Продовження табл. 10.3

1	2	3	4	5	6
5	Чи ведеться аналітичний облік витрат на збут за центрами виникнення витрат (у розрізі магазинів, складів тощо)				
6	Чи ведуться дослідження та розроблення на підприємстві				
7	Чи акумулюються окремо витрати на дослідження та розроблення				
8	Чи ведеться облік собівартості реалізованої іноземної валюти та від'ємних операційних курсових різниць				
9	За яким методом обліковуються виробничі запаси у разі їх реалізації				
10	Чи здійснювалося нарахування резерву сумнівних боргів				
11	Чи здійснювалося списання на витрати поточної безнадійної заборгованості				
12	Чи віднесені до складу витрат суми уцінки запасів				
13	Чи віднесені до складу витрат нестачі, що виявлені в період інвентаризації запасів				
14	Чи включені до складу витрат штрафи та пені, що сплачені				
15	Чи застосовується субрахунок 949 "Інші витрати операційної діяльності" для відображення витрат				
16	Чи здійснює підприємство фінансові витрати				
17	Чи мало підприємство втрати від участі в капіталі				
18	Чи здійснювались операції з реалізації: фінансових інвестицій; майнових комплексів				
19	Чи розподілені витрати за цими операціями згідно з діючими субрахунками				
20	Чи здійснювалась уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій				
21	Чи віднесені до складу витрат суми уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій				

Закінчення табл. 10.3

1	2	3	4	5	6
22	Чи списувались на витрати необігові активи в сумі залишкової вартості				
23	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в технології виробництва продукції				
24	Чи були у звітному періоді суттєві зміни в номенклатурі виробленої продукції				
25	Чи затверджені на підприємстві методичні рекомендації щодо розрахунку собівартості реалізованої продукції				
26	Чи були у звітному періоді зміни об'єктів обліку витрат				
27	Чи були у звітному періоді зміни методу калькулювання собівартості продукції				
28	Чи були у звітному періоді зміни в класифікації витрат на прямі та непрямі				
29	Чи були у звітному періоді зміни методів розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат				
30	Чи були у звітному періоді зміни в класифікації витрат на постійні та змінні				
31	Чи були у звітному періоді зміни складу та змісту калькуляційних статей				
32	Чи були у звітному періоді зміни показника "нормальна потужність"				
33	Чи були у звітному періоді зміни порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат				

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" на 31.12.2014 р. (див. додаток К).

2. Аудитором підготовлений та направлений ПАТ "Коваль" запит щодо:

порядку санкціонування витрат відповідною особою;

здійснення контролю наявності необхідних документів, які підтверджують витрати;

періодичності віднесення витрат на формування фінансових результатів;

ведення аналітичного обліку адміністративних витрат за статтями;

ведення аналітичного обліку витрат на збут за центрами виникнення витрат (у розрізі магазинів, складів тощо);

ведення наукових досліджень та розроблень;

акумулювання окремих витрат на наукові дослідження та розроблення;

ведення обліку собівартості реалізованої іноземної валюти та від'ємних операційних курсових різниць;

методу обліку виробничих запасів у разі їх реалізації;

здійснення нарахування резерву сумнівних боргів;

порядку здійснення списання на витрати поточної безнадійної заборгованості;

віднесення до складу витрат суми уцінки запасів;

віднесення до складу витрат нестач, що виявлені в період інвентаризації запасів;

включення до складу витрат сплачених штрафів і пені;

застосування субрахунку 949 "Інші витрати операційної діяльності" для відображення витрат;

здійснення підприємством фінансових витрат;

понесених підприємством втрат від участі в капіталі;

здійснення операцій з реалізації: фінансових інвестицій, майнових комплексів;

розподілу витрат від участі в капіталі, реалізації фінансових інвестицій та майнових комплексів за субрахунками;

здійснення уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій;

віднесення до складу витрат суми уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій;

списання на витрати необігових активів у сумі залишкової вартості;

суттєвих змін у технології виробництва продукції на підприємстві;

суттєвих змін у номенклатурі виробленої продукції;

затвердження на підприємстві методичних рекомендацій щодо порахунку собівартості реалізованої продукції;

змін об'єктів обліку витрат у звітному періоді;

змін методу калькулювання собівартості продукції у звітному періоді;

змін в класифікації витрат на прямі та непрямі у звітному періоді;

змін методів розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат у звітному періоді;

змін в класифікації витрат на постійні та змінні у звітному періоді;

змін складу та змісту калькуляційних статей у звітному періоді;

змін показника "нормальна потужність" у звітному періоді;

змін порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат у звітному періоді.

3. На запит аудитора головним бухгалтером ПАТ "Коваль" надіслана відповідь (рис. 10.1).

Завдання 4

Здійснити перевірку правильності групування витрат за статтями калькуляції й їх відповідності даним, відображеним у ф. № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ "Коваль" (додаток Л). Результати подати у вигляді РД "Групування витрат за статтями калькуляції" (табл. 10.4). Обґрунтувати та сформулювати висновки.

Вихідні дані

1. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2014 р. (див. додаток Л).

2. Витяг з оборотно-сальдової відомості ПАТ "Коваль" за 2014 р. (див. табл. 10.2).

3. На запит аудитора начальником планового відділу ПАТ "Коваль" надана відповідь щодо групування витрат підприємства за статтями калькуляції (табл. 10.5 – 10.10).

4. Аудитор у процесі обробки інформації зі зведеного бухгалтерського обліку витрат, первинних документів та інформації планового відділу виявив, що:

у дебет рах. 901 "Собівартість реалізованої продукції" з кредиту рах. 209 "Інші матеріали" двічі віднесені відходи металобрухту в сумі 5 713,59 грн;

у дебет рах. 94 "Інші витрати операційної діяльності" з кредиту рах. 38 "Резерв сумнівних боргів" віднесені витрати на створення резерву сумнівних боргів у сумі 8 689,79 грн. Згідно з вимогами МСФЗ резерв сумнівних боргів слід відображувати в складі витрат на збут.

Довідка щодо організації внутрішнього контролю витрат і собівартості продукції ПАТ "Коваль" у 2014 р.

На Ваш запит щодо організації внутрішнього контролю операцій з оплати праці ПАТ "Коваль" повідомляємо:

1. Санкціонування витрат здійснюється директором з економіки та фінансів.
2. Необхідні документи, які підтверджують витрати (акти, накладні тощо), контролюються бухгалтером групи обліку собівартості.
3. Віднесення витрат на формування фінансових результатів здійснюється щомісячно.
4. На підприємстві ведеться аналітичний облік адміністративних витрат за статтями.
5. Аналітичний облік витрат на збут ведеться за центрами виникнення витрат у розрізі складів.
6. Наукові дослідження та розроблення на підприємстві не проводяться.
7. Акумулювання окремих витрат на наукові дослідження та розроблення не здійснюється.
8. На підприємстві здійснюється облік собівартості реалізованої іноземної валюти та від'ємних операційних курсових різниць у програмі "Бухгалтерія 1-С".
9. Виробничі запаси у разі їх реалізації облікуються за ціною реалізації.
10. На підприємстві здійснюється нарахування резерву сумнівних боргів.
11. У бухгалтерському обліку відображується списання на витрати поточної безнадійної заборгованості.
12. До складу витрат суми уцінки не відносяться.
13. До складу витрат суми нестачі, що виявлені в період інвентарізації запасів, не відносяться.
14. До складу витрат не включені штрафи та пені, сплачені до бюджету.
15. Для відображення витрат застосувується субрахунок 949 "Інші витрати операційної діяльності".
16. Підприємство здійснює фінансові витрати (позики від банку).
17. Підприємство не несе витрати від участі в капіталі
18. У звітному періоді операції з реалізації фінансових інвестіцій, майнових комплексів не здійснювались.
19. Розподіл витрат від участі в капіталі, фінансових інвестицій, майнових комплексів згідно з субрахунками не здійснюється.
20. Уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій у звітному періоді не проводились.
21. Віднесення до складу витрат сум уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій у звітному періоді не здійснювалось.
22. Списання на витрати необігових активів у сумі залишкової вартості не здійснювалось.
23. Суттєвих змін в технології виробництва продукції на підприємстві не відбувалося.
24 Суттєвих змін в номенклатурі виробленої продукції на підприємстві не відбувалося.
25. Методичні рекомендації щодо розрахунку собівартості реалізованої продукції затверджені Наглядової радою ПАТ "Коваль".
26. У звітному періоді змін об’єкту обліку витрат не відбувалось.
27. У звітному періоді змін методу калькулювання собівартості не відбувалось.
28. Змін в класифікації витрат на прямі та непрямі у звітному періоді не проводилося.
29. Змін методів розподілу непрямих витрат між окремими об'єктами обліку витрат у звітному періоді не відбувалося.
30. Змін в класифікації витрат на постійні та змінні у звітному періоді не відбувалося.
31. Змін складу та змісту калькуляційних статей у звітному періоді не відбувалося.
32. Змін показника «нормальна потужність» у звітному періоді не відбувалося.
33. Змін порядку розрахунку понаднормативних виробничих витрат у звітному періоді не відбувалося.

Головний бухгалтер

Рис.10.1. **Відповідь головного бухгалтера ПАТ "Коваль" на запит аудитора щодо організації внутрішнього контролю витрат і собівартості продукції**

Таблиця 10.4

РД "Групування витрат за статтями калькуляції"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 31.01.15	Індекс РД: РД 2904
	Об'єкт перевірки: витрати		Перевірив:	Дата: 31.01.15	Аркушів: 2
	Процедура аудиту: групування витрат за статтями калькуляції				

Мета аудиту на підставі первинних і зведених документів вивчити правильність групування витрат за статтями калькуляції та розрахувати відхилення

Виконання процедури: 1) запит документів щодо групування витрат підприємства за статтями калькуляції у плановому відділі;
2) обробка отриманої інформації зі зведеного бухгалтерського обліку витрат на підставі інформації планового відділу.

ГРУПУВАННЯ ВИТРАТ ЗА СТАТТЯМИ КАЛЬКУЛЯЦІЇ

№ п/п	Корес-понденція рахунків з кредиту рахунку	Змістовність операції	Код рядка Ф-2	За звітний період, грн	За даними аудиту, грн	Відхи-лення, грн
1	2	3	4	5	6	7
1		**Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (901):**				
2		**Загальновиробничі витрати**	**х**			
3		**Адміністративні витрати**				
4		**Витрати на збут**				

Закінчення табл. 10.4

1	2	3	4	5	6	7
5		**Інші витрати операційної діяльності (94)**				
6		**Фінансові витрати (95)** Відсотки за кредит				
7		**Інші витрати звичайної діяльності (97)**				
8		**Податок на прибуток (98)**				
9		**Списання витрат діяльності:**				
	90, 92, 93, 94	**Витрати операційної діяльності**				
	95	**Фінансові витрати**				
	97	**Витрати іншої звичайної діяльності**				
	98	**Податок на прибуток**		**-**	**-**	-
		Разом				
Висновок:						

Таблиця 10.5

Розшифровка статті "Собівартість реалізованої продукції" ПАТ "Коваль" за 2014 р

Статті витрат	Сума, грн
Матеріали	39 597 651,08
Відходи металобрухту, повернення металу	-3 691 364,05
Брак (вираховується)	-392 401,97
Зарплата основна	1 317 228,51
Зарплата додаткова	846 169,93
Єдиний соціальний внесок	817 935,67
Електроенергія	7 767 947,13
Транспортно-заготівельні витрати	764 961,05
Загальновиробничі витрати	13 813 862,44
Брак	142 679,43
Послуги з термообробки, порізки	369 343,89
Штампове оснащення	6 421 535,23
Усього	**67 775 548,34**

Таблиця 10.6

Розшифровка статті "Загальновиробничі витрати"
ПАТ "Коваль" за 2014 р.

Статті витрат	Сума, грн
Амортизація	1 602 534,92
Матеріали	1 289 522,52
Міжцехові замовлення рах. 23	6 909 983,7
Витрати на відрядження	450,00
Послуги сторонніх організацій	737 967,9
Зарплата	5 567 950,8
Єдиний соціальний внесок	2 103 318,4
Усього	**18 211 728,52**

Таблиця 10.7

Розшифровка статті "Адміністративні витрати"
ПАТ "Коваль" за 2014 р.

Статті витрат	Сума, грн
Загальні корпоративні витрати	397 394,43
Витрати на службові відрядження	151 613,43
Зарплата й єдиний соціальний внесок	4 087 659,63
Витрати на утримання необоротних активів загальногосподарського використання	294 144,66
Винагорода за професійні послуги	194 093,22
Витрати на зв'язок	88 047,26
Витрати на врегулювання спорів у судових органах	1 589 980,02
Податки, збори й інші передбачені законодавством обов'язкові платежі	216 422,45
Плата за РКО й інші послуги банку	42 511,60
Інші витрати загальногосподарського призначення	739 120,78
Усього	**7 800 987,48**

Таблиця 10.8

Розшифровка статті "Витрати на збут" ПАТ "Коваль" за 2014 р.

Статті витрат	Сума, грн
Витрати пакувальних матеріалів для затарювання готової продукції на складах готової продукції	21 511,04
Витрати на ремонт тари	13 818,40
Оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам і працівникам підрозділів, які забезпечують збут	13 357,32
Витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг)	126 854,70
Витрати на передпродажну підготовку товарів	12 492,22
Витрати на службові відрядження працівників	225 587,70
Витрати на утримання необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції (операційна оренда, страхування, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, охорона)	513 270,51
Витрати на транспортування, транспортно експедиційні й інші послуги	6 031,58
Витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування	104 867,08
Інші витрати, пов'язані зі збутом продукції, товарів, послуг, робіт	69 020,10
Сумнівні та безнадійні борги	–
Усього	**1 106 810,65**

Таблиця 10.9

Розшифровка статті "Інші витрати операційної діяльності" ПАТ "Коваль" за 2014 р.

Статті витрат	Сума, грн
Собівартість реалізованої іноземної валюти	2 706 187,82
Собівартість реалізованих виробничих запасів	4 024 302,75
Сумнівні та безнадійні борги	8 689,79
Втрати від операційної курсової різниці	79 799,83
Інші витрати операційної діяльності (медпункт)	175 639,24
Інші витрати операційної діяльності (ДОТ)*	246 329,74
Інші витрати операційної діяльності (гуртожиток)	339 029,35
Інші витрати операційної діяльності (інші)	1 916 942,72
Усього	**9 496 921,24**

*Дитячий оздоровчий табір

Таблиця 10.10

Розшифровка статті "Фінансові витрати й інші витрати звичайної діяльності" ПАТ "Коваль" за 2014 р.

Статті витрат	Сума, грн
Фінансові витрати: відсотки за кредит	24 757 262,98
Інші витрати звичайної діяльності:	990 191,92
собівартість реалізованих необоротних активів	190 055,10
втрати від неопераційних курсових різниць	0,18
списання необоротних активів	766 393,77
інші витрати звичайної діяльності	33 742,87
Усього	

Тема 11. Аудит формування доходів і фінансових результатів

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту формування доходів і фінансових результатів.

Питання до опрацювання

11.1. Мета і завдання формування доходів і фінансових результатів.

11.2. Нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, та процедури аудиту формування доходів і фінансових результатів.

11.3. Алгоритм аудиту формування доходів і фінансових результатів.

Таблиця 11.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Проводити аудит формування доходів і фінансових результатів	Поняття доходів підприємства. Порядок визначення фінансових результатів підприємства	Знання специфіки аудиторської перевірки формування доходів і фінансових результатів підприємства	Організовувати нормативно-правове і інформаційне забезпечення праці аудиторів; складати робочі документи за здійсненою перевіркою доходів і фінансових результатів	Ефективно формувати комунікаційну стратегію здійснення перевірки формування доходів і фінансових результатів підприємства	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки формування доходів і фінансових результатів підприємства

Ключові терміни: аудит доходів, аудит фінансових результатів, аудит фінансового стану підприємства.

Рекомендована література: [19; 21; 25; 26; 35; 36; 39; 43; 46; 48; 55; 57; 63; 64; 67; 72; 73].

Метою аудиту доходів і фінансових результатів є формування аудиторського судження відносно достовірності відображення їх в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

На основі тестування системи внутрішнього контролю доходів аудитор дає оцінку ризику контролю, що впливає на обсяг і характер застосування подальших процедур. Зокрема, аудитор отримує відповіді на запитання щодо роздільного ведення окремих видів доходів; визначення осіб, відповідальних за повноту та своєчасність відвантаження продукції, за цінову політику, за укладання договорів на реалізацію продукції; санкціонування реалізації продукції пов'язаним сторонам та афілійованим особам; ведення аналітичного обліку реалізації товарів (робіт, послуг); періодичності контролю відповідності даних синтетичного й аналітичного обліку формування доходів.

Під час тестування бухгалтерського обліку доходів аудитор з'ясовує відповідність обраного способу визнання доходів прийнятній концептуальній основі фінансової звітності; періодичність здійснення внутрішніх перевірок дотримання критеріїв визнання доходів згідно з класифікацією.

У ході здійснення перевірки по суті аудитор порівнює показники доходів у фінансовій звітності (розділ 1 форми № 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)") з даними рахунків з обліку доходів головної книги; на основі визначення суттєвості окремих груп доходів (питомої ваги в загальному обсязі доходів) обирає види доходів, які підлягають подальшому дослідженню з використанням аудиторської вибірки. Аудитор порівнює обсяги доходів від операційної діяльності за даними первинних документів з документами на відвантаження готової продукції (робіт) вибірковим способом. Потім аудитор за тими ж видами продукції порівнює показники вантаження за даними складського обліку та за даними первинних документів. Вибірковим способом аудитор перевіряє правильність відображення в складі доходів орендної плати з операційної оренди. Завершується перевірка узагальненням та аналізом виявлених викривлень в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності показників доходів і фінансових результатів.

Запитання для самоперевірки

1. Яка мета аудиту доходів?

2. Дайте визначення поняття доходу підприємства згідно з нормативними документами.

3. Порядок визначення доходу підприємства.

4. За якими ознаками класифікуються доходи підприємства?

5. Зміст очікувань користувачів щодо висновку аудитора стосовно правильності визначення доходів підприємства.

6. Які нормативно-правові акти використовує аудитор під час аудиту доходів і фінансових результатів?

7. Що є предметною областю аудиторського дослідження доходів?

8. Як провести тестування системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку формування доходів і фінансових результатів?

9. Які питання необхідно внести до програми аудиту формування доходів і фінансових результатів?

10. Як здійснити перевірку наявності договорів купівлі-продажу щодо реалізації продукції?

11. Які робочі документи складає аудитор під час аудиту формування доходів і фінансових результатів?

Тести

1. Під час проведення аудиту доходів та фінансових результатів найбільша увага приділяється зіставленню даних регістрів бухгалтерського обліку з:

а) формою № 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)";

б) формою № 1 "Баланс (Звіт про фінансовий стан)";

в) формою № 3 "Звіт про рух грошових коштів".

2. На першому етапі проведення аудиту доходів фінансових результатів здійснюється процедура:

а) перевірки порядку відображення господарських операцій обліку доходів і фінансових результатів від реалізації готової продукції;

б) перевірка достовірності ведення обліку за напрямами діяльності, дотримання необхідних процедур організації здійснення господарських операцій відносно доходів і фінансових результатів;

в) перевірка операцій, пов'язаних з отриманням доходів від операційної діяльності, визначення фінансового результату.

3. Аудиторська перевірка доходів суб'єкта господарювання розпочинається з визначення моменту визнання доходу відповідно до критеріїв згідно з:

а) НП(С)БО 1;

б) П(С)БО 7;

в) П(С)БО 15;

г) П(С)БО 9.

4. Для проведення аудиторської перевірки доходів і фінансових результатів діяльності підприємства інформаційним джерелом є:

а) річні звіти, реєстри синтетичного й аналітичного обліку, первинна та зведена документація, акти, довідки;

б) статут, наказ про облікову політику;

в) наказ про облікову політику на підприємстві та дані первинних документів.

5. Отримана орендодавцем передоплата з орендної плати за майно є:

а) виручкою;

б) доходом майбутніх періодів;

в) авансом;

г) фінансовою допомогою.

6. Показники "Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)" розраховують на підставі:

а) Податкового кодексу України;

б) Методичних рекомендацій про порядок формування показників бухгалтерської звітності України;

в) НП(С)БО 1;

г) Господарського кодексу України

7. У ході аудиту встановлена помилка в обліку, зроблена в минулому році. Підприємство повинно внести виправлення:

а) у тому місяці минулого року, коли виявлена помилка;

б) тільки в звіті в цілому за минулий рік;

в) у звітності, яка складається за звітний період, в якому виявлено помилку;

г) тільки у пояснювальній записці бухгалтера за звітний період.

8. Під час перевірки правильності використання прибутку аудитор встановив, що частина його була спрямована на утворення резервного капіталу, а також на збільшення зареєстрованого капіталу. Установчими документами це не передбачено, а отже, підприємство здійснювати зазначені господарські операції:

а) не має права;

б) має право;

в) має право після внесення відповідних змін в установчі документи;

г) має право за згодою власника.

9. Нерозподілений прибуток може спрямовуватися:

а) тільки на формування резервного капіталу;

б) на формування резервного капіталу, виплату дивідендів і збільшення зареєстрованого капиталу;

в) тільки на виплату дивідендів;

г) на збільшення статутного капіталу.

10. Аналізуючи фінансову звітність підприємства, аудитор повинен знати, що фінансовий результат діяльності підприємства складається з:

а) фінансових результатів від основної діяльності, від фінансових операцій, від іншої звичайної діяльності та від надзвичайних подій;

б) фінансових результатів від надання окремого майна в оренду, від надзвичайних подій, від отримання комерційного доходу;

в) фінансових результатів від фінансових операцій, від простоїв і зовнішніх причин, від основної діяльності;

г) фінансових результатів від іншої звичайної діяльності, від стихійного лиха, від надзвичайних дій, від основної діяльності.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту доходів.

Завдання 2

Навести балансові рахунки, на яких облікуються доходи підприємства. Скласти програму аудиту доходів ПАТ "Коваль".

Вихідні дані

1. Витяг з оборотно-сальдової відомості ПАТ "Коваль" за 2014 р. (табл. 11.2).

Завдання 3

Скласти тест внутрішнього контролю доходів ПАТ "Коваль". Визначити мету застосування процедури тестування внутрішнього контролю доходів і перелік процедур. Результати оформити у вигляді РД "Тест внутрішнього контролю доходів" (табл. 11.3). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Таблиця 11.2

Витяг з оборотно-сальдової відомості ПАТ "Коваль" за 2014 р.

Рахунок		Сальдо на початок періоду, грн		Оборот за період, грн		Сальдо на кінець періоду, грн	
код	назва	дебет	кредит	дебет	кредит	дебет	кредит
1	2	3	4	5	6	7	8
70	Доходи від реалізації	–	–	90 947 223,56	90 947 223,56	–	–
701	Дохід від реалізації готової продукції	–	–	87 906 910,08	87 906 910,08	–	–
702	Дохід від реалізації товарів	–	–	1 935 980,90	1 935 980,90	–	–
703	Дохід від реалізації робіт і послуг	–	–	1 104 332,58	1 104 332,58	–	–
71	Інший операційний дохід	–	–	8 931 875,35	8 931 875,35	–	–
711	Дохід від реалізації іноземної валюти	–	–	3 167 622,02	3 167 622,02	–	–
712	Дохід від реалізації інших оборотних активів	–	–	4 875 939,36	4 875 939,36	–	–
713	Дохід від операційної оренди активів	–	–	345 124,99	345 124,99	–	–
714	Дохід від операційної курсової різниці	–	–	40 963,51	40 963,51	–	–
717	Дохід від списання кредиторської заборгованості	–	–	22 289 ,44	22 289 ,44	–	–
719	Інші доходи	–	–	479 936,03	479 936,03	–	–
7190	Дохід від реалізації від операційної діяльності	–	–	93 532,20	93 532,20	–	–
7191	Дохід від реалізації від операційної діяльності (ДОТ)	–	–	188 568,95	188 568,95	–	–

Закінчення табл. 11.2

1	2	3	4	5	6	7	8
7193	Дохід від реалізації від операційної діяльності (гуртожиток)	–	–	197 834,88	197 834,88	–	–
73	Інші фінансові доходи	–	–	568,80	568,80	–	–
732	Відсотки отримані	–	–	568,80	568,80	–	–
74	Інші доходи	–	–	5 983 677,85	5 983 677,85	–	–
744	Неопераційні курсові різниці	–	–	0,17	0,17	–	–
746	Інші доходи від звичайної діяльності	–	–	382 722,28	382 722,28	–	–

Таблиця 11.3

Тест внутрішнього контролю доходів ПАТ "Коваль"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 30.01.15	Індекс РД: РД 2802
	Об'єкт перевірки: доходи		Перевірив:	Дата: 30.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: тестування внутрішнього контролю доходів				
Мета контролю: (заповнити самостійно)					
Виконання процедури: (заповнити самостійно)					

ТЕСТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ДОХОДІВ

№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1	Чи ведеться окремо облік різних видів доходів: відомості; картки; інше				
2	Чи є відповідальні особи за повноту та своєчасність відвантаження товарів (робіт, послуг)				

Закінчення табл. 11.3

1	2	3	4	5	6
3	Особи, що розробляють та затверджують цінову політику: керівник; спеціальний відділ; бухгалтерія				
4	Чи укладаються договори на кожний вид реалізації робіт (послуг)				
5	Особи, які дають дозвіл на реалізацію продукції (робіт, послуг): керівник; заступник; уповноважений Статутом				
6	Чи узгоджується з головним бухгалтером реалізація продукції (робіт, послуг) боржникам				
7	Хто приймає рішення про реалізацію продукції (робіт, послуг) пов'язаним особам: керівник; спеціально створена комісія; інші особи				
8	Чи звіряються рахунки-фактури з затвердженими замовленнями з продажу та документами з відпуску продукції (товарів)				
9	Чи звіряються дані аналітичного обліку з формування доходів: з журналами-ордерами; з Головною книгою				
10	Чи ведеться аналітичний облік реалізації товарів (робіт, послуг) і визнання доходів за бартерними угодами				

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" на 31.12.2014 р. (див. додаток К).

2. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надана інформація щодо:

відповідальності осіб за своєчасність відвантаження товарів (робіт, послуг);

розроблення та затвердження цінової політики підприємства;

укладання договорів на кожний вид реалізації продукції;

узгодження з головним бухгалтером реалізації продукції боржникам;

прийняття рішення про реалізацію продукції пов'язаним сторонам;

перевірки рахунків-фактур з затвердженими замовленнями продажу документами на відпуск продукції;

звірки даних журналів-ордерів з даними аналітичного обліку з формування доходів та Головною книгою;

ведення аналітичного обліку реалізації продукції та визнання доходів за бартерними угодами за станом на 31.12.2014 р. (рис. 11.1).

Довідка щодо організації внутрішнього контролю операцій з доходами ПАТ "Коваль" у 2014 р.

На Ваш запит щодо організації внутрішнього контролю операцій з доходами ПАТ "Коваль" повідомляємо:

1. Окремий облік різних видів доходів ведеться в програмі "Бухгалтерія 1-С".
2. Відповідальність за повноту та своєчастність відвантаження товарів покладена на відділ збуту.
3. За розроблення та затвердження цінової політики підприємства відповідальний плановий відділ.
4. На кожний вид реалізації продукції укладаються договори.
5. На підприємстві немає пов’язаних осіб.
6. На підприємстві перевіряються рахунки-фактури з затвердженими замовленнями з продажу та документами на відпуск продукції відділом збуту.
7. Аналітичні дані обліку з формування доходів звіряються з даними журналів-ордерів і Головною книгою заступником головного бухгалтера щомісячно.
8. На підприємстві не ведеться аналітичний облік реалізації продукції та визнання доходів за бартерними угодами (у 2014 р. бартерні операції не здійснювались).

Головний бухгалтер

Рис.11.1**. Відповідь головного бухгалтера ПАТ "Коваль" на запит аудитора**

Завдання 4

Скласти тест з питань бухгалтерського обліку доходів ПАТ "Коваль". Визначити мету застосування процедури тестування бухгалтерського обліку доходів і перелік процедур. Результати оформити у вигляді РД "Тест з питань бухгалтерського обліку доходів" (табл. 11.4). Сформулювати висновки за результатами тестування.

Таблиця 11.4

РД "Тест з питань бухгалтерського обліку доходів"

ПП "Право-Аудит "	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 30.01.15	Індекс РД: РД 2803
	Об'єкт перевірки: доходи		Перевірив:	Дата: 30.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: тестування з питань бухгалтерського обліку доходів				

Мета тестування: (заповнити самостійно)

Виконання процедури: (заповнити самостійно)

ТЕСТ З ПИТАНЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДОХОДІВ

№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
1	2	3	4	5	6
1	Чи відповідає визнання доходів П(С)БО № 15: чи передані покупцеві суттєві ризики та вигоди, що пов'язані з правом власності на продукцію; підприємство не здійснює подальше управління та контроль за реалізованою продукцією; сума доходу (виручки) може бути достовірно визначена; чи є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигід підприємства; витрати, які пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені				
2	Чи ведуться книги реєстрації замовлень на продаж готової продукції (товарів)				
3	Наявність затверджених прейскурантів				
4	Ким затверджуються прейскуранти				
5	Чи були виявлені випадки реалізації продукції (товарів) без документів на відвантаження				
6	Чи відвантажувалась продукція (товари) пов'язаним особам				
7	Чи відвантажувалась продукція (товари) за бартерним контрактом				

Закінчення табл. 11.4

1	2	3	4	5	6
8	Чи здійснюються перевірки визнання доходів згідно з НП(С)БО 1, П(С)БО № 12, 14				
9	Чи перевірялись критерії визнання доходів згідно з класифікацією доходів				

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" на 31.12.2014 р. (див. додаток К).

2. На запит аудитора ПАТ "Коваль" головним бухгалтером надана інформація щодо:

нормативних документів, якими користується підприємство при визнанні доходів;

наявності книги реєстрації замовлень на продаж готової продукції, яка ведеться відділом збуту;

наявності затверджених прескурантів;

наявності випадків реалізації продукції без документів на відвантаження;

відвантаження продукції пов'язаним особам;

відвантаження продукції за бартерними контрактами;

здійснення перевірки визначення доходів згідно з П(С)БО;

перевірки дотримання критеріїв визнання доходів згідно з классифікацією (див. рис. 11.2).

Завдання 5

Визначити питому вагу (суттєвість) різних видів доходів у загальному обсязі доходів ПАТ "Коваль". Результати оформити у вигляді РД "Визначення суттєвості доходів (питомої ваги в загальному обсязі доходів)" (табл. 11.5). Сформулювати висновки за результатами розрахунку та визначити які види доходів підлягають суцільної перевірки.

Вихідні дані

1. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2014 р. (див. додаток Л).

2. Згідно з Внутрішньофірмовим стандартом ПП "Право-Аудит" суттєвими визнаються статті доходів, питома вага яких у загальному обсязі доходів перевищує 5 %.

Довідка щодо організації бухгалтерського обліку операцій з доходами ПАТ "Коваль" у 2014 р.

На Ваш запит щодо організації бухгалтерського обліку операцій з доходами ПАТ «Коваль» повідомляємо:

1. Для визнання доходів підприємство користується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 «Дохід».

2. Книга рєестрації замовлень на продаж продукції ведеться відділом збуту та в бухгалтерії в програмі «Бухгалтерія 1-С»,один раз в квартал проходить звірка книг реєстрації замовлень на продаж продукці.

3. На підприємстві діють затверджені керівництвом прейскуранти готової продукції.

4. Випадків реалізації продукції без документів не буває.

5. Пов'язаним сторонам відвантажування готовой продукції не проводилось.

6. Бартерних контрактів на підприємстві немає.

7. Головний бухгалтер постійно перевіряє визначення доходів та їх критерії згідно з П(С)БО.

Головний бухгалтер

Рис. 11.2**. Відповідь головного бухгалтера ПАТ "Коваль" на запит аудитора щодо організації бухгалтерського обліку операцій з доходами**

Таблиця 11.5

РД "Визначення суттєвості доходів (питомої ваги в загальному обсязі доходів)"

ПП "Право-Аудит "	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 27.01.15	Індекс РД: РД 2805
	Об'єкт перевірки: доходи		Перевірив:	Дата: 27.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: визначення суттєвості доходів				
1					
Мета перевірки: виявлення суттєвих доходів підприємства для суцільної перевірки					
Виконання процедури: проведення розрахунку питомої ваги різних видів доходів у загальному їх обсязі					

Закінчення табл. 11.5

ВИЗНАЧЕННЯ СУТТЄВОСТІ ДОХОДІВ (питома вага в загальному обсязі доходів)			
Група доходів (за П(С)БО 15)	Класифікація доходів за групами	Суттєвий дохід (так/ні)	Питома вага в загальному обсязі доходів,%
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Рахунок 70 "Дохід від реалізації", всього. Субрахунки: 701 Дохід від реалізації готової продукції; 702 Дохід від реалізації товарів; 703 Дохід від реалізації робіт і послуг		
Інші операційні доходи	Рахунок 71 "Інші операційні доходи", всього. Субрахунки: 711 Дохід від реалізації іноземної валюти; 712 Дохід від реалізації інших оборотних активів; 713 Дохід від операційної оренди активів; 714 Дохід від операційної курсової різниці; 717 Дохід від списання кредиторської заборгованості; 719 Інші доходи		
Фінансові доходи	Рахунок 73 "Інші фінансові доходи", Субрахунок 732 Відсотки отримані		
Інші доходи	Рахунок 74 "Інші доходи", всього. Субрахунки: 742 Дохід від реалізації необоротних активів; 746 Інші доходи від звичайної діяльності		
Висновок:			

Методичні рекомендації щодо виконання завдання

Для складання РД "Визначення суттєвості доходів" потрібно за формою № 2 "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2014 р." (додаток Л) вибрати всі види доходів, отримані ПАТ "Коваль" у 2014 р.

Наступним кроком є визначення питомої ваги кожного з видів доходів у загальному їх обсязі.

Значущими (суттєвими) видами доходів визнаються доходи, питома вага яких дорівнює або перевищує норматив, визначений у внутрішньофірмовому стандарті. Саме такі статті визначаються, як такі, що мають бути перевірені аудитором суцільно. Це необхідно зазначити у висновку робочого документу.

Завдання 6

Згідно з наказом про облікову політику ПАТ "Коваль" (див. додаток И) суттєвість доходів і витрат визначається відносно чистого прибутку (збитку) підприємства. У загальній практиці аудиту, у тому числі згідно з внутрішньофірмовим стандартом ПП "Право-Аудит", суттєвими (значущими) визнаються статті доходів і витрат, питома вага яких перевищує 5 % загальної суми, відповідно, доходів і витрат. Обґрунтуйте власну думку щодо доцільності застосування кожного з підходів в аудиторській практиці для забезпечення відбору статей доходів (витрат) для суцільної перевірки. Результати дослідження оформити у вигляді есе.

Тема 12. Аудиторська перевірка податкових розрахунків і платежів

Метою даної теми є формування у студентів здатності організовувати та застосовувати сучасні методики аудиту податкових розрахунків і платежів.

Питання до опрацювання

12.1. Мета та завдання аудиту податкових розрахунків і платежів.

12.2. Нормативно-правове забезпечення, джерела інформації аудиту податкових розрахунків і платежів.

12.3. Порядок проведення аудиту податкових розрахунків і платежів.

Таблиця 12.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Проводити аудит податкових розрахунків і платежів	Порядок здійснення податкових розрахунків і платежів і відображення їх в обліку	Знання специфіки аудиторської перевірки податкових розрахунків і платежів	Організовувати нормативно-правове, інформаційне, технічне та інше забезпечення праці аудиторів; складати робочі документи за здійсненою перевіркою податкових розрахунків і платежів	Ефективно формувати комунікаційну стратегію здійснення перевірки податкових розрахунків і платежів	Приймати ефективні управлінські рішення та відповідати за результати здійснення перевірки податкових розрахунків і платежів

Ключові терміни: аудит податкових розрахунків і платежів.

Рекомендована література: [4; 19; 21; 24 – 26; 36; 39; 42; 44; 57; 63 – 65; 67; 68; 71 – 73].

Аудит податкових розрахунків і платежів може виконуватись як одне із питань програми аудиту фінансової звітності, а також як аудит спеціального призначення чи інше завдання з надання впевненості, завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації, та як окрема аудиторська послуга з оподаткування. Відповідно, важливим аспектом організації роботи аудитора є правильне відображення предмета перевірки в договорі (листі-зобов'язанні), оскільки від цього залежить рівень аудиторського ризику, ступінь відповідальності аудитора, форма звітування перед клієнтом і порядок відображення та кваліфікація послуги у процесі підготовки звіту до АПУ. Тому ці питання мають бути ретельно обговорені з керівництвом клієнта для досягнення правильного розуміння змісту завдання.

Під час проведення перевірки податкових розрахунків і платежів в процесі аудиту фінансової звітності аудитор, як правило, вирішує обмежене коло питань, оскільки податкові декларації не входять до складу фінансової звітності. **Метою** аудиту податкових розрахунків і платежів є з'ясування повноти нарахування та своєчасності сплати податків, стану їх обліку, правильності відображення розрахунків з бюджетом у фінансовій звітності. Так, з використанням процедури запиту до управлінського персоналу аудитор встановлює перелік податків, які має сплачувати клієнт, і перелік податків, які фактично сплачувались у звітному періоді; із застосуванням суцільного способу – перевіряє повноту та своєчасність сплати платежів до бюджету, правильність відображення розрахунків з бюджетом у бухгалтерському обліку. Окремі питання, пов'язані із обчисленням та сплатою податкових платежів, розглядаються у ході перевірки інших класів операцій чи залишків на рахунках. Зокрема, можна відмітити такі операції, як: здійснення внеску до статутного капіталу іншого підприємства, операції купівлі-продажу, утримання із заробітної плати тощо.

Запитання для самоперевірки

1. Яка мета аудиту податкових розрахунків і платежів?
2. Завдання аудиту податкових розрахунків і платежів.
3. Які нормативно-правові акти використовує аудитор під час аудиту податкових розрахунків і платежів?
4. Джерела інформації аудиту податкових розрахунків і платежів.
5. Порядок складання та змістовність програми аудиту податкових розрахунків і платежів.

6. Які процедури виконує аудитор у процесі перевірки податкових розрахунків і платежів?

7. Особливості використання аналітичних процедур під час аудиту податкових розрахунків і платежів.

8. Як провести тестування системи внутрішнього контролю податкових розрахунків і платежів?

9. Як провести тестування системи бухгалтерського обліку податкових розрахунків і платежів?

10. Які робочі документи складає аудитор під час аудиту податкових розрахунків і платежів?

Тести

1. У ході перевірки придбання матеріальних цінностей аудитор визначає також правильність обчислення і відображення на рахунках бухгалтерського обліку суми податку на додану вартість (ПДВ). Яка бухгалтерська проводка повинна бути складена на суму нарахованого ПДВ:

а) Дебет рах. 701 Кредит рах. 641;

б) Дебет рах. 701 Кредит рах. 631;

в) Дебет рах. 644 Кредит рах. 701;

г) немає правильної відповіді?

2. Аудит оподаткування може бути:

а) зовнішнім;

б) внутрішнім;

в) зовнішнім і внутрішнім;

г) міждержавним.

3. Під час перевірки правильності утримання із заробітної плати працівника податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) джерелами інформації є:

а) наказ про прийняття на роботу працівника;

б) особова картка;

в) розрахункова відомість;

г) зведені відомості розподілу заробітної плати.

4. Для перевірки правильності формування податкової бази з податку на прибуток підприємств використовують:

а) баланс;

б) звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід);

в) звіт про рух грошових коштів;

г) розрахунок розподілу прямих витрат.

5. Доходи з метою обчислення податку на прибуток підприємств визначають на підставі:

а) первинних документів і документів податкового обліку;

б) документів бухгалтерського обліку;

в) документів первинного обліку;

г) зведених відомостей з податкового обліку.

6. Податковим періодом з податку на прибуток підприємств визнається:

а) календарний рік;

б) квартал;

в) календарний місяць;

г) півріччя.

7. Чи є об'єктом оподаткування ПДВ передання підприємством майна в якості внеску до статутного капіталу публічного акціонерного товариства:

а) так;

б) ні;

в) залежно від рішення, ухваленого зборами акціонерів;

г) у кожному випадку ухвалюється окреме рішення державною фіскальною службою?

8. Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ орендодавця (лізингодавця) для операцій фінансової оренди (лізингу) є:

а) дата списання коштів з банківського рахунка орендаря (лізингоотримувача) в оплату послуг;

б) дата фактичного передання об'єкта фінансової оренди (лізингу) у користування орендарю (лізингоотримувачу);

в) дата списання коштів з банківського рахунка орендаря (лізингоотримувача) в оплату послуг або дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг, залежно від того, яка з подій відбулася раніше.

9. Під час перевірки операцій підприємства з цінними паперами аудитор встановив, що в звітному періоді були викуплені акції власної емісії за грошові кошти. Чи підлягає ця операція оподаткуванню ПДВ:

а) так, обовязково;

б) ні: ця операція не є об'єктом оподаткування;

в) так, якщо річний дохід підприємства від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського

обліку, за останній річний звітний (податковий) період не перевищує двадцяти мільйонів гривень?

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту податкових розрахунків і платежів.

Завдання 2

Скласти програму аудиту податкових розрахунків і платежів ПАТ "Коваль".

Завдання 3

У вересні 2010 року ПАТ "Коваль" придбало приміщення для спортивного залу. Витрати на його покупку в сумі 150 000 грн (в т.ч. ПДВ 25 000 грн) відобразили на субрахунку 152 "Придбання (виготовлення) основних засобів". Однак у зв'язку з відсутністю коштів на ремонт і оснащення спортивного залу до 2014 року об'єкт не введений в експлуатацію. У грудні 2014 року знайшли покупця (резидента України) на дане приміщення. Керівництвом підприємства було прийнято рішення про його продаж за 300 000 грн (у т.ч. ПДВ 50 000 грн).

У грудні 2015 р. головний бухгалтер ПАТ "Коваль" звернувся до аудитора з проханням розробити рекомендації щодо відображення в бухгалтерському обліку операції з продажу незавершеної капітальної інвестиції.

Необхідно. Обґрунтувати варіанти відображення в бухгалтерському обліку операції з продажу незавершеної капітальної інвестиції згідно з п. 3 розділу 1 НП(С)БО1; п.п. 2.8 розділу II; п.п. 3.7., п.п. 3.20; розділу III Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджених наказом Мінфіна України від 28.03.2013 р. № 443; п. 3, абзац 1 п. 6 розділу II П(С)БО 27; пп.14.1.138, пп.14.1.191 статті 14, п. 185.1 статті 185, статті 186, статті 187, п.188.1 статті 188 Податкового кодексу України; частини 1 статті 182 і частини 4 статті 334 Господарського кодексу України.

Рекомендації аудитора щодо відображення в бухгалтерському та податковому обліку з продажу незавершеної капітальної інвестиції оформити в вигляді табл. 12.2.

Таблиця 12.2

Рекомендації аудитора щодо відображення в бухгалтерському та податковому обліку з продажу незавершеної капітальної інвестиції

№ п/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
Варіант 1. Переведення незавершених капітальних інвестицій до складу активів, які утримуються для продажу, та в подальшим – їх продаж				
1				
2				
...				
...				
Варіант 2. Продаж незавершених капітальних інвестицій безпосередньо з субрахунку 152				
1				
2				
...				

Завдання 4

Аудитором у ході перевірки правильності визначення ПАТ "Коваль" бази оподаткування податком на прибуток підприємств були вибірково вивчені рахунки-фактури, накладні й товарно-транспортні накладні на відвантаження продукції. Шляхом порівняння даних первинних документів з показниками, внесеними в єдиний електронний реєстр податкових накладних, стосовно відвантаження продукції ТОВ "Донікс" виявлена невідповідність в сумі 499 598,25 грн., у тому числі ПДВ 83 266, 4 грн. Керівництво ПАТ "Коваль" відмовилось надати аудитору інформацію стосовно покупця (ТОВ "Донікс") для направлення йому запиту для підтвердження вартості отриманої продукції.

Необхідно. Обґрунтувати висновок аудитора стосовно впливу даного викривлення на показники фінансової звітності ПАТ "Коваль".

Тема 13. Завершення аудиторської перевірки й узагальнення результатів аудиту фінансової звітності

Метою даної теми є формування у студентів здатності висловлювати професійне судження незалежного аудитора за результатами аудиту фінансової звітності.

Питання до опрацювання

13.1. Завершення аудиторської перевірки фінансової звітності.
13.2. Узагальнення результатів аудиту фінансової звітності.

Таблиця 13.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Формувати професійне судження незалежного аудитора за результатами аудиту фінансової звітності	Поняття професійного судження незалежного аудитора та звіту незалежного аудитора за результатами аудиту фінансової звітності	Знати послідовність виконання аудиторських процедур з метою формування професійного судження незалежного аудитора за результатами аудиту фінансової звітності	Аналізувати отриману інформацію; готувати звітність аудиторської фірми перед замовником. Організовувати співпрацю аудиторів і працівників підприємства-замовника в процесі аудиту. Складати звіт незалежного аудитора	Презентувати результати звіту незалежного аудитора перед замовником	Відповідальність за точність і коректність результатів аудиту

Ключові терміни: професійне судження аудитора, аудиторський висновок (звіт незалежного аудитора), остаточний аудиторський файл, листування аудитора.

Рекомендована література: [1; 3; 10; 12; 19; 21; 25; 26; 31; 35; 36; 39; 41; 43; 46; 47; 54; 55; 64; 67; 71 – 73; 81].

Завершальною стадією аудиторського процесу є узагальнення та реалізація його результатів. Змістовність її полягає в систематизації виявлених викривлень і складанні листа-пояснення управлінському персоналу; формуванні аудиторської думки щодо показників фінансової звітності; підготовці та наданні письмової інформації управлінському персоналу та тим, кого наділено найвищими повноваженнями, стосовно аудиторської думки; складанні та підписанні аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора); формуванні остаточного аудиторського файла й організації його збереження. З цією метою аудитором проводиться оцінювання повноти й якості виконання всіх пунктів програми аудиту, оцінювання фактичної величини рівня суттєвості, повторний огляд аудиторської документації.

Складовою оцінки результатів аудиту на завершальній стадії аудиту є також оцінка застосовності допущення безперервності діяльності та відбиття цієї оцінки в аудиторському висновку (звіті незалежного аудитора), адекватності розкриття фінансової інформації у звітності, оцінка розміру загальної помилки звітності, оцінка подій після звітної дати, оцінка системи бухгалтерського обліку й внутрішнього контролю.

Заключним етапом завершальної стадії аудиту є реалізація результатів аудиту. Вона полягає в оформленні й обговоренні рішень щодо виправлення суттєвих викривлень фінансової звітності та встановлення контролю за процесом їх усунення.

Після надання аудиторських висновків (звітів незалежного аудитора) керівництву клієнтів і завершення формування остаточних файлів за всіма виконаними завданнями з обов'язкового аудиту аудиторська фірма укладає договір з іншою аудиторською фірмою (аудитором) на проведення зовнішнього контролю якості аудиту.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає зміст завершальної стадії аудиту?

2. Назвіть та охарактеризуйте етапи завершальної стадії аудиту фінансової звітності.

3. Порядок здійснення аудитором оцінювання повноти й якості виконання всіх пунктів програми аудиту.

4. З якою метою складається порівняльний баланс?

5. З якою метою здійснюється оцінювання фактичної величини рівня суттєвості на завершальній стадії аудиту?

6. З якою метою здійснюється аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства?

7. З якою метою здійснюється аналіз кредитоспроможності та ліквідності балансу підприємства?

8. Змістовність листування аудитора з найвищим управлінським персоналом клієнта в процесі узгодження типу аудиторської думки.

9. На підставі чого формується професійне судження незалежного аудитора за результатами аудиту фінансової звітності?

10. Порядок оформлення аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора).

11. Мета складання остаточного аудиторського файла.

Тести

1. Аудит фінансового стану включає визначення:

а) платоспроможності;

б) фондовіддачі;

в) матеріаломісткісті;

г) рентабельності.

2. Укажіть, які дії має виконати аудитор перед початком перевірки фінансової звітності:

а) установити організаційно-правову форму підприємства;

б) вивчити порядок розподілу прибутку;

в) вивчити порядок ліквідації підприємства;

г) визначитися з нормативною базою, яку він буде використовувати в процесі перевірки;

д) вивчити правильність і обґрунтування змін у статутному капіталі.

3. Аудитор здійснює формальну перевірку фінансової звітності під час:

а) перевірки фінансової звітності за формою;

б) перевірки правильності складання кожної з форм фінансової звітності;

в) перевірки правильності заповнення реквізитів документів;

г) перевірки узгодженості показників фінансової звітності;

д) арифметичної перевірки документів.

4. Яку інформацію отримує аудитор за результатами перевірки заповнення реквізитів документів фінансової звітності:

а) чи проставлені прочерки в тих рядках звітності, які не містять жодних показників;

б) є необумовлені виправлення даних звітності;

в) є самостійні зміни в документах;

г) усі обов'язкові реквізити заповнені;

д) правильність заповнення показників граф "На початок звітгного періоду", "На кінець звітного періоду"?

5. Чистий прибуток підприємства визначається та перевіряється в такій послідовності:

а) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), валовий прибуток (збиток), фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, фінансовий результат від звичайної діяльності, фінансовий результат від надзвичайної діяльності;

б) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), валовий прибуток (збиток), фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, фінансовий результат від звичайної діяльності, фінансовий результат від надзвичайної діяльності;

в) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), валовий прибуток (збиток), фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, фінансовий результат від звичайної діяльності;

6. Якщо аудитор виявив подальші події, які суттєво впливають на фінансову звітність, після дати складання аудиторського звіту незалежного аудитора, але до оприлюднення фінансової звітності, він повинен:

а) не звертати уваги на них, адже аудиторський звіт вже наданий;

б) відразу ж повідомити про це всі зацікавлені сторони;

в) обговорити з керівництвом необхідність внесення змін у фінансову звітність;

г) модифікувати аудиторський звіт незалежного аудитора за будь-яких обставин.

7. На доречність припущення про безперервність діяльності підприємства впливають фінансові, виробничі й інші ознаки. Наявність однієї або всіх ознак:

а) завжди ставить під сумнів припущення про безперервність діяльності підприємства;

б) не завжди ставить під сумнів припущення про безперервність діяльності підприємства;

в) не враховується, якщо у домовленості про аудит не вказується здійснення оцінювання безперервності діяльності підприємства;

г) враховується тількі під час здійснення огляду фінансової звітності.

8. Які із наведених нижче характеристик не свідчать про можливість припинення діяльності підприємства:

а) показник абсолютної ліквідності значно менший від нормативного;

б) постійне невиконання зобов'язань перед кредиторами протягом звітного року;

в) співвідношення між власним і позиковим капіталом 2:1;

г) постійні збитки від основної діяльності?

9. Офіційний документ, засвідчений підписом і печаткою аудитора (аудиторської фірми), що складається в установленому порядку і включає звіт щодо достовірності звітності, – це:

а) аудиторський звіт незалежного аудитора;

б) робочі документи аудитора;

в) аудиторський висновок;

г) лист аудитора до керівництва.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури аудиту під час узагальнення його результатів.

Завдання 2

Скласти програму аудиту здатності ПАТ "Коваль" продовжувати подальшу діяльність.

На підставі узагальнення результатів виконання завдань з аудиту ПАТ "Коваль" дати оцінку повноти й якості виконання пунктів програми. Сформувати розгорнутий висновок, який стане частиною загального звіту незалежного аудитора.

Завдання 3

Провести заключний аналіз активів ПАТ "Коваль" і джерел їх формування. Результати подати у вигляді РД "Аналіз активів підприємства та джерел їх формування" (табл. 13.2).

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" за 2014 р. (див. додаток Л).

Таблиця 13.2

РД "Аналіз активів підприємства та джерел їх формування"

ПП "Право-Аудит "	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 27.01.15	Індекс РД: РД 3101
	Об'єкт перевірки: фінансова звітність		Перевірив:	Дата: 27.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: аналіз активів підприємства				

Мета перевірки: проаналізувати динаміку та структуру активів підприємства та джерел їх формування для оцінювання фінансового стану підприємства

Виконання процедури: розрахунок питомої ваги окремих видів активів і джерел їх формування у порівнянні на кінець і початок року; визначення темпів їх зростання (зменшення) та темпів їх приросту за рік

АНАЛІЗ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ДЖЕРЕЛ ЇХ ФОРМУВАННЯ

Стаття	Код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Приріст (зменшення)		Темпи зростання (зменшення), %	Темпи приросту (зменшення), %
		сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Актив									
Пасив									
Висновки:									

Завдання 4

Скласти довідку про основні економічні показники господарської діяльності ПАТ "Коваль" за 2014 р. Результати подати у формі РД "Довідка про основні показники діяльності ПАТ "Коваль" (табл. 13.3).

Таблиця 13.3

РД "Довідка про основні показники діяльності ПАТ "Коваль"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 27.01.15	Індекс РД: РД 3102
	Об'єкт перевірки: фінансова звітність		Перевірив:	Дата: 27.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: аналіз економічних показників господарської діяльності				
Мета перевірки: виявлення тенденцій зміни основних економічних показників господарської діяльності					
Виконання процедури: обробка даних на підставі фінансової звітності й їх порівняння за звітний та попередній періоди					

ДОВІДКА ПРО ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ "КОВАЛЬ

Найменування показника	Попередній період	Звітний період	Абсолютні зміни, (гр. 3 – гр. 2)
1	2	3	4
Усього активів, тис. грн			
Необоротні активи, тис. грн			
Основні засоби (залишкова вартість), тис. грн			
Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн			
Оборотні активи, тис. грн			
Запаси, тис. грн			
Сумарна дебіторська заборгованість, тис. грн			
Грошові кошти й їх еквіваленти, тис. грн			
Поточні фінансові інвестиції, тис. грн			
Власний капітал, тис. грн			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн			
Забезпечення наступних витрат і платежів, тис. грн			

Закінчення табл. 13.3

1	2	3	4
Довгострокові зобов'язання, тис. грн			
Поточні зобов'язання, тис. грн			
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн			
Фінансові результати від звичайної діяльності, тис. грн			
Чистий прибуток (збиток), тис. грн			
Кількість власних акцій, викуплених протягом періоду (шт.)			
Загальна сума коштів, витрачених на викуп власних акцій протягом періоду, тис. грн			
Чисельність працівників на кінець звітного періоду, осіб			
Примітки			
Висновок:			

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" за 2014 р. (див. додаток К).

2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ "Коваль" за 2014 р. (див. додаток Л).

3. Чисельність працівників ПАТ "Коваль" у 2013 р. становила 497 осіб.

4. Протягом 2013 –2014 рр. ПАТ "Коваль" не викупало власні акції.

Завдання 5.

Для оцінювання дотримання ПАТ "Коваль" принципу безперервності у процесі складання фінансової звітності виконати розрахунок коефіцієнтів фінансового стану. Результати розрахунку подати в РД "Розрахунок коефіцієнтів фінансового стану" (табл. 13.4). Описати результати розрахунку кожного коефіцієнта. Сформулювати висновки.

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" за 2014 р. (додаток К).

Таблиця 13.4

РД "Розрахунок коефіцієнтів фінансового стану"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 27.01.15	Індекс РД: РД 3103
	Об'єкт перевірки: фінансова звітність		Перевірив:	Дата: 27.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: аналіз коефіцієнтів фінансового стану				

Мета перевірки: виявлення наявності чи відсутності змін у фінансовому стані підприємства

Виконання процедури: розрахунок основних показників фінансового стану підприємства на підставі фінансової звітності й їх порівняльний аналіз на початок і кінець 2014 р.

РОЗРАХУНОК КОЕФІЦІЄНТІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

№ п/п	Назва показників	Станом на 01.01.2014	Станом на 01.12.2014	Нормативне значення
1	2	3	4	5
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності: Ф-1(р.1160+р.1165) / Ф-1(р.1695)			0,25-0,5
2	Коефіцієнт загальної ліквідності: Ф-1(р.1195) / Ф-1(р.1695)			1,0-2,0
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності: Ф-1(р.1195-р.1100) / Ф-1(р.1695)			0,7-1,0
4	Коефіцієнт платоспроможності: Ф-1(р.1495) / Ф-1(р.1900)			0,25-0,5
5	Коефіцієнт структури капіталу (фінансування) Ф-1(р.1595+р.1695) / 1(р.1495)			0,5-1,0
6	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами Ф-1(р.1195-р.1695) / Ф-1(р.1195)			>0,1
7	Коефіцієнт маневреності власного капіталу: Ф-1(р.1195-р.1695) / 1(р.1495)			>0
8	Чисті активи: Активи – Зобов'язання			>= Статутного капіталу

Висновки:

Завдання 6

Для оцінювання дотримання ПАТ "Коваль" принципу безперервності у процесі складання фінансової звітності виконати аналіз фінансового стану та рентабельності підприємства. Результати розрахунку подати в РД "Аналіз фінансового стану та рентабельності підприємства" (табл. 13.5). Описати результати розрахунку кожного коефіцієнта. Сформулювати висновки.

Таблиця 13.5

РД "Аналіз фінансового стану та рентабельності підприємства"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 27.01.15	Індекс РД: РД 3104
	Об'єкт перевірки: фінансова звітність		Перевірив:	Дата: 27.01.15	Аркушів: 1
	Процедура аудиту: аналіз коефіцієнтів фінансового стану				
Мета перевірки: виявлення наявності чи відсутності незвичайних змін у фінансовому стані підприємства та його рентабельності					
Виконання процедури: розрахунок показників фінансового стану та рентабельності підприємства на підставі фінансової звітності й їх порівняльний аналіз на початок і кінець 2014 р.					

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

№ п/п	Показник	Формула розрахунку	Значення		Характер зміни (збільшення, зменшення)
			на початок року	на кінець року	
1	2	3	4	5	6
1. Аналіз майнового стану підприємства					
1.1	Коефіцієнт зносу основних засобів				
1.2	Коефіцієнт оновлення основних засобів				
1.3	Коефіцієнт вибуття основних засобів				
2. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства					
2.1	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)				0,25–0,5

Закінчення табл. 13.5

1	2	3	4	5	6
2.2	Коефіцієнт фінансування				<1
2.3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами				>0,1
2.4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу				>0
3. Аналіз ділової активності підприємства					
3.1	Коефіцієнт оборотності активів				
3.2	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості				
3.3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості				
3.4	Строк погашення кредиторської заборгованості, днів				
3.5	Строк погашення дебіторської заборгованості, днів				
3.6	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів				
3.7	Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)				
3.8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу				
4. Аналіз рентабельності підприємства					
4.1	Коефіцієнт рентабельності активів				>0
4.2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу				>0
4.3	Коефіцієнт рентабельності діяльності				>0
4.4	Коефіцієнт рентабельності продукції				>0
Висновок:					

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" за 2014 р. (див. додаток К).

2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ "Коваль" за 2014 р. (див. додаток Л).

3. Витяг з форми № 5 "Примітки до річної фінансової звітності" (рис. 13.1).

Витяг з форми № 5 "Примітки до річної фінансової звітності":

ряд. 260 гр. 5 "Надійшло за рік основних засобів" – 625 тис. грн;

ряд. 260 гр. 8 "Вибуло за рік основних засобів за первісною вартістю" – 10 817 тис. грн.

Рис.13.1. **Витяг з форми № 5 "Примітки до річної фінансової звітності" ПАТ " Коваль" за 2014 р.**

Завдання 7

За результатами аналізу фінансового стану ПАТ "Коваль" скласти анкету подальшого функціонування підприємства. Результати оформити у вигляді РД "Анкета з визначення здатності подальшого функціонування підприємства" (табл.13.6).

Вихідні дані

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" за 2014 р. (див. додаток К).

2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ "Коваль" за 2014 р. (див. додаток Л).

3. Аудитором направлений запит до ПАТ "Коваль" щодо наявності факторів, що впливають на можливість подальшого функціонування підприємства, зокрема:

неодноразових збитків від операцій;

невистачання обігових коштів;

заборгованості за дивідендами;

невиплати позик;

порушення статутних вимог до розміру капіталу;

утрати основних кадрів;

утрати управлінського персоналу;

утрати ліцензій або патентів;

утрати монопольних прав (якщо вони були раніше);

утрати основних постачальників;

утрати основних покупців (замовників);

простоювань або інших проблем в організації праці на підприємстві;

незадовільних фінансових коефіцієнтів.

4. На запит аудитора" головним бухгалтером ПАТ "Коваль" надана інформація щодо подальшого функціонування ПАТ "Коваль" у 2014 р. (рис. 13.2).

Таблиця 13.6

РД "Анкета з визначення здатності подальшого функціонування підприємства"

ПП "Право-Аудит"	Клієнт: ПАТ "Коваль"	Період, що перевіряється: з 01.01.2014 р. до 31.12.2014 р.	Підготував:	Дата: 11.02.15	Індекс РД: РД 3201
	Об'єкт перевірки: безперервність діяльності		Перевірив:	Дата: 11.02.15	Аркушів: 2
	Процедура аудиту: анкетування здатності подальшого функціонування підприємства				
Мета перевірки: встановити, чи є можливість у підприємства здійснювати постійну діяльність не менше одного року після закінчення звітного періоду					
Виконання процедури: анкетування й ознайомлення з особливостями здійснення на підприємстві певних операцій з погашення боргів, витрачання обігових коштів тощо					

АНКЕТА З ВИЗНАЧЕННЯ ЗДАТНОСТІ ПОДАЛЬШОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

№ п/п	Змістовність запитання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	
Чи виявлені за результатами аудиту умови, які можуть поставити під значний сумнів здатність підприємства безперервно продовжувати діяльність					
1	Неодноразові збитки від операцій				
2	Брак обігових коштів				
3	Заборгованість за дивідендами				
4	Невиплата позики				
5	Порушення статутних вимог до розмірів капіталу				
6	Утрата основних кадрів				
7	Утрата управлінського персоналу				
8	Утрат ліцензії або патенту				
9	Утрат монопольних прав (якщо вони були раніше)				
10	Утрат основних постачальників				
11	Утрат основних покупців (замовників)				
12	Простоювання або інші проблеми в організації праці				
13	Незадовільні фінансові коефіцієнти				
Висновок:					

Довідка щодо подальшого функціонування ПАТ "Коваль"
у 2014 р.

На Ваш запит щодо подальшого функціонування ПАТ "Коваль" повідомляємо:

1. На підприємстві мали місце неодноразові збитки від операцій.

2. Регулярно виникали ситуації, коли обігових коштів для нормального функціонування підприємства було недостатньо.

3. Дивіденди у поточному періоді не нараховувалися і не виплачувалися.

4. Позик в поточному періоді не проводилося, і підприємство має тільки лише поточну заборгованість.

5. Порушень статутних вимог до розміру капіталу в поточному періоді не було.

6. Утрати основних кадрів на підприємстві не відбувалось.

7. Утрати основного управлінського персоналу в поточному періоді не було.

8. Утрати ліцензій або патентів не було.

9. ПАТ «Коваль» не є монополістом на ринку.

10. Утрати основних постачальників у поточному періоді не було.

11.Утрати основних покупців (замовників) не відбувалось.

13. Простоювання виникали з незалежних від підприємства причин (відключення газу й електроенергії), інших проблем в організації праці на підприємстві не виникало.

14. Частина фінансових коефіцієнтів на підприємстві не відповідає встановленим і рекомендованим нормативам.

Генеральний директор

Рис.13.2 **Довідка щодо безперервності діяльності ПАТ "Коваль" у 2014 р.**

Тема 14. Особливості завдань з огляду фінансових звітів, спеціальних видів аудиту й аудиторських послуг

Метою даної теми є розгляд змісту та особливостей завдань з огляду фінансової звітності**,** а також формування у студентів здатності застосовувати процедури спеціальних видів аудиту та аудиторських послуг.

Питання до опрацювання

14.1. Особливості завдань з огляду фінансової звітності.

14.3. Особливості надання спеціальних видів аудиту й аудиторських послуг.

Таблиця 14.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Застосовувати процедури спеціальних видів аудиту й аудиторських послуг	Поняття завдання з огляду фінансової звітності та спеціальних видів аудиту	Знання організаційних і методичних аспектів аудиту фінансової звітності та надання супутніх послуг	Складати робочі та підсумкові документи аудитора за результатами застосування процедур спеціальних видів аудиту й аудиторських послуг	Презентувати результати спеціальних видів аудиту й аудиторських послуг	Відповідальність за точність і коректність результатів спеціальних видів аудиту й аудиторських послуг

Ключові терміни: завдання з огляду фінансових звітів, прогнозна фінансова інформація, аудиторський висновок.

Рекомендована література: [1; 3; 65].

До завдань з надання впевненості, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), належить **огляд історичної фінансової інформації**, зокрема фінансової звітності. Рада з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ) визначає особливості проведення огляду фахівцем-практиком, який не є аудитором фінансових звітів суб'єкта господарювання (МСЗО 2400 "Завдання з огляду історичних фінансових звітів") та аудитором, який виконує огляд проміжної фінансової інформації клієнта з аудиту (МСЗО 2410 "Огляд проміжної фінансової інформації, що виконується незалежним аудитором суб'єкта господарювання").

Під час огляду історичних фінансових звітів згідно з МСЗО 2400 для отримання аудиторських доказів використовують переважно запити й аналітичні процедури. **Мета фахівця-практика** – отримати обмежену впевненість щодо відсутності у фінансових звітах суттєвих викривлень і зробити висновок, чи привернуло його увагу щось, що примусило б вважати, що фінансові звіти не підготовлені в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності [65]. Аудитор повинен дотримуватись усіх встановлених етичних вимог (у тому числі й незалежності), планування та виконання завдання здійснювати з професійним скептицизмом і дотриманням вимог МСКЯ 1. У разі, коли ніщо не привернуло уваги фахівця, він надає немодифікований висновок. Якщо проведені процедури дозволили отримати аудиторські докази щодо суттєвих викривлень або було неможливо отримати такі докази відносно суттєвих статей, висновок модифікується. Висновок у письмовій формі формулюється у звіті фахівця-практика зі завдання з огляду.

Мета завдання з огляду проміжної фінансової інформації, виконаного згідно з МСЗО 2410, відрізняється від мети аудиту, виконуваного згідно з МСА, тим, що такий огляд не надає аудитору основи для висловлення думки стосовно достовірного подання фінансовою звітністю фінансової інформації відповідно до концептуальної основи. Результатом огляду може бути виявлення важливих питань, що впливають на проміжну фінансову звітність. Разом з тим аудитор не отримує всіх доказів для обґрунтованої впевненості. За результатами огляду аудитор надає клієнту звіт, в якому наводиться висновок.

У процесі виконання **завдання з перевірки прогнозної фінансової інформації** аудитор отримує свідчення відносно належної підготовки

такої інформації управлінським персоналом, обґрунтованості припущення та належного подання. За результатами виконання завдання готується аудиторський звіт, який має містити твердження про негативну впевненість щодо забезпечення припущення обґрунтованої підстави для прогнозної фінансової інформації; думку про те, чи підготовлена така інформація належно на основі припущень і чи подана вона за відповідною концептуальною основою фінансової звітності; застереження щодо можливості досягнення результатів, зазначених у прогнозній фінансовій інформації.

Запитання для самоперевірки

1. Дайте характеристику поняття "завдання з огляду фінансової звітності".

2. У чому полягає відмінність завдання з огляду фінансової звітності від завдання з аудиту фінансової звітності?

3. У чому полягає мета фахівця-практика у ході виконання завдань з огляду фінансової звітності?

4. Які процедури виконує аудитор під час огляду фінансової звітності?

5. У чому полягають особливості формулювання аудиторського висновку за результатами огляду фінансових звітів?

6. Якими МСА має керуватись аудитор у процесі здійснення перевірки прогнозної фінансової інформації?

7. Що таке прогнозна фінансова інформація?

Тести

1. До завдань з надання впевненості належить:

а) завдання з виконання погоджених процедур стосовно фінансової інформації;

б) консультації з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

в) огляд історичної фінансової інформації, зокрема фінансової звітності;

г) трансформація звітності за іншою, ніж застосовувана, концептуальною основою.

2. Завдання з огляду історичної фінансової інформації:

а) є завданням з обмеженої впевненості;

б) не є завданням з надання впевненості;

в) є завданням з надання достатньої впевненості;

г) є супутньою послугою, визначеною Міжнародними стандартами супутніх послуг.

3. Для отримання доказів у процесі огляду історичної фінансової звітності аудитор виконує додаткові процедури:

а) обов'язково згідно з вимогами МСЗО 2400;

б) тільки у разі, якщо стає відомо про питання, яке дозволяє вважати, що фінансові звіти можуть виявитись суттєво викривленими;

в) у разі надання згоди на їх здійснення управлінським персоналом;

г) тільки у разі узгодження з суб'єктом господарювання та зацікавленими третіми сторонами.

4. У процесі виконання огляду історичної фінансової звітності аудитор має дотримуватись:

а) принципів об'єктивності та професійної компетентності;

б) усіх застосовних етичних вимог, включаючи вимоги до його незалежності;

в) тільки вимоги до незалежності;

г) виключно професійного скептицизму.

Практичні завдання

Завдання 1

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури виконання завдання з огляду фінансової звітності.

Завдання 2

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури перевірки прогнозної фінансової інформації.

Завдання 3

Здійснити систематизацію нормативно-правових актів, визначити джерела інформації та навести процедури завдання з виконання узгоджених процедур стосовно фінансової інформації.

Завдання 4

ПАТ "Коваль" 10.10.2014 р. звернулось до ПП "Право-Аудит" щодо проведення огляду фінансової звітності підприємства за 9 місяців 2014 р. ПП "Право-Аудит" погодилось прийняти завдання.

Підготувати й оформити лист-зобов'язання ПП "Право-Аудит" щодо огляду фінансової звітності ПАТ "Коваль" за 9 місяців 2014 р. відповідно до вимог п. 12 МСЗО 2400 "Завдання з огляду фінансової звітності".

Завдання 5

Сформулювати перелік питань для направлення запиту ПП "Право-Аудит" керівництву ПАТ "Коваль" щодо проведення огляду фінансової звітності підприємства за 9 місяців 2014 р.

Завдання 6

Сформулювати відповідь керівництва ПАТ "Коваль" на запит ПП "Право-Аудит" щодо проведення огляду фінансової звітності підприємства за 9 місяців 2014 р. та оформити її у вигляді листа.

Завдання 7

Виконати огляд фінансової звітності ПАТ "Коваль" за 9 місяців 2014 р. і скласти звіт аудитора за його результатами відповідно до вимог МСЗО 2400 "Завдання з огляду фінансової звітності".

Вихідні дані

1. Фінансова звітність ПАТ "Коваль" за 9 місяців 2014 р. (додатки Н, П).

2. Лист-відповідь керівництва ПАТ "Коваль" на запит ПП "Право-Аудит" щодо проведення огляду фінансової звітності підприємства за 9 місяців 2014 р. (див. результати розв'язання завдання 6).

Тема 15. Внутрішній аудит суб'єктів підприємницької діяльності

Метою даної теми є розгляд організаційних засад створення та функціонування служби внутрішнього аудиту на підприємстві та формування у студентів здатності застосовувати процедури внутрішнього аудиту суб'єктів підприємницької діяльності.

Питання до опрацювання

15.1. Мета, повноваження та відповідальність внутрішніх аудиторів.
15.2. Особливості проведення внутрішнього аудиту.

Таблиця 15.1

Професійні компетентності, що формуються за темою

Компетентність, що формується	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність, відповідальність
Застосовувати процедури внутрішнього аудиту суб'єктів підприємницької діяльності	Поняття "внутрішній аудит"; предмет, об'єкти та методи внутрішнього аудиту	Знання методики здійснення внутрішнього аудиту фінансової звітності підприємств	Організовувати систему внутрішнього аудиту на підприємстві	Презентувати результати організації системи внутрішнього аудиту підприємства	Відповідальність за раціональну організацію системи внутрішнього аудиту

Ключові терміни: служба внутрішнього аудиту, положення про службу внутрішнього аудиту, процедура внутрішнього аудиту, робочі документи внутрішнього аудитора.

Рекомендована література: [7; 14; 17; 18; 22; 29; 33; 43; 44; 49; 59; 60 – 62; 66; 71].

Внутрішній аудит – діяльність уповноважених суб'єктів щодо надання незалежної й об'єктивної оцінки систем управління ризиками, контролю або корпоративного управління та надання роз'яснень і рекомендацій тим, хто наділений найвищими повноваженнями в компанії, з метою

підвищення ефективності діяльності [29, с. 57]. **Суб'єктом внутрішнього аудиту** може бути як власний спеціалізований підрозділ компанії, так і залучений консультант (останнє не стосується компаній, для яких обов'язкове створення підрозділу внутрішнього аудиту регламентоване законодавством). Поширеними **способами організації внутрішнього аудиту** із залученням зовнішніх фахівців є *аутсорсинг* (повне передання виконання функції внутрішнього аудиту зовнішній спеціалізованій фірмі) та *косорсинг* (до виконання функцій внутрішнього аудиту поряд із власною службою залучаються фахівці зовнішньої спеціалізованої фірми). У великих компаніях виконання функцій внутрішнього аудиту покладається, як правило, на працівників окремого підрозділу – службу внутрішнього аудиту (СВА). Водночас для розв'язання окремих завдань можуть залучатись зовнішні фахівці.

Організаційна структура та кількість працівників СВА залежить від характеру завдань, які поставлені керівництвом компанії, ступеня ризиків діяльності, стану контрольного середовища в компанії, географічної розгалуженості її структурних підрозділів, обсягів фінансування. Ефективність діяльності СВК значною мірою визначається її незалежністю й об'єктивністю внутрішніх аудиторів. Організаційна незалежність СВК забезпечується можливістю прямого та необмеженого звернення її керівника до найвищого керівництва, функціональною підзвітністю наглядовій раді (члену наглядової ради – голові комітету з питань аудиту [71]).

Мета, *повноваження* та *відповідальність підрозділу внутрішнього аудиту* визначаються Положенням про СВА. Цей документ регламентує: статус СВА в компанії; характер функціонального підпорядкування керівника служби; обсяг і змістовність діяльності; право доступу до документації, співробітників і матеріальних активів у ході виконання відповідних завдань; обсяг діяльності внутрішнього аудиту [66]. *Нормативне забезпечення внутрішнього аудиту* компанії включає: внутрішні стандарти аудиту, кодекс етики, посадові інструкції внутрішніх аудиторів, методичні рекомендації з проведення аудиту та реалізації його результатів, календарні плани роботи СВА й її фахівців.

Діяльність СВА здійснюється відповідно до ризик-орієнтованого плану, який складає керівник служби з урахуванням структури управління ризиками компанії (у разі відсутності такої структури – за власним судженням щодо ризиків після розгляду очікувань вищого керівництва та ради). Річний план роботи СВА разом з обґрунтуванням потреби в ресурсах для його реалізації й оцінюванням можливого впливу обмеження

в ресурсах подається для розгляду та затвердження вищому керівництву компанії та наглядовій раді. До документів з планування СВА належать також план розвитку СВА, календарний графік аудиторських перевірок, програми виконання окремих завдань.

Для досягнення цілей завдання внутрішні аудитори застосовують відповідні процедури оцінювання ризиків, тестування заходів внутрішнього контролю, процедури по суті. Збирання надійної, релевантної та корисної інформації може здійснюватись з використанням процедур перевірки, спостереження, зовнішнього підтвердження, повторного обчислення, повторного виконання, запиту, аналітичних процедур.

У процесі перевірки організації та стану системи бухгалтерського обліку внутрішній аудитор здійснює оцінювання виходячи з її спроможності сприяти досягненню цілей компанії, документує факти виявлених порушень (на відміну від зовнішнього аудитора, він звертає увагу на причини навіть незначних викривлень й аналізує їх). Джерелом отримання надійної інформації для підтвердження наявності й оцінювання стану майна та зобов'язань, нагляду за дотриманням встановлених процедур запису та контролю та відповідністю процедур інвентаризації є безпосередня участь внутрішнього аудитора в інвентаризації зазначених об'єктів. У підсумковій інформації за результатами внутрішнього аудиту зазначаються як рекомендовані заходи щодо профілактики й усунення недоліків у системі бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, так і позитивні оцінки досліджуваного об'єкта.

Для обґрунтування висновків і результатів аудиторського завдання внутрішні аудитори документують отриману релевантну інформацію. Відповідальність за здійснення належного контролю збереження та доступу до документів завдання, розроблення політики щодо їх надання внутрішнім і зовнішнім сторонам покладається на керівника СВА. Форми робочих документів розробляються СВА самостійно відповідно до специфіки виконуваних завдань.

За результатами виконаних завдань внутрішні аудитори звітують перед керівництвом компанії. Заключний звіт з завдання повинен містити: визначення мети й обсягу завдання; викладення отриманих результатів (за необхідності – формулювання висновку внутрішнього аудитора з урахуванням очікувань вищого виконавчого керівництва, ради й інших зацікавлених сторін). Загальні вимоги до звітів СВА: точність, об'єктивність, чіткість, стислість, конструктивність, вичерпність і своєчасність.

Запитання для самоперевірки

1. Які системи внутрішнього контролю вам відомі?

2. У чому полягає відмінність внутрішнього аудиту від внутрішнього контролю?

3. Дайте визначення внутрішнього аудиту.

4. Яку роль відіграє внутрішній аудит в системі управління підприємством?

5. Які завдання внутрішнього аудиту?

6. На яких стадіях та етапах аудитором вивчається система внутрішнього аудиту?

7. За яких умов доцільно запроваджувати внутрішній аудит?

8. Розкрийте зміст Положення про службу внутрішнього аудиту.

9. Які процедури застосовує внутрішній аудитор для перевірки фінансової звітності.

10. Чи є обов'язковим документування результатів внутрішнього аудиту?

Тести

1. Згідно з Кодексом етики Інституту внутрішніх аудиторів внутрішні аудитори мають застосовувати та дотримуватися таких принципів:

а) чесність, об'єктивність, наполегливість, прагнення кар'єрного зростання;

б) об'єктивність, автономність, відповідальність;

в) чесність, об'єктивність, конфіденційність, професійна компетентність;

г) об'єктивність, конфіденційність, якість послуг, професіоналізм.

2. План роботи СВА розробляє:

а) аудитор, відповідальний за проведення перевірки;

б) керівник служби внутрішнього аудиту;

в) керівник підприємства;

г) плановий відділ підприємства.

3. У звіті внутрішнього аудиту за результатами виконання завдання рекомендується:

а) зазначати лише виявлені недоліки;

б) наводити лише позитивні оцінки об'єкта дослідження;

в) зазначати склад виконавців, перелік застосованих процедур, оцінки об'єкта дослідження;

г) зазначати цілі та обсяг завдання, висновки, рекомендації та плани заходів.

4. Посадові інструкції для кожного робочого місця в СВА необхідні:

а) для забезпечення більш якісного підбору персоналу СВА;

б) для інформування персоналу СВА щодо кваліфікаційних вимог для просування по службі;

в) для оцінювання ступеня укомплектованості СВА кадрами;

г) для визначення цілей та завдань СВА.

5. Керівник СВА не відповідає за:

а) розроблення внутрішніх аудиторських стандартів;

б) складання планів діяльності СВА;

в) визначення облікової політики підприємства;

г) розроблення бюджетів і кошторисів СВА.

6. Внутрішній аудит приносить користь компанії, якщо:

а) сприяє розширенню ринків збуту, вдосконаленню функціонування відокремлених підрозділів;

б) надає об'єктивні та компетентні гарантії, сприяє підвищенню ефективності корпоративного управління, управління ризиками та процесами контролю;

в) бере на себе відповідальність за запобігання шахрайствам;

г) забезпечує захист власності та безпеку комерційної діяльності.

7. Внутрішній аудит вважається виконаним належним чином за умови, якщо:

а) зменшилися витрати підприємства;

б) ліквідовані виявлені аудитором відхилення в виробничому процесі;

в) інформація про виявлені аудитором відхилення доведена до керівництва підприємства;

г) інформація про виявлені відхилення зафіксована у робочих документах внутрішнього аудитора.

8. Функціями комітету з питань аудиту наглядової ради акціонерного товариства є:

а) призначення керівника СВА;

б) затвердження річного плану діяльності СВА;

в) визначення ймовірності визнання товариства неплатоспроможним;

г) здійснення нагляду за системою внутрішнього контролю.

9. Метою внутрішнього аудиту організації та стану системи бухгалтерського обліку є:

а) оцінювання спроможності надавати користувачам повну, правдиву та неупереджену інформацію про діяльність підприємства, розроблення заходів щодо її вдосконалення;

б) виявлення помилок і зловживань, притягнення винних осіб до відповідальності;

в) оптимізація штатного розкладу бухгалтерської служби;

г) підготовка управлінських рішень щодо усунення ризиків створення неправдивої фінансової звітності.

10. Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту розробляється з метою:

а) включення до загального комплексу заходів щодо вдосконалення управління підприємством;

б) зниження ризиків невиявлення помилок і шахрайства СВА;

в) оцінювання її відповідності стандартам; дотримання внутрішніми аудиторами кодексу етики; оцінювання ефективності СВАта можливості її покращення;

г) надання можливості аудиторському комітету звітувати перед наглядовою радою.

Практичні завдання

Завдання 1

Начальнику кадрової служби ПАТ "Коваль" необхідно заповнити вакансію внутрішнього аудитора. Для виконання цього завдання потрібно розмістити в Інтернеті оголошення та подати заявку до кадрового агенства щодо заміщення вакантної посади внутрішнього аудитора та вимоги до кандидатів на цю посаду.

Необхідно. Визначити перелік загальних вимог до кандидатів на заміщення вакантної посади внутрішнього аудитора. Скласти перелік документів, які повинні подати кандидати для підтвердження своєї кваліфікації та відповідності професійним вимогам. Визначити не менше десяти запитань для проведення співбесіди з кандидатами. Визначити не менше трьох пріоритетних вимог до кандидата, що не стосуються його кваліфікації та професійних даних.

Завдання 2

Начальнику кадрової служби ПАТ "Коваль" потрібно розглянути резюме кандидатів на заміщення посади внутрішнього аудитора, надані кадровим агенством (рис.15.1, 15.2).

Кисіль Микола Олегович

Адреса: м. Харків, проспект Миру, буд. 67, кв. 52.
Домашній телефон: 95-17-13.
Мобільний телефон: 097 252 60-80.
E-mail: kicelman@ukr.net.
МЕТА – здобуття посади внутрішнього аудитора.
ПРОФЕСІЙНІ НАВИЧКИ ТА ЗНАННЯ:

участь в аудиторських перевірках організацій різних форм власності та сфер діяльності;

консультування з питань бухгалтерського та податкового обліку;

досвідчений користувач ПК: "1-С Бухгалтерія", MS Office, правова система "Консультант".

ДОСВІД РОБОТИ:

Внутрішній аудитор, 2004 – 2014 рр. ПрАТ "АТРІУМ", м. Харків.

Основні обов'язки:

розроблення та впровадження системи внутрішнього обліку та контролю фінансових і матеріальних ресурсів підприємства (подальше управління системою);

аналіз і перевірка ефективності використання та збереження активів, обґрунтованості зроблених витрат, формування звітності;

контроль розрахунків з контрагентами;

робота з дебіторською та кредиторською заборгованістю;

проведення інвентаризації основних засобів і товарно-матеріальних цінностей.

Помічник аудитора, 2003 – 2004рр. ПП "Конфіденц-аудит".

Основні обов'язки:

відновлення бухгалтерського обліку компанії;

формування спеціалізованих звітів;

ведення бухгалтерського обліку на декількох підприємствах за спрощеною системою оподаткування.

ОСВІТА – вища. Харківський державний економічний університет, 2000 р., спеціальність "Бухгалтерський облік і аудит", кваліфікація – економіст.
ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ:
Одружений. Військовозобовязаний. Водійське посвідчення категорії Ст. Активна життєва позиція.
ОПЛАТА : не менше 6 000 грн.

Рис. 15.1. **Резюме кандидата на вакантну посаду внутрішнього аудитора**

Стаж роботи: 21 рік.
Оплата 5 800грн – 6 000 грн.
Опис:
ПІБ – Чайкіна Катерина Григорівна.
Вік – 43 роки.
Адреса : Харківська область, м. В. Бурлук, вул. Ромашкова, буд. 12.
Сімейний стан: одружена.
Діти: двоє дітей 12–14 років.
Мета – пошук нової роботи, професійне зростання.
Посади – заступник головного бухгалтера, головний бухгалтер, начальник відділу внутрішнього аудиту.
Очікуваний дохід – 6 000 – 7 000 грн
Освіта : вища, 1989 – 1993 рр. – Донецький державний університет (спеціальність – економіст-бухгалтер), диплом з відзнакою.
Стаж роботи головним бухгалтером – 6 років, аудитором – 9 років.
Досвід роботи: з 1993 до теперішнього часу – бухгалтер, заступник головного бухгалтера, головний бухгалтер, в. о. фінансового директора, аудитор відділу внутрішнього аудиту, начальник відділу внутрішнього аудиту Холдингу «Аксьонов Комерсіаль Інтернасьональ» (виробництво металоконструкцій та їх реалізація, оптова торгівля).
Додатково веду курси бухгалтерського та податкового обліку. Маю сертифікат незалежного аудитора з 2004 року.
Додатково: професіоналізм, висока працездатність, впевненість, спокій, уміння працювати у форс-мажорних обставинах, гнучкий стиль і вміння керувати колективом, хороша пам'ять, націленість на тривалу роботу у фірмі.
Знання законодавства України з бухгалтерського та податкового обліку, впевнений користувач ПК, "Бухгалтерія 1-С", банк-клієнт, правові бази Word, Excel тощо.

Рис. 15.2. **Резюме кандидата на вакантну посаду внутрішнього аудитора**

Необхідно. Оцінити переваги та недоліки кандидатів, описати їх. Зробити висновок, який з кандидатів є прийнятним для ПАТ "Коваль".

Завдання 3

Складіть програму внутрішнього аудиту діяльності ПАТ "Коваль" за 2014 р. Розробіть план-графік проведення внутрішнього аудиту. Під час планування враховуйте найбільш "проблемні" області; передбачте для них застосування не лише документальних, але й фактичних перевірок, частіше їх проведення, а також раптовий контроль.

Завдання 4

Розробити стандарт внутрішнього аудиту "Документування перевірок" як складову організаційно-методичного забезпечення роботи виділу внутрішнього аудиту ПАТ "Коваль" (методичні рекомендації див. в темі 2 "Організація діяльності та контроль якості роботи аудиторської фірми та праці аудиторів" і http://www.iia-ru.ru/inner_auditor/standard).

Запитання та відповіді для самоперевірки рівня засвоєння дисципліни

1. Концепція суттєвості та способи впливу на неї користувачів фінансової інформації

Викривлення вважається суттєвим, якщо існує ймовірність того, що таке викривлення може вплинути на рішення користувачів інформації, які приймаються на підставі фінансової звітності.

Інформація про потенційних користувачів інформації та характер рішень, які вони можуть прийняти, впливає на ідентифікацію викривлень як суттєвих, так і не несуттєвих для аудиторських перевірок різного типу.

2. Відмінності між кількісними й якісними аспектами суттєвості, а також кількісним та якісним факторами, що впливають на професійне судження аудитора щодо суттєвості.

Кількісний аспект суттєвості – це визначене в грошовому вимірі потенційне викривлення у фінансовій звітності.

Якісний аспект суттєвості належить до:

можливих порушень законів і норм;

невідповідного розкриття проблем, які є поточними, але важливими для визначення достовірності та повноти подання фінансового стану підприємства у фінансовій звітності.

3. Яким чином аудитор може визначити загальний рівень суттєвості для конкретної аудиторської перевірки?

Аудитор визначає суттєвість, використовуючи професійне судження. Аудитор зазвичай використовує встановлені внутрішніми стандартами керівні орієнтири для визначення суттєвості.

Найбільш поширені з них – від 5 % до 10 % доходу до оподаткування. Інші орієнтири – від 1 % до 5 % суми всіх активів; від 0,5 до 5 % суми власного капіталу; від 0,5 % до 5,0 % від величини валового доходу; від 0,5 до 1,0 % чистого прибутку.

4. Порядок застосування суттєвості в ході аудиторської перевірки.

У ході перевірки аудитор фіксує всі виявлені викривлення в робочих документах.

Після завершення перевірки аудитор узагальнює всі виявлені викривлення; враховує викривлення, скориговані суб'єктом господарювання; викривлення, що залишилися невиправленими; порівнює з керівними орієнтирами для визначення їх суттєвості або несуттєвості й обґрунтовує професійне судження про тип аудиторської думки.

5. Оцінювання результатів аудиторської вибірки й її вплив на думку аудитора в аудиторському висновку (звіті незалежного аудитора).

Аудитор виявляє викривлення в ході перевірки. Допустиме викривлення – це застосування робочого рівня суттєвості до конкретної процедури вибірки [64]. Аудитор приймає рішення шляхом поширення результатів вибірки на генеральну сукупність, з якої була взята репрезентативна вибірка. Якщо прогнозоване викривлення разом із аномальним перевищують допустиме, вибірка не дає достатніх підстав для висновків щодо генеральної сукупності. Чим ближче сумарно прогнозоване викривлення разом із аномальним до допустимого, тим більша вірогідність того, що дійсне викривлення в генеральній сукупності може перевищити допустиме. Якщо прогнозоване викривлення перевищує очікуване аудитором, яке використовувалося у визначенні обсягу вибірки, аудитор може дійти висновку про існування неприйнятного ризику вибірки, оскільки дійсне викривлення в генеральній сукупності може перевищити допустиме. Дати оцінку ризику перевищення допустимого викривлення над дійсним у генеральній сукупності аудитору допомагає врахування результатів інших аудиторських процедур [60]. Суми прогнозованих сукупних і очікуваних викривлень є максимально можливими викривленнями у фінансовій звітності. Аудитор порівнює цю величину з величиною рівня суттєвості для прийняття рішення про висловлення немодифікованої думки.

6. Дайте визначення поняття внутрішнього контролю відповідно до МСА та наведіть дві причини необхідності оцінювання внутрішнього контролю аудитором.

Внутрішній контроль – процес, розроблений, запроваджений і підтримуваний тими, кого наділено найвищими повноваженнями, управлінським персоналом, а також іншими працівниками, для забезпечення достатньої впевненості щодо досягнення цілей суб'єкта господарювання стосовно достовірності фінансової звітності, ефективності та результативності діяльності, а також дотримання застосованих законів і нормативних актів [64, с. 13–14]. Аудитор оцінює внутрішній контроль: для оцінки ризику контролю, для отримання основи планування аудиту і для визначення характеру, обсягу та термінів аудиторських процедур; для формулювання конструктивних пропозицій керівництву щодо поліпшення внутрішнього контролю.

7. Поясніть причини застосування аудитором тестування засобів контролю.

Аудитор проводить тестування засобів контролю тільки в тому випадку, якщо він має намір, ґрунтуючись на оцінці системи контролю, зменшити обсяг тестування по суті. Це можливо тільки за умови, що аудитор впевнений в точності та відповідності розроблених процедур. Зменшення тестування по суті виправдовує зусилля, витрачені на тестування засобів контролю.

8. Чим керується аудитор для визначення характеру та кількості необхідних доказів ?

Аудитор визначає достатність і прийнятність доказів, використовуючи професійне судження щодо: суттєвості; розгляду властивого ризику та ризику контролю; досвіду попередніх перевірок; надійності доказів; помилок або фактів шахрайства, виявлених в ході перевірки.

9. Процедури отримання аудиторських доказів.

Аудитори отримують докази шляхом виконання однієї або декількох процедур – таких, як:

перевірка – вивчення записів або документів; фізичний огляд активів;

спостереження – нагляд за процесом або процедурою, які виконують інші особи, або за виконанням заходів внутрішнього контролю;

зовнішнє підтвердження – аудиторські докази, отримані аудитором у вигляді прямої письмової відповіді від третьої сторони;

повторне обчислення – перевірка математичної правильності документів чи записів;

повторне виконання – незалежне виконання аудитором процедур або заходів внутрішнього контролю;

аналітичні процедури – оцінювання фінансової інформації через аналіз правдоподібного взаємозв'язку між фінансовими та нефінансовими даними;

запит – пошук фінансової та нефінансової інформації від обізнаних осіб як у самого суб'єкта господарювання, так і за його межами.

10. Особливості застосування аналітичних процедур для знаходження аудиторських доказів.

Аналітичні процедури можуть використовуватися на стадії планування аудиторської перевірки для визначення характеру, обсягу та тривалості аудиту. Вони також використовуються для знаходження основних доказів, що підтверджують певні твердження. На завершальній стадії перевірки аналітичні процедури можуть використовуватися для остаточної оцінки подання фінансової звітності.

Аналітичні процедури, які використовуються для отримання основних доказів, повинні бути переконливішими порівняно з аналітикними процедурами, які використовувалися для планування й огляду.

Обсяг застосування аналітичних процедур обмежується здатністю аудитора будувати розумні очікування та ступенем надійності інформації, що використовується для проведення аналізу.

11. Наведіть приклади робочих документів аудитора.

Загальна стратегія аудиту; план аудиту; договір (лист-зобов'язання);

меморандум з планування аудиту; лист-підтвердження; лист-запевнення; розрахунок рівня суттєвості; розрахунок аудиторської вибірки.

12. Опишіть основні дії аудитора до укладення договору

Основні дії аудитора до укладення договору включають:

оцінювання незалежності аудитора відносно клієнта;

розгляд будь-яких особливих вимог або ризику, що відносяться до договору;

отримання фінансової звітності клієнта;

досягнення розуміння бізнесу клієнта;

запити до банків, юристів та інших установ, що обслуговують клієнта;

спілкування з попереднім аудитором;

оцінювання достатності ресурсів фірми для виконання завдання;

визначення прийнятності концептуальної основи фінансової звітності, яка застосована для складання фінансової звітності;

отримання згоди управлінського персоналу щодо визнання та розуміння відповідальності за: складання фінансової звітності відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності; внутрішній контроль, необхідний для надання можливості складати фінансову звітність, що не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки; забезпечення аудитора доступом до всієї інформації, доречної для складання фінансової звітності.

13. Які фактори необхідно врахувати, перш ніж укласти новий аудиторський договір?

Аудитор має врахувати:

наявність ділових та/або фінансових відносин між персоналом аудиторської фірми та клієнтом;

чесність клієнта;

відповідальність управлінського персоналу клієнта за фінансову звітність;

запевнення управлінського персоналу щодо безперервності діяльності;

запевнення управлінського персоналу щодо дотримання вимог законодавчих і нормативних актів під час аудиту фінансової звітності.

14. Основні складові договору (листа-зобов'язання) на проведення обов'язкового аудиту.

Основними складовими договору (листа-зобов'язання) на проведення обов'язкового аудиту є:

основні відомості про сторони договору;

предмет договору;

умови завдання з аудиту;

обов'язки та права сторін;

ціна договору (розмір і умови оплати);

порядок виконання завдання з аудиту та приймання-передання результатів аудиту;

відповідальність сторін і вирішення суперечок;

особливі умови та забезпечення конфіденційності;

строки дії договору;

прикінцеві положення;

місце знаходження та реквізити сторін;

додаток до договору: графік аудиторської перевірки;
підписи та печатки сторін.

15. Характер інформованості аудитора про бізнес клієнта, необхідний для перевірки основних засобів.

Знання бізнесу клієнта допомагає аудитору у визначенні типів активів, що підлягають імовірному придбанню або ліквідації. Це знання також допомагає у розгляді відповідності належного стандарту розкриття зобов'язань з оренди й інвестиційного характеру.

Знання бізнесу клієнта допомагає аудитору виявити завищення балансової вартості основних засобів порівняно з їх справедливою вартістю. Під час перевірки нарахування зносу це знання може допомогти аудитору оцінити залишкову вартість і строки корисного використання основних засобів.

16. Аналітичні процедури, які використовують у аудиторській перевірці основних засобів.

У ході аудиторської перевірки основних засобів використовують такі аналітичні процедури:

порівняння поточних сальдо з сальдо попередніх періодів;

порівняння відношення зносу до активів періоду, що перевіряється, з відношенням зносу до активів попереднього періоду;

порівняння витрат на ремонт основних засобів періоду, що перевіряється, з витратами на ремонт основних засобів попереднього періоду;

виявлення статей витрат на ремонт, які повинні бути капіталізовані;

порівняння всіх поліпшень основних засобів у поточному періоді з основними планами (бюджетами).

17. Основні твердження управлінського персоналу щодо основних засобів, які розглядає аудитор.

Аудитор насамперед розглядає твердження управлінського персоналу щодо наявності, права власності й оцінки основних засобів. Аудитор зазвичай складає перелік усіх основних засобів, які надійшли та вибули в звітному періоді, і підкріплює кожну з позицій відповідною документацією. Аудитор може персонально провести інвентаризацію значних поліпшень основних засобів. Документальні докази повинні бути переглянуті для встановлення права власності.

Аудитор також повинен упевнитися, що розкриття інформації щодо основних засобів здійснене відповідно до вимог застосовної концептуальної основи фінансової звітності.

18. Наведіть приклади аудиторських процедур по суті щодо основних засобів.

Аудиторськими процедурами по суті щодо основних засобів є: перевірка документів щодо основних засобів, які надійшли та вибули в звітному періоді; спостереження за об'єктами основних засобів; інвентаризація активів; оцінювання належного обліку оренди; повторне обчислення нарахувань

зносу основних засобів; аналітичні процедури стосовно прибутків/збитків у разі вибуття; перевірка відповідності розкриття вимогам П(С)БО (МСФЗ).

19. Інформація, необхідна для перевірки запасів по суті.

Аудитор зобов'язаний отримати інформацію про:

види сировини, матеріалів, готової продукції, незавершеного виробництва, напівфабрикатів і МШП;

процедури внутрішнього контролю запасів;

можливі мотивації керівництва для завищення або заниження сальдо запасів;

життєвий цикл продукції, яка виробляється суб'єктом господарювання, для оцінювання доцільності створення резерву на випадок старіння запасів;

застосування методів оцінювання запасів.

20. Аналітичні процедури, які використовуються при аудиторській перевірці запасів.

До аналітичних процедур при аудиті запасів доцільно віднести: порівняння валової прибутковості та коефіцієнта оборотності запасів з коефіцієнтами попередніх періодів і зі статистичними даними за галуззю.

Аудитор має також переглянути рахунки запасів на предмет незвичайних операцій або бухгалтерських проведень на велику суму та дослідити самі проведення на предмет відповідності кількості запасів, відображених в облікових записах, фактичній їх кількості.

21. Приклади аудиторських процедур по суті у процесі аудиту запасів.

Аудиторськими процедурами по суті щодо запасів є:

порівняння залишків запасів на початок звітного періоду з залишками на кінець попереднього періоду;

спостереження за виконанням процедур інвентаризації запасів;

перевірка відображення результатів інвентаризації в обліку;

зовнішнє підтвердження оприбуткування запасів;

перевірка правильності оцінки запасів;

повторне обчислення записів у накладних щодо оприбуткування запасів, отриманих від великих постачальників;

перевірка правильності визначення транспортно-заготівельних витрат, що включені до первісної вартості запасів.

22. Моральна відповідальність аудитора перед клієнтами й іншими користувачами інформації, наданої аудитором

Моральна відповідальність аудитора відносно до третіх сторін включає в себе обов'язок діяти в інтересах його/її клієнтів, працівників та інших зацікавлених третіх сторін. Це передбачає незалежність, належну ретельність і професійну компетентність, а також діяльність відповідно до стандартів впевненості й аудиту.

23. Чим викликана необхідність дотримання аудитором професійного скептицизму під час аудиту фінансової звітності?

Скептицизм – критично-недовірливе ставлення до чого-небудь, сумнів у можливості або істинності чогось [82]. Застосування скептицизму як методу судження сприяє запобіганню прийняття передчасних (необґрунтованих) висновків.

МСА рекомендують аудитору планувати та виконувати аудит із професійним скептицизмом. Таким чином, аудитор в своїй професійній діяльності не повинен виключати можливість існування обставин (умов), які призводять до суттєвого викривлення фінансової звітності.

Так, наприклад, повз його увагу не мають проходити аудиторські докази, що суперечать іншим отриманим ним доказам. Такі докази мають бути поставлені під сумнів.

Також аудитор, безумовно, враховує свій минулий досвід щодо чесності управлінського персоналу суб'єкта господарювання. Разом з тим, він повинен робити висновки лише після отримання достатньої впевненості на основі виконання відповідних процедур.

Дотримання професійного скептицизму зменшує ризик невиявленя незвичайних обставин, використання невідповідних припущень тощо.

24. Елементи системи контролю якості.

Кожна аудиторська фірма повинна встановити політики та процедури стосовно:

відповідальності керівництва за якість на фірмі;

відповідних етичних вимог;

прийняття та продовження стосунків з клієнтами та щодо конкретних завдань;

людських ресурсів;

виконання завдання;

моніторингу.

Глосарій

Аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах і відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [72].

Аудит витрат і собівартості продукції – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації щодо витрат і собівартості продукції в усіх суттєвих аспектах.

Аудит власного капіталу підприємства – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності інформації щодо власного капіталу підприємства.

Аудит грошових коштів – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності касових операцій, операцій з коштами в дорозі, операцій на рахунках у банках, операцій з грошовими документами й еквівалентами грошових коштів.

Аудит дебіторської заборгованості – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності дебіторської заборгованості.

Аудит довгострокових зобов'язань – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності довгострокових зобов'язань.

Аудит доходів і фінансових результатів – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності доходів і фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання.

Аудит запасів – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності руху та результатів здійснення операцій із запасами.

Аудит короткострокових зобов'язань – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності короткострокових зобов'язань.

Аудит необоротних активів – перевірка достовірності показників фінансової звітності щодо необоротних активів і відповідності ведення бухгалтерського обліку вимогам чинного законодавства.

Аудит облікової політики – перевірка відповідності обраних і застосованих підприємством облікових політик застосовній концептуальній основі фінансової звітності, їх належності й обґрунтованості.

Аудит податкових розрахунків і платежів – з'ясування повноти нарахування та своєчасності сплати податків, стану їх обліку, правильності відображення розрахунків з бюджетом у фінансовій звітності.

Аудит розрахунків з оплати праці – формування аудиторського судження стосовно достовірності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності розрахунків з оплати праці.

Аудит установчих документів – ретельна перевірка юридичних підстав на право функціонування суб'єкта господарювання відповідно до чинного законодавства та підтвердження права власності юридичних і фізичних осіб [43, с. 130].

Аудиторська діяльність – підприємницька діяльність, яка включає організаційне та методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) і надання інших аудиторських послуг [72].

Аудиторський висновок (звіт незалежного аудитора) – документ, що складений відповідно до стандартів аудиту та передбачає надання впевненості користувачам щодо відповідності фінансової звітності або іншої інформації концептуальним основам, які використовувалися для її складання [64; 72].

Внутрішній аудит – діяльність уповноважених суб'єктів щодо надання незалежної й об'єктивної оцінки систем управління ризиками, контролю або корпоративного управління та надання роз'яснень і рекомендацій тим, хто наділений найвищими повноваженнями в компанії, з метою підвищення ефективності діяльності [29, с. 57].

Внутрішньофірмові стандарти аудиту – сукупність принципів, методів, прийомів і способів, що використовуються аудиторською фірмою під час надання аудиторських послуг, підготовки документації, виходячи із встановлених правил та особливостей діяльності аудиторської фірми.

Завдання з аудиту – завдання з надання обґрунтованої впевненості, яке виконується згідно з МСА шляхом перевірки фінансової звітності

з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність у всіх суттєвих аспектах і відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [78].

Завдання з надання впевненості – завдання, за яким фахівець-практик надає висновок, призначений підвищити ступінь довіри визначених користувачів, інших ніж відповідальна сторона, щодо результату оцінювання або визначення предмета перевірки за відповідними критеріями. Результатом оцінювання або визначення предмета перевірки є інформація, отримана через застосування критеріїв до предмета перевірки [64, с. 17].

Завдання з надання достатньої впевненості – метою завдання з надання достатньої впевненості є зменшення ризику завдання з надання впевненості до прийнятно низького рівня за обставин завдання як основи для надання позитивної форми висновку фахівця-практика [64, с. 18].

Завдання з надання обмеженої впевненості – метою завдання з надання обмеженої впевненості є зменшення ризику завдання з надання впевненості до рівня, який є прийнятним за обставин завдання, але більшим, ніж у завданні з надання достатньої впевненості, як основи для надання негативної форми висновку фахівця-практика [64, с. 18].

Завдання з огляду – мета завдання з огляду полягає в тому, щоб на основі процедур, які не дають усіх доказів, що їх вимагав би аудит, надати аудитору змогу констатувати, чи привернув його увагу будь-який факт, який дає підстави стверджувати, що фінансова звітність не складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності [64, с. 18].

Застосовна концептуальна основа фінансової звітності – концептуальна основа фінансової звітності, прийнята управлінським персоналом та в разі потреби – тими, кого наділено найвищими повноваженнями, при складанні фінансової звітності, яка є прийнятною з огляду на характер суб'єкта господарювання та мету фінансової звітності або яка вимагається законодавством чи нормативними актами [64, с. 20].

Інформаційне забезпечення аудиту – належно систематизована сукупність інформації, що формується та використовується на різних стадіях процесу аудиту для досягнення поставленої мети [48].

Історична фінансова інформація – інформація, виражена у фінансових показниках, стосовно конкретного суб'єкта господарювання, отримана на основі облікової системи цього суб'єкта господарювання, про економічні події, які відбувалися у минулих періодах, або про минулі економічні умови чи обставини на певний момент часу [64, с. 22].

Метод аудиту – сукупність прийомів і способів, за допомогою яких здійснюється оцінювання об'єктів аудиту, що підлягають дослідженню.

Методика аудиту – порядок і послідовність застосування відповідних методичних прийомів і способів аудиту (за термінологією МСА – аудиторських процедур) для обробки економічної інформації щодо фінансової звітності з метою формування професійного судження стосовно її достовірності та доведення цього судження до відома користувачів через звіт незалежного аудитора.

Об'єкт аудиту – окремі або взаємопов'язані економічні, організаційні, правові, інформаційні й інші сторони функціонування системи, що вивчається, стан якої може бути оцінений кількісно або якісно [5; 37; 48].

Організація аудиторської діяльності – комплекс заходів на макро- та макрорівні, спрямованих на забезпечення раціонально впорядкованого функціонування системи надання аудиторських послуг і підвищення надійності інформації щодо ступеня економічної стабільності суспільно значущих суб'єктів господарювання.

Організація аудиторського процесу – сукупність дій, спрямованих на систематизацію складових частин аудиторського процесу, починаючи від отримання аудитором листа-пропозиції від потенційного клієнта та закінчуючи подальшою співпрацею з клієнтом після надання аудиторського висновку (звітну незалежного аудитора) [28, с. 252].

Організація аудиту – встановлена в аудиторській фірмі та координована її керівництвом сукупність заходів щодо створення та постійного вдосконалення умов для досягнення аудиторською групою із завдання мети аудиту відповідно до узгоджених з клієнтом положень договору, фундаментальних принципів професійної етики та вимог МСА.

Перевірка контролю якості виконання завдання – процедури, розроблені для отримання до того, як буде надано висновок (звіт), об'єктивної оцінки важливих суджень, які були висловлені групою із завдання, та висновків, яких вона досягла при складанні висновку (звіту) за наслідками виконання завдання [78].

Положення (Статут) про службу внутрішнього аудиту – внутрішній офіційний документ, що визначає цілі, повноваження й обов'язки підрозділу внутрішнього аудиту [62; 66].

Предмет аудиту – показники фінансової звітності в аспекті їх відповідності певним критеріям.

Прогнозна фінансова інформація – фінансова інформація, що ґрунтується на припущеннях про події, які можуть відбутися в майбутньому, та про можливі дії суб'єкта господарювання [64, с. 33].

Професійне судження аудитора – застосування необхідних навичок, знань і досвіду в контексті стандартів аудиту, бухгалтерського обліку та професійної етики при прийнятті обґрунтованих рішень щодо плану дій, які прийнятні за обставинами завдання з аудиту [64, с. 33].

Професійний скептицизм – ставлення, що поєднує допитливість, уважність до обставин, які можуть вказувати на можливе викривлення внаслідок помилки або шахрайства, та критичну оцінку аудиторських доказів [64, с. 33].

Процедура внутрішнього аудиту – сукупність дій внутрішнього аудитора з метою збирання, оцінювання та документування аудиторських доказів для підготовки аудиторського звіту з виконання завдання.

Процедури по суті – аудиторські процедури, призначені для виявлення суттєвих викривлень на рівні тверджень [64, с. 33].

Робочі документи внутрішнього аудитора – сукупність носіїв інформації, на яких зафіксовані виконані внутрішнім аудитором процедури, надійні та релевантні аудиторські докази, а також аудиторські висновки, що використовуються для підготовки аудиторського звіту з виконання завдання.

Система контролю якості – формалізована сукупність принципів, методів і правил, які застосовує суб'єкт аудиторської діяльності для здійснення контролю якості аудиторських послуг, а також заходи та дії, які він здійснює для впровадження політики контролю якості та моніторингу відповідності системи контролю якості встановленим вимогам [69].

Служба внутрішнього аудиту (підрозділ внутрішнього аудиту) – департамент, відділ, група консультантів або інших спеціалістів, які надають незалежні й об'єктивні гарантії та консультації з метою вдосконалення роботи організації. Внутрішній аудит допомагає організації досягти поставлених цілей за допомогою систематичного, послідовного

підходу до оцінювання та підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю та корпоративного управління [62; 66].

Твердження – явні або інші твердження, надані управлінським персоналом, які містяться у фінансовій звітності й які використовує аудитор для розгляду потенційних викривлень різного типу, що можуть мати місце [64, с. 36].

Ті, кого наділено найвищими повноваженнями – особа (особи) чи організація (організації) (наприклад, установа, що виконує функції довіреної особи), які відповідають за нагляд за стратегією суб'єкта господарювання та зобов'язаннями, пов'язаними із підзвітністю суб'єкта господарювання. Така відповідальність охоплює також нагляд за процесом складання фінансової звітності [64, с. 37].

Уповноважені контролери – незалежні фізичні особи, які уклали з Комітетом з контролю якості цивільно-правові договори про здійснення зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів відповідно до Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості [76].

Уповноважені з контролю якості організації – визнані АПУ громадські об'єднання та професійні організації, які уклали з Комітетом з контролю якості угоду про здійснення зовнішніх перевірок систем контролю якості аудиторських фірм та аудиторів відповідно до Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості.

Управлінський персонал – особа (особи), які несуть адміністративну відповідальність за ведення діяльності суб'єкта господарювання [64, с. 37].

Фінансова звітність – структуроване подання історичної фінансової інформації, включаючи відповідні примітки, яке призначене повідомляти про економічні ресурси або зобов'язання суб'єкта господарювання на певний момент часу або про зміни у них за період часу відповідно до концептуальної основи фінансової звітності. Відповідні примітки складаються, як правило, зі стислого викладу суттєвих облікових політик та іншої пояснювальної інформації. Термін "фінансова звітність" означає, як правило, повний комплект фінансової звітності, визначений за вимогами застосовної концептуальної основи фінансової звітності, проте може також означати окремий фінансовий звіт [64, с. 38].

Рекомендована література

1. Аренс А. Аудит / А. Аренс, Дж. Лоббек; пер. с англ.; гл. ред. серии проф. Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 1995. – 560 с.
2. Аудит в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій : монографія / Л. М. Янчева А. С. Крутова, Т. О. Тарасова та ін. – Х. : ХДУХТ, 2011. – 294 с.
3. Аудит Монтгомери / Ф. Л. Дефлиз, Г. Р. Дженик, В. М. О'Рейли и др. ; пер. с англ. под ред проф. Я. В. Соколова. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 542 с.
4. Аудит оподаткування підприємств : навч. посіб. / О. А. Петрик, Г. М. Давидов, О. Ю. Редько та ін.; заг. ред. О. А. Петрик. – К. : ДННУ "Акад. фін. управління", 2012. – 352 с.
5. Бодюк А. В. Методологічні та нормативно–правові аспекти аудиту підприємницької діяльності : монографія / А. В. Бондюк. – К. : Кондор, 2005. – 356 с.
6. Бондар В. В. Концепція розвитку аудиту в Україні: теорія, методологія, організація : монографія / В. П. Бондар. – Житомир : ЖДТУ, 2008. – 456 с.
7. Бровко О. Т. Організаційні аспекти та інформаційне забезпечення внутрішнього аудиту товарних запасів / О. Т. Бровко // Вісник ЖДТУ "Економічні науки". – 2010. – № 3 (53). – С. 48–50.
8. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підруч. для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець. – 3-тє вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2006. – 512 с.
9. Василюк М. М. Якість аудиторських послуг: методологія, організація, парадигма розвитку : монографія / М. М. Василюк. – Івано-Франківськ : Вид. Прикарпат. нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2015. – 259 с.
10. Воінова Т. С. Місце документування аудиторських доказів у системі процедур аудиту / Т. С. Воінова, Т. В. Мултанівська // Прогнозування соціально-економічного розвитку національної економіки : Матли Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 26 – 27 грудня 2014 р.). – У 3-х частинах. – Дніпропетровськ : НО "Перспектива", 2014. – Ч. 3. – С. 64–67.
11. Директива ЄС про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності // Аудитор України. – 2010. – № 6 (178). – С. 6–20.

12. Дмитренко І. М. Аудит: діагностика безперервності діяльності підприємств : монографія / І. М. Дмитренко, І. М. Бєлоусова. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – 320 с.

13. Дорош Н. І. Аудит: теорія і практика / Н. І. Дорош. – К. : Знання, 2006. – 495 с.

14. Жминько С. И. Внутренний аудит / С. И. Жминько, О. И. Швырева, М. Ф. Сафонова. – Ростов н/Д : Феникс, 2008. – 316 с.

15. Загородній А. Г. Ризики аудиторської діяльності: методика виявлення й оцінювання / А. Г. Загородній, Л. М. Пилипенко. – Львів : ЗУКЦ, 2010. – 232 с.

16. Занько Б. М. Аудит товарних запасів / Б. М. Занько // Економіка: проблеми теорії та практики. Зб. наукових праць. – Дніпропетровськ : ДНУ. – 2013. – № 51. – С. 66–71.

17. Каменська Т. О. Внутрішній аудит. Сучасний погляд : монографія / Т. О. Каменська. – К. : ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2010. – 499 с.

18. Карпенко І. О. Внутрішній аудит: визначення та необхідність створення / І. О. Карпенко // Аудитор України. – 2013. – № 6 (211). – С. 41–47.

19. Коваль М. І. Аудит. Організація і методика аудиту : опор. курс лекцій / М. І. Коваль, О. В. Михайленко. – К. : Персонал, 2014. – 221 с.

20. Кодекс Етики Професійних бухгалтерів / перекл. з англ. за ред. С. Я. Зубілевич. – К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2010. – 124 с.

21. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту : підручник / Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча. – К. : Каравела, 2009. – 544 с.

22. Лебединець Т. Л. Основи глобального розширення обізнаності щодо аудиторської діяльності та застосування Міжнародних стандартів внутрішнього аудиту / Т. Л. Лебединець // Аудитор України. – 2013. – № 7 (212). – С. 66–68.

23. Лубенченко О. Е. Аудит зовнішньоекономічної діяльності : монографія / О. Е. Лубенченко. – К. : Кондор-Видавництво, 2015. – 306 с.

24. Малишкін О. І. Облік і аудит податків в Україні: теорія, методологія, практика : монографія / О. І. Малишкін. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 376 с.

25. Мултанівська Т. В. Аудит в схемах та таблицях : навч. посіб. / Т. В. Мултанівська. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2011. – 400 с.

26. Мултанівська Т. В. Аудит : навч. посіб. / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воінова, О. О. Вороніна. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 336 с.

27. Мултанівська Т. В. Організація інформаційної взаємодії в аудиторському процесі / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воінова // Економіка розвитку. – 2015. – № 2 (74). – С. 30–38.

28. Мултанівська Т. В. Розробка підходу до вдосконалення організації аудиторського процесу / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воінова. // БИЗНЕС ИНФОРМ. – 2013. – № 9. – С. 246–253.

29. Мултанівська Т. В. Теоретичні основи внутрішнього аудиту та його місце в системі управління компанією / Т. В. Мултанівська, Т. С. Воінова. // Економіка розвитку. – 2012. – № 3 (63). – С. 54–60.

30. Мултановская Т. В. Внешний контроль качества в аудите как фактор повышения эффективности внутрифирменных стандартов / Т. В. Мултановская, М. С. Горяева // БИЗНЕС ИНФОРМ. – 2010. – № 9. – С. 90–94.

31. Мултановская Т. В. Проблемы реализации результатов аудита на предприятии / Т. В. Мултановская, Т. С. Воинова. М. С. Горяева // Мат-ли Міжнар наук.-практ. конф. "Антикризові аспекти регулювання економіки" (Харків 02 – 04.12.2010 р.) // БИЗНЕС ИНФОРМ. – 2011. – № 2 (395).– Т. 2. – С. 155–157.

32. Назарова К. О. Аудит: еволюція, потенціал, ефективність : монографія / К. О. Назарова. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 464 с.

33. Немченко В. В. Практичний курс внутрішнього аудиту : підручник / В. В. Немченко, В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко ; за ред. В. В. Немченко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.

34. Огійчук М. Ф. Аудит: організація і методика : навч. посіб. / М. Ф. Огійчук, І. Т. Новіков, І. І. Рагуліна. – К. : Алерта, 2010. – 584 с.

35. Організація та методика аудиту : навч. посіб. / В. М. Іванков, Г. В. Назарова, Т. С. Шаровська та ін. ; за ред. І. К. Дрозд. – К. : "ТОВ Видавництво "Сова", 2014. – 312 с.

36. Парушина Н. В. Аудит: основы аудита, технология и методика проведения аудиторских проверок: учеб. пособ. / Н. В. Парушина, Э. А. Кыштымова. – 2-е изд. перераб и доп. – М. : ИД "ФОРУМ" ; ИНФРА-М, 2013. – 560 с.

37. Петрик О. А. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності : навч. посіб. / О. А. Петрик, В. Я. Савченко, Д. Е. Свідерській; за заг. ред. О. А. Петрик. – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.

38. Петрик О. Аудит: законодавчо-нормативне регулювання, історичні аспекти та проблеми розвитку в Україні / О. Петрик // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 8–9. – С. 63–73.

39. Пожарицкая И. М. Аудит : учеб. пособ. / И. М. Пожарицкая, Т. Н. Пилатова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Симферополь : ИТ "АРИАЛ", 2013. – 266 с.

40. Посткризовий розвиток фондового ринку: світові тенденції і національні особливості [Текст] : монографія / Г. М. Азаренкова, І. В. Шкодіна, В. М. Соболєв та ін. – К. : УБС НБУ, 2013. – 278 с.

41. Проскуріна Н. М. Організація і методика документального забезпечення аудиту фінансової звітності в системі корпоративного управління : наук.-практ. посіб. / Н. М. Проскуріна, О. Ю. Рубітель; за ред. проф. Н. М. Проскуріної. – Запоріжжя : ЗНУ, 2015. – 214 с.

42. Проскуріна Н. М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія і практика : монографія / Н. М. Проскуріна. – К. : ДП "Інформ.-аналіт. Агентство", 2011. – 739 с.

43. Рудницький В. С. Організація і методика аудиту [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ / В. С. Рудницький, З. О. Душко. – К. : УСБ НБУ, 2014. – 479 с.

44. Сметанко О. В. Проблеми і перспективи розвитку внутрішнього аудиту в акціонерних товариствах України : монографія / О. В. Сметанко. – К. : КНЕУ, 2014. – 461 с.

45. Соболєв В. М. Основні проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні / В. М. Соболєв, Т. Л. Слюніна, Т. В. Розіт // БІЗНЕС ІНФОРМ. – 2013. – № 11. – С. 324–328.

46. Суха О. Р. Організація і методика аудиту [Текст] : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / О. Р. Суха. – Рівне : НУВГП, 2010. – 73 с.

47. Сухарева Л. О. Аудит: оцінка ефективності бухгалтерського контролю : монографія / Л. О. Сухарева, А. М. Садекова. – Донецьк : Вид. "Ноулідж" (Донецьке відділення), 2011. – 214 с.

48. Усач Б. Ф. Організація і методика аудиту [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Б. Ф. Усач, З. О. Душко. – К. : УБС НБУ, 2011. – 298 с.

49. Фатюха Н. Г. Впровадження внутрішнього аудиту в діяльність підприємства / Н. Г. Фатюха, І. В. Бобіна // Економічний простір. – 2011. – № 46. – С. 300–305.

50. Чебанова Н. В. Аудит на підприємствах залізничного комплексу [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. В. Чебанова, А. А. Пакуліна, Т. О. Пєтухова та ін. – Х. : УкрДАЗТ, 2010. – 228 с.

51. Чебанова Н. В. Бухгалтерські ризики: аспекти облікової політики підприємства / Н. В. Чебанова, Т. І. Єфіменко // Залізничний транспорт України. – 2015. – № 5 (114). – С. 46–50.

52. Череп А. В. Аудиторський ризик: оцінка, моделювання, управління : монографія / А. В. Череп, Н. М. Шмиголь. – Запоріжжя : ЗНУ; Дике поле, 2009. – 308 с.

53. Четыркин Е. М. Выборочные методы в аудите: учеб.-практ. пособ. / Е. М. Четыркин, Н. Е. Васильева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : КНОРУС, 2010. – 136 с.

54. Бєлоусова І. М. Специфіка методичного інструментарію аудиторської діагностики безперервності діяльності підприємств / І. М. Бєлоусова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/portal /Soc_Gum/Vdnuet/econ/2008_4/33%20.pdf.

55. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http//www.rada.kiev.ua.

56. Додатки до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2014 р. Частина 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apu.com.ua /attachments/article/290/Audit_2015_3_ all.pdf.

57. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2. rada.gov.ua /laws/show/z0893-99.

58. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http//www.rada.kiev.ua.

59. Кодекс Професійної Етики Внутрішнього Аудитора [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://505748.iia.web.hosting-test.net/wp-content/uploads/2013/10/Code-of-Ethics-Ukrainian.pdf.

60. Кузупеев А. Трансформация организационной структуры подразделений внутреннего аудита / А. Кузупеев [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iia.org.ua/wp-content/uploads/2016/01/%D1% 82% pdf.

61. Лебединець Т. Сподіваємося, що громадськість підтримає законопроект про внутрішній аудит / Т. Лебединець [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.iia.org.ua/wp-content/uploads/2013/08/% D0%9D%D0% 90_5_ 2015.pdf.

62. Международные основы профессиональной практики внутреннего аудита. Международные профессиональные стандарты внутреннего аудита (Стандарты). Версия от 12.08.2015 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://na.theiia.org/ standards-guidance/Public %20Documents/IPPF% 2020 13%20Russian.pdf.

63. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_004.

64. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : видання 2014 р. Частина 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apu.com.ua/attachments /article/290/Audit_2015_1_all.pdf.

65. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : видання 2014 р. Частина 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apu.com.ua/attachments /article /290/Audit_2015_2_all.pdf.

66. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (стандарти). Редакція 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:/ /505748.iia.web.hosting-test.net/wp-content/uploads/2013/08 /IPPF-2013-Ukrainian.pdf.

67. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/ show/z0336-13.

68. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minrd.gov.ua/nk.

69. Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг : Рішення Аудиторської палати України від 30.10.2014 р. № 302/9 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http// http://www.apu.com.ua/kontrol-yakosti.

70. Положення про моніторинг практики аудиторської діяльності : Рішення Аудиторської палати України від 24.09.2015 р. № 315/7.1 (зі

змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http// http://www.apu.com.ua /kontrol-yakosti.

71. Про акціонерні товариства : Закон України № 928–19 від 17.09.2008 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17.

72. Про аудиторську діяльність в Україні: Закон України № 140–V від 14.09.2006 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http//www.rada.kiev.ua.

73. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996–XIV від 16.07.1999 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http//www.rada.kiev.ua.

74. Програма постійного удосконалення професійних знань аудиторів "Організація і методика контролю якості аудиторських послуг фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також завдання з надання впевненості і супутні послуги" : Рішення Аудиторської палати України від 29.05.2014 р. № 294/7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/udoskonalennya-profesijnikh-znan-auditoriv-ukrajini.

75. Про затвердження Концептуальної основи контролю аудиторської діяльності в Україні : Рішення АПУ від 27.09.2011 р. № 182/3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/kontrol-yakosti.

76. Про затвердження Концепції системи забезпечення якості аудиторських послуг в Україні : Рішення Аудиторської палати України від 26.09.2013 р. № 279/7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/kontrol-yakosti.

77. Про затвердження Положення з національної практики аудиту 1 "Особливості узгодження умов завдання з обов'язкового аудиту та укладання договору про проведення обов'язкового аудиту з врахуванням вимог національного законодавства" : Рішення Аудиторської палати України від 20.12.2013 р. № 286/12 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/rishennya-apu/505-2013.

78. Про затвердження Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 "Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг" : Рішення Аудиторської палати України від 27.09.2007 р. № 182/4 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu. com.ua/kontrol-yakosti.

79. Про Перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми) : Рішення АПУ від 22.12.2011 р. № 244/14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/kontrol-yakosti.

80. Про Положення про постійне удосконалення професійних знань аудиторів України : Рішення АПУ від 04.04.2013 № 266/8 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua /udoskonalennya-profesijnikh-znan-auditoriv-ukrajini.

81. Проскуріна Н. М. Аудит дотримання принципу безперервності як перспективний напрямок розвитку аудиту / Н. М. Проскуріна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf /Vlca_ekon_ 2014_ 44_30.pdf.

82. Словник української мови: в 11 томах. Том 9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sum.in.ua/s/ skeptycyzm.

83. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.

84. Стратегія діяльності Аудиторської палати України на 2012 – 2017 роки : Рішення Аудиторської палати України від 05.07.2012 р. № 252/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua /strategiya-diyalnosti-apu.

85. Узагальнена інформація про стан аудиторської діяльності в Україні у 2014 році : Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.apu.com.ua/zvit-do-kmu.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Таблиця випадкових чисел

Рядки	Стовпці					
1	2	3	4	5	6	7
1	25004	81784	75721	16766	08532	69024
2	53095	42078	40548	29755	88902	13763
3	98625	40930	42859	91541	18468	05590
4	01872	16290	94369	06025	98919	76436
5	84254	37701	48958	12558	58293	48644
6	84689	83969	82126	14658	07056	60084
7	56811	61586	01603	84277	93561	98399
8	05394	41420	64914	75710	26602	50830
9	68458	45774	57369	65537	85729	45388
10	39387	54019	66331	00972	52426	71788
11	73908	09180	02442	50513	93486	13244
12	91864	14842	71306	80781	69979	59001
13	45233	15541	94888	40441	86236	75488
14	11399	46145	03075	36026	62022	35489
15	06610	93248	92707	59095	16173	14224
16	43457	66930	06918	88421	63626	86849
17	85191	24892	23389	77671	60448	58990
18	84568	03132	17277	88453	74429	70171
19	12030	12391	23856	43764	50598	04860
20	95019	01117	89806	63045	96766	05618
21	72180	99252	92982	25860	23522	16485
22	37267	34153	07414	44536	58163	19085
23	91192	79276	46427	37158	83501	24556
24	54848	71067	48014	72338	12611	46502
25	36018	95166	46622	22288	70614	09238
26	47217	55753	95432	36639	29052	51448
27	74180	00948	957652	48872	76553	44757
28	48218	16711	25720	54099	68062	81687
29	96918	32600	35099	30528	98759	45574
30	65368	10653	65603	31335	38633	44977
31	23953	66360	51496	56810	48033	02131
32	96508	25046	96060	83685	14608	27298
33	84337	17769	79289	19790	57204	46211

Закінчення табл. А.1

1	2	3	4	5	6	7
34	24505	17221	73780	07306	89939	60357
35	22798	65527	62697	54846	24981	82416
36	27401	14241	50758	58358	54214	05828
37	08208	94683	37224	31730	25701	38398
38	72537	64130	18343	19743	81590	11400
39	07418	08379	49444	07823	06943	88075
40	53272	88562	88470	71914	12112	43966
41	98181	66136	50570	94189	96148	66070
42	28854	02672	29170	23837	11404	02463
43	34111	64248	10248	93319	08286	52346
44	34702	53134	48848	99402	73076	43606
45	02231	85523	90873	46754	29022	35007
46	24680	57317	04352	21951	34111	19358
47	62295	5834	31390	09644	20119	13675
48	61811	60278	46965	17241	11556	10009
49	99469	91536	75458	78623	98153	18855
50	18725	36839	06854	79542	13813	98767

Додаток Б

Приклад Внутрішньофірмового стандарту аудиту "Аналітичні процедури"

Затверджено
Директор ПП "Право-Аудит"
Т. В. Мултанівська
Наказ № 14 від 15.09.2015 р.

ПОЛОЖЕННЯ (ВНУТРІШНЬОФІРМОВИЙ СТАНДАРТ) "АНАЛІТИЧНІ ПРОЦЕДУРИ"

Вступ

Дане положення, розроблене з урахуванням МСА 520 "Аналітичні процедури", встановлює однакові вимоги відносно застосування аналітичних процедур у ході аудиту ПП "Право-Аудит".

Аудитор повинен застосовувати аналітичні процедури на стадії планування, у процесі виконання процедур по суті та на завершальній стадії аудиту. Аналітичні процедури можуть застосовуватися також і на інших стадіях аудиту.

Зі застосуванням аналітичних процедур у ході аудиту аудитор здійснює аналіз співвідношень і закономірностей, заснованих на відомостях про діяльність клієнта, а також вивчає зв'язок цих співвідношень і закономірностей з іншою наявною в розпорядженні аудитора інформацією або причини можливих відхилень від неї.

Термін "аналітичні процедури" означає оцінки фінансової інформації, зроблені на основі аналізу ймовірних взаємозв'язків між фінансовими та нефінансовими даними, що охоплюють необхідне вивчення ідентифікованих відхилень або взаємозв'язків, які не узгоджуються з іншою відповідною інформацією чи значно відрізняються від очікуваних величин.

Аналітичні процедури включають розгляд і порівняння фінансової інформації суб'єкта господарювання з:

порівняльною інформацією за попередні періоди;

очікуваними результатами суб'єкта господарювання, зокрема бюджетом або прогнозами чи попередніми розрахунками аудитора;

аналітичною інформацією для галузі.

Аналітичні процедури включають також розгляд зв'язків:

між елементами фінансової інформації;

між фінансовою та відповідною нефінансовою інформацією.

1. Характер і цілі аналітичних процедур

1.1. Аналітичні процедури можуть бути здійснені різними методами (просте порівняння, комплексний аналіз зі застосуванням складних статистичних методів тощо). Аналітичні процедури можна застосовувати до консолідованої фінансової звітності, компонентів і окремих елементів інформації.

2. Аналітичні процедури по суті

2.1. Аналітичними процедурами по суті на рівні тверджень можуть бути детальні тести, аналітичні процедури по суті або те й інше разом. Відповідне рішення ґрунтується на професійному судженні аудитора для зменшення аудиторського ризику

на рівні твердження до прийнятно низького рівня. Аудитор може звернутися до управлінського персоналу щодо наявності та достовірності інформації, необхідної для застосування аналітичних процедур по суті.

2.2. Під час виконання аудиторських процедур по суті аудитор повинен:

визначити придатність конкретних аналітичних процедур по суті для таких тверджень із урахуванням оцінених ризиків суттєвого викривлення. Рекомендується застосовувати аналітичні процедури по суті до великих обсягів операцій. Як ефективна аналітична процедури може бути застосована проста модель прогнозування. Визначення прийнятності конкретних аналітичних процедур по суті залежить від характеру твердження та оцінювання аудитором ризику суттєвого викривлення. Конкретні аналітичні процедури по суті вважаються відповідними, якщо для таких самих тверджень проводяться детальні тести;

дати оцінку достовірності даних, на які спирається аудитор під час попереднього розрахунку відображених сум або коефіцієнтів, беручи до уваги джерело, порівнянність, характер і відповідність доступної інформації, та заходи внутрішнього контролю за підготовкою фінансової звітності;

здійснити попередні розрахунки відображених сум і коефіцієнтів та дати оцінку тому, чи є вони достатньо точними для ідентифікації викривлення, яке окремо або разом з іншими викривленнями може призвести до суттєвого викривлення фінансової звітності. До питань, доречних для оцінювання аудитором, належать: точність, з якою можна передбачити очікувані результати аналітичних процедур по суті; ступінь, до якого можна деталізувати інформацію; наявність як фінансової, так і нефінансової інформації;

визначити обсяг будь-якої розбіжності відображених сум з очікуваними значеннями.

3. Аналітичні процедури, які допомагають у формулюванні загального висновку

3.1. Аудитор повинен розробити та виконати аналітичні процедури наприкінці аудиту, що допоможуть йому у формулюванні загального висновку про те, чи відповідає фінансова звітність розумінню аудитором суб'єкта господарювання.

3.2. Висновки, сформульовані за результатами аналітичних процедур, призначені для підтвердження висновків, що були сформульовані під час аудиту окремих компонентів або елементів фінансової звітності.

3.3. Слід також враховувати, що вони можуть ідентифікувати і невиявлений раніше ризик суттєвого викривлення. У такому випадку аудитору необхідно переглянути оцінки ризиків суттєвого викривлення та внести відповідні зміні у заплановані подальші аудиторські процедури.

4. Розгляд результатів аналітичних процедур

4.1. Якщо аналітичні процедури виявляють значні відхилення або взаємозв'язки, що суперечать іншій відповідній інформації або відрізняються від прогнозованих сум, аудитор повинен дослідити такі розбіжності через:

звернення із запитом до управлінського персоналу й отримання відповідних аудиторських доказів щодо відповідей управлінського персоналу;

виконання інших аудиторських процедур, які будуть потрібні за таких обставин.

Ознайомлений:

Додаток В

Таблиця В.1

Програма постійного удосконалення професійних знань аудиторів "Організація і методика контролю якості аудиторських послуг фірм,що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також завдання з надання впевненості і супутні послуги" [74]

№ п/п	Назва та змістовність теми	Разом	Лекції	Практичні заняття
1	2	3	4	5
1	**Основні засади та принципи організації контролю якості аудиторських послуг**	4	4	
1.1	Визначення якості аудиторських послуг			
1.2	Критерії, чинники й етапи формування якості аудиторських послуг			
1.3	Нормативно-правове регулювання контролю якості аудиторських послуг в Україні			
1.4	Форми та методи контролю якості в аудиті. Загальна характеристика зовнішнього та внутрішнього контролю якості			
1.5	Міжнародний досвід організації контролю якості аудиторських послуг			
2	**Внутріфірмова політика контролю якості аудиторських послуг і процедури її забезпечення**	2	1	1
2.1	Середовище контролю якості аудиторських послуг. Вимоги до організації внутрішнього контролю якості аудиторських послуг на рівні суб'єкта аудиторської діяльності			
2.2	Елементи системи контролю якості аудиторських послуг			
2.3	Документальне забезпечення політики та процедур контролю якості аудиторських послуг			
3	**Обов'язки керівництва аудиторської фірми щодо забезпечення якісного надання аудиторських послуг і дотримання вимог Кодексу етики професійних бухгалтерів Міжнародної федерації бухгалтерів**	2	1	1
3.1	Відповідальність керівництва аудиторської фірми за організацію, ефективне функціонування системи внутрішнього контролю якості аудиторських послуг			

1	2	3	4	5
3.2	Вимоги Кодексу етики професійних бухгалтерів щодо дотримання принципів професійної етики аудиторів			
3.3	Документальне забезпечення політики та процедур щодо людських ресурсів			
4	**Методика здійснення контролю якості за прийняттям і продовженням стосунків з клієнтом і виконання конкретних завдань**	3	1	2
4.1	Процедури визначення достатньої компетентності, можливостей часу та ресурсів для прийняття завдання від нового або існуючого клієнта			
4.2	Оцінювання потенційних клієнтів, їх прийняття та продовження стосунків. Періодичне оцінювання існуючих клієнтів (у т.ч. незалежність)			
4.3	Ідентифікація ситуацій, оцінювання їх впливу та прийняття рішення під час виконання поточного чи попереднього завдання щодо продовження співпраці з клієнтом			
4.4	Оцінювання незалежності аудиторської фірми від потенційних клієнтів			
4.5	Обговорення з попереднім аудитором причин відмови від клієнта та причин можливих розбіжностей			
4.6	Документування політики та процедур щодо оцінювання потенційних клієнтів, їх прийняття та продовження стосунків			
5	**Методично-організаційні аспекти контролю якості виконання завдання з аудиту, огляду, іншого надання впевненості**	20	12	8
5.1	Узгодження умов завдань з аудиту, огляду, іншого надання впевненості (МСА 210)			
5.2	Контроль якості виконання завдання з аудиту, огляду, іншого надання впевненості			
5.3	Вимоги до аудиторської документації: стандартизація форм робочих документів та їх індексації; забезпечення конфіденційності, безпечного зберігання, цілісності, доступності та відновлюваності документації із завдання й її актуалізація (МСА 230)			
5.4	Документування аудиторських процедур для отримання аудиторських доказів для кожного суттєвого класу операцій, залишку на рахунку та розкриття інформації (МСА 500, МСА 501)			

Закінчення табл. В.1

1	2	3	4	5
5.5	Форма та зміст аудиторського звіту при висловленні модифікованої думки та немодифікованої аудиторської думки (МСА 700, МСА 705)			
6	**Моніторинг відповідності політики та процедур контролю якості аудиторських послуг**	3	2	1
6.1	Мета моніторингу відповідності політики та процедур контролю якості. Призначення особи, відповідальної за здійснення моніторингу			
6.2	Вимоги щодо моніторингу відповідності політики та процедур контролю якості аудиторської фірми			
6.3	Чинники впливу на схему організації перевірки окремих завершених завдань. Документальне оформлення перевірки завершених завдань			
6.4	Процедура інформування відповідного персоналу аудиторської фірми про недоліки, ідентифіковані в системі контролю якості			
7	**Організація та проведення зовнішніх перевірок системи контролю якості аудиторських послуг**	4	4	
7.1	Мета та правові основи зовнішнього контролю якості надання аудиторських послуг			
7.2	Порядок формування плану зовнішніх перевірок. Термін проведення перевірки			
7.3	Права й обов'язки контролерів і суб'єктів аудиторської діяльності у процесі організації та проведенні перевірки			
7.4	Порядок проведення перевірок і критерії відбору завдань для перевірки			
7.5	Програма перевірки системи контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності. Оцінювання відповідності розробленої системи контролю якості вимогам професійних стандартів			
7.6	Оформлення результатів зовнішніх перевірок системи контролю якості аудиторських послуг			
7.7	Затвердження результатів проведених перевірок контролю якості аудиторських послуг			
8	**Тестування (40 закритих тестів)**	2		2
9	**Разом**	40	25	15

Додаток Д

Таблиця Д.1

Перелік питань програми перевірки системи контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності [69]

№ п/п	Перелік питань програми перевірки
1	2
1	**Дотримання суб'єктом аудиторської діяльності вимог Закону України "Про аудиторську діяльність" щодо умов здійснення аудиторської діяльності**
1.1	Склад засновників (учасників, акціонерів, власників) на предмет належності 70% статутного капіталу сертифікованим аудиторам
1.2	Наявність чинного сертифіката аудитора у керівника аудиторської фірми, аудитора, який займається аудиторською діяльністю індивідуально як фізична особа – підприємець, протягом періоду, за який здійснюється перевірка (період перевірки)
1.3	Чи працює керівник суб'єкта аудиторської діяльності в аудиторській фірмі за основним місцем роботи. Якщо ні, то яка робота (зайнятість) є його основним місцем роботи
1.4	Види послуг, що надавалися суб'єктом аудиторської діяльності за період перевірки
1.5	Перебування суб'єкта аудиторської діяльності у Реєстрі аудиторських фірм та аудиторів протягом періоду перевірки
2	**Відповідальність керівництва за організацію контролю якості суб'єкта аудиторської діяльності**
2.1	Наявність письмового документа з викладеною політикою та процедурами контролю якості, які застосовує суб'єкт аудиторської діяльності; наявність розроблених і прийнятих внутрішніх стандартів, інструкцій, методик, інших внутрішніх документів, які регламентують питання контролю якості (навести їх назви та дати затвердження)
2.2	Наявність підрозділу (працівника), який відповідає за організацію системи контролю якості
3	**Дотримання етичних вимог**
3.1	Наявність вимог із дотримання принципів професійної етики аудиторів у письмових документах з викладеною політикою та процедурами контролю якості, які застосовує суб'єкт аудиторської діяльності
3.2	Оцінка того, чи відповідають ці вимоги Кодексу професійної етики, який застосовується в Україні
3.3	Упровадження процедур з контролю дотримання професійної етики, передбачених у суб'єкта аудиторської діяльності.
3.4	Забезпечення суб'єктом аудиторської діяльності виконання вимог статті 20 Закону України "Про аудиторську діяльність" щодо випадків заборони проведення аудиту

Продовження табл. Д.1

1	2
4	**Політика та процедури щодо людських ресурсів**
4.1	Вимоги щодо наймання співробітників (чи є у суб'єкта аудиторської діяльності кваліфікаційні вимоги для фахівців під час прийняття на роботу)
4.2	Забезпечення компетентності та професійного розвитку фахівців
4.2.1	наявність у суб'єкта аудиторської діяльності вимоги щодо підвищення кваліфікації фахівців
4.2.2	дотримання суб'єктом аудиторської діяльності вимог АПУ щодо постійного удосконалення професійних знань аудиторів, які перебувають з ним у трудових відносинах
4.2.3	наявність у суб'єкта аудиторської діяльності власної системи удосконалення знань працівників за місцем роботи
4.3	Вимоги щодо відповідності кваліфікації співробітників посадам
4.3.1	наявність посадових інструкцій
4.3.2	наявність контролю за якістю роботи персоналу
4.3.3	процедури оцінки якості роботи персоналу та її періодичності
4.3.4	ведення особистих справ співробітників та відображення в них результатів їх роботи
4.4	Вимоги до персоналу під час виконання завдань
4.4.1	порядок розподілу функцій членів групи із завдання
4.4.2	призначення по кожному завданню осіб, які відповідають за нагляд під час виконанням завдання
4.4.3	наявність керівника, який відповідає за огляд контролю якості завдання
4.4.4	наявність письмових організаційно-розпорядчих документів по кадровому складу групи з аудиту
4.4.5	наявність графіка призначення співробітників на виконання завдань
4.4.6	заходи, яких вживають до працівників у разі невиконання чи невідповідного виконання покладених на них зобов'язань
4.5	Підтримка створеної системи інформаційного забезпечення роботи фахівців
4.5.1	визначення сфер, в яких потрібне консультування персоналу
4.5.2	наявність бібліотеки нормативної та довідкової літератури та доступу персоналу до неї
4.5.3	наявність у суб'єкта аудиторської діяльності підрозділу (працівників), або залучення кваліфікованої зовнішньої особи для консультування групи зі завдання
4.5.4	документування роботи з внутрішнього консультування персоналу
4.5.5	наявність процедур вирішення розбіжності думок
4.5.6	наявність системи інформаційної безпеки
5	**Політика та процедури прийняття завдання та продовження співпраці з клієнтом**

Продовження табл. Д.1

1	2
5.1	Наявність задокументованої політики прийняття нового завдання та продовження співпраці з клієнтом.
5.2	Проведення періодичного оцінювання існуючих клієнтів та його документування
5.3	Наявність задокументованих процедур щодо прийняття нового клієнта та/або продовження співпраці з існуючим клієнтом
6	**Політика та процедури щодо виконання завдання з надання впевненості (в т.ч. з аудиту)**
6.1	Оцінювання чесності клієнта та можливої інформації, яка б свідчила про його нечесність (до прийняття завдання)
6.2	Письмове підтвердження дотримання суб'єктом аудиторської діяльності та його персоналом політики незалежності від клієнта
6.3	Наявність задокументованих процедур щодо визначення компетентності, достатності часу та ресурсів для прийняття завдання
6.4	Наявність документального підтвердження узгодження умов завдання
6.5	Документування процедур вивчення клієнта та його середовища
6.6	Документування процедур вивчення системи внутрішнього контролю клієнта з обґрунтованими висновками та процедур оцінювання аудиторського ризику
6.7	Документальне оформлення розрахунку суттєвості на рівні фінансової звітності в цілому, суттєвості для окремих класів операцій, залишків на рахунках і розкриття інформації
6.8	Документування загальної стратегії завдання й її перегляду протягом виконання завдання
6.9	Документування плану завдання і його перегляду протягом виконання завдання
6.10	Документування прийомів вибіркової перевірки під час планування та виконання завдань
6.11	Документування аудиторських процедур (в т.ч. аналітичних, по суті) для отримання аудиторських доказів для кожного суттєвого класу операцій, залишку на рахунку (включаючи облікові оцінки) та розкриття інформації (відповідно до плану/програми перевірок)
6.12	Документування процедур оцінювання ризиків і дій у відповідь на оцінені ризики викривлення внаслідок шахрайства
6.13	Документування процедур розгляду аудитором дотримання вимог законодавчих і нормативних актів, ризиків недотримання та дій у відповідь
6.14	Документальне оформлення процедур перевірки залишків на початок періоду для перших завдань з аудиту
6.15	Документальне оформлення процедур зовнішніх підтверджень (наприклад, запитів щодо дебіторської та кредиторської заборгованостей, банківських рахунків, інформації від третіх осіб та ін.) та/або альтернативних процедур

Закінчення табл. Д.1

1	2
6.16	Документальне оформлення процедур оцінювання ризиків щодо відносин і операцій з пов'язаними сторонами та дій у відповідь
6.17	Документальне оформлення процедур щодо подальших подій, які можуть суттєво вплинути на фінансову звітність
6.18	Документальне оформлення процедур оцінювання застосовності припущення про безперервність діяльності
6.19	Документальне оформлення оцінки викривлень, ідентифікованих під час виконання завдання
6.20	Документування процедур консультування під час виконання завдання
6.21	Документування процедур нагляду під час виконання завдання
6.22	Документування процедур огляду контролю якості завдання
6.23	Документальне підтвердження запитів управлінському персоналу клієнта про письмові запевнення
6.24	Наявність письмових запевнень щодо відповідальності управлінського персоналу за складання фінансової звітності відповідно до застосованої концептуальної основи
6.25	Документальне оформлення повідомлення інформації з питань завдання (в тому числі про недоліки внутрішнього контролю) тим, кого наділено найвищими повноваженнями
6.26	Документування процесу використання роботи експерта аудитора
6.27	Документування процедури обґрунтування думки й оформлення Звіту зі завдання
7	**Політика та процедури моніторингу відповідності політики та процедур контролю якості**
7.1	Чи призначена особа, відповідальна за здійснення моніторингу
7.2	Періодичність здійснення аналізу необхідних змін і доповнень до письмових документів з викладеною політикою та процедурами контролю якості
7.3	Періодичність визначення необхідних коригувальних дій і поліпшень, які потрібно внести в систему контролю якості
7.4	Чи інформується відповідний персонал фірми про недоліки, ідентифіковані в системі контролю якості
7.5	Чи вживає заходи відповідний персонал фірми щодо своєчасного впровадження необхідних змін у політику та процедури контролю якості
7.6	Чи здійснюються перевірки завершених завдань
7.7	Чи існує система вжиття заходів за результатами оцінювання кожного з завершених завдань

Додаток Е

Таблиця Е.1

Макет листа оцінювання знань у ситуативно-рольовій грі за темою "Теоретико-методичне забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості"

<table>
<tr><td colspan="5">Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, факультет "Консалтингу і міжнародного бізнесу", кафедра контролю і аудиту</td></tr>
<tr><td>Дата</td><td colspan="4">Лист оцінювання знань у ситуативно-рольовій грі за темою "Теоретико-методичне забезпечення внутрішнього контролю якості в процесі визначення рівня суттєвості"</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Студенти, які формулюють запитання (мала група)</td><td rowspan="2">Студенти, які відповідають на запитання (мала група)</td><td>Студенти-"наставники" (мала група)</td><td colspan="2">Оцінка (згідно з технологічною картою), у т. ч.:</td></tr>
<tr><td>Критерії: запитання – зв'язок з темою, чіткість формулювання; Відповідь – точність формулювання, обґрунтованість</td><td>запитання</td><td>відповідь</td></tr>
<tr><td colspan="2">Запитання:
1.

2.

3.</td><td rowspan="2">Коментар</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Відповідь:
1.

2.

3.</td></tr>
<tr><td colspan="5">Спільна уточнена відповідь і коментар "наставника" у разі незгоди</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="5">Оцінка викладача або коментар</td></tr>
<tr><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td colspan="5">Підпис</td></tr>
</table>

Додаток Ж

Таблиця Ж.1

Додаток 1
до Положення з національної практики аудиту 1
"Особливості узгодження умов завдання з обов'язкового аудиту та укладання договору
про проведення обов'язкового аудиту з врахуванням вимог національного законодавства"

Рекомендований розрахунок мінімальної вартості людино-години при виконанні завдання з обов'язкового аудиту

№ п/п	Показник	Розрахунок	Значення *	Примітка
1	Мінімальна заробітна плата		1 147 грн	
2	Мінімальна заробітна плата за 1 годину	п.1 / (2000 / 12)	6,88 грн	(2000 / 12) = 167 середня кількість робочих годин протягом місяця
3	Коефіцієнт Єдиної тарифної сітки		4,51	
4	Розрахункова оплата праці за 1 годину	п.2 х п.3	31,03 грн	
5	Єдиний соціальний внесок	37,5% *	11,64 грн	
6 а	Частка мінімальної заробітної плати й єдиного соціального внеску в розрахунку за 1 годину роботи в вартості однієї людино-години		40 %	Рекомендоване значення від 30 % до 40 %
7 а	Вартість однієї людино-години	(п.4+п.5) / п.6 а	106,68 грн	
6 б	Частка мінімальної заробітної плати й єдиного соціального внеску в розрахунку за 1 годину роботи у вартості однієї людино-години		30 %	Рекомендоване значення від 30 % до 40 %
7 б	Вартість однієї людино-години	(п.4+п.5) / п.6 б	142,23 грн	

(*) – використані в цьому прикладі значення показників в різних звітних періодах і для різних суб'єктів господарювання можуть змінюватися, тому повинні розглядатися як ілюстрація наведеного розрахунку.

Додаток 3

Лист-зобов'язання [76]

Додаток 2
до Положення з національної практики аудиту 1
"Особливості узгодження умов завдання з обов'язкового аудиту та укладання договору
про проведення обов'язкового аудиту з врахуванням вимог національного законодавства"

УВАЗІ: _____
< відповідного представника управлінського персоналу клієнта з обов'язкового аудиту із зазначенням точного та повного найменування, поштової адреси, посади та П.І.Б. >

ДАТА УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ:

"___" _____ ____

Вих. № _____
"___" _____ 20__ року
"про проведення аудиту (аудиторської перевірки)"

ЛИСТ-ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Ви запропонували нам провести аудиторську перевірку повного пакету річної фінансової звітності

_____,
<точне та повне найменування клієнта з обов'язкового аудиту відповідно до статутних/реєстраційних документів>

надалі – Замовник, за _____ звітний рік з метою висловлення аудитором думки про те, чи фінансова звітність відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Замовника на __.__._____, його фінансові результати та рух грошових коштів за рік, що закінчився на зазначену дату, відповідно до [Міжнародних стандартів фінансової звітності *або навести найменування/опис іншої концептуальної основи достовірного подання] або, у випадку концептуальної основи дотримання вимог,* **–** складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до *[найменуавання/опис концептуальної основи дотримання вимог],* надалі – завдання з аудиту.

Цим листом

_____,
<точне та повне найменування суб'єкта аудиторської діяльності у відповідності до статутних/реєстраційних документів та ідентифікаційний код>
включене(на) до Переліку аудиторських фірм, які відповідають критеріям для проведення обов'язкового аудиту на підставі рішення Аудиторської палати України (надалі – АПУ) від __.__._____, № _____,
надалі – "Виконавець", в особі _____, що діє
<назва посади керівника/партнера згідно Статуту> <П. І. Б. повністю>
на підставі
_____
<Статуту або довіреності із зазначенням дати>
та має чинний сертифікат аудитора № _____ від __.__.____

маючи на меті виникнення взаємних прав та зобов'язань між Виконавцем та Замовником (які надалі спільно іменуються як Сторони, а кожна окремо – як Сторона),

керуючись, зокрема, Законом України "Про аудиторську діяльність" від 14.09.2006 р. № 140-V, Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, виданих Радою з Міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості (РМСАНВ), рік видання 2010, затверджених в якості національних стандартів аудиту рішенням АПУ від 31.03.2011 № 229/7 (надалі – МСА), а також

_____,

<навести, за необхідності, найменування, номер та дату закону України, яким встановлене обов'язкове проведення аудиту фінансової звітності Замовника, якщо такий закон не є законом України "Про аудиторську діяльність" № 140-V від 14.09.2006>

та параграфом 44 ПНПА 1, затвердженого рішення АПУ від __.__.2013 р.№ _____,

беручи до уваги можливість і готовність з боку Виконавця забезпечити незалежність і дотримання фундаментальних етичних принципів під час прийняття та виконання завдання з аудиту фінансової звітності Замовника,

повідомляє про готовність прийняття завдання з аудиту, наводить своє розуміння завдання з аудиту, викладає істотні та інші умови договору між Замовником та Виконавцем на проведення аудиту (надалі – Договір).

Виконавець буде вважати себе зобов'язаним за Договором у разі повного та безумовного прийняття Замовником не пізніше __.__._____ запропонованих нижче в цьому Листі-зобов'язанні умов Договору (оферти).

Прийняття Замовником викладеної в цьому Листі-зобов'язанні оферти здійснюється шляхом підписання керівником Замовника або іншою належним чином уповноваженою особою Замовника примірника цього Листа-зобов'язання на його аркуші 11 та аркуші 12 (Додаток 1) зі зазначенням дати підписів і засвідченням таких підписів відбитками печатки Замовника. Підписаний у такий спосіб Замовником примірник цього Листа-зобов'язання має бути негайно вручений Виконавцеві або направлений йому цінним листом з описом вкладення не пізніше __.__._____ .

Дата підписання Замовником примірника цього Листа-зобов'язання у спосіб і з дотриманням викладених вище термінів прийняття оферти та направлення Виконавцю примірника підписаного Замовником цього Листа-зобов'язання є датою укладення Договору про проведення аудиту та датою прийняття Виконавцем завдання з аудиту.

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1. У порядку та на умовах, визначених Договором, Замовник призначає, а Виконавець приймає на себе зобов'язання здійснити за плату аудиторську перевірку повного пакету річної фінансової звітності Замовника за _____ звітний рік з метою висловлення аудитором думки про те, чи фінансова звітність відображує достовірно, в усіх суттєвих аспектах фінансовий стан Замовника на __.__.____, його

фінансові результати та рух грошових коштів за рік, що закінчився на зазначену дату, відповідно до [Міжнародних стандартів фінансової звітності *або навести найменування/опис іншої концептуальної основи достовірного подання] <або, у випадку концептуальної основи дотримання вимог,* – складена в усіх суттєвих аспектах відповідно до *[найменуавання/опис концептуальної основи дотримання вимог],* надалі – завдання з аудиту.

2. УМОВИ (ОПИС) ЗАВДАННЯ З АУДИТУ

2.1. Аудит фінансової звітності проводиться відповідно до МСА, вимоги яких є обов'язковими для Виконавця та Замовника.

2.2. МСА вимагають, щоб аудиторська перевірка була спланована та проведена з метою одержання достатньої впевпеності в тому, що фінансова звітність Замовника не містить суттєвих викривлень внаслідок помилки або шахрайства. Аудит передбачає виконання аудиторських процедур для отримання аудиторських доказів щодо сум і розкриттів у фінансовій звітності. Вибір процедур залежить від судження аудитора включно з оцінкою ризиків суттєвого викривлення фінансової звітності внаслідок шахрайства або помилки. Оцінюючи ризики, аудитор розглядає ті аспекти внутрішнього контролю, що стосуються складання Замовником фінансової звітності для розробки аудиторських процедур, які відповідають обставинам, а не з метою висловлення думки щодо ефективності внутрішнього контролю Замовника. Аудит буде включати також оцінку відповідності використаної Замовником облікової політики, прийнятність облікових оцінок, зроблених управлінським персоналом, та загального подання фінансової звітності.

2.3. Аудиторський звіт, що буде надано Замовнику за результатами аудиту, буде складено (схема, форма, термінологія) відповідно до вимог МСА та вимог _____ .

<навести, за необхідності, найменування, номер та дату нормативного документа України, який додатково до МСА визначає вимоги до аудиторського звіту>

Сторони погодили, що аудиторська перевірка має забезпечити достатній рівень *<або обмежений рівень>* впевненості з питань, наведених у

_____.

<навести, за необхідності, найменування, номер та дату нормативного документа України, який додатково до МСА визначає вимоги до аудиторського звіту>.

Можуть існувати обставини, за яких звіт може відрізнятися від очікуваної форми та змісту.

2.4. В аудиторському звіті, що буде наданий Замовнику за результатами аудиторської перевірки, буде зазначено, чи забезпечують аудиторські докази, на думку аудитора, достатню та відповідну основу для висловлення аудиторської думки щодо фінансової звітності, зазначеної у п. п. 1.1 Договору.

2.5. Зазначена у п.п 1.1 Договору застосовна концептуальна основа фінансової звітності, прийнята управлінським персоналом під час складання фінансової звітності, а саме – _____

<навести найменування/опис концептуальної основи фінансової звітності >

є концептуальною основою загального призначення *<або концептуальною основою спеціального призначення>* та водночас концептуальною основою достовірного подання *<або концептуальною основою дотримання вимог>.*

2.6. Сторони визнають та погоджуються з тим, що внаслідок властивих аудиту обмежень, які є наслідком характеру фінансової звітності (і), характеру аудиторських процедур (іі), потреби, щоб аудит проводився у межах обгрунтованого періоду часу та за обгрунтованою вартістю (ііі), а також внаслідок обмежень, властивих внутрішньому контролю, існує неминучий ризик того, що деякі суттєві викривлення у фінансовій звітності можуть бути не виявлені навіть в тому разі, якщо аудит належно спланований та виконується відповідно до МСА.

2.7. Відповідальністю аудитора за Договором є висловлення думки щодо зазначеної у п.п. 1.1 Договору фінансової звітності Замовника на основі результатів аудиту. Питання складності, часу або передбачуваних витрат саме по собі не є обгрунтованою підставою для того, щоб аудитор не виконав аудиторську процедуру, для якої немає альтернативи, або задовольнився менш ніж переконливими доказами.

2.8. Підписанням Листа-зобов'язання Замовник підтверджує визнання та розуміння своїм управлінським персоналом прийняття останнім на себе відповідальності :

2.8.1) за складання фінансової звітності відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності, включаючи її достовірне подання *< або без фрази "включаючи її достовірне подання", якщо концептуальною основою фінансової звітності є концептуальна основа дотримання вимог >;*

2.8.2) за такий внутрішній контроль, який, за визначенням управлінського персоналу, необхідний для надання можливості складати фінансову звітність, що не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки;

2.8.3) за забезпечення аудитора:

а) доступом до всієї інформації, яка, як відомо управлінському персоналу, є доречною для складання фінансової звітності – такої, як записи, документи тощо;

б) додатковою інформацією, про яку аудитор може зробити запит управлінському персоналу з метою аудиту (в тому числі, але не виключно письмові запевнення управлінського персоналу згідно з МСА 580 *"Письмові запевнення"* та письмові підтвердження управлінського персоналу згідно з МСА 500 *"Аудиторські докази"*);

в) необмеженим доступом до працівників Замовника, від яких, за визначенням аудитора, необхідно отримати аудиторські докази.

3. ОБОВ'ЯЗКИ І ПРАВА СТОРІН

3.1. Виконавець зобов'язаний:

3.1.1. Якісно та вчасно провести аудиторську перевірку у відповідності до умов Договору.

3.1.2. Своєчасно повідомляти управлінський персонал Замовника та, за потреби, тих, кого наділено найвищими повноваженнями, про виявлені під час проведення аудиту недоліки ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, недоліки в системі внутрішнього контролю Замовника, проблеми з дотриманням законодавчих та нормативних актів, про іншу інформацію з питань аудиту, передбачену МСА, зокрема, шляхом надсилання листів і надання письмових звітів згідно з МСА 260 *"Повідомлення інформації з питань аудиту тим, кого наділено найвищими повноваженнями"*, МСА 265 *"Повідомлення інформації про недоліки внутрішнього контролю тим, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінському персоналу"*, МСА 450 *"Оцінка викривлень, ідентифікованих під час аудиту".*

3.1.3. Зберігати в таємниці інформацію, отриману під час проведення аудиту, не розголошувати відомості, що становлять предмет комерційної таємниці Замовника, і не використовувати їх у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб.

3.1.4. Виконувати інші зобов'язання та нести відповідальність, передбачені Договором.

3.2. Виконавець має право:

3.2.1. Самостійно визначати форми і методи проведення аудиту у відповідності до МСА, чинного законодавства України, умов Договору.

3.2.2. Мати вільний та необмежений доступ до всіх первинних бухгалтерських документів, облікових даних та записів, комп'ютерних баз даних, будь-якої іншої інформації та отримувати необхідну інформацію та документи (копії документів), які мають відношення до предмета перевірки і знаходяться як у Замовника, так і у третіх осіб, а також вільний доступ до працівників Замовника. Треті особи, які мають у своєму розпорядженні документи стосовно предмета перевірки, зобов'язані надати їх на вимогу Виконавця. Зазначена вимога повинна бути офіційно засвідчена Замовником у спосіб, який визначається Виконавцем.

3.2.3. Перевіряти та бути присутнім при перевірках наявності майна, грошей, цінностей, вимагати від Замовника проведення контрольних оглядів, замірів виконаних робіт, визначення якості продукції, щодо яких здійснюється аудиторська перевірка, отримувати необхідні пояснення в письмовій чи усній формі від управлінського персоналу, будь-яких категорій працівників Замовника, та за потреби тих, кого наділено найвищими повноваженнями.

3.2.4. Залучати на договірних засадах до участі в аудиторській перевірці інших аудиторів, експертів різного профілю, а також залучати до співпраці внутрішніх аудиторів (в разі їх наявності), працівників бухгалтерії та інших працівників Замовника у формах, обсягах та у спосіб, що визначаються на розсуд Виконавця.

3.2.5. В порядку, встановленому МСА, звертатися з запитами до зовнішніх юридичних консультантів (радників) Замовника та попереднього аудитора Замовника стосовно окремих питань аудиторської перевірки.

3.2.6. В порядку, визначеному у п. п. 8.5 Договору, в односторонньому порядку відмовитися від Договору в цілому.

3.2.7. Вимагати від Замовника, його працівників, управлінського персоналу, тих, кого наділено найвищими повноваженнями, належного виконання зобов'язань за Договором.

3.3. Замовник зобов'язаний:

3.3.1. Нести відповідальність за достовірність та повноту фінансової звітності, іншої фінансової інформації та документів, що надаються Виконавцю для проведення аудиторської перевірки.

3.3.2. У строки, погоджені Сторонами, у межах терміну перевірки, відповідно до запитів Виконавця, надати останньому засновницькі документи, фінансову, податкову та внутрішньогосподарську (управлінську) звітність, фінансові плани, кошториси, первинну бухгалтерську документацію, облікові регістри, комп'ютерні бази даних, договори, а також інші документи та будь-яку повну і достовірну інформацію (включно із тією, що становить комерційну таємницю Замовника), необхідну Виконавцю для проведення аудиторської перевірки в повному обсязі і в термін, встановлений Договором.

3.3.3. Надати Виконавцю, у межах терміну перевірки, можливість перевіряти наявність основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, будь-яких інших активів (незалежно від місць їх фактичного знаходження) і зобов'язань, в тому числі шляхом проведення вибіркових інвентаризацій.

3.3.4. Відповідно до запитів Виконавця надавати останньому в усній чи письмовій формі (на розсуд Виконавця) пояснення, відповіді, що стосуються предмету аудиторської перевірки, в тому числі, письмові запевнення управлінського персоналу (МСА 580 *"Письмові запевнення"*) та письмові підтвердження управлінського персоналу (МСА 500 *"Аудиторські докази"*).

3.3.5. Сприяти та допомагати Виконавцю у надсиланні письмових запитів до дебіторів і кредиторів Замовника та у отримуванні від них зовнішніх підтверджень з метою перевірки достовірності інформації про взаєморозрахунки Замовника з його контрагентами.

3.3.6. Забезпечити Виконавцю необхідні нормальні умови для роботи на весь час проведення аудиторської перевірки, не здійснювати тиск на співробітників Виконавця під час проведення перевірки, не висувати вимог щодо характеру та обсягу аудиторських процедур, форми, змісту, термінології аудиторського звіту.

3.3.7. Своєчасно та належним чином реагувати на виявлені під час аудиторської перевірки недоліки та помилки у веденні бухгалтерського обліку, недоліки внутрішнього контролю, недоліки та помилки при складанні фінансової звітності шляхом внесення змін у фінансові звіти в строк до початку завершального етапу аудиту згідно Графіку аудиторської перевірки (Додаток 1).

3.3.8. Прийняти результати аудиторської перевірки шляхом вчасного підписання Акту приймання-передачі результатів аудиту та провести повний розрахунок (платежі) з Виконавцем відповідно до умов Договору.

3.3.9. Виконувати інші зобов'язання та нести відповідальність, передбачені Договором.

3.4. Замовник має право:

3.4.1. Отримувати від Виконавця інформацію, листи, письмові звіти та аудиторський звіт, в порядку та на умовах, передбачених Договором.

3.4.2. Вимагати від Виконавця належного виконання зобов'язань за Договором.

4. ЦІНА ДОГОВОРУ (РОЗМІР І УМОВИ ОПЛАТИ)

4.1. Розмір винагороди за проведення аудиту визначається з врахуванням часу, який необхідний для якісного виконання аудиту, належного рівня навичок, знань, професійної кваліфікації та ступеню відповідальності аудитора. Час, необхідний для виконання аудиту, визначається через трудомісткість (в людино-годинах), а інші складові (рівень навичок, знань, професійної кваліфікації) – через вартість 1 (однієї) людино-години роботи відповідної категорії персоналу Виконавця. Розмір винагороди за аудиторську перевірку, що проводиться згідно п. 1.1 Договору, буде визначатися як сума добутків трудомісткості аудиторської перевірки в розрізі категорій персоналу Виконавця та вартості однієї людино-години роботи відповідної категорії персоналу Виконавця , що становить:

_____ _____ - _____ (_____) гривень, без ПДВ;
<найменування категорії персоналу Виконавця> <кількість людино-годин> < вартість однієї людино-години>

_____ _____ - _____ (_____) гривень, без ПДВ;
<найменування категорії персоналу Виконавця> <кількість людино-годин> < вартість однієї людино-години>

_____ _____ - _____ (_____) гривень, без ПДВ.
<найменування категорії персоналу Виконавця> <кількість людино-годин> < вартість однієї людино-години>

4.2. Розмір винагороди за Договором, обрахований у відповідності до основи для встановлення винагороди, представленої у п. 4.1 Договору, становить на дату набуття ним чинності _____ (_____) гривень, без ПДВ. < *за необхідності*, крім того, ПДВ за ставкою 20 %, - _____ (_____) гривень, ціна Договору з урахуванням ПДВ – _____ (_____) гривень. >

4.3. Зазначений у п. 4.2 Договору розмір винагороди <*за необхідності*, ціна Договору з урахуванням ПДВ> підлягає уточненню (збільшенню) шляхом прийняття (підписання) Сторонами відповідної додаткової угоди до Договору за письмовим мотивованим поданням Виконавця після складання та документування ним загальної стратегії аудиту.

4.4. Додатково до обрахованого у відповідності до п 4.2 та п. 4.3 Договору розміру винагороди (ціни Договору), договірна ціна завдання з аудиту підлягає збільшенню на суму відшкодування документально підтвердженої вартості відряджень персоналу Виконавця у зв'язку із виконанням завдання з аудиту за Договором, компенсації вартості роботи експертів, рішення щодо залучення яких прийняв Виконавець < *за необхідності*, *перелік статей для відшкодування/компенсації може бути розширений* >.

4.5. Оплата за Договором здійснюється Замовником на поточний банківський рахунок Виконавця у вигляді щомісячних платежів у розмірі, вказаному у відповідному рахунку-фактурі, але не менше _____ (_____) гривень, без ПДВ <*за необхідності*, крім того, ПДВ за ставкою 20 %, - _____ (_____) гривень, всього з урахуванням ПДВ – не менше _____ (_____) гривень > та не пізніше 5 (п'яти) календарних днів з дати надіслання (надання) Замовникові рахунку-фактури.

4.6. Остаточний розрахунок за Договором буде здійснюватися Сторонами на підставі Акту приймання-передачі результатів аудиту, в якому буде вказана фактична трудомісткість аудиторської перевірки та загальна вартість (з урахуванням положень п. 4.3 та 4.4 Договору), що підлягатиме сплаті Замовником з урахуванням раніше отриманих Виконавцем під час виконання аудиторської перевірки платежів (п. 4.5 Договору).

4.7**.** Замовник зобов'язаний здійснити остаточний розрахунок (платіж) Виконавцю впродовж 5 (п'яти) календарних днів від дати підписання Акту приймання-передачі результатів аудиту або у термін, який визначається у відповідності до п. 5.12 Договору.

4.8. У випадку дострокового припинення Договору внаслідок односторонньої відмови Виконавця (п. п. 3.2.6 Договору) розмір винагороди Виконавця за Договором визначатиметься виходячи з часу, фактично відпрацьованому персоналом Виконавця до моменту припинення Договору. У випадку перевищення суми здійснених платежів над сумою фактично обрахованої винагороди, Виконавець зобов'язаний повернути цю різницю на поточний банківський рахунок Замовника впродовж 5 (п'яти) календарних днів з дати припинення Договору.

5. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ЗАВДАННЯ З АУДИТУ ТА ПРИЙМАННЯ-ПЕРЕДАЧІ РЕЗУЛЬТАТІВ АУДИТУ

5.1. Термін аудиторської перевірки за Договором – __.__._____ .

Термін аудиторської перевірки за Договором є датою, на яку Виконавець має завершити всі аудиторські процедури та, відповідно, отримані достатні та прийнятні докази, на яких буде грунтуватися думка аудитора щодо фінансової звітності.

5.2. Виконавець на підставі МСА самостійно визначає характер, час та обсяг аудиторських процедур з метою отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів. Етапи аудиторської перевірки, кількісний склад групи з виконанння завдання з аудиту погоджується Сторонами та зазначається у Графіку аудиторської перевіки (Додаток 1), який є невід'ємною частиною Договору.

5.3. Аудиторська перевірка буде виконана Виконавцем згідно вимог МСА, положень Договору та у відповідності до Графіку аудиторської перевірки (Додаток 1). Аудиторська перевірка буде складатися з трьох етапів: етап планування (i), етап отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів (ii) та завершальний етап (iii).

5.4. Планування аудиту буде здійснено відповідно до МСА 300 *"Планування аудиту фінансової звітності"* та передбачатиме розробку загальної стратегії аудиту

і детального плану аудиту. План аудиту буде визначати характер, час і обсяг запланованих процедур оцінки ризиків згідно МСА 315 *"Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища"* та характер, час і обсяг запланованих подальших аудиторських процедур на рівні тверджень управлінського персоналу Замовника для кожного суттєвого класу операцій, залишків на рахунках та розкриттів, як це вказано в МСА 330 *"Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики".*

5.5. Під час оцінки ризиків Виконавцем буде розглянуто заходи внутрішнього контролю щодо підготовки фінансової звітності Замовника з метою розробки відповідних аудиторських процедур. За результатами цього розгляду Замовнику окремим листом буде надана інформація про суттєві недоліки внутрішнього контролю згідно МСА 265, які будуть виявлені Виконавцем під час аудиту фінансових звітів.

5.6. На етапі отримання аудиторських доказів Виконавцем будуть виконані процедури з одержання достатніх та прийнятних аудиторських доказів, зокрема щодо існування та стану запасів, інших матеріальних активів, процедури зовнішнього підтвердження до залишків на рахунках, аналітичні процедури. Враховуючи велику кількість первинних документів та облікових записів, Виконавцем будуть застосовуватися методи вибору елементів для тестування (вибір всіх елементів, вибір окремих елементів з генеральної сукупності, аудиторська вибірка), як це передбачено МСА 500 та МСА 530 *"Аудиторська вибірка"*. Відповідно до вимог МСА 550 *"Пов'язані сторони"* Виконавець буде здійснювати процедури ідентифікації та перевірки операцій Замовника з пов'язаними сторонами, включаючи належне розкриття інформації щодо цих операцій у примітках до фінансової звітності Замовника.

5.7. За результатами етапу отримання аудиторських доказів у відповідності з МСА 450 *"Оцінка викривлень, ідентифікованих під час аудиту"* Виконавцем буде підготовлено та надано письмовий звіт, в якому крім питань, повідомлення про які вимагається МСА 260 та іншими окремими МСА, увага управлінського персоналу Замовника буде звернута на недоліки і помилки у організації та веденні бухгалтерського обліку, складанні фінансової звітності, які будуть виявлені під час цього етапу аудиторської перевірки. Метою цього інформування буде спонукання управлінського персоналу Замовника до прийняття рішень для здійснення коригувань та виправлень у обліку та фінансовій звітності Замовника.

Відмова управлінського персоналу Замовника від проведення коригувань та виправлень вказаних Виконавцем недоліків та помилок, в тому числі обумовлених невідповідністю облікової політики Замовника концептуальній основі фінансової звітності, необґрунтованістю облікових оцінок, буде вимагати від Виконавця модифікації аудиторського висновку.

5.8. На завершальному етапі аудиторської перевірки відповідно до вимог МСА 560 *"Подальші події"* Виконавцем додатково будуть виконані аудиторські процедури

для отримання доказів щодо врахування Замовником подій після дати балансу, які можуть потребувати коригування фінансової звітності або розкриття інформації. На цьому етапі перевірки згідно МСА 570 *"Безперервність"* Виконавцем будуть виконані аудиторські процедури для отримання доказів щодо обґрунтованості оцінки управлінським персоналом Замовника припущення про безперервність діяльності Замовника.

На завершальному етапі аудиторської перевірки Виконавцем буде здійснено загальний аналітичний огляд фінансової звітності Замовника з метою отримання доказів щодо здійснення коригувань та виправлень керівництвом Замовника недоліків та помилок у його фінансовій звітності, про які йому було повідомлено Виконавцем згідно п. 5.7 Договору. На цьому етапі перевірки у відповідності з МСА 580 *"Письмові запевнення"* Виконавець повинен отримати письмові запевнення управлінського персоналу (у формі листа-запевнення) Замовника з питань, що є суттєвими для фінансових звітів, зокрема, запевнення щодо визнання управлінським персоналом Замовника своєї відповідальності за складання фінансової звітності відповідно до застосовної концептуальної основи фінансової звітності, запевнення щодо того, що всі операції були зареєстровані та відображені у фінансовій звітності. Відмова управлінського персоналу Замовника від надання вказаних письмових запевнень буде підставою для Виконавця модифікувати аудиторський висновок.

5.9. До підготовки проекту аудиторського звіту Виконавець повинен оцінити достатність та прийнятність (доречність та достовірність) отриманих аудиторських доказів. У випадку їх недостатності та відмови Замовника збільшити обсяг аудиторської перевірки, що є ознакою обмеження обсягу роботи аудитора, Виконавець має право модифікувати аудиторський висновок згідно МСА 705 *"Модифікація думки у звіті незалежного аудитора".*

Наприкінці аудиту за результатами узагальнення результатів аудиторської перевірки Виконавець повинен підготувати проект звіту незалежного аудитора згідно п. 2.3 Договору та надати цей проект Замовнику не пізніше 5 (п'яти) календарних днів до настання дати, зазначено у п. 5.1 Договору. Надання проекту звіту незалежного аудитора Замовнику може супроводжуватися листом Виконавця. На письмову вимогу Замовника, яку Виконавець має отримати не пізніше 3 (трьох) календарних днів до настання дати, зазначено у п. 5.1 Договору, може бути проведено спільне обговорення проекту аудиторського звіту з метою отримання більш чіткого розуміння його змісту управлінським персоналом Замовника.

5.10. Виконавець повинен впродовж 5 (п'яти) календарних наступних днів з дати передачі Замовнику проекту аудиторського звіту підготувати остаточний варіант аудиторського звіту. Відсутність чи наявність зауважень Замовника щодо змісту аудиторського звіту не є підставою для затримки підготовки остаточного варіанту аудиторського звіту. При підготовці остаточного варіанту аудиторського звіту Виконавець може, проте не зобов'язаний, врахувати зауваження Замовника щодо поліпшення зрозумілості формулювань у аудиторському звіті, але це не стосується можливої

незгоди управлінського персоналу Замовника з думкою аудитора щодо фінансової звітності.

5.11. На дату, зазначену у п. 5.1 Договору, Виконавець складає та надає (направляє) Замовнику підписаний остаточний варіант аудиторського звіту в 3 (трьох) примірниках та Акт приймання-передачі результатів аудиту в 2 (двох) примірниках. Виконавець має право на власний розсуд, проте не зобов'язаний, долучити до вказаних в вище в цьому пункті Договору документів листи, письмові звіти, що надавалися протягом аудиторської перевірки, або додати узагальнюючий звіт, що стосується результатів аудиту.

5.12. Замовник зобов'язаний впродовж 7 (семи) календарних днів з дати передачі йому аудиторського звіту та Акту приймання-передачі результатів аудиту повернути Виконавцю по одному підписаному примірнику вказаних документів. Незгода управлінського персоналу Замовника з думкою аудитора щодо фінансової звітності не є підставою для відмови від підписання відповідною повноважною особою Замовника Акту приймання-передачі результатів аудиту. У випадку ненадходження до Виконавця підписаного з боку Замовника Акту приймання-передачі результатів аудиту після закінчення 7 (семи) календарних днів після направлення Виконавцем Замовникові проекту Акта приймання-передачі результатів аудиту або ненадходження у такий же строк до Виконавця мотивованих зауважень/заперечень від прийняття результатів аудиту, результати аудиту вважають такими, що відповідають умовам Договору, є прийнятими Замовником без зауважень та такими, що підлягають негайній оплаті.

5.13. Оприлюднення аудиторського звіту або передача його третім особам здійснюється Замовником самостійно та за його кошти відповідно до вимог законодавства з врахуванням адресатів, що зазначені в самому аудиторському звіті. У разі, якщо текст аудиторського звіту розміщується на web-сайті Замовника чи в інших інформаційних ресурсах мережі Інтернет, публікується у періодичних виданнях чи подається в складі інших звітних документах, наприклад, в складі річного звіту емітента, Замовник зобов'язаний негайно надати (повідомити) Виконавцю копії цих джерел інформації чи посилання на них, а Виконавець зобов'язаний виконати вимоги МСА 720 *"Відповідальність аудитора щодо іншої інформації в документах, що містять перевірену аудитором фінансову звітність",* зокрема, переконатися у відсутності суттєвих суперечностей між наданим Замовнику аудиторським звітом та інформацією, що міститься у вказаних джерелах інформації.

6. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН ТА ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

6.1. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань за Договором Замовник та Виконавець несуть відповідальність у відповідності до чинного законодавства України та умов Договору.

6.2. Відповідальність Виконавця:

6.2.1. Додатково до відповідальності, зазначеної у п. 2.7 Договору, Виконавець несе відповідальність за неналежне виконання своїх професійних обов'язків у зв'язку з прийняттям та виконання завдання з аудиту, що є предметом Договору.

6.2.2. Розмір майнової відповідальності Виконавця перед Замовником у зв'язку із неналежним виконанням ним зобов'язань за Договором не може перевищувати фактично завданих Замовнику збитків з вини Виконавця.

6.2.3. Виконавець не несе відповідальності щодо правильності обчислення, своєчасності та/або повноти сплати Замовником податків та інших обов'язкових платежів.

6.2.4. У випадку затримки завершення аудиторської перевірки (проти терміну перевірки, зазначеного у п. 5.1 Договору) безпосередньо та виключно з вини Виконавця, останній зобов'язаний сплатити Замовнику пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від суми фактично отриманих платежів за Договором за кожний день затримки завершення аудиторської перевірки.

6.3. Відповідальність Замовника:

6.3.1. Додатково до відповідальності управлінського персоналу Замовника, зазначеної у п. 2.8 Договору, Виконавець несе відповідальність:

- за повноту і достовірність бухгалтерських та всіх інших документів, що надаються Виконавцю для проведення аудиторської перевірки;
- вибір та застосування відповідних облікових політик;
- здійснення обґрунтованих облікових оцінок.

6.3.2. Замовник несе відповідальність за несвоєчасність виплати Виконавцю винагороди, передбаченої розділом 4 Договору, і в разі прострочення платежів сплачує Виконавцеві пеню у розмірі подвійної облікової ставки НБУ від простроченої суми за кожний день прострочення.

6.4. Сторони несуть майнову відповідальність одна перед одною за порушення умов конфіденційності щодо інформації, отриманої під час здійснення аудиторської перевірки за Договором, у розмірі фактично завданих збитків внаслідок порушення умов конфіденційності.

6.5. За невиконання або неналежне виконання зобов'язань за Договором винна Сторона зобов'язана компенсувати іншій Стороні збитки, зумовлені невиконанням або неналежним виконанням своїх зобов'язань за Договором. Компенсація збитків не звільняє винну Сторону від виконання нею своїх зобов'язань за Договором.

6.6. Усі спори, пов'язані з Договором, його укладенням, або такі, що виникають в процесі виконання Договору, вирішуються в судовому порядку за встановленою підвідомчістю та підсудністю такого спору в порядку, визначеному чинним в Україні законодавством.

7. ОСОБЛИВІ УМОВИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ

7.1. Виконавець під час прийняття та виконання завдання з аудиту повинен забезпечити дотримання вимог незалежності та фундаментальних принципів етики щодо персоналу, включеного до групи з виконання завдання з аудиту, а також щодо незалежності Виконавця в цілому.

7.2. Замовник і Виконавець зобов'язуються забезпечити конфіденційність при виконанні зобов'язань за Договором, не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію, що стали відомі кожній із Сторін у зв'язку з виконанням Договору, не використовувати отриману інформацію для будь-яких цілей без попередньої письмової згоди іншої Сторони, утримуватись від дій, які можуть спричинити збитки та зіпсувати ділову репутацію кожної із Сторін.

7.3. Документи, передані Замовником Виконавцю для проведення аудиту, не підлягають розголошенню чи вилученню без згоди Замовника, крім випадків, передбачених чинним законодавством України та рішеннями АПУ.

7.4. Зобов'язання стосовно конфіденційності і невикористання не поширюються на загальновідому інформацію, а також на відповідні державні органи, яким така інформація повинна бути надана у відповідності до чинного законодавства України або рішень АПУ.

8. СТРОК ДІЇ ДОГОВОРУ

8.1. Договір вважається укладеним та набирає чинності з дати, яка відповідає даті підписання Замовником цього Листа-зобов'язання на аркуші 11 (розділ 10 Договору) і аркуші 12 (Додаток 1) та скріплення таких підписів Замовника відбитками печаток Замовника.

8.2. Дата укладення Договору зазначається в правій верхній частині першого аркушу Договору.

8.2. Дата укладення Договору є датою прийняття завдання з аудиту.

8.3. Строк дії договору розпочинається з дати його укладення та закінчується __.__._____ .

8.4. Закінчення строку дії Договору не звільняє Сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії Договору.

8.5. За наявності встановлених МСА виняткових обставин, (зокрема, але не виключно, параграф 12 МСА 200, параграф 17 МСА 210, параграф 38 МСА 240, параграфи Д107-Д108 МСА 315), які ставлять під сумнів спроможність аудитора продовжувати виконання завдання з аудиту у відповідності до вимог МСА та з дотриманням етичних вимог, аудитор має право в односторонньому порядку відмовитись від Договору в цілому шляхом передачі Замовникові не пізніше ніж за 5 (п'ять) календарних днів до дати запланованого розірвання (припинення зобов'язань Сторін) відповідного письмового повідомлення, в якому робиться посилання на цей пункт

пункт Договору, відповідний параграф відповідного МСА та на п.1 та п.3 ст. 651 Цивільного Кодексу України № 435-IV від 16.01.2003 р. Погодження Сторонами редакції цього пункту шляхом підписання Листа-зобов'язання розглядається ними як згода кожної із них (у розумінні ст. 188 Господарського Кодексу України № 436-IV від 16.01.2003 р.) на розірвання Виконавцем договору в порядку, який викладений в цьому пункті.

8.6. Невиконання або неналежне виконання Замовником будь-якого із зобов'язань, передбачених будь-яким параграфом Договору, надає Виконавцю право призупинити виконання своїх зобов'язань за Договором на час до моменту припинення з боку Замовника невиконання (або неналежного виконання) і усунення Замовником наслідків такого невиконання (або неналежного виконання). В цьому випадку Виконавець звільняється від відповідальності за дотримання встановленого п. 5.1 Договору терміну перевірки, а сам термін перевірки та закінчення строку дії Договору (п. 8.3 Договору) можуть бути змінені (подовжені) додатковою угодою Сторін (з урахуванням фактичної тривалості затримки виконання Замовником своїх зобов'язань).

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Якщо інше прямо не передбачено Договором або чинним законодавством України, зміни у Договір можуть бути внесені тільки за домовленістю Сторін, які оформлюються додатковою угодою (додатковими угодами) до Договору. Зміни у Договір набирають чинності з моменту належного оформлення Сторонами відповідної додаткової угоди до Договору, якщо інше не встановлено у самій додатковій угоді, Договорі або у чинному законодавстві України.

9.2. Усі правовідносини, що виникають з Договору або пов'язані із ним, у тому числі пов'язані із дійсністю, укладенням, виконанням, зміною та припиненням Договору, тлумаченням його умов, визначенням наслідків недійсності або порушення Договору, регулюються Договором, відповідними нормами чинного законодавства України, МСА, а також звичаями ділового обороту, які застосовуються до таких правовідносин на підставі принципів добросовісності, розумності та справедливості.

9.3. Після набрання чинності Договором всі попередні переговори за ним, листування, попередні договори, протоколи про наміри та будь-які інші усні або письмові домовленості Сторін з питань, що так чи інакше стосуються Договору, втрачають юридичну силу, але можуть враховуватися при тлумаченні умов Договору.

9.4. Кожна Сторона несе повну відповідальність за правильність вказаних нею у Договорі реквізитів та зобов'язується у письмовій формі повідомляти іншу Сторону про їх зміну впродовж 3 (трьох) календарних днів з моменту настання таких змін, а у разі неповідомлення (або несвоєчасного повідомлення) несе ризик настання пов'язаних із ним несприятливих наслідків.

9.5. Додаткові угоди та додатки до Договору є його невід'ємною частиною і мають юридичну силу у разі, якщо вони викладені у письмовій формі, підписані повноважними представниками Сторонами та скріплені відбитками печаток Сторін.

9.6. Всі виправлення за текстом Договору мають юридичну силу та можуть братись до уваги виключно за умови, що вони у кожному окремому випадку датовані, засвідчені підписами повноважних представників Сторін та скріплені відбитками печаток Сторін.

9.7. Договір складений при повному розумінні Сторонами його умов та термінології українською мовою у двох примірниках, кожен з яких має силу оригіналу. Кожен примірник Договору викладений на 10 (десяти) аркушах (без врахуванням додатків), – по одному примірнику для кожної із Сторін.

9.8. Фізичні особи, що діють від імені Сторін, мають на це відповідні повноваження і жодним чином не обмежені для підписання Договору, надання зазначених у ньому заяв, гарантій і прийняття передбачених Договором обов'язків і у разі будь-якого порушення зазначених тут у цьому пункті умов несуть у повному обсязі відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

9.9. Якщо якась частина Договору суперечить, не відповідає або заборонена чинним законодавством України, і при цьому така частина Договору буде у встановленому порядку визнана недійсною, Сторони погоджуються і цим визнають, що це не має наслідком недійсності інших його (Договору) частин і Договору у цілому.

9.10. Нездійснення і/або невикористання будь-якою Стороною якихось із своїх прав, повноважень або засобів захисту прав, установлених Договором, а також права наполягати на неухильному дотриманні іншою Стороною умов Договору не встановлює можливість для відмови такою Стороною від здійснення таких та інших прав, повноважень або засобів судового захисту прав, від виконання своїх обов'язків за Договором, а також від умов Договору або права вимоги неухильного дотримання умов Договору.

9.11. Сторони погоджуються, що всі пов'язані з Договором документи будуть складатися українською мовою. Усе листування між Сторонами у зв'язку з Договором буде здійснюватися українською мовою за адресами Сторін, що зазначені в розділі 10 Договору.

9.12. Сторони підтверджують, що назви (заголовки) розділів Договору використовуються для зручності й посилань і не можуть беззастережно використовуватися для визначення змісту Договору (істотних умов Договору) або змісту розділів Договору.

9.13. Сторони підтверджують, що в будь-якому разі за рішенням і вимогою Виконавця (обумовлених, серед іншого, прийняттям Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, Національним банком України та іншими органами державної влади/управління України або органами місцевого самоврядування законів, декретів, рішень, постанов та іншого, внесення змін до МСА, прийняття АПУ відповідних рішень, що прямо або побічно стосуються тих чи інших положень Договору), вони негайно зустрінуться для того, щоб внести відповідні зміни (доповнення) до Договору або ухвалити рішення щодо припинення Договору (розірвання Договору в цілому).

9.14. Кожна Сторона відносить на свій рахунок всі витрати, пов'язані з процесом укладення Договору і підготовкою інших пов'язаних з ним документів, включаючи, але не обмежуючись, гонорари відповідних юридичних та інших консультантів, інших професійних радників.

9.15. У разі, якщо кінцевий строк виконання Стороною обов'язку за цим Договором припадає на неробочий день, таке зобов'язання має бути виконане в наступний за неробочим перший робочий день.

10. МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ТА РЕКВІЗИТИ СТОРІН

Замовник	Виконавець

<Керівник/партнер>

_____ <П. І. Б>

(підпис)

М. П.

_____,

<точне та повне найменування клієнта з обов'язкового аудиту у відповідності до статутних/реєстраційних документів>

надалі - "**Замовник**", в особі _____ _____, що діє

(назва посади керівника/управлінського персоналу згідно Статуту) (П.І.Б. повністю)

на підставі _____ та рішення _____

Статуту або довіреності із зазначенням дати> найменування органу клієнта з обов'язкового аудиту, див. п. 48 ПНПА 1>

№ _____ від __.__._____ ,

<u>цим повністю та безумовно приймає викладені в цьому Листі-зобов'язанні умови Договору про проведення аудиту.</u>

_____ <П. І. Б>

(підпис)

М. П.

Дата "___" _____ 20___

Додаток 1

до Листа-зобов'язання від "__" _____ 20___
про проведення аудиту (аудиторської перевірки)

"ЗАТВЕРДЖЕНО"

Замовник	Виконавець
Керівник/Уповноважена особа	Керівник/партнер
_____ *(підпис)*	_____ *(підпис)*

М. П. М. П.

Дата : "___" _____ 20__

ГРАФІК АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ

Етапи аудиторської перевірки	Строки виконання етапів		Кількісний склад персоналу Виконавця, осіб	Трудомісткість за всіма категоріями персоналу Виконавця, людино-годин
	Початок, дата	Закінчення, дата		
Попереднє планування				
I. Планування аудиторської перевірки				
II. Отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів. Підготовка та надання листів /письмових звітів управлінському персоналу Замовника (МСА 260, МСА 265, МСА 450)				
III. Завершальний етап аудиту. 1. Підготовка та надання управлінському персоналу Замовника проекту аудиторського звіту				
2. Підготовка та надання управлінському персоналу Замовника остаточного варіанту аудиторського звіту. Підписання Акту приймання-передачі результатів аудиту				
Усього (людино-годин)				

Додаток И

Наказ про облікову політику ПАТ "Коваль"

Публічне акціонерне товариство "Коваль"

НАКАЗ

"13" січня 2014 р. м. В. Бурлук № 01а

Про облікову політику ПАТ " Коваль" на 2014 рік.

Відповідно до вимог Закону України від 16.07.1999 р, № 996-XIV "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Податкового кодексу України, Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, Міжнародних стандартів фінансової звітності, вимог Статуту ПАТ "Коваль", а також з метою дотримання підприємством єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного та повного подання достовірної інформації користувачам фінансової звітності.

НАКАЗУЮ:

1. Організація бухгалтерського обліку

1.1. Для відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій дотримуватись норм Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), затверджених Мінфіном України, Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСФО) при трансформації фінансової звітності.

1.2. Бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер. Посада головного бухгалтера входить до штатного розкладу підприємства.

1.3. Бухгалтерський облік вести за допомогою комп'ютерної програми "Бухгалтерія 1-С" версія 7.7.

1.4. Затвердити розроблений на підставі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Мінфіну України від 27.06.2013 р. № 627, робочий план рахунків.

1.5. Установити поріг суттєвості:

для активів, зобов'язань, власного капіталу підприємства – 5 % від суми всіх активів, зобов'язань і власного капіталу відповідно;

доходів і витрат – 2 % від чистого прибутку (збитку) підприємства;

переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів, відхилення залишкової вартості від їх справедливої вартості на 10 %;

визначення подібних активів – різниця між справедливою вартістю об'єкта обміну не більше 10 %;

застосування суттєвості для подання статей у фінансовій звітності визначається П(С)БО, МСФЗ та іншими нормативно-правовими актами в якості базового показника:

для статей балансу – суму власного капіталу та підсумок відповідного класу активів або зобов'язань:

для статей звіту про фінансові результати – суму прибутку (збитку) від операційної діяльності;

для статей звіту про рух грошових коштів – чистий рух грошових коштів (надходження або видаток), відповідно, від операційної, інвестиційної або фінансової діяльності за звітний період;

для розкриття інформації про сегменти за поріг суттєвості для визначення звітного сегмента приймається величина у 10 % відповідно до чистого доходу (виручки від реалізації);

для інших господарських операцій та об'єктів обліку поріг суттєвості приймається у 10-відсотковому відношенні до обсягу діяльності підприємства.

1.6. Організувати аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей за підрозділами таким чином:

у бухгалтерії – у кількісно-сумовому вимірюванні;

на складах – у кількісному вимірюванні;

МШП, переданих в експлуатацію, – в місцях зберігання в кількісному вимірюванні.

1.7. З метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності проводити річну інвентаризацію активів і зобов'язань підприємства, відповідно до ст. 10 Закону № 996.

Для проведення інвентаризації затвердити постійно діючу інвентаризаційну комісію у складі:

Голова комісії – генеральний директор.

Заступник голови:

- директор комерційний.

Члени комісії:

- директор з економіки та фінансів;
- директор з виробництва;
- технічний директор;
- головний бухгалтер.

1.8. Для визнання основних засобів та інших необоротних активів, нематеріальних активів, для визначення терміну їх корисного використання та ліквідаційної вартості, з метою введення зазначених об'єктів в експлуатацію затвердити постійно діючу експертну технічну комісію у складі:

Голова комісії – директор технічний.

Члени комісії:

- директор комерційний;

- директор з економіки та фінансів;
- директор з виробництва;
- технічний директор;
- головний бухгалтер;
- головний енергетик;
- головний механік.

1.9. Для визнання дебіторської заборгованості безнадійною, керуватися П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість", для списання затвердити постійно діючу комісію у складі:

Голова комісії – директор з економіки та фінансів.

Члени комісії:

- керівник структурного підрозділу;
- головний бухгалтер;
- начальник юридичного відділу;
- провідний бухгалтер.

1.10. Електронний документообіг не вести в зв'язку з відсутністю фінансової можливості його впровадження та ведення.

2. Облікова політика

Затвердити такий порядок ведення бухгалтерського обліку окремих господарських операцій:

2.1. До основних засобів відносити матеріальні активи підприємства, використовувані для ведення господарської діяльності, термін корисного використання яких перевищує один рік і вартість яких – понад 6 000 грн, у податковому обліку застосовувати такий же вартісний критерій.

Первісну вартість основних засобів у бухгалтерському обліку формувати згідно з п. п. 8 – 13 П(С)БО 7.

Матеріальні активи, строк корисного використання яких більше одного року, а вартість – менше 6 000 грн, відносити до інших необоротних матеріальних активів.

При нарахуванні амортизації основних засобів у бухгалтерському і податковому обліку застосовувати прямолінійний метод.

Ремонти основних засобів, сума витрат яких перевищує 50 000 грн, проводити у бухгалтерському обліку як капітальні ремонти з віднесенням витрат на збільшення вартості конкретного об'єкта, за умови дотримання критеріїв П(С)БО 7, п. 29 Методичних рекомендацій, затверджених наказом Мінфіну від 30.09.2003 р. № 561.

У податковому обліку ремонти відображувати згідно п.п. 146.11, 146.12 ст. 146 ПКУ.

Для малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів – нараховувати амортизацію у розмірі 100 % вартості таких об'єктів у першому місяці їх використання.

До нематеріальних активів відносити активи підприємства, які не мають матеріальної форми та відповідають критеріям визнання за П(С)БО 8.

При нарахуванні амортизації нематеріальних активів застосовувати прямолінійний метод. Первісну вартість нематеріальних активів у бухгалтерському обліку формувати згідно з п. п. 9, 12 – 15 П(С)БО 8.

Нарахування амортизації припиняється на період реконструкції, модернізації, консервації основних фондів.

Одиницею бухгалтерського, податкового обліку основних засобів вважати об'єкт основних засобів.

Одиницею бухгалтерського, податкового обліку нематеріальних активів вражати об'єкт нематеріальних активів.

2.2. Одиницею бухгалтерського обліку запасів вважати кожне їх найменування.

Первинну вартість запасів в бухгалтерському обліку формувати згідно з п. п. 9 – 13 П(С)БО 9.

При відпуску запасів у виробництво, з виробництва, реалізації, іншим списанням їх оцінювання здійснювати за методом ідентифікованої собівартості, готової продукції – за методом середньозваженої собівартості.

Оцінювання запасів на дату балансу здійснювати за методом ідентифікованої собівартості.

Облік транспортно-заготівельних витрат вести на окремому субрахунку (209.3), із щомісячним розподілом середнього відсотка відповідно до п. 9 П(С)БО 9.

2.3. Дебіторську заборгованість визнавати активом у разі, якщо існує впевненість в отриманні економічних вигод при її погашенні.

У балансі підприємства дебіторську заборгованість відображувати за чистою реалізаційною вартістю, яка визначається як різниця між сумою дебіторської заборгованості та сумою резерву сумнівних боргів.

Величину резерву сумнівних боргів визначати виходячи з платоспроможності окремих дебіторів. Сумнівною вважається дебіторська заборгованість понад 30 днів. Безнадійною – якщо існує впевненість у неповерненні боржником або якщо закінчився строк позовної давності.

2.4. Первісну вартість фінансових інвестицій в бухгалтерському обліку формувати з урахуванням п. п. 4 – 6 П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції".

2.5. Визнавати фінансові активи відповідно до П(С)БО 13 "Фінансові інструменти".

2.6. Доходи в бухгалтерському обліку відображувати з урахуванням норм, встановлених П(С)БО 15 "Доходи".

2.7. Витрати в бухгалтерському обліку відображувати з урахуванням норм, встановлених П(С)БО 1 "Витрати".

Затвердити перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (рахунок 23), перелік і склад загальновиробничих витрат (рахунок 91), перелік і склад адміністративних витрат (рахунок 92), перелік і склад витрат на збут (рахунок 93), перелік і склад інших витрат операційної діяльності (рахунок 94).

Загальновиробничі витрати, без розподілу, включати в вартість виробленої продукції.

Витрати з абонентської плати за обслуговування рахунків у ЦБ, відповідальне зберігання бездокументальних ЦБ відносити на інші витрати операційної діяльності.

Витрати з відшкодування фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій відносити на інші витрати операційної діяльності.

Оплату працівникам перших п'яти днів непрацездатності, що здійснюються за рахунок коштів підприємства, відносити на інші витрати операційної діяльності.

Собівартість товарів, робіт і послуг в податковому обліку формувати на підставі первинних документів, ст. 138.8 Податкового Кодексу й особливостей технологічного процесу.

2.8. Зарахування до нерозподіленого прибутку перевищення сум попередніх дооцінок (індексацій) разом із сумою відновлення корисності над сумою знецінення та попередніх уцінок залишкової вартості раніше переоцінених об'єктів основних засобів і нематеріальних активів здійснювати пропорційно нарахуванню амортизації.

2.9. Зобов'язання кваліфікувати з урахуванням норм, встановлених П(С)БО 11 "Зобов'язання". Резервування коштів на забезпечення оплати відпусток, додаткового пенсійного забезпечення, забезпечення гарантійних зобов'язань, інших витрат і платежів не провадити.

2.10. Вважати, що зміна облікових оцінок відбувається в наступних випадках:

змінюються статутні вимоги підприємства;

змінюються чинні або вступають в силу нові положення бухгалтерського обліку;

зміни забезпечать більш достовірне відображення результатів господарської діяльності у фінансовій звітності підприємства.

2.11. Визнати пріоритетним звітним сегментом господарський сегмент, а допоміжним – географічно-збутовий.

2.12. На підприємстві застосовувати форми та системи оплати праці згідно з умовами, передбаченими колективним договором.

2.13. Застосовувати на підприємстві передбачені нормативними актами граничні норми добових на службові відрядження, граничну величину розрахунків готівкою, строки звітування за використання коштів та ін.

2.14. Перелік пов'язаних осіб визначений відповідно до П(С)БО 23 "Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін".

2.15. Контроль за виконання даного наказу покласти на директора з економіки та фінансів і головного бухгалтера за належністю.

Генеральний директор

Додаток
до Національного Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до
фінансової звітності"

	КОДИ
Дата (рік, місяць, число)	01
за ЄДРПОУ	
за КОАТУУ	
за КОПФГ	
за КВЕД	

Підприємство ПАТ "Коваль"
Територія Харківська обл.
Організаційно-правова форма господарювання Публічне акціонерне товариство
Вид економічної діяльності Кування, пресування, штампування
Середня кількість працівників[1] 492
Одиниця вимірювання: тис. грн без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Адреса вул. Куйбишева, 59 м. В. Бурлук

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2014 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002	( )	( )
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	42 647	41 877
первісна вартість	1011		
знос	1012	( )	( )
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	596	596
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	1 593	1 593
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	44 836	44 066
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	22 662	19 220
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи	1125	44 897	74 337
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	882 754	810 241

1	2	3	4
Поточні фінансові інвестиції	1160	250 781	250 781
Гроші та їх еквіваленти:	1165	62	123
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	**1195**	1 201 156	1 154 702
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**1 245 992**	**1 198 768**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	324 530	324 530
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	49 884	30 261
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	**1495**	374 414	354 791
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	247537	246684
Інші довгострокові зобов'язання	*1515*		
Довгострокові забезпечення	1520	( )	( )
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	247 537	246 684
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	375	10 454
Поточна кредиторська заборгованість за : довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	42 803	54 059
за розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточне забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	580 863	532 780
Усього за розділом III	**1695**	624 041	597 293
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**		
Баланс	**1900**	**1 245 992**	**1 198 768**

Керівник _____ _____

Головний бухгалтер _____ _____

[1] Визначається в порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі статистики.

Додаток Л

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ "Коваль" за 2014 р.

		КОДИ		
	Дата (рік. місяць, число)	2014	01	01
Підприємство **ПАТ "Коваль"**	за ЄДРПОУ			

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2014 р.

Форма № 2

І. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	77 277	71 676
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(67 776)	(65 343)
Валовий: прибуток	2090	9 501	6 333
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	9 977	12 663
Адміністративні витрати	2130	(7 801)	(7 890)
Витрати на збут	2150	(1 116)	(942)
Інші операційні витрати	2180	(9 488)	(10 608)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1 073	0
збиток	2195		(444)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	1	
Інші доходи	2240	5 050	474
Фінансові витрати	2250	(24 757)	(24 879)
Витрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(990)	(87)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	(19 623)	(24 909)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355	(19 623)	(24 909)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	44 519	41 337
Витрати на оплату праці	2505	14 096	13 548
Відрахування на соціальні заходи	2510	6 858	6 276
Амортизація	2515	1 819	2 079
Інші операційні витрати	2520	8 719	18 423
Разом	**2550**	**76 011**	**81 663**

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 201 962 911	1 201 962 911
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0,01632)	(0,02072)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток М

Таблиця М.1

Таблиця випадкових чисел 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	0,4877	0,1343	0,4371	0,7054	0,9838	0,9414	0,5240	0,5206
2	0,0441	0,5300	0,0616	0,5101	0,7045	0,5329	0,9847	0,6880
3	0,2017	0,7063	0,5185	0,8028	0,3095	0,2646	0,9192	0,9669
4	0,1797	0,9902	0,4013	0,0843	0,4809	0,6569	0,1663	0,7891
5	0,7575	0,8386	0,0928	0,5362	0,2282	0,2808	0,7819	0,9710
6	0,9374	0,01661	0,2596	0,1927	0,5625	0,1687	0,6624	0,2007
7	0,9374	0,2190	0,4692	0,2469	0,5399	0,8099	0,2146	0,2075
8	0,3228	0,3267	0,1536	0,1853	0,0502	0,2797	0,6955	0,1638
9	0,0366	0,1714	0,1922	0,5179	0,0373	0,0714	0,5678	0,0052
10	0,8230	0,4319	0,6753	0,0345	0,6138	0,8522	0,2600	0,6095
11	0,9885	0,7436	0,1385	0,6963	0,5669	0,2011	0,6285	0,0037
12	0,6219	0,1691	0,2724	0,0050	0,4582	0,2495	0,0133	0,3456
13	0,0004	0,4473	0,2152	0,7963	0,3145	0,4782	0,9156	0,5706
14	0,5444	0,8859	0,7615	0,1984	0,9924	0,3529	0,8392	0,6127
15	0,4690	0,0391	0,5874	0,2385	0,2388	0,2496	0,6800	0,7167
16	0,4713	0,8592	0,2235	0,1688	0,5420	0,1803	0,2006	0,5942
17	0,8530	0,8352	0,9563	0,9527	0,2312	0,1317	0,1991	0,1893
18	0,3806	0,0289	0,4396	0,4252	0,4561	0,0315	0,3713	0,4906
19	0,0027	0,0235	0,6814	0,7514	0,6725	0,7627	0,9014	0,9629
20	0,6410	0,31148	0,2589	0,8075	0,7562	0,4135	0,3738	0,2077
21	0,9197	0,6614	0,5526	0,0560	0,6783	0,0922	0,7899	0,9723
22	0,6346	0,6543	0,5222	0,3912	0,6986	0,3023	0,2318	0,9818
23	0,3507	0,4098	0,8195	0,7675	0,0265	0,0409	0,6738	0,3913
24	0,0141	0,0961	0,0081	0,8552	0,2244	0,1688	0,9353	0,7218
25	0,4433	0,8934	0,1578	0,9140	0,7593	0,2567	0,6187	0,5021
26	0,9350	0,8790	0,0055	0,0246	0,5779	0,5565	0,6779	0,6264
27	0,6321	0,9521	0,4527	0,4941	0,4754	0,6876	0,4803	0,2931
28	0,4179	0,9811	0,4675	0,0302	0,0245	0,6654	0,5637	0,1326
29	0,4649	0,0563	0,3256	0,4287	0,6397	0,2856	0,9862	0,2378
30	0,4236	0,2303	0,8125	0,8543	0,17270	0,6458	0,1536	0,0185

Додаток Н

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПАТ "Коваль" на 30 вересня 2014 р.

Додаток
до Національного Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги
до фінансової звітності"

		КОДИ
	Дата (рік, місяць, число)	0 1
Підприємство ПАТ "Коваль"	за ЄДРПОУ	
Територія Харківська обл..	за КОАТУУ	
Організаційно-правова форма господарювання Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності Кування, пресування, штампування	за КВЕД	
Середня кількість працівників[1] 495		

Одиниця вимірювання: тис. грн без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Адреса вул. Куйбишева, 59, м. В. Бурлук

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):	
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 30 вересня 2014 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002	( )	( )
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	42 647	31 408
первісна вартість	1011		
знос	1012	( )	( )
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	596	596
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		

1	2	3	4
Відстрочені податкові активи	1045	1 593	1 593
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	44 836	33 597
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	22 662	14 415
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи	1125	44 897	55 753
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	882 754	607 681
Поточні фінансові інвестиції	1160	250 781	188 086
Гроші та їх еквіваленти:	1165	62	92
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	**1195**	1 201 156	866 027
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	**1200**		
Баланс	**1300**	**1 245 992**	**899 624**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	324 530	324 530
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	49 884	22 696
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	**1495**	374 414	347 226
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510	247 537	185 013
Інші довгострокові зобов'язання	*1515*		
Довгострокові забезпечення	1520	( )	( )
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	247 537	185 013

1	2	3	4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	375	7841
Поточна кредиторська заборгованість за : довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	42 803	40 544
за розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточне забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	580 863	319 000
Усього за розділом III	**1695**	624 041	367 385
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**		
Баланс	**1900**	**1 245 992**	**899 624**

Керівник _____ _____

Головний бухгалтер _____ _____

[1] Визначається в порядку, встановленому спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі статистики.

Додаток П

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ПАТ "Коваль" за 9 місяців 2014 р.

		КОДИ		
	Дата (рік. місяць, число)	2014	10	01
Підприємство **ПАТ "Коваль"**	за ЄДРПОУ			

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 9 місяців 2014 р.

Форма № 2

І. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	45 487	53 757
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(50 832)	(49 007)
Валовий: прибуток	2090		47 50
збиток	2095	(5 345)	
Інші операційні доходи	2120	7 483	9 497
Адміністративні витрати	2130	(5 851)	(5 918)
Витрати на збут	2150	(837)	(707)
Інші операційні витрати	2180	(7 116)	(7 956)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
збиток	2195	(11 666)	(334)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	1	
Інші доходи	2240	3 788	356
Фінансові витрати	2250	(18 568)	(18 659)
Витрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	(743)	(65)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
збиток	2295	(27 188)	(18 702)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
збиток	2355	(27 188)	(18 702)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	33 389	31 003
Витрати на оплату праці	2505	10 572	10 161
Відрахування на соціальні заходи	2510	5 144	4 707
Амортизація	2515	1 364	1 559
Інші операційні витрати	2520	6 539	13 817
Разом	**2550**	**57 008**	**61 247**

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	1 201 962 911	1 201 962 911
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0,01632)	(0,02072)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Зміст

Вступ.....3
Розділ 1. Теоретичні засади організації та методика аудиту активів.....5
Тема 1. Предмет, метод і об'єкти організації та методики аудиту 5
Тема 2. Організація діяльності та контроль якості роботи аудиторської фірми та праці аудиторів.....23
Тема 3. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності й її інформаційного забезпечення.....38
Тема 4. Аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства 53
Тема 5. Аудиторська перевірка необоротних активів та інвестицій.....69
Тема 6. Контроль аудитором грошових коштів і дебіторської заборгованості 99
Тема 7. Аудит запасів і незавершеного виробництва.....113
Розділ 2. Теоретичні засади організації та методика аудиту пасивів.....129
Тема 8. Аудиторський контроль праці й її оплати.....129
Тема 9. Аудит довгострокових і короткострокових зобов'язань 143
Тема 10. Аудит витрат і собівартості продукції.....152
Тема 11. Аудит формування доходів і фінансових результатів 169
Тема 12. Аудиторська перевірка податкових розрахунків і платежів.....183
Тема 13. Завершення аудиторської перевірки й узагальнення результатів аудиту фінансової звітності.....189
Тема 14. Особливості завдань з огляду фінансових звітів, спеціальних видів аудиту й аудиторських послуг.....203
Тема 15. Внутрішній аудит суб'єктів підприємницької діяльності.....208
Запитання та відповіді для самоперевірки рівня засвоєння дисципліни 216
Глосарій.....223
Рекомендована література.....229
Додатки.....237

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Мултанівська Тетяна Володимирівна
Воінова Тетяна Сергіївна

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ

Практикум

Відповідальний за видання *Л. В. Дікань*

Відповідальний редактор *М. М. Оленич*

Редактор *Н. І. Ганцевич*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2016 р. Поз. № 6-НП.
Підп. до друку 04.10.2016 р. Формат 60 х 90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 17,75. Обл.-вид. арк. 22,19. Тираж 400 пр. Зам. № 173.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.